

รายงานผลผลิตภาพ และ ผลประกอบการอุตสาหกรรม ปี 2564

**Productivity and Performance
of Thai Industry Report 2021**

ธันวาคม 2565

สำนักงาน | OFFICE
เศรษฐกิจอุตสาหกรรม | OF INDUSTRIAL ECONOMICS

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

สถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	
1.1	แนวทางการคำนวณผลิตภาพและตัวชี้วัด	1-3
1.2	แนวทางการคำนวณตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ	1-5
1.3	แนวทางการทดสอบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFP	1-9
2	ผลิตภาพการผลิตรวมและผลประกอบการของอุตสาหกรรมการผลิตของไทย	
2.1	สรุปผลการวิเคราะห์	2-3
2.2	โครงสร้างอุตสาหกรรม	2-5
2.3	ผลิตภาพการผลิตรวมของภาคอุตสาหกรรมการผลิต	2-8
2.4	ผลิตภาพการผลิตรวมของผู้ผลิตในแต่ละกลุ่ม	2-10
2.5	การวิเคราะห์ลักษณะที่แตกต่างของผู้ประกอบการในกลุ่มผู้เ็น ๑ (Best Practice)	2-26
3	ผลิตภาพการผลิตรวมและผลประกอบการของอุตสาหกรรมผลิตรายสาขา	
3.1	TSIC 10 : การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร	3-2
3.2	TSIC 11 : การผลิตเครื่องดื่ม	3-11
3.3	TSIC 12 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ	3-18
3.4	TSIC 17 : การผลิตกระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษ	3-24
3.5	TSIC 19 : การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการถลุงปิโตรเลียม	3-30
3.6	TSIC 20 : การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	3-36
3.7	TSIC 22 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก	3-42
3.8	TSIC 23 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ	3-55
3.9	TSIC 24 : การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	3-62
3.10	TSIC 25 : การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)	3-67
3.11	TSIC 26 : การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์	3-73
3.12	TSIC 27 : อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า	3-79
3.13	TSIC 29 : การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง	3-85
3.14	TSIC 30 : การผลิตจักรยานยนต์และชิ้นส่วนจักรยานยนต์	3-91
3.15	TSIC 32 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ	3-96

บทที่ 1

บทนำ

ภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคการผลิตหลักที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจไทยมาอย่างยาวนาน และเป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) ในการนำประเทศไทยก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูงตามเป้าหมายของรัฐบาล โดยการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมีปัจจัยพื้นฐานสำคัญจากทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจ ประกอบกับความสามารถในการใช้ทรัพยากรเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในห่วงโซ่มูลค่าโลก ที่ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ อาทิ บทบาทและการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่เป็นไปอย่างก้าวกระโดดหลังจากเกิดการแพร่ระบาดโควิด-19 ทั่วโลก ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ที่อาจนำไปสู่การแบ่งขั้วอำนาจและการแยกห่วงโซ่อุปทานออกจากกัน ดังนั้น ประสิทธิภาพและความสามารถในการผลิตของภาคอุตสาหกรรมจะเป็นแหล่งที่มาสำคัญในการเติบโต และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงเป็นภูมิคุ้มกันที่ช่วยให้ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมสามารถปรับตัวอยู่รอดในโลกธุรกิจแห่งอนาคตได้ ทำให้การติดตามข้อมูลโครงสร้าง สมรรถนะในการประกอบกิจการ รวมถึงผลการดำเนินธุรกิจ ในภาคอุตสาหกรรม มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากที่จะทราบถึงสถานภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมและการผลิตของระบบเศรษฐกิจ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลเตือนภัยเบื้องต้นหากภาคการผลิตหลักประสบปัญหา เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายมาตรการ และการวางแผนทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ทำการสำรวจข้อมูลและจัดทำรายงานผลิตภาพและผลประกอบการอุตสาหกรรมปี 2564 เพื่อประโยชน์ในการวางแผนนโยบาย มาตรการ และการวางแผนของภาครัฐ ตลอดจนการวางแผนการดำเนินธุรกิจสำหรับภาคเอกชน โดยมีการสำรวจจัดเก็บข้อมูลของสถานประกอบการจำนวนกว่า 2,700 ราย เพื่อนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจัดทำตัวชี้วัดผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity: TFP) และศึกษาการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตรวม (TFP Growth: TFPG) ในระดับภาคอุตสาหกรรม ระดับสาขาการผลิต และระดับนิติบุคคล

การวิเคราะห์ผลิตภาพและผลประกอบการของภาคอุตสาหกรรมเป็นการติดตามและประเมินถึงความสามารถในการผลิตสินค้าและสร้างรายได้ จากการใช้ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ โดยพิจารณาจากมูลค่าเพิ่ม (Value Added: VA) ซึ่งหมายถึงมูลค่าของสินค้าและบริการที่ได้เพิ่มขึ้นจากการนำวัตถุดิบชั้นกลางต่าง ๆ และปัจจัยการผลิตเข้าสู่กระบวนการผลิตหรือบริการ จนกระทั่งออกมาเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปหรือเสร็จสิ้นการบริการ โดยอาศัยแบบจำลองการวิเคราะห์บัญชีการเจริญเติบโต (Growth Accounting Model)

ในการแสดงให้เห็นถึงแหล่งที่มาของการเจริญเติบโตหรืออัตราการเพิ่มขึ้นของมูลค่าเพิ่ม อันเป็นผลมาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณปัจจัยการผลิตหลักที่สำคัญ คือ แรงงาน และปัจจัยทุน รวมถึง อัตราการเพิ่มขึ้นของผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG)

การเปลี่ยนแปลงของความสามารถในการผลิตนี้ มาจากทั้งปัจจัยภายนอกองค์กร เช่น สภาพของตลาด หรือสถานการณ์ทางด้านการเมืองและสังคม เป็นต้น รวมถึงปัจจัยภายในขององค์กร ซึ่งเปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการรักษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็น

- คุณภาพของปัจจัยการผลิต ทั้งแรงงานและเครื่องจักรอุปกรณ์ ซึ่งจะช่วยให้อัตราการผลิตสินค้าได้รวดเร็ว แม่นยำ ลดของเสีย รวมทั้งสามารถผลิตสินค้าที่มีเทคโนโลยีซับซ้อนและมีมูลค่าสูงได้
- การบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ เช่น การควบคุมต้นทุน การบริหารความเสี่ยง และการจัดการด้านการเงิน ซึ่งจะทำให้มีกำไรและมีเงินลงทุนเพื่อต่อยอดขยายธุรกิจ
- ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม นำไปสู่สินค้าและรูปแบบธุรกิจใหม่ๆ สร้างความได้เปรียบทางธุรกิจและผลกำไรที่สูงขึ้น

โดยรายละเอียดผลการสำรวจ และการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรมจะแสดงรายละเอียดในส่วนถัดไป

ดังนั้น ผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตของประเทศ เนื่องจากสามารถทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นได้ ในขณะที่ปัจจัยการผลิตและทรัพยากรต่าง ๆ มีปริมาณจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านแรงงาน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาและยกระดับ TFP มีความท้าทาย และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจ ทั้งการส่งเสริมและมาตรการด้านต่าง ๆ ของภาครัฐจะก่อให้เกิดระบบนิเวศน์ที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ ร่วมกับการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชนที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ใช้ปัจจัยที่มีคุณภาพ รวมถึงการลงทุนและนำเอาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาสร้างสินค้าและบริการที่มีมูลค่าสูง

ทั้งนี้ ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.oie.go.th ในหัวข้อ ‘รายงานผลผลิตภาพอุตสาหกรรม (TFP)’

1.1 แนวทางการคำนวณผลผลิตภาพและตัวชี้วัด

การจัดทำผลผลิตภาพการผลิตรวม (Total Factor Productivity : TFP) มีประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ การสร้างผลผลิต (Output : Y) ในรูปแบบของมูลค่าเพิ่ม (Value Added) โดยใช้ปัจจัยการผลิตพื้นฐาน คือ ปัจจัยแรงงาน (Labor : L) และปัจจัยทุน (Capital : K) ซึ่งปัจจัยการผลิตแต่ละชนิดจะมีคุณภาพ (Quality) หรือคุณลักษณะที่แตกต่างกัน รวมทั้งระดับเทคโนโลยี (State of Technology : A) หรือผลผลิตภาพการผลิตรวม ภายใต้อิทธิพลของความสัมพันธ์ของฟังก์ชันการผลิตแบบ Cobb-Douglas แบบประยุกต์ โดยจะมีรูปแบบความสัมพันธ์ คือ

$$Y_t = A_t (K_t Z_t)^\alpha (L_t H_t)^\beta \quad (1.1)$$

- โดยที่
- Y คือ มูลค่าเพิ่ม
 - A คือ ระดับเทคโนโลยี หรือผลผลิตภาพการผลิตรวม ที่ปรับผลของคุณภาพปัจจัยการผลิต แล้ว
 - L คือ จำนวนชั่วโมงการทำงาน
 - K คือ อัตราการใช้เครื่องจักร/สินทรัพย์ หรือค่าเสื่อมราคา
 - H คือ คุณภาพของปัจจัยแรงงาน
 - Z คือ คุณภาพของปัจจัยทุน

ในกรณีที่ผู้ผลิตแสวงหากำไรสูงสุดภายใต้ตลาดของผลผลิต (Output) และตลาดของปัจจัยการผลิต (Input) แข่งขันสมบูรณ์ (Competitive) จะทำให้ค่าพารามิเตอร์ (Parameter) α และ β สะท้อนถึงสัดส่วนผลตอบแทนของปัจจัยการผลิต คือ ทุน และแรงงาน ตามลำดับ

กำหนดให้ผลได้ต่อขนาดคงที่ (Constant Return to Scale : CRS) กล่าวคือ การเพิ่ม (ลด) ปัจจัยการผลิตจะทำให้ผลผลิตเพิ่ม (ลด) ในสัดส่วนที่เท่ากัน ทำให้พารามิเตอร์ (Parameter) มีความสัมพันธ์ดังนี้

$$\alpha + \beta = 1 \quad (1.2)$$

ดังนั้น จากสมการ (1) และ (2) สามารถหาค่าผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ได้จากสูตรคำนวณ

$$A_t^{Unadj} = A_t Z_t^\alpha H_t^{1-\alpha} = \frac{Y_t}{K_t^\alpha L_t^{1-\alpha}} \quad (1.3)$$

จัดรูปสมการ (1.3) ใหม่ให้ผลผลิตภาพการผลิตรวมอยู่ในรูปของส่วนประกอบของผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงาน คือ

$$A_t^{Unadj} = \frac{Y_t^\alpha}{K_t^\alpha} \frac{Y_t^{1-\alpha}}{L_t^{1-\alpha}} = \left(\frac{Y_t}{K_t} \right)^\alpha \left(\frac{Y_t}{L_t} \right)^{1-\alpha} \quad (1.4)$$

หากประยุกต์แบบจำลองการเจริญเติบโตแบบโซโลว์ (Solow Growth Model) เข้ากับฟังก์ชันการผลิตข้างต้น โดยการหาอนุพันธ์ (Differentiate) เทียบกับเวลา (t) ของสมการ (1.1) จะได้

$$\frac{1}{Y_t} \frac{\partial Y_t}{\partial t} = \left(\frac{1}{A_t} \frac{\partial A_t}{\partial t} \right) + \alpha \left(\frac{1}{K_t} \frac{\partial K_t}{\partial t} \right) + \alpha \left(\frac{1}{Z_t} \frac{\partial Z_t}{\partial t} \right) + \beta \left(\frac{1}{L_t} \frac{\partial L_t}{\partial t} \right) + \beta \left(\frac{1}{H_t} \frac{\partial H_t}{\partial t} \right) \quad (1.5)$$

แทนค่าสมการ (1.2) ใน (1.5) และเขียนใหม่ในรูปอัตราการขยายตัวเป็น

$$y_t = a_t + \alpha(k_t + z_t) + (1-\alpha)(l_t + h_t) \quad (1.6)$$

ดังนั้น สามารถหาค่าของอัตราการขยายตัวของผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG) ได้จาก

$$a_t^{Unadj} = a_t + \alpha z_t + (1-\alpha)h_t = y_t - \alpha k_t - (1-\alpha)l_t = \alpha[y_t - k_t] + (1-\alpha)[y_t - l_t] \quad (1.7)$$

โดยการคำนวณหา TFPG ด้วยวิธีแบบจำลอง Solow Growth นี้ ช่วยให้สามารถพิจารณาที่มาของอัตราการขยายตัว (Contribution of Growth) ของมูลค่าเพิ่มได้ว่ามาจากการเปลี่ยนแปลงของปริมาณปัจจัยการผลิต การเปลี่ยนแปลงของคุณภาพของปัจจัยการผลิต หรือการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตรวม อย่างไรก็ตาม สามารถพิจารณาถึงองค์ประกอบของ TFPG ด้วยว่า มีส่วนที่มาจากอัตราการขยายตัวของผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงานอย่างละเท่าใด

จากสมการ (1.7) TFPG จะประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงของคุณภาพปัจจัยการผลิต คือ คุณภาพปัจจัยทุน (z) และคุณภาพแรงงาน (h) และการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ หรือ TFPG ส่วนเหลือที่รับผลของคุณภาพปัจจัยการผลิตแล้ว รวมถึงยังสามารถแสดงในรูปแบบองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพเฉพาะส่วนของปัจจัยการผลิต ได้แก่ ผลิตภาพทุน และผลิตภาพแรงงาน ได้เช่นกัน

สำหรับวิธีการหาค่าพารามิเตอร์ α และ β สามารถทำได้ 2 แบบ คือ **1) การอาศัยข้อสมมติพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์** ของลักษณะผู้ผลิตและตลาดที่กล่าวมาข้างต้น จะทำให้ค่าพารามิเตอร์ α และ β เท่ากับผลตอบแทนต่อการใช้จ่ายการผลิตขั้นต้น ซึ่งในที่นี้คือ สัดส่วนผลตอบแทนต่อปัจจัยทุนและแรงงานตามลำดับ จึงสามารถใช้ข้อมูลโครงสร้างต้นทุนการใช้จ่ายการผลิตทุนและแรงงานของแต่ละหน่วยธุรกิจในการกำหนดค่าพารามิเตอร์ได้ และ **2) การใช้วิธีการทางเศรษฐมิติ** เป็นการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นตรง (Linear Regression) โดยการเขียนสมการ (3.1) ในรูปแบบลอการิทึมฐานธรรมชาติ (Natural Logarithm : ln) คือ

$$\ln Y_t = \ln A_t + \alpha(\ln K_t + \ln Z_t) + \beta(\ln L_t + \ln H_t) \quad (1.8)$$

แทนค่าสมการ (1.2) ใน (1.8) และจัดรูปใหม่จะได้

$$\ln Y_t - (\ln L_t + \ln H_t) = \ln A_t + \alpha[(\ln K_t + \ln Z_t) - (\ln L_t + \ln H_t)] \quad (1.9)$$

จากสมการ (1.9) สามารถใช้เป็นสมการในการประมาณหาค่าพารามิเตอร์ α และค่าพารามิเตอร์ $\beta = (1 - \alpha)$ โดยวิธีการนี้จำเป็นต้องใช้ชุดข้อมูลของหน่วยธุรกิจ หรือชุดข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างในสาขาการผลิต ให้สามารถเป็นไปตามข้อสมมติทางสถิติด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ ในการศึกษาภายใต้โครงการจะใช้วิธีการหาสัดส่วนผลตอบแทนต่อปัจจัยทุน หรือค่าพารามิเตอร์ α ทั้ง 2 วิธีร่วมกัน โดยคำนวณจากโครงสร้างต้นทุนค่าเสื่อมราคาและค่าตอบแทนแรงงาน ประกอบกับการนำเอาค่าประมาณพารามิเตอร์จากแบบจำลองเศรษฐมิติมาควบคุมความผันผวนและช่วยแก้ไขปัญหาความผิดปกติของข้อมูลสัดส่วนผลตอบแทนต่อปัจจัยทุนจากกลุ่มตัวอย่าง

1.2 แนวทางการคำนวณตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

การวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตโดยรวม จะอาศัยทั้งปัจจัยภายนอก (External Factors) และปัจจัยภายใน (Internal Factors) จากตัวชี้วัดผลประกอบการด้านต่าง ๆ ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตภาพการผลิตรวมที่เกิดขึ้น ตัวเลขในวงเล็บหลังตัวชี้วัดแสดงถึงข้อคำถามในแบบแจ้งข้อมูลการประกอบกิจการโรงงาน (รายปี) ที่มีข้อมูลของตัวชี้วัดนั้น โดยสามารถแบ่งกลุ่มตัวชี้วัดเบื้องต้นออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) **ภาวะตลาด** เป็นกลุ่มตัวชี้วัดสะท้อนปัจจัยภายนอกที่ส่งผลโดยตรงกับผลประกอบการและความผันผวนทางธุรกิจในระยะสั้น ได้แก่ อัตราการเติบโตของยอดขาย และสัดส่วนมูลค่าการส่งออก โดยมีวิธีการคำนวณ คือ
 - **อัตราการเติบโตของยอดขาย (2.5.2)** บ่งบอกถึงภาวะธุรกิจและรายได้ของสถานประกอบการ หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงภาวะธุรกิจและตลาดที่ดี (แย่) รวมถึงมีรายได้สูงขึ้น (ลดลง) ตัวชี้วัดนี้จึงยิ่งมีค่ามากดี
 - **สัดส่วนการส่งออก** สะท้อนถึงโครงสร้างตลาดและภาวะธุรกิจในต่างประเทศของสถานประกอบการ หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงความสามารถด้านการแข่งขันด้านการส่งออก และเชื่อมโยงกับตลาดโลกสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยิ่งมีค่ามากดี

$$\frac{\text{มูลค่าการส่งออก (2.5.3)}}{\text{รายได้จากการจำหน่ายสินค้าและบริการ (2.5.2)}} \times 100$$

- 2) **คุณภาพของปัจจัยการผลิต** เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงศักยภาพและความสามารถในการดำเนินงานของปัจจัยการผลิตพื้นฐาน คือ ปัจจัยแรงงาน และปัจจัยทุน ตัวอย่างเช่น สัดส่วนแรงงานวิชาชีพและแรงงานฝีมือต่อแรงงานทั้งหมด สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมต่อแรงงานทั้งหมด สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี และสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรที่มีรูปแบบอัตโนมัติหรือกึ่งอัตโนมัติ เป็นต้น โดยมีวิธีการคำนวณ คือ
 - **สัดส่วนแรงงานฝีมือต่อแรงงานรวม** แสดงถึงคุณภาพของแรงงานด้านทักษะ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะสะท้อนถึงคุณภาพของแรงงานสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยิ่งมีค่ามากยิ่งดี

$$\frac{\text{จำนวนแรงงานบริหาร (2.4.8) + จำนวนแรงงานฝ่ายผลิตที่มีฝีมือ (2.4.9)}}{\text{จำนวนแรงงานรวม (2.4.8 + 2.4.9 + 2.4.10)}} \times 100$$

- **สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงาน** บ่งบอกถึง คุณภาพของแรงงานด้านทักษะและความรู้ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงแรงงานได้มีการพัฒนาทักษะและความรู้สูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยิ่งมีค่ามากยิ่งดี

$$\frac{\text{จำนวนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (2.4.7)}}{\text{จำนวนแรงงานรวม (2.4.8 + 2.4.9 + 2.4.10)}} \times 100$$

- **อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (2.4.6)** แสดงถึงคุณภาพของแรงงานด้านประสบการณ์ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงประสบการณ์ในการทำงานของแรงงานสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยิ่งมีค่ามากยิ่งดี

- **สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (2.5.8)** บ่งบอกถึง คุณภาพของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีใหม่และมีสภาพการใช้งานที่อยู่ในสภาพดี โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยทุน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของปัจจัยทุนสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี}}{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ทั้งหมด (สุทธิ)}} \times 100$$

- **สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีรูปแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (2.5.9)** แสดงถึงคุณภาพของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งในการดำเนินงานมาก โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านคุณภาพปัจจัยทุน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงศักยภาพในการดำเนินงานของปัจจัยทุนสูง (ต่ำ) จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีรูปแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ}}{\text{มูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ทั้งหมด (สุทธิ)}} \times 100$$

3) การบริหารจัดการ เป็นกลุ่มตัวชี้วัดที่บ่งชี้ถึงลักษณะและความสามารถในการดำเนินงานด้านการผลิตและการขาย อาทิ สัดส่วนการผลิตในรูปแบบ OBM และ ODM สัดส่วนการจำหน่ายผ่าน E-Commerce และอัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อแรงงาน โดยมีวิธีการคำนวณ คือ

- **สัดส่วนของยอดขาย OBM และ ODM** แสดงถึงความสามารถในการออกแบบและจัดการแบรนด์สินค้าของตนเอง หากมีค่าสูง (ต่ำ) สะท้อนว่ามีความสามารถในการผลิตมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\text{สัดส่วนการผลิตแบบ ODM (2.1.2)} + \text{สัดส่วนการผลิตแบบ OBM (2.1.3)}$$

- **สัดส่วนของยอดขาย E-Commerce (2.2)** แสดงถึงการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการขายและดำเนินงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) สะท้อนว่ามีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น
- **สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน** บ่งบอกถึงความเข้มข้นของการใช้ที่ดิน อาคาร เครื่องจักรและอุปกรณ์ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการบริหารจัดการในการใช้ปัจจัยทุนเมื่อเทียบกับปัจจัยแรงงาน หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึง การใช้ที่ดิน อาคาร เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการดำเนินงานและบริหารจัดการมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ (สุทธิ) (2.8.4)}}{\text{จำนวนแรงงานรวม (2.4.8 + 2.4.9 + 2.4.10)}}$$

รวมถึงการบริหารจัดการสะท้อนจากความสามารถในการควบคุมต้นทุนและสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขาย และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย เป็นต้น โดยมีวิธีการคำนวณ คือ

- **สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนรวม**

$$\frac{\text{ต้นทุนวัตถุดิบ (2.6.1)}}{(\text{ต้นทุนการผลิตรวม (2.6)} + \text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวม (2.7.1)} + \text{ดอกเบี้ยจ่าย (2.7.2)})} \times 100$$

- *สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนรวม*

ค่าตอบแทนแรงงานรวม (2.6.6 + 2.7.1.6)

$\frac{\text{ต้นทุนการผลิตรวม (2.6) + ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวม (2.7.1) + ดอกเบี้ยจ่าย (2.7.2)}}{\text{มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี (2.5.2)}} \times 100$

- *สัดส่วนต้นทุนรวมต่อยอดขาย* เป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุน หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึง มีต้นทุนสูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่าน้อยยิ่งดี

$\frac{\text{ต้นทุนการผลิตรวม (2.6) + ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวม (2.7.1) + ดอกเบี้ยจ่าย (2.7.2)}}{\text{มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี (2.5.2)}} \times 100$

- *สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย* เป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการบริหารจัดการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึง การสร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้นดี

$\frac{\text{มูลค่าเพิ่ม}}{\text{มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี (2.5.2)}} \times 100$

โดยที่ มูลค่าเพิ่ม = มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี

- + มูลค่าการเปลี่ยนแปลงของสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง (ปลายงวด - ต้นงวด)
- ต้นทุนวัตถุดิบรวม
- ต้นทุนวัสดุที่ใช้ในการหีบห่อสินค้า
- ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงาน ที่ใช้ในการผลิต
- ต้นทุนค่าน้ำดิบ/น้ำประปา ที่ใช้ในการผลิต
- ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาอุปกรณ์/เครื่องจักร (ที่ไม่ใช่ตัดค่าเสื่อม)
- ต้นทุนค่าจ้างเหมาจ่ายที่จ่ายให้ผู้ประกอบการอื่น โดยผู้จ้างจัดหาวัตถุดิบให้
- ค่าธรรมเนียมที่จ่ายสำหรับแรงงานเช่า
- ต้นทุนซื้อสินค้าสำเร็จรูปมาเพื่อจำหน่ายต่อ
- ดอกเบี้ยจ่าย
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวมทั้งหมด
- + ค่าตอบแทนแรงงานฝ่ายขายและบริหาร
- + ค่าเช่า
- + หนี้สูญ
- + ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน

เป็นส่วนประกอบของมูลค่าเพิ่ม จึงต้องบวกกลับเข้ามา

เป็นค่าใช้จ่าย/ต้นทุนทางการเงินที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจ

นอกจากนี้ การบริหารจัดการทางการเงินยังสามารถสะท้อนถึงสถานะและความเสี่ยงทางการเงินด้านสภาพคล่องและด้านการก่อหนี้ อาทิ อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนหนี้สิน และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

- **อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio)** สะท้อนถึง สถานะสภาพคล่องของกิจการ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการเงิน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงสภาพคล่องที่สูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน (2.8.1.1)}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน (2.8.2.1)}}$$

- **อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (Debt Ratio)** บ่งบอกถึง ภาวะเสี่ยงของธุรกิจอันมาจากขนาดของการก่อหนี้ โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการเงิน หากมีค่าสูง (ต่ำ) แสดงถึง ความเสี่ยงทางการเงินด้านหนี้สินมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่าน้อยยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{หนี้สินรวม (2.8.2)}}{\text{สินทรัพย์รวม (2.8.1)}}$$

- **อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E Ratio)** แสดงถึง ความเสี่ยงจากการพึ่งพาเงินกู้ยืม โดยเป็นองค์ประกอบของ TFP ทางด้านการเงิน หากมีค่าสูง (ต่ำ) จะสะท้อนถึงความเสี่ยงทางการเงินด้านหนี้สินมาก (น้อย) ตัวชี้วัดนี้จึงยังมีค่าน้อยยิ่งขึ้น

$$\frac{\text{หนี้สินรวม (2.8.2)}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (2.8.3)}}$$

4) **นวัตกรรม** เป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงศักยภาพในการดำเนินกิจการด้านนวัตกรรมและระดับของเทคโนโลยี อาทิ สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย พิจารณาถึงการให้ความสำคัญในการดำเนินการและความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม หากตัวชี้วัดเหล่านี้มีค่าสูง (ต่ำ) จะบ่งชี้ถึงระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าและบริการที่สูง (ต่ำ) รวมถึง ศักยภาพในการยกระดับรูปแบบการดำเนินงานและกระบวนการผลิตที่สูง (ต่ำ) ตัวชี้วัดกลุ่มนี้จึงยังมีค่ามากยิ่งขึ้น

- **สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา**

$$\frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา (2.7.1.3)}}{\text{มูลค่าการจำหน่ายสินค้าและบริการรวมต่อปี (2.5.2)}} \times 100$$

1.3 แนวทางการทดสอบปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFP

ในการวิเคราะห์ผู้ประกอบการที่มีระดับผลผลิตภาพการผลิตสูงและมีการเติบโตที่ดี จะคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงจะพิจารณาจากระดับผลผลิตภาพการผลิต (TFP) โดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2562-2564 และอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) โดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2562-2564 โดยคัดเลือกผู้ประกอบการที่มีตำแหน่งของเปอร์เซ็นต์ไทล์ของทั้งสองปัจจัยเกินกว่าร้อยละ 50 กล่าวคือผู้ประกอบการในกลุ่มนี้จะมีระดับ TFP และ TFPG มากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากร

หลังจากที่ได้กลุ่มตัวอย่างที่ผู้นำที่มีศักยภาพสูง หรือกลุ่มผู้นำ (Best Practice) แล้ว จะนำเอาตัวชี้วัดที่ใช้ในการอธิบาย TFP ของผู้ประกอบการแต่ละรายในกลุ่มตัวอย่างที่ดี มาเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ประกอบการที่เหลือแต่ละราย โดยใช้วิธีการทดสอบนัยสำคัญความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจากค่าสถิติ t โดยกำหนดรูปแบบการทดสอบในกรณีไม่ทราบค่าพารามิเตอร์ของประชากร ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$t = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

โดยที่ t คือ ค่าสถิติ \bar{x} คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง μ คือ ค่าเฉลี่ยของประชากร s คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง และ n คือ จำนวนตัวอย่าง ซึ่งหมายเลข 1 แสดงถึงค่าสถิติจากตัวอย่างในกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มผู้นำ และ 2 แสดงถึงค่าสถิติจากตัวอย่างในกลุ่มผู้นำ (Best Practice)

ในการทดสอบสมมติฐานอ้างอิงค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 90 95 และ 99 มีสมมติฐานดังนี้

$H_0: \mu_1 - \mu_2 = 0$ หมายถึง ค่าสถิติของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ผู้นำไม่แตกต่างจากกลุ่มผู้นำ (Best Practice) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด

$H_1: \mu_1 - \mu_2 \neq 0$ หมายถึง ค่าสถิติของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ผู้นำแตกต่างจากกลุ่มผู้นำ (Best Practice) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด

บทที่ 2

ผลิตภาพการผลิตรวมและผลประกอบการ ของอุตสาหกรรมการผลิตของไทย

การสำรวจข้อมูลและจัดทำรายงานผลิตภาพและผลประกอบการอุตสาหกรรม ปี 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ทำการวิเคราะห์ผลิตภาพของอุตสาหกรรม การผลิตของประเทศไทย ภายใต้การสำรวจกลุ่มตัวอย่างกว่า 2,700 ราย เพื่อศึกษาวิเคราะห์ดัชนีชี้วัด ผลิตภาพการผลิตที่สำคัญ คือ การขยายตัวของผลิตภาพ (Total Factor Productivity: TFP) สะท้อนถึง การเปลี่ยนแปลงระดับความสามารถของผู้ผลิตในการสร้างมูลค่าของสินค้าและผลผลิตให้สูงขึ้นด้วยปัจจัย เชิงคุณภาพต่าง ๆ นอกเหนือจากปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตหลัก (ปัจจัยทุน (Capital Contribution) และ แรงงาน (Labor Contribution)) โดยหลักการแล้วอัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวม (TFP Growth : TFPG) นี้ เป็นตัวชี้วัดถึงการขยายตัวของมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ที่เกิดจากปัจจัยอื่น ๆ อาทิ คุณภาพของปัจจัยการผลิตทั้งคุณภาพของแรงงานและคุณภาพปัจจัยทุน ความสามารถในการบริหารจัดการ ด้านต่าง ๆ ความเสี่ยงด้านการเงิน และการพัฒนาด้านเทคโนโลยี รวมถึงภาวะตลาดและปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อ การสร้างมูลค่าเพิ่มและการดำเนินธุรกิจ

กระแสแนวโน้มทางเศรษฐกิจโลกและทิศทางในโลกรุจกียุคปัจจุบัน มีความท้าทายที่ผู้ประกอบการ ภาคอุตสาหกรรมต้องเผชิญมากยิ่งขึ้น และจำเป็นต้องปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้ในโลกยุคหลังโควิดนี้ โดยความสามารถในการผลิตของภาคอุตสาหกรรมของไทยในช่วงที่ผ่านมา มีแนวโน้มชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง และได้รับผลกระทบอย่างมากจากภาวะการถดถอยทางเศรษฐกิจโลกและไทย ทำให้การติดตามและศึกษา การเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพ รวมถึงปัจจัยและตัวชี้วัดสำคัญต่าง ๆ มีบทบาทและความสำคัญมากยิ่งขึ้น สำหรับการกำหนดทิศทางของมาตรการและนโยบายในการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมให้เหมาะสมกับภาวะ อุตสาหกรรมตลอดจนสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในระบบเศรษฐกิจ

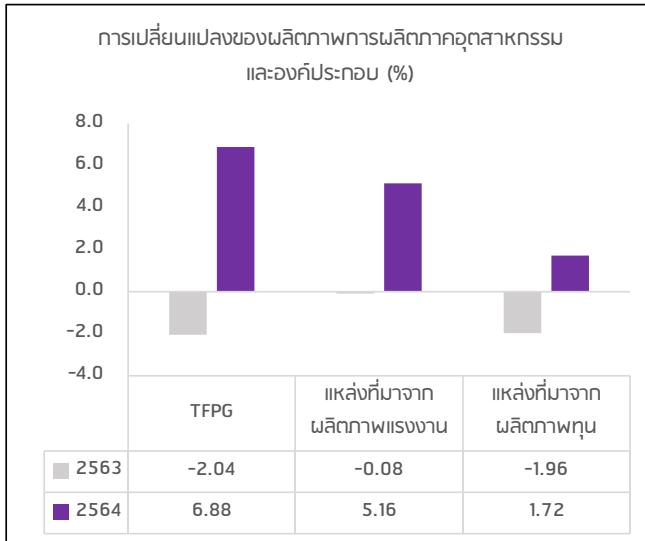
ในการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม จะพิจารณาทั้งในภาพรวม ของอุตสาหกรรมการผลิต และในระดับสาขาการผลิตสำคัญที่มีมูลค่าเพิ่มสูงที่สุด 10 อันดับแรก รวมถึง สาขาการผลิตอื่น ๆ อีก 5 สาขา ที่มีผลการสำรวจครอบคลุมมูลค่ายอดขายมากกว่าร้อยละ 50 ของยอดขาย ของประชากรทั้งหมด โดยสาขาการผลิตที่ทำการวิเคราะห์เชิงลึกทั้งหมด 15 สาขานี้ ครอบคลุมสัดส่วน มูลค่าเพิ่มถึงร้อยละ 72.1 ของมูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรมการผลิต ประกอบด้วย

- สาขาการผลิตที่สำคัญ 10 อันดับแรก
 - TSIC : 10 การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร
 - TSIC : 29 การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง
 - TSIC : 19 การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม
 - TSIC : 26 การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์
 - TSIC : 22 การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก
 - TSIC : 20 การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี
 - TSIC : 23 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ
 - TSIC : 11 การผลิตเครื่องตี๋ม
 - TSIC : 24 การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน
 - TSIC : 27 การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า
- สาขาการผลิตอื่น ๆ
 - TSIC : 12 การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ
 - TSIC : 17 การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ
 - TSIC : 25 การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักร)
 - TSIC : 30 การผลิตอุปกรณ์ขนส่งอื่น ๆ
 - TSIC : 32 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

2.1 สรุปผลการวิเคราะห์

ผลิตภาพการผลิตภาคอุตสาหกรรม ปี 2564

TFPG ปรับดีขึ้นในปี 2564 เกิดจากผลิตภาพของ ปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผลิตภาพแรงงาน มีปัจจัยสนับสนุนจากทั้งภายนอกและภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจไทยและโลกส่งสัญญาณ พื้นตัว

- สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 เริ่มคลี่คลาย และภาครัฐผ่อนคลายนโยบายการควบคุมอย่างต่อเนื่อง
- ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวตามภาวะตลาดที่ฟื้นตัว ทั้งในและต่างประเทศ
- ผู้ประกอบการปรับตัวพัฒนารูปแบบการผลิต สร้างมูลค่า และจัดการต้นทุนได้ดีขึ้น ควบคู่กับคุณภาพปัจจัยการผลิต ที่ดีขึ้น พร้อมทั้งมีความสภาพคล่องดีขึ้น และลงทุนวิจัย มากขึ้น
- แต่ยังคงเผชิญกับการลงทุนชะลอตัว ต้นทุนวัตถุดิบที่สูงขึ้น และมีความเสี่ยงด้านการกีดกัน

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง 2,700 ราย พบว่า

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- ยอดขายและการส่งออก เติบโตมาก
- สัดส่วนแรงงานทักษะและ ประสบการณ์แรงงาน เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิตแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนลดลง และ สัดส่วนมูลค่าเพิ่มมากขึ้น
- สภาพคล่องดีขึ้น
- สัดส่วนการลงทุน R&D เพิ่มขึ้นเล็กน้อย

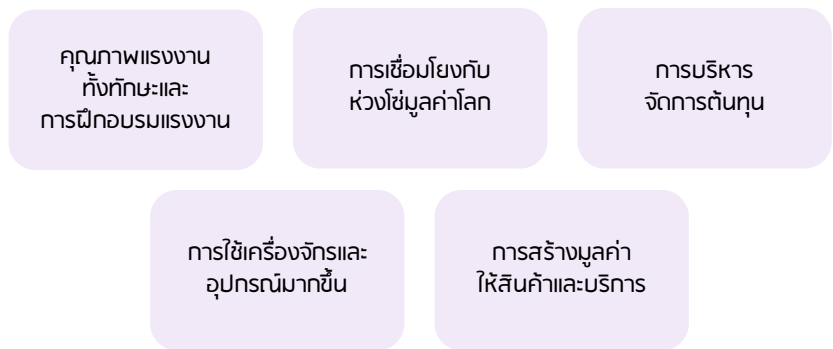
ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- สัดส่วนการฝึกอบรม แรงงานลดลง
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน ลดลง
- ต้นทุนวัตถุดิบสูงขึ้น
- ความเสี่ยงด้านการกีดกัน สูงขึ้น

ทำอย่างไร TFPG ปี 2564-2565 ขยายตัวได้มากขึ้น

- การสร้างความพร้อมและพัฒนากิจกรรมแรงงาน และบุคลากรในภาคอุตสาหกรรมให้สอดคล้อง ความต้องการของอุตสาหกรรมแห่งอนาคตได้มากขึ้น
- สนับสนุนให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถเข้าถึง การใช้เครื่องจักร/อุปกรณ์ และการลงทุนในระบบอัตโนมัติต่าง ๆ รวมถึงแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ
- ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs มีความพร้อมและ สามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าโลก และการตลาด ใหม่ๆ ทั้งในและต่างประเทศเพื่อกระจายความเสี่ยง ทางธุรกิจ
- การผลักดันให้เกิดการวิจัยและพัฒนาให้ตรงกับ ความต้องการของอุตสาหกรรม และการให้ความสำคัญ และเข้าถึงใช้ประโยชน์ของ SMEs
- สร้างให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญ และการได้รับ ประโยชน์จากการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน

ปัจจัยที่กำหนด TFP อย่างมีนัยสำคัญ

ภาคอุตสาหกรรมการผลิตปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อน ตามการฟื้นตัวกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีปริมาณปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น รวมถึงมีความสามารถในการผลิตมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2564 มูลค่าเพิ่มกลับมาเติบโตถึงร้อยละ 9.34 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2563 เป็นผลมาจากปริมาณปัจจัยการผลิตทั้งแรงงานและปัจจัยทุนเติบโตร้อยละ 0.31 และ 2.15 ตามลำดับ ประกอบกับความสามารถในการผลิตหรือผลิตภาพการผลิตรวม (TFPG) เติบโตถึงร้อยละ 6.88 ดังแสดงรายละเอียดในแผนภาพที่ 2.1

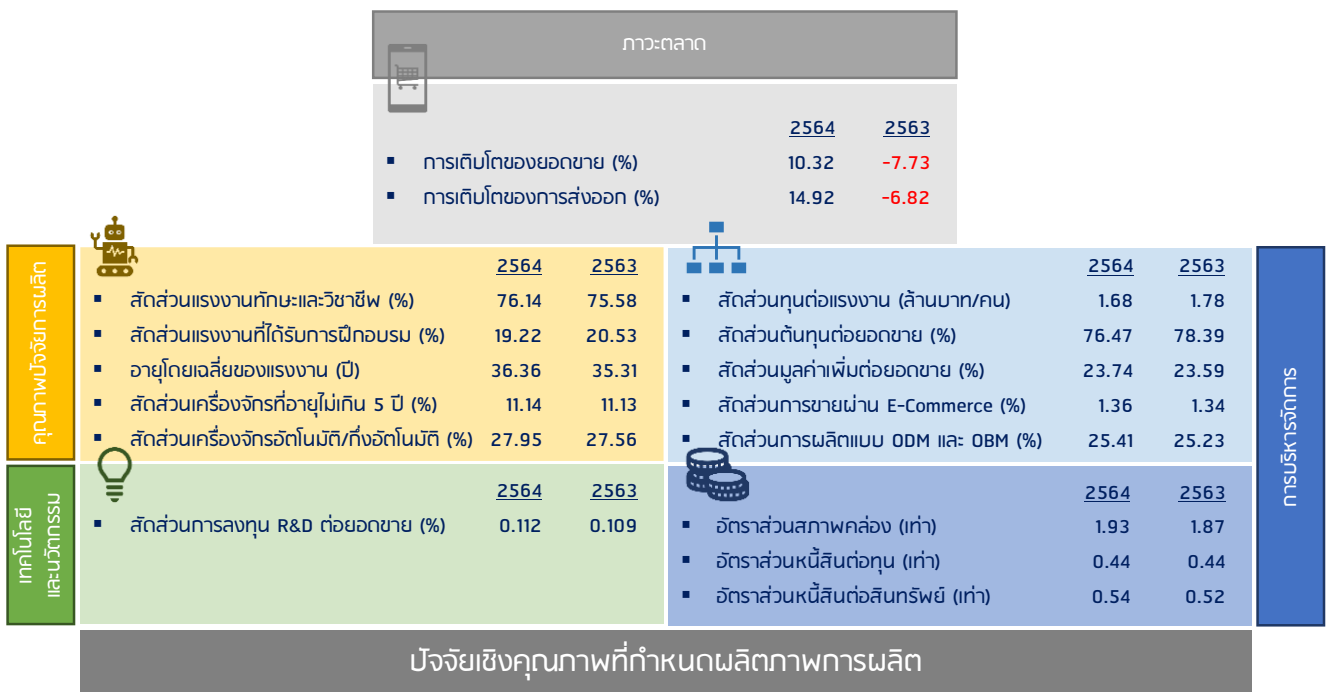
แผนภาพที่ 2.1 : บัญชีการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม และตัวชี้วัดสำคัญ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2564	9.34	0.31	2.15	6.88	5.16	1.72
2563	-9.49	-5.77	-1.68	-2.04	-0.08	-1.96

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	6.88	0.33	0.08	-0.24	6.71
2563	-2.04	-0.15	0.65	2.48	-5.02

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

สำหรับความสามารถในการผลิต หรือผลิตภาพการผลิตรวมที่เพิ่มขึ้น (TFPG) ในปี พ.ศ. 2564 เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอกเป็นหลัก คือ ภาวะตลาดขยายตัวถึงร้อยละ 6.71 ตามยอดขายที่ฟื้นตัวดีทั้งภายในประเทศและการส่งออกต่างประเทศ ประกอบกับคุณภาพของปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.33 เนื่องจากแรงงานที่มีทักษะและวิชาชีพมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น รวมถึงแรงงานมีประสบการณ์ของมากขึ้น แต่ยังมี

ความเสี่ยงอยู่บ้างจากการฝึกอบรมแรงงานที่ลดลง สำหรับคุณภาพปัจจัยทุนขยายตัวร้อยละ 0.08 เป็นผลจากสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติสูงขึ้น ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ หดตัวร้อยละ 0.24 สาเหตุหลักมาจากการใช้ปัจจัยทุนเทียบกับแรงงานมีสัดส่วนลดลงตามทิศทางการชะลอตัวของการลงทุนในช่วงก่อนหน้า และมีความเสี่ยงในการก่อหนี้ของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นด้วย นอกจากนี้ ต้นทุนวัตถุดิบที่มีแนวโน้มสูงขึ้นยังเป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจในระยะข้างหน้าเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการได้มีการพัฒนาและปรับตัว สะท้อนจากการบริหารจัดการต้นทุนดีขึ้นมีสัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง มีสถานะสภาพคล่องดีขึ้น มีการพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น ทำให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น รวมทั้งมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น แม้จะยังอยู่ในระดับที่ต่ำ โดยการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเชิงคุณภาพทั้งภายในและภายนอกทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ส่งผลให้ความสามารถในการผลิตของแรงงานและปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.16 และ 1.72 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและ TFPG โดยจำแนกกลุ่มผู้ประกอบการตามสถานะการเติบโตของตัวชี้วัดทั้งสองข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่สามารถฟื้นตัวและอยู่ในสถานะที่ดี มีมูลค่าเพิ่มและความสามารถในการผลิตเพิ่มขึ้น โดยมีเพียงอุตสาหกรรมการผลิตยาสูบและแร่โลหะที่มีมูลค่าเพิ่มหดตัว รวมถึงสาขาการผลิตยา สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม มีสถานะไม่ดี เกิดจากมูลค่าเพิ่มและความสามารถในการผลิตลดลง

ตารางที่ 2.1 : การจำแนกกลุ่มผู้ผลิตตามการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและ TFP ปี พ.ศ. 2564

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว	กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว
<ul style="list-style-type: none"> • สาขาการผลิต : ยาสูบ และแร่โลหะ 	<ul style="list-style-type: none"> • ขนาดกิจการ : ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก • ภูมิภาค : กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก • สาขาการผลิต : อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องหนัง กระดาษ ปิโตรเลียม เคมี ยาง พลาสติก โลหะมูลฐาน โลหะประดิษฐ์ อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรกล ชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ เฟอร์นิเจอร์ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • สาขาการผลิต : ยา สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม 	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • สาขาการผลิต : เครื่องใช้ไฟฟ้า และยานยนต์

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

2.2 โครงสร้างอุตสาหกรรม

ผลการสำรวจผลผลิตภาพการผลิตและผลประกอบการของอุตสาหกรรมการผลิตในปี พ.ศ. 2564 อาศัยข้อมูลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างภาคสนามทั้งหมด 2,700 ราย ครอบคลุมมูลค่ายอดขายของประชากรนิติบุคคลในภาคอุตสาหกรรมการผลิตจากข้อมูลสำมะโนอุตสาหกรรมร้อยละ 72.1 โดยการสำรวจครอบคลุมอุตสาหกรรมการผลิตในระดับความละเอียด TSIC 2 หลัก จำนวน 21 สาขา ซึ่งสาขาที่มีจำนวนตัวอย่างมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร (TSIC 10) การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก (TSIC 22) และการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี (TSIC 20) มีจำนวน 647 286 และ 248 ตัวอย่าง ตามลำดับ

หากจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของจำนวนแรงงานและรายได้ พบว่า กิจการในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดใหญ่ (Large Enterprise : L) จำนวน 1,369 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 50.7 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) รองลงมาคือ กิจการขนาดกลาง (Medium Enterprise : M) จำนวน 716 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 26.5 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) และกิจการขนาดเล็ก (Small Enterprise : S) จำนวน 615 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 22.8 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างในเชิงพื้นที่สะท้อนว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวน 1,552 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 57.5 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) รองลงมาคือ ภาคตะวันออก จำนวน 547 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 20.3 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 146 ตัวอย่าง (คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมด) ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 : โครงสร้างของกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจภาคสนาม

(ก) จำแนกตามสาขาการผลิต และขนาด

TSIC	สัดส่วนความครอบคลุมของยอดขายประชากร: Coverage (%)	ขนาดของกิจการ (ราย)								
		L	สัดส่วน (%)	M	สัดส่วน (%)	S	สัดส่วน (%)	รวม	สัดส่วน (%)	
10	อาหาร	84.1	359	13.3	127	4.7	161	6.0	647	24.0
11	เครื่องดื่ม	82.1	51	1.9	10	0.4	22	0.8	83	3.1
12	ยาสูบ	91.4	5	0.2	1	0.0	1	0.0	7	0.3
13	สิ่งทอ	43.2	28	1.0	25	0.9	21	0.8	74	2.7
14	เครื่องนุ่งห่ม	29.1	25	0.9	34	1.3	40	1.5	99	3.7
15	เครื่องหนัง	68.8	24	0.9	28	1.0	30	1.1	82	3.0
17	กระดาษ	81.9	54	2.0	38	1.4	22	0.8	114	4.2
19	ปิโตรเลียม	82.8	19	0.7	10	0.4	8	0.3	37	1.4
20	เคมี	92.7	125	4.6	69	2.6	54	2.0	248	9.2
21	ยา	33.0	20	0.7	14	0.5	4	0.1	38	1.4
22	ยางและพลาสติก	59.7	161	6.0	67	2.5	58	2.1	286	10.6
23	แร่โลหะ	95.3	85	3.1	61	2.3	68	2.5	214	7.9
24	โลหะมูลฐาน	65.9	49	1.8	14	0.5	8	0.3	71	2.6
25	โลหะประดิษฐ์	58.8	50	1.9	42	1.6	12	0.4	104	3.9
26	อิเล็กทรอนิกส์	51.4	71	2.6	10	0.4	5	0.2	86	3.2
27	เครื่องใช้ไฟฟ้า	59.3	62	2.3	41	1.5	12	0.4	115	4.3
28	เครื่องจักรกล	51.0	35	1.3	19	0.7	11	0.4	65	2.4
29	ยานยนต์	64.2	78	2.9	41	1.5	18	0.7	137	5.1
30	ชิ้นส่วนขนส่งอื่น	89.7	12	0.4	9	0.3	5	0.2	26	1.0
31	เฟอร์นิเจอร์	51.4	23	0.9	29	1.1	21	0.8	73	2.7
32	สินค้าอื่น	67.2	33	1.2	27	1.0	34	1.3	94	3.5
รวม		72.1	1,369	50.7	716	26.5	615	22.8	2,700	100

(ข) จำแนกตามพื้นที่

พื้นที่	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (%)
กรุงเทพและปริมณฑล	1,552	57.5
ตะวันออก	547	20.3
ตะวันออกเฉียงเหนือ	146	5.4

พื้นที่	จำนวน (ราย)	สัดส่วน (%)
กลาง	138	5.1
ใต้	122	4.5
เหนือ	113	4.2
ตะวันตก	82	3.0
รวม	2,700	100

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ภาพรวมโครงสร้างอุตสาหกรรมของไทยมีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มผู้ผลิต การวิเคราะห์จึงได้จำแนกผู้ผลิตออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาเปรียบเทียบ โดยจำแนกประเภทของกลุ่มผู้ผลิตตามขนาด ได้แก่ กิจการขนาดใหญ่ กิจการขนาดกลาง และกิจการขนาดเล็ก กลุ่มผู้ผลิตตามพื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพฯและปริมณฑล ตะวันออก กลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ เหนือ ใต้ และตะวันตก รวมทั้งกลุ่มผู้ผลิตตามสาขาการผลิตอ้างอิงตามรหัสมาตรฐานอุตสาหกรรมของไทย (TSIC) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 จำแนกตามขนาดกิจการ

กลุ่มกิจการ SMEs มีความอ่อนไหวและได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยมาก อีกทั้งยังมีอัตราการฟื้นตัวช้ากว่ากลุ่มกิจการขนาดใหญ่ โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ แม้ว่าผู้ประกอบการ SMEs มีการปรับตัวพัฒนาคุณภาพปัจจัยการผลิตมากกว่ากิจการขนาดใหญ่ เนื่องจากกิจการ SMEs มีช่องทางตลาดและการเชื่อมโยงใน GVC ได้น้อยกว่า รวมถึง กิจการ SMEs โดยเฉพาะกิจการขนาดเล็กยังมีความเปราะบางจากความเสี่ยงทางการเงินด้านสภาพคล่องและการกีดกันเพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่ กิจการขนาดใหญ่มีทรัพยากรและศักยภาพทางธุรกิจสูงทำให้สามารถพัฒนารูปแบบการผลิตได้มากกว่า และมีการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มมากขึ้น

2.2.2 จำแนกตามภูมิภาค

ผู้ประกอบการในภาคตะวันออก และกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมถึงภาคกลาง ซึ่งมีกิจการขนาดใหญ่จำนวนมาก มีการฟื้นตัวได้ดีกว่าภูมิภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะภาคตะวันออกมีการพัฒนาศักยภาพเครื่องจักรมากขึ้น และมีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มสูงและมีแนวโน้มปรับเพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ต่ำกว่าภูมิภาคอื่น และยังมีแนวโน้มการพัฒนาศักยภาพแรงงานลดลงมากกว่าภูมิภาคอื่นเช่นกัน นอกจากนี้ ในทุกภูมิภาคยังมีแนวโน้มการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานชะลอลง

2.2.3 จำแนกตามสาขาอุตสาหกรรม

ผลการวิเคราะห์ตัวชี้วัดแสดงให้เห็นว่า สาขาการผลิตส่วนใหญ่เริ่มส่งสัญญาณฟื้นตัวตามภาวะตลาด โดยเฉพาะในประเทศที่ปรับดีขึ้น โดยสาขาการผลิตที่ฟื้นตัวได้ดีมีคุณภาพปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้นทั้งแรงงานและปัจจัยทุน และมีความสามารถในการจัดการต้นทุนได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการยังเผชิญความเสี่ยงจากแนวโน้มต้นทุนวัตถุดิบที่สูงขึ้น รวมถึงความเสี่ยงด้านการกีดกันเพิ่มขึ้น

2.3 ผลิตภาพการผลิตรวมของภาคอุตสาหกรรมการผลิต

เศรษฐกิจของไทยในปี พ.ศ. 2564 ส่งสัญญาณฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป มีผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ณ ราคาปัจจุบัน ขยายตัวถึงร้อยละ 3.47 แม้ว่าจะเผชิญกับการระบาดของโควิด-19 หลายระลอก ทำให้ภาครัฐต้องเพิ่มความเข้มงวดมาตรการการควบคุมการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง แต่การกระจายการฉีดวัคซีนที่ครอบคลุมประชากรจำนวนมาก และการปรับตัวของภาคธุรกิจและประชาชนตามแนวทางด้านสาธารณสุข ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจฟื้นตัวได้อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับนโยบายฟื้นฟูและกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐที่มีอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเศรษฐกิจของประเทศผู้นำฟื้นตัวได้ดี ช่วยให้เศรษฐกิจการค้าและการลงทุนของโลกและไทยปรับดีขึ้น โดยภาวะการส่งออกที่เติบโตดีและราคาของผลผลิตเกษตรปรับดีขึ้น ทำให้รายได้ของแรงงานภาคการผลิตและรายได้เกษตรกรเพิ่มขึ้น ช่วยให้กำลังซื้อภายในประเทศมีแนวโน้มฟื้นตัวดีขึ้น ทั้งทางด้านการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชน

อย่างไรก็ตาม การฟื้นตัวของเศรษฐกิจของภาคธุรกิจต่าง ๆ มีการกระจายตัวและความเร็วแตกต่างกันตามความแรงของผลกระทบจากการแพร่ระบาดโควิด-19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจการท่องเที่ยวที่ยังได้รับผลกระทบจากมาตรการจำกัดการเดินทางระหว่างประเทศที่ยังไม่เปิดเต็มที่ ในภาพรวมกลุ่มธุรกิจหลักมีการเติบโตตามทิศทางของเศรษฐกิจในภาพรวม โดยภาคอุตสาหกรรม (ประกอบด้วยเหมืองแร่ การผลิตไฟฟ้าและน้ำ) มีการขยายตัวมากถึงร้อยละ 8.61 ซึ่งอุตสาหกรรมการผลิตขยายตัวถึงร้อยละ 9.63 ในขณะที่ภาคการค้าและบริการ ขยายตัวร้อยละ 1.16 และภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 1.49

ตารางที่ 2.3 : บัญชีการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2564	9.34	0.31	2.15	6.88	5.16	1.72
2563	-9.49	-5.77	-1.68	-2.04	-0.08	-1.96

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	6.88	0.33	0.08	-0.24	6.71
2563	-2.04	-0.15	0.65	2.48	-5.02

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ในปี พ.ศ. 2564 ภาพรวมของกิจการในอุตสาหกรรมการผลิตมีมูลค่าเพิ่มขยายตัวถึงร้อยละ 9.34 เป็นผลมาจากการใช้ปัจจัยทุนและจำนวนชั่วโมงการทำงานที่ขยายตัวร้อยละ 0.31 และ 2.15 ตามลำดับ รวมถึงความสามารถในการผลิตของกิจการที่สะท้อนผ่านผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ขยายตัวร้อยละ 6.88 โดยเกิดจากภาวะตลาดฟื้นตัวเป็นสำคัญที่ขยายตัวถึงร้อยละ 6.71 ประกอบกับปัจจัยเชิงคุณภาพที่ยังคงเติบโต คือ คุณภาพปัจจัยแรงงานและทุน โดยขยายตัวร้อยละ 0.33 และ 0.08 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ หดตัวร้อยละ 0.24 ซึ่งมีตัวชี้วัดผลประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG ดังนี้

สำหรับปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG ได้แก่

- **ภาวะตลาดที่ฟื้นตัว** โดยยอดขายและการส่งออกขยายตัวมากถึงร้อยละ 10.32 และ 14.92 ตามลำดับ
- **คุณภาพแรงงานมีแนวโน้มดีขึ้น** มีแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น โดยสัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.58 เป็นร้อยละ 76.13 รวมถึงประสบการณ์ของแรงงานมากขึ้นตามอายุโดยเฉลี่ยที่สูงขึ้น
- **คุณภาพปัจจัยทุนมีแนวโน้มดีขึ้น** มีการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้นจากสัดส่วนของเครื่องจักรที่สามารถดำเนินงานด้วยระบบอัตโนมัติหรือกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27.56 เป็นร้อยละ 27.94 ในขณะที่ สัดส่วนเครื่องจักรใหม่อายุไม่เกิน 5 ปี ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก
- **รูปแบบการผลิตและขายพัฒนามากขึ้น** มีการออกแบบและแบรนด์ของตนเองมากขึ้น รวมถึงมีการขายผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น โดยสัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25.23 เป็นร้อยละ 25.41 ในขณะที่ สัดส่วนยอดขาย E-commerce เพิ่มขึ้นเล็กน้อย
- **การบริหารจัดการต้นทุนดีขึ้น และสร้างมูลค่าสินค้าที่มากขึ้น** สะท้อนจากสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 78.39 เป็นร้อยละ 76.47 เป็นผลการลดต้นทุนทั้งต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร รวมถึงมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.59 เป็นร้อยละ 23.74
- **การลงทุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มขึ้น** มีสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.109 เป็นร้อยละ 0.112

ในขณะที่ ผลประกอบการภาคอุตสาหกรรมที่ส่งสัญญาณชะลอตัวและส่งผลกระทบต่อขยายตัวของ TFPG ประกอบด้วย

- **การชะลอตัวของการลงทุน** ทำให้สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลงจาก 1.78 ล้านบาทต่อคน เหลือ 1.68 ล้านบาทต่อคน
- **ความเสี่ยงทางด้านหนี้สินสูงขึ้น และมีภาระดอกเบี้ยมากขึ้น** มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเพิ่มขึ้นจาก 0.52 เท่า เป็น 0.54 เท่า และมีสัดส่วนดอกเบี้ยจ่ายต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- **ต้นทุนวัตถุดิบมีแนวโน้มสูงขึ้น** ส่งผลให้สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 83.35 เป็นร้อยละ 86.79

ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเชิงคุณภาพทั้งภายในและภายนอกทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ความสามารถในการผลิตเฉพาะส่วนของปัจจัยทุนและแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.72 และ 5.16 ตามลำดับ

ตารางที่ 2.4 : ตัวชี้วัดผลประกอบการของภาคอุตสาหกรรมการผลิต

ตัวชี้วัด	2563	2564
ภาวะตลาด		
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	-7.73	10.32
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	-6.82	14.92

ตัวชี้วัด	2563	2564
คุณภาพปัจจัยการผลิต		
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	75.58	76.13
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	20.53	19.22
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	35.31	36.36
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	11.13	11.14
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	27.56	27.94
การบริหารจัดการ		
ด้านการผลิตและการขาย		
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	1.34	1.36
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.16	0.40
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	25.23	25.41
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.78	1.68
ด้านต้นทุน		
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	78.39	76.47
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	69.32	68.48
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	8.32	7.62
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	23.59	23.74
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	83.35	86.79
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	5.96	5.81
ด้านการเงิน		
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.87	1.93
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.44	0.45
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.52	0.54
นวัตกรรม		
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.109	0.112

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

2.4 ผลผลิตภาพการผลิตรวมของผู้ผลิตในแต่ละกลุ่ม

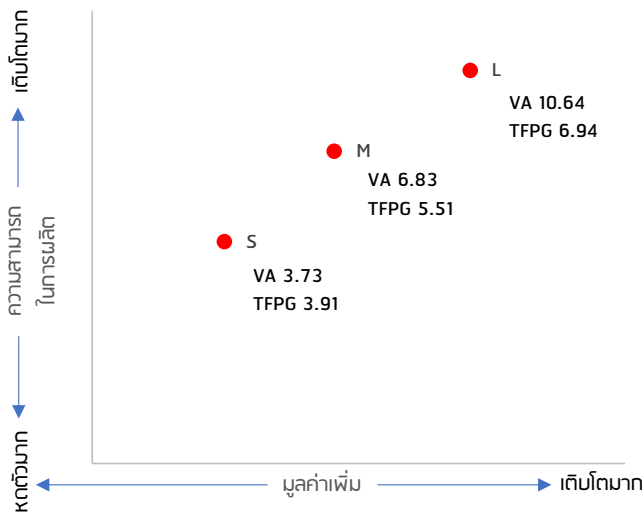
การประเมินสถานะของกิจการในอุตสาหกรรมรายสาขาการผลิตจะใช้เกณฑ์การพิจารณาจากอัตราการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มและผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรม โดยผลการประเมินสถานะของผู้ประกอบการแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- **กลุ่มสถานะดี** : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสามารถสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการเพิ่มขึ้น รวมถึงสามารถพัฒนาความสามารถในการผลิตและการปรับปรุงปัจจัยเชิงคุณภาพดีขึ้น
- **กลุ่มสถานะไม่ดี** : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการลดลง รวมถึงมีความสามารถในการผลิตและปัจจัยเชิงคุณภาพแย่ลง
- **กลุ่มแนวโน้มดี** : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ยังขยายตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการลดลง แต่เริ่มมีการปรับปรุงความสามารถในการผลิตและการปรับปรุงปัจจัยเชิงคุณภาพดีขึ้น
- **กลุ่มแนวโน้มไม่ดี** : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว แสดงถึงผู้ประกอบการสร้างผลผลิตและมีผลประกอบการเพิ่มขึ้น แต่เริ่มมีความสามารถในการผลิตและปัจจัยเชิงคุณภาพแย่ลง

2.4.1 จำแนกตามขนาดของกิจการ

ผลผลิตภาพการผลิตรายอุตสาหกรรมของกิจการขนาดต่าง ๆ ปี 2564

ผู้ประกอบการทุกขนาดมีมูลค่าเพิ่ม และ TFPG ขยายตัว โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดใหญ่

- กลุ่มกิจการขนาดเล็กมีความเปราะบางและมีสัญญาณฟื้นตัวช้ากว่ากิจการขนาดใหญ่ ถึงแม้ตลาดในประเทศจะฟื้นตัวได้ดี
- อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการ SME มีการปรับตัวพัฒนาทักษะแรงงานและเพิ่มเครื่องจักรใหม่มากขึ้น และกิจการขนาดเล็กสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น
- กิจการขนาดใหญ่ฟื้นตัวได้เร็ว เข้าถึงตลาดต่างประเทศได้มาก มีการพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ ODM และ OBM มากขึ้น และลงทุนวิจัยพัฒนามากขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

	ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น	ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง
L	<ul style="list-style-type: none"> • การส่งออกเติบโต • การผลิตรายแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น • สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น • ความเสี่ยงทางการเงินลดลง • การลงทุน R&D เพิ่มขึ้นเล็กน้อย 	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง • มีสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานลดลง
M	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น • สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น • ความเสี่ยงทางการเงินลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนบึงจัญทุนต่อแรงงานลดลง • สัดส่วน E-Commerce ลดลง • สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานลดลง
S	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนแรงงานทักษะและสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น • สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น • มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • การผลิตรายแบบ ODM และ OBM ลดลง • การลงทุน R&D ลดลงเล็กน้อย • S มีความเสี่ยงทางการเงินมากขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบผู้ประกอบการที่มีขนาดกิจการต่างกัน พบว่า กิจการในทุกขนาดมีมูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัวในปี พ.ศ. 2564 โดยกิจการขนาดใหญ่มีมูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัวมากที่สุด ในขณะที่ กิจการขนาดเล็กขยายตัวน้อยที่สุด ทั้งนี้ TFPG เป็นแหล่งที่มาที่สำคัญต่อการปรับดีขึ้นของมูลค่าเพิ่มสำหรับผู้ประกอบการขนาดต่าง ๆ โดยการเปลี่ยนแปลงของ TFPG นี้ เป็นผลมาจากภาวะตลาดที่ฟื้นตัวเป็นหลัก นอกจากนี้ กิจการ SMEs มีปัจจัยการผลิตปรับดีขึ้น และกิจการขนาดเล็กยังได้รับแรงสนับสนุนจากคุณภาพปัจจัยอื่น ๆ ที่ปรับดีขึ้นด้วย ในขณะที่ กิจการขนาดใหญ่มีปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ ชะลอตัว อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะตลาด ยังส่งผลให้ผลิตภาพปัจจัยการผลิตทั้งผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพทุนของกิจการขนาดต่าง ๆ ขยายตัวมากขึ้น

**แผนภาพที่ 2.2 : ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม
ในกรณีจำแนกตามขนาดกิจการ**

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ขนาด กิจการ	ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
						ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพทุน
ใหญ่ (L)	2564	10.64	1.46	2.24	6.94	5.10	1.84
	2563	-7.67	-4.82	-2.10	-0.75	0.20	-0.95
กลาง (M)	2564	6.83	0.80	0.52	5.51	3.91	1.60
	2563	-8.11	-3.78	-2.09	-2.23	-1.64	-0.59
เล็ก (S)	2564	3.73	0.15	-0.33	3.91	2.49	1.43
	2563	-14.78	-7.55	-2.46	-4.76	-2.74	-2.02

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

	ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
ใหญ่ (L)	2564	6.94	-0.04	0.02	-0.67	7.63
	2563	-0.75	0.37	0.84	4.56	-6.51
กลาง (M)	2564	5.51	0.23	0.17	-0.09	5.20
	2563	-2.23	0.32	-0.06	3.73	-6.23
เล็ก (S)	2564	3.91	1.38	0.08	0.40	2.06
	2563	-4.76	0.59	-0.00	2.71	-8.05

กรณีจำแนกตาม
ขนาดกิจการ

Large Enterprises

Medium Enterprises

Small Enterprises

Market Condition	ภาวะตลาดในประเทศฟื้นตัว และ L ส่งออกขยายตัว
Input Quality	คุณภาพปัจจัยทุนดีขึ้น จากสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานลดลง แต่ SME สัดส่วนแรงงานทักษะมากขึ้น ส่วน L ลดลง
Management	สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน E-commerce ลดลง และ L มีการผลิตรูปแบบ ODM และ OBM มากขึ้น ส่วน SME ลดลง สัดส่วนต้นทุนลดลง ในขณะที่ S สร้างมูลค่าสินค้าได้มากขึ้น
Innovation	L ลงทุน R&D ต่อยอดขยายเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ส่วน SME ลดลง
Finance	L และ M ความเสี่ยงทางการเงินลดลง แต่ S เพิ่มขึ้น

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ของกิจการในทุกขนาด คือ การฟื้นตัวของตลาดโดยเฉพาะในประเทศ รวมทั้งมีการบริหารจัดการต้นทุนดีขึ้น นอกจากนี้ กิจการขนาดใหญ่ยังการฟื้นตัวของตลาดส่งออก รวมถึงมีพัฒนาการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM มากขึ้น และลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น ในขณะที่กิจการ SMEs แสดงให้เห็นการพัฒนาทางด้านปัจจัยการผลิตทั้งสัดส่วนแรงงานทักษะและสัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่เพิ่มขึ้น อีกทั้ง กิจการขนาดเล็กมีการพัฒนาการสร้างมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่กิจการขนาดใหญ่และขนาดกลางมีสถานะสภาพคล่องดีขึ้นและความเสี่ยงหนี้สินลดลง

สำหรับปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่มีผลทางลบต่อ TFPG ของกิจการในแต่ละขนาดนั้น คือ การลงทุนชะลอลงทำให้สัดส่วนการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง และมีสัดส่วน E-Commerce ลดลง ประกอบกับการฝึกอบรมแรงงานลดลง โดยกิจการขนาดใหญ่และขนาดกลางจะมีการสร้างมูลค่าเพิ่มลดลง และกิจการขนาดใหญ่แสดงให้เห็นการพัฒนาปัจจัยการผลิตที่ชะลอลงโดยเฉพาะแรงงาน ขณะที่ กิจการ SMEs มีการพัฒนาการผลิตรูปแบบ ODM และ OBM ลดลง อีกทั้ง กิจการขนาดเล็กยังมีความเสี่ยงทางการเงินเพิ่มขึ้น มีสภาพคล่องลดลงและภาระหนี้สินมากขึ้นด้วย

ตารางที่ 2.5 : ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคอุตสาหกรรมในกรณีจำแนกตามขนาดกิจการ

ตัวชี้วัด	ใหญ่ (L)		กลาง (M)		เล็ก (S)	
	2563	2564	2563	2564	2563	2564
ภาวะตลาด						
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	-10.02	11.75	-9.59	8.00	-12.40	3.17
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	-12.32	18.48	-7.38	-1.40	-15.63	-11.50
คุณภาพปัจจัยการผลิต						
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	84.99	84.93	84.41	84.74	59.15	61.10
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	25.29	23.40	11.63	9.81	6.18	4.90
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	37.14	38.11	37.89	38.72	38.12	38.77
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	35.25	35.15	16.37	17.53	8.93	9.14

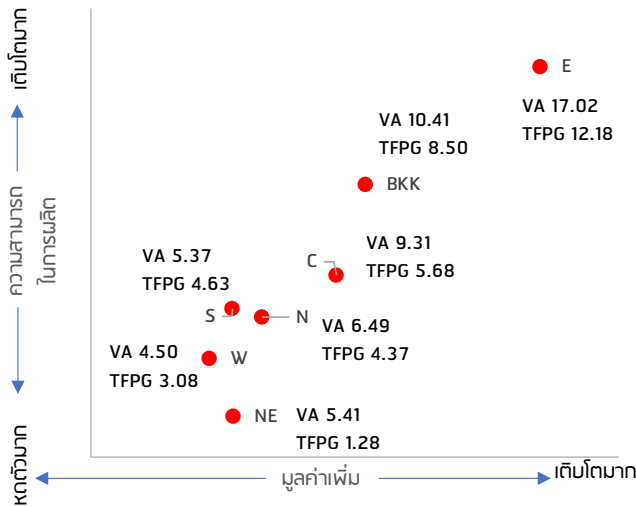
ตัวชี้วัด	ใหญ่ (L)		กลาง (M)		เล็ก (S)	
	2563	2564	2563	2564	2563	2564
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	31.81	32.01	23.48	23.42	24.64	24.95
การบริหารจัดการ						
ด้านการผลิตและการขาย						
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	0.53	0.23	1.86	1.76	1.27	0.20
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	26.01	28.30	21.90	21.79	25.81	25.46
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	3.23	3.10	1.20	1.14	0.54	0.50
ด้านต้นทุน						
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	78.97	77.18	71.59	67.20	60.68	58.19
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	68.16	67.95	63.49	61.06	50.45	49.08
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	9.95	8.61	5.29	1.12	9.30	7.94
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	23.77	23.51	27.61	27.34	35.24	35.37
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	86.35	89.90	80.29	77.19	83.77	88.67
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	4.42	4.08	12.87	14.39	24.80	24.93
ด้านการเงิน						
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.66	1.71	1.64	1.67	2.21	1.56
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.43	0.43	0.45	0.44	0.42	0.43
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.75	0.76	0.80	0.79	0.65	0.66
นวัตกรรม						
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.14	0.16	0.07	0.07	0.04	0.04

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

2.4.2 จำแนกตามภูมิภาค

ผลผลิตภาพการผลิตรายอุตสาหกรรมในภูมิภาคขนาดต่าง ๆ ปี 2564

ผู้ประกอบการในทุกภูมิภาคมีมูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว โดยภาคตะวันออกมี TFP ขยายตัวมากที่สุด

- ภาวะตลาดฟื้นตัวได้ดีในทุกภูมิภาค
- ภาคตะวันออกที่เป็นที่ตั้งของคลัสเตอร์และนิคมขนาดใหญ่ มีการพัฒนาคุณภาพปัจจัยทุน รวมถึงสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น และวิจัยมากขึ้น ในขณะที่พื้นที่อื่นมีการพัฒนาในด้านดังกล่าวบ้างเช่นกัน อาทิ กรุงเทพฯ (คุณภาพปัจจัยทุน) และภาคเหนือ (การวิจัย)
- พื้นที่ กทม. ภาคเหนือ และภาคตะวันตกมีความเสี่ยงหนี้สินลดลง อย่างไรก็ตาม ภาคเหนือและภาคกลางมีคุณภาพปัจจัยทุนลดลง และภาคใต้มีการจัดการต้นทุนเฝ้าระวัง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

	ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น	ตัวชี้วัดที่เฝ้าระวัง
BKK	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้น • ความเสี่ยงหนี้สินลดลง 	
N	<ul style="list-style-type: none"> • มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น • การลงทุน R&D เพิ่มขึ้น • ความเสี่ยงหนี้สินลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง (ยกเว้น C)
NE		<ul style="list-style-type: none"> • NE และ E สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง
E	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้น • มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น • การลงทุน R&D เพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • N และ C มีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง • C มีการผลิตแบบ ODM และ OBM ลดลง
C	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • การผลิตรูปแบบ ODM และ OBM มากขึ้น (ยกเว้น C) • สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น (ยกเว้น NE และ E)
W	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้น • ความเสี่ยงหนี้สินลดลง 	<ul style="list-style-type: none"> • S มีตลาดต่างประเทศหดตัว • สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง • สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
S	<ul style="list-style-type: none"> • สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> • ความเสี่ยงด้านหนี้สินมากขึ้น (ยกเว้น BKK N และ W)

หมายเหตุ : BKK หมายถึง พื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล N หมายถึง ภาคเหนือ NE หมายถึง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ E หมายถึง ภาคตะวันออก C หมายถึง ภาคกลาง W หมายถึงภาคตะวันตก และ S หมายถึงภาคใต้

สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการจำแนกรายภูมิภาคแสดงให้เห็นว่า ในทุกภูมิภาคมีมูลค่าเพิ่ม และ TFP ขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยภาคตะวันออกมีมูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัวมากที่สุด ในขณะที่ ภาคเหนือมีมูลค่าเพิ่มเติบโตน้อยที่สุด และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี TFP เติบโตน้อยที่สุด ซึ่งเกือบทุกภูมิภาคมี TFP เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการขยายตัวของมูลค่าเพิ่ม ในขณะที่ ปริมาณปัจจัยการผลิตปรับตัวดีขึ้นด้วย โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีปริมาณปัจจัยแรงงานขยายตัวสูง

สำหรับการเปลี่ยนแปลงของ TFPG นี้ เป็นผลมาจากภาวะตลาดที่ฟื้นตัวเป็นหลักในทุกภูมิภาค นอกจากนี้ ในภูมิภาคส่วนใหญ่ยังมีปัจจัยการผลิตปรับตัวขึ้น ยกเว้นภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ มีเพียงพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ภาคเหนือ และภาคตะวันออก ที่มีปัจจัยดังกล่าวดีขึ้น อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาวะตลาด ยังส่งผลให้ผลผลิตภาพปัจจัยการผลิตทั้งผลผลิตภาพแรงงานและผลผลิตภาพทุนของกิจการในภูมิภาคต่าง ๆ ขยายตัวมากขึ้น

**แผนภาพที่ 2.3 : ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม
ในกรณีจำแนกตามภูมิภาค**

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ภูมิภาค	ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
						ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
กรุงเทพและปริมณฑล	2564	10.41	0.32	1.59	8.50	6.25	2.24
	2563	-9.64	-5.52	-1.25	-2.88	-0.48	-2.39
เหนือ	2564	6.49	1.18	0.94	4.37	2.91	1.46
	2563	-10.42	-4.75	-2.28	-3.38	-1.82	-1.56
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2564	5.41	3.19	0.94	1.28	0.46	0.82
	2563	-8.03	-4.88	-1.14	-2.02	-0.47	-1.55
ตะวันออก	2564	17.02	2.54	2.31	12.18	8.26	3.92
	2563	-10.39	-5.74	-4.28	-0.38	-0.50	0.13
กลาง	2564	9.31	0.99	2.63	5.68	4.38	1.30
	2563	-8.29	-4.25	-2.59	-1.45	-0.72	-0.73
ตะวันตก	2564	4.50	0.42	1.00	3.08	2.75	0.33
	2563	-13.71	-6.26	-3.24	-4.21	-2.91	-1.30
ใต้	2564	5.37	0.26	0.48	4.63	3.81	0.82
	2563	-10.50	-5.57	-1.49	-3.44	-1.21	-2.23

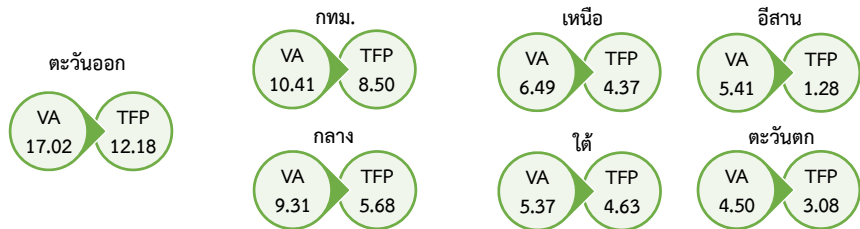
(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ภูมิภาค	ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
กรุงเทพและปริมณฑล	2564	8.50	0.17	0.30	0.10	7.93
	2563	-2.88	0.10	0.78	2.04	-5.80
เหนือ	2564	4.37	0.93	-0.42	0.20	3.66
	2563	-3.38	0.89	0.05	0.15	-4.48
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2564	1.28	-1.07	-0.04	-1.11	3.51
	2563	-2.02	-1.30	0.16	3.38	-4.26
ตะวันออก	2564	12.18	-0.12	0.19	2.00	10.11
	2563	-0.38	0.58	0.77	5.47	-7.19

ภูมิภาค	ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
กลาง	2564	5.68	0.10	-1.32	-1.53	8.44
	2563	-1.45	-0.26	1.28	3.19	-5.66
ตะวันออก	2564	3.08	0.39	1.10	-5.84	7.43
	2563	-4.21	0.77	-0.06	4.99	-9.91
ใต้	2564	4.63	1.74	0.01	-3.50	6.38
	2563	-3.44	0.87	0.13	1.65	-6.09

กรณีจำแนกตามภูมิภาค

Market Condition	ภาวะตลาดฟื้นตัว ยอดขายและการส่งออกขยายตัว (ยกเว้น S)
Input Quality	BKK, E, W มีคุณภาพปัจจัยทุนดีขึ้น จากสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ สัดส่วนแรงงานทักษะมากขึ้น (ยกเว้น NE และ E) และ S มีการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น
Management	การผลิตรูปแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงกลดลง (ยกเว้น C) ต้นทุนลดลง (ยกเว้น S) แต่สัดส่วนมูลค่าเพิ่มลดลง (ยกเว้น E, N)
Innovation	N, E สัดส่วนค่าใช้จ่าย R&D ต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
Finance	ความเสี่ยงหนี้สินมากขึ้น (ยกเว้น BKK, N, W) ขณะที่ ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

สำหรับปัจจัยสำคัญสนับสนุน TFPG ในแต่ละภูมิภาค คือ ภาวะตลาดฟื้นตัว โดยเฉพาะตลาดภายในประเทศ ผู้ประกอบการมีสภาพคล่องดีขึ้นและในแต่ละภูมิภาคส่วนใหญ่ส่งออกได้มากขึ้นและมีการจัดการต้นทุนดีขึ้น (ยกเว้นภาคใต้) รวมถึงมีการพัฒนาการผลิตรูปแบบ ODM และ OBM มากขึ้น (ยกเว้นภาคกลาง) และมีสัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น (ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก) ในขณะที่กิจการในพื้นที่กรุงเทพฯ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก มีการพัฒนาคุณภาพปัจจัยทุนมากขึ้น รวมถึงผู้ประกอบการในภาคตะวันออกและภาคเหนือยังมีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ในภาคตะวันออกยังมีแนวโน้มการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น ในขณะที่ พื้นที่กรุงเทพฯ ภาคเหนือ และภาคตะวันตกมีความเสี่ยงด้านหนี้สินลดลง

สำหรับปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG ในทุกภูมิภาค คือ ผู้ประกอบการในแต่ละภูมิภาคมีสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงกลดลง (ยกเว้นภาคกลาง) การฝึกอบรมแรงงานลดลง (ยกเว้นภาคเหนือ และภาคใต้) รวมถึงต้นทุนวัตถุดิบสูงขึ้น (ยกเว้นภาคใต้) และความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มลดลง (ยกเว้นภาคตะวันออก ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ประกอบกับความเสี่ยงด้านหนี้สินมากขึ้น (ยกเว้น

พื้นที่กรุงเทพฯ ภาคเหนือ และภาคตะวันตก) นอกจากนี้ ผู้ประกอบการในภาคเหนือและภาคกลางยังมีคุณภาพปัจจัยทุนลดลง

ตารางที่ 2.6 : ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคอุตสาหกรรมในกรณีจำแนกตามภูมิภาค

ตัวชี้วัด	กรุงเทพฯ และ ปริมณฑล		เหนือ		ตะวันออก/เฉียงเหนือ		ตะวันออก	
	2563	2564	2563	2564	2563	2564	2563	2564
ภาวะตลาด								
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	-8.92	7.17	-6.90	4.08	-6.56	17.12	-11.07	14.10
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	-9.15	7.71	-26.31	16.00	-6.82	16.93	-13.53	24.51
คุณภาพปัจจัยการผลิต								
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงาน วิชาชีพ (ร้อยละ)	74.39	74.66	64.08	65.56	53.48	51.89	81.55	81.35
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	20.47	19.11	13.50	13.67	21.09	19.63	25.09	22.53
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	37.33	38.18	38.62	39.43	37.65	38.41	36.46	37.44
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	9.62	11.06	3.03	1.64	1.34	1.13	10.68	11.43
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและ กึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	34.26	34.44	14.14	13.27	9.21	9.14	25.89	26.16
การบริหารจัดการ								
ด้านการผลิตและการขาย								
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	0.77	0.70	0.00	0.08	1.47	1.62	0.00	0.00
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	28.61	32.86	19.39	20.38	11.43	13.05	25.31	25.38
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้าน บาท/คน)	1.38	1.36	1.05	1.01	0.84	0.75	2.89	2.79
ด้านต้นทุน								
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	79.02	76.30	66.86	61.51	69.36	65.63	76.51	72.01
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	65.23	64.43	60.51	61.97	63.26	59.55	68.18	67.95
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและ บริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	13.24	11.70	3.37	-6.37	5.71	5.46	7.63	4.15
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	23.21	22.78	30.26	30.47	30.95	30.95	25.38	25.67
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการ ผลิต (ร้อยละ)	84.03	88.49	80.07	84.52	86.38	88.50	82.55	86.69
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุน ทั้งหมด (ร้อยละ)	7.54	7.19	12.01	12.99	8.68	8.69	4.93	4.34
ด้านการเงิน								
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.30	1.37	2.27	2.39	1.80	2.16	1.96	1.99
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.47	0.45	0.34	0.33	0.47	0.49	0.37	0.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.90	0.84	0.54	0.52	0.88	0.95	0.59	0.61
นวัตกรรม								
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและ พัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.17	0.17	0.14	0.13	0.03	0.03	0.06	0.07

ตัวชี้วัด	กลาง		ตะวันตก		ใต้	
	2563	2564	2563	2564	2563	2564
ภาวะตลาด						
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	-8.71	5.66	-15.25	15.30	-9.38	11.92
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)	-2.15	0.93	-3.17	21.86	-18.66	-2.50
คุณภาพปัจจัยการผลิต						
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	78.15	78.32	78.23	78.78	71.02	73.32
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	30.34	29.19	24.45	7.43	24.66	33.72
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	37.37	38.70	38.14	38.39	39.19	41.63
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	15.68	10.11	0.42	5.44	3.13	3.30
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	35.16	34.48	12.47	14.92	16.84	16.73
การบริหารจัดการ						
ด้านการผลิตและการขาย						
สัดส่วน E-Commerce (ร้อยละ)	2.08	1.74	1.99	2.98	0.00	0.00
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	21.91	20.92	25.96	26.74	18.24	19.59
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.81	2.82	1.51	1.49	2.35	2.32
ด้านต้นทุน						
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	83.60	82.45	77.31	76.64	77.84	80.33
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	75.39	74.41	68.07	66.84	69.46	74.25
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	6.33	6.13	7.74	8.43	7.93	7.55
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	21.54	20.78	25.29	23.82	20.53	19.86
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	81.70	86.98	85.04	85.62	91.34	90.95
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	4.64	4.42	7.51	7.37	5.46	5.17
ด้านการเงิน						
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.88	2.07	1.88	2.13	1.10	1.17
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.30	0.33	0.37	0.34	0.58	0.59
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.44	0.49	0.59	0.53	1.39	1.53
นวัตกรรม						
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.06	0.06	0.08	0.07	0.01	0.02

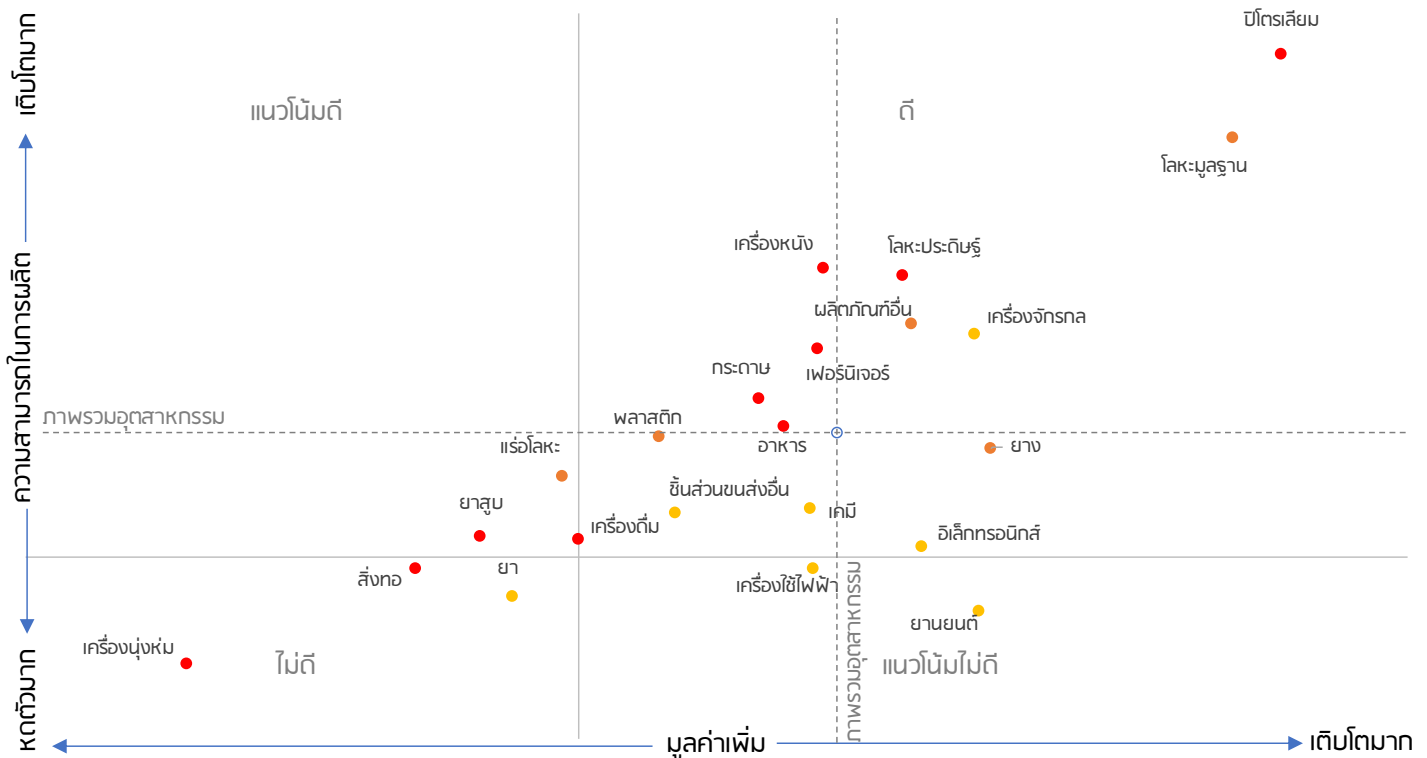
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

2.4.3 จำแนกตามสาขาการผลิต

ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตเกือบทุกสาขามีมูลค่าเพิ่มและ TFP เพิ่มขึ้น อยู่ในสถานะที่ดี และอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มไม่ดี คือ มี TFP หดตัว คือ อิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์ ในขณะที่กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีสถานะไม่ดี ได้แก่ ยา สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม โดย TFP เป็นปัจจัยหลักที่ช่วยให้มูลค่าเพิ่มขยายตัว และการเปลี่ยนแปลงของ TFP ในสาขาการผลิตส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาจากการขยายนอก คือ ภาวะตลาด เป็นสำคัญ ยกเว้นกลุ่มสาขาการผลิตที่มีสถานะไม่ดี จะมีคุณภาพของปัจจัยการผลิตเป็นแหล่งที่มาสำคัญ ส่วนสาขาการผลิตเครื่องตี ยาสูบ แร่โลหะ และเฟอร์นิเจอร์มีปัจจัยสำคัญ คือ ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะตลาด ยังส่งผลให้ผลิตภาพปัจจัยการผลิตทั้งผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพทุนของสาขาการผลิตต่าง ๆ ส่วนใหญ่ขยายตัวมากขึ้น ยกเว้นสาขาการผลิตเครื่องตี ยาสูบ สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม ยา เครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์ และเฟอร์นิเจอร์ ที่มีผลิตภาพปัจจัยการผลิตบางส่วนหดตัว

สำหรับการวิเคราะห์ถึงผลิตภาพการผลิตรวมในรายสาขาการผลิตได้นำเอาระดับเทคโนโลยีของสาขาการผลิตต่าง ๆ มาช่วยในการจัดกลุ่ม เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงความแตกต่างในแต่ละสาขาอุตสาหกรรมได้มากยิ่งขึ้น โดยอาศัยหลักเกณฑ์การแบ่งระดับของเทคโนโลยีในแต่ละสาขาการผลิตของ UNIDO ที่จัดกลุ่มระดับเทคโนโลยีโดยพิจารณาความเข้มข้นของการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) ต่อมูลค่าการผลิต และการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) ต่อมูลค่าเพิ่ม

แผนภาพที่ 2.4 : การจำแนกกลุ่มสาขาการผลิตตามการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและ TFP ปี พ.ศ. 2564

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

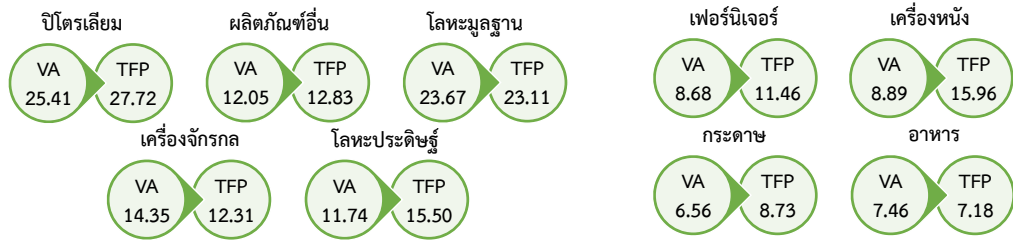
หมายเหตุ : สีเหลือง หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีระดับเทคโนโลยีปานกลางสูงและสูง สีส้ม หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีระดับเทคโนโลยีปานกลาง และสีแดง หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีระดับเทคโนโลยีต่ำ

หากพิจารณาเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์กับการเติบโตของมูลค่าเพิ่ม และ TFP จะสามารถแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีลักษณะและสถานะใกล้เคียงกันได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มที่มี TFP ขยายตัวมากกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต : โดยสาขาการผลิตทั้งหมดในกลุ่มนี้อยู่ในสถานะที่ดี มีมูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว ส่วนใหญ่เป็นสาขาการผลิตที่มีระดับเทคโนโลยีต่ำที่มีการปรับตัวได้ดี ประกอบด้วย
 - สาขาการผลิตที่มูลค่าเพิ่มเติบโตได้ดีกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่ **ปิโตรเลียม โลหะมูลฐาน โลหะประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และเครื่องจักรกล** โดยมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ได้แก่ ภาวะตลาดฟื้นตัวทั้งในประเทศและต่างประเทศ คุณภาพปัจจัยการผลิตในภาพรวมส่วนใหญ่ดีขึ้น โดยเฉพาะคุณภาพแรงงานดีขึ้นจากสัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพ และสัดส่วนเครื่องจักรใหม่มากขึ้น ประกอบกับการจัดการต้นทุนที่ดีขึ้น และมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น ในขณะที่ ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG คือ สัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM ลดลง มีต้นทุนวัตถุดิบสูงขึ้น และสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง รวมทั้งมีความเสี่ยงจากการกีดกันเพิ่มขึ้น และสัดส่วนการวิจัยและพัฒนาชะลอลง
 - สาขาการผลิตที่มูลค่าเพิ่มเติบโตได้น้อยกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต ได้แก่ **เครื่องหนัง เฟอร์นิเจอร์ กระดาษ และอาหาร** โดยมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ได้แก่ ภาวะตลาดฟื้นตัวโดยเฉพาะในประเทศ คุณภาพปัจจัยการผลิตดีขึ้นจากสัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพ และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น ประกอบกับการปรับปรุงรูปแบบการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น รวมถึงมีสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น ในขณะที่ ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG คือ ความเสี่ยงจากการกีดกันเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ สาขาเครื่องหนังและกระดาษยังเผชิญกับตลาดต่างประเทศหดตัว และมีการสร้างมูลค่าเพิ่มได้ลดลง ส่วนสาขาการผลิตอาหารและเฟอร์นิเจอร์มีต้นทุนวัตถุดิบสูงขึ้น

แผนภาพที่ 2.5 : ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม
ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ TFP ขยายตัวได้ดีกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต

กลุ่มสถานะดี : VA และ TFP > 0 โดย TFP โตดีกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต

Market Condition	ภาวะตลาดฟื้นตัว โดยเฉพาะในประเทศ (เครื่องหนัง/กระดาษส่ง ออกลดลง)	
Input Quality	คุณภาพปัจจัยการผลิตดีขึ้น โดยเฉพาะสัดส่วนแรงงานทักษะ กลุ่ม VA โตดีมีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่มากขึ้น (ยกเว้นโลหะประดิษฐ์) และกลุ่มที่เหลือมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น	
Management	สัดส่วนต้นทุนลดลง แต่ต้นทุนวัตถุดิบสูงขึ้น สัดส่วนมูลค่าเพิ่มลดลง (ยกเว้นเครื่องจักรกล/ผลิตภัณฑ์อื่น) และ สัดส่วน ODM/OBM ลดลง (ยกเว้นปิโตรเลียม/โลหะประดิษฐ์)	สัดส่วน ODM/OBM (ยกเว้นเครื่องหนัง) และปัจจัยทุนต่อแรงงาน เพิ่มขึ้นเล็กน้อย (ยกเว้นอาหาร) แต่สัดส่วนมูลค่าเพิ่มลดลง (ยกเว้นอาหาร/เฟอร์นิเจอร์)
Innovation	สัดส่วน R&D ลดลงเล็กน้อย (ยกเว้นเครื่องจักรกล)	เครื่องหนัง/เฟอร์นิเจอร์ R&D มากขึ้นเล็กน้อย ส่วนกระดาษลดลง
Finance	ความเสี่ยงจากการก่อหนี้มากขึ้น (ยกเว้นโลหะมูลฐาน/อาหาร) กลุ่ม VA โตดีมีสภาพคล่องดีขึ้น (ยกเว้นเครื่องจักรกล)	

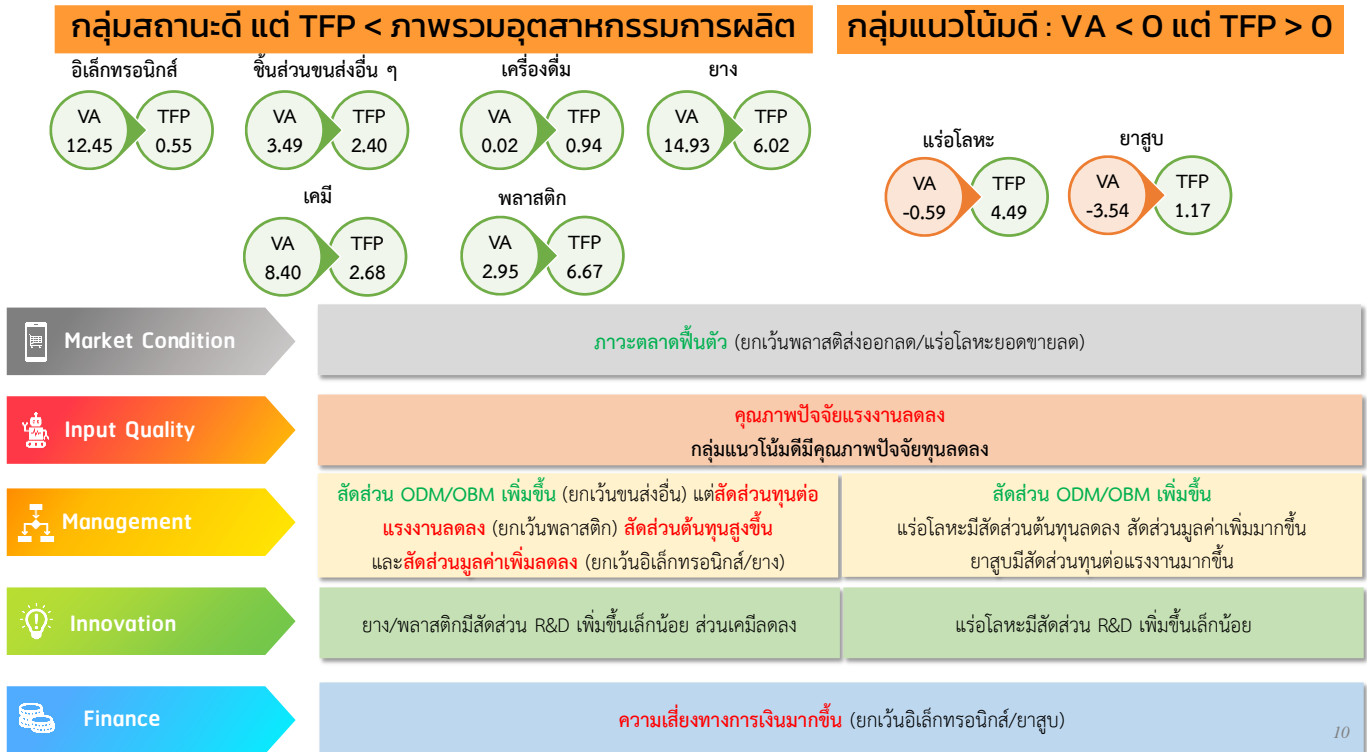
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

2) กลุ่ม TFP เติบโตได้น้อยกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต : โดยสาขาการผลิตในกลุ่มนี้ ยังมี TFP ขยายตัวได้ ได้แก่

- สาขาการผลิตที่อยู่ในสถานะที่ดี มีมูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว คือ ยางและพลาสติก เคมี ชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ เครื่องดื่ม และอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ได้แก่ ภาวะตลาดฟื้นตัวทั้งในและต่างประเทศ มีการพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ ODM และ OBM มากขึ้น รวมทั้ง การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นในสาขาการผลิตยาง พลาสติก และเครื่องดื่ม ในขณะที่ ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG คือ คุณภาพปัจจัยแรงงานลดลงจากสัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพ รวมถึงสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานลดลง สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลงและมีต้นทุนสูงขึ้น โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบ และความสามารถในการสร้างมูลค่าสินค้าได้ลดลง รวมถึงมีความเสี่ยงทางการเงินมากขึ้นทั้งสภาพคล่องและการก่อหนี้
- สาขาการผลิตที่มีแนวโน้มดี มี TFP ขยายตัว ถึงแม้ว่าจะมีมูลค่าเพิ่มหดตัว คือ แร่โลหะ และยาสูบ โดยมีปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน TFPG ได้แก่ ภาวะตลาดต่างประเทศฟื้นตัว รวมถึงมีการพัฒนารูปแบบการผลิตแบบ ODM และ OBM มากขึ้น สำหรับสาขาการผลิตแร่โลหะมีการจัดการต้นทุนดีขึ้น สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น และมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น ส่วนสาขาการผลิตยาสูบมีความเสี่ยงทางการเงินลดลง ในขณะที่ ปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ TFPG คือ

คุณภาพปัจจัยการผลิตลดลงทั้งปัจจัยทุนและแรงงาน โดยมีสัดส่วนแรงงานทักษะและสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานลดลง มีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง

แผนภาพที่ 2.6 : ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรม ในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ TFP ขยายตัวได้น้อยกว่าภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิต

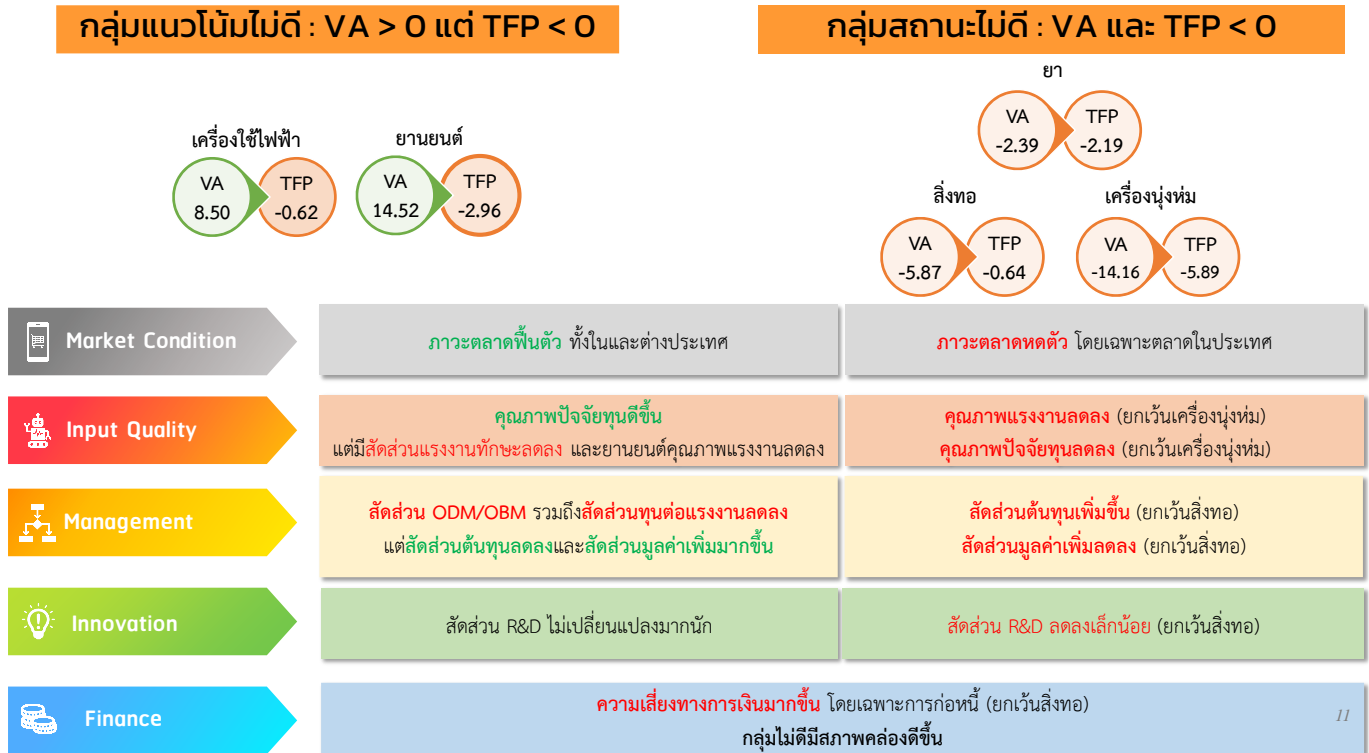
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3) กลุ่ม TFP หดตัว : สามารถแบ่งตามสถานะของการเติบโตของมูลค่าเพิ่ม ได้แก่

- สาขาการผลิตที่มีแนวโน้มไม่ดี มีมูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว คือ ยานยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า โดยมีปัจจัยลบสำคัญที่ส่งผลต่อ TFPG ได้แก่ สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง การผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM น้อยลง ประกอบกับมีสัดส่วนการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง และมีความเสี่ยงทางการเงินมากขึ้นทั้งด้านสภาพคล่องและการก่อหนี้ นอกจากนี้ ทั้งสองสาขาการผลิตยังได้รับผลกระทบจากการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิต รวมถึงการหยุดชะงักในห่วงโซ่การผลิตของโลกด้วย ในขณะที่ ปัจจัยสนับสนุน TFPG คือ ภาวะตลาดเติบโตดีขึ้น และผู้ประกอบการแสดงให้เห็นการปรับตัว มีการพัฒนาปัจจัยทุนทำให้สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติเพิ่มขึ้น ทำให้มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีการจัดการต้นทุนดีขึ้น
- สาขาการผลิตที่มีสถานะไม่ดี มีมูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว คือ ยา สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม โดยมีปัจจัยลบสำคัญที่ส่งผลต่อ TFPG ได้แก่ ภาวะตลาดหดตัว คุณภาพปัจจัยทุนลดลงจากการมีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติลดลง สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบเป็นสำคัญ รวมถึงมีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มลดลง มีความเสี่ยงจากการก่อหนี้มากขึ้น และ

การลงทุนวิจัยและพัฒนาลดลง ในขณะที่ ผู้ประกอบการแสดงให้เห็นการปรับตัวอยู่บ้าง โดยมีปัจจัยสนับสนุน TFPG คือ มีการปรับปรุงคุณภาพแรงงานจากสัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพมากขึ้น และมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น

แผนภาพที่ 2.7 : ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพและผลประกอบการภาคอุตสาหกรรมในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มี TFP หดตัว

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

ตารางที่ 2.7 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตรายสาขา

บัญชีการเจริญเติบโต (%)		ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
		แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก					มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก					
		มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก		
TSIC	สาขา					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
รวม	อุตสาหกรรมการผลิต	-9.49	-5.77	-1.68	-2.04	-0.08	-1.96	9.34	0.31	2.15	6.88	5.16	1.72
10	อาหาร	-0.16	-7.48	-0.86	8.18	7.37	0.81	7.46	0.08	0.20	7.18	5.11	2.07
11	เครื่องดื่ม	-7.89	-3.99	-3.89	-0.01	-0.23	0.22	0.02	1.56	-2.48	0.94	-1.56	2.50
12	ยาสูบ	-4.16	-15.60	-1.62	13.06	12.43	0.63	-3.54	-5.20	0.49	1.17	2.96	-1.79
13	สิ่งทอ	-27.13	-1.69	-8.64	-16.80	-15.43	-1.37	-5.87	-3.76	-1.47	-0.64	-0.31	-0.33
14	เครื่องนุ่งห่ม	-18.06	-18.20	-2.07	2.21	4.00	-1.79	-14.16	-7.82	-0.45	-5.89	-3.30	-2.59
15	เครื่องหนัง	-23.52	-18.77	-6.72	1.97	1.15	0.82	8.89	-7.73	0.66	15.96	14.77	1.19
17	กระดาษ	-6.68	-4.27	-0.14	-2.27	0.29	-2.56	6.56	-3.48	1.31	8.73	7.20	1.53
19	ปิโตรเลียม	-31.85	-5.15	-2.39	-24.31	-9.61	-14.70	25.41	0.79	-3.10	27.72	3.97	23.75
20	เคมี	-8.73	0.15	-1.58	-7.30	-5.18	-2.12	8.40	5.53	0.19	2.68	0.34	2.34

บัญชีการเจริญเติบโต (%)		ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
		มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก					
			แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก		
TSIC	สาขา					ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน				ผลิตภาพ แรงงาน	ผลิตภาพ ทุน	
21	ยา	1.56	-4.90	-0.04	6.50	6.09	0.41	-2.39	1.89	-2.09	-2.19	-3.66	1.47
22	ยาง และ พลาสติก	-6.41	-1.51	-2.06	-2.84	-2.62	-0.22	9.07	0.39	2.02	6.66	5.61	1.05
23	แร่โลหะ	-6.14	-2.70	0.42	-3.86	-0.91	-2.95	-0.59	-2.25	-2.83	4.49	1.92	2.57
24	โลหะมูลฐาน	-10.68	0.96	-4.51	-7.13	-6.80	-0.33	23.67	-3.17	3.73	23.11	17.00	6.11
25	โลหะประติษฐ์	-3.55	2.60	-0.67	-5.48	-5.01	-0.47	11.74	-2.91	-0.85	15.50	10.84	4.66
26	อิเล็กทรอนิกส์	-2.46	-7.52	1.02	4.04	6.06	-2.02	12.45	5.97	5.93	0.55	0.50	0.05
27	เครื่องใช้ไฟฟ้า	4.27	-3.79	0.57	7.49	6.70	0.79	8.50	6.84	2.28	-0.62	-1.20	0.58
28	เครื่องจักรกล	-11.40	-8.82	-3.43	0.85	1.76	-0.91	14.35	-1.15	3.19	12.31	10.34	1.97
29	ยานยนต์	-24.92	-6.21	-7.73	-10.98	-7.45	-3.53	14.52	9.80	7.68	-2.96	-1.74	-1.22
30	ชิ้นส่วน ขนส่งอื่น	-18.16	-11.53	-6.14	-0.49	0.00	-0.49	3.49	0.59	0.50	2.40	1.13	1.27
31	เฟอร์นิเจอร์	-4.36	-1.55	-2.14	-0.67	-1.98	1.31	8.68	-5.73	2.95	11.46	12.12	-0.66
32	อื่นๆ	-2.53	-13.90	-1.24	12.61	12.03	0.58	12.05	0.57	-1.35	12.83	8.22	4.61

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

บัญชีการเจริญเติบโต (%)		ปี พ.ศ. 2563					ปี พ.ศ. 2564				
		TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก				TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
			คุณภาพ แรงงาน	คุณภาพ ทุน	ปัจจัย คุณภาพ อื่น	ภาวะ ตลาด		คุณภาพ แรงงาน	คุณภาพ ทุน	ปัจจัย คุณภาพ อื่น	ภาวะ ตลาด
TSIC	สาขา										
รวม	อุตสาหกรรม การผลิต	-2.03	-0.15	0.65	2.49	-5.02	6.88	0.33	0.08	-0.24	6.71
10	อาหาร	8.18	0.84	0.71	7.13	-0.51	7.18	0.13	0.03	3.17	3.85
11	เครื่องดื่ม	-0.01	-0.17	1.00	3.62	-4.46	0.94	-0.16	0.03	0.84	0.23
12	ยาสูบ	13.06	2.55	0.11	17.11	-6.71	1.17	-0.97	-1.38	2.73	0.79
13	สิ่งทอ	-16.80	1.52	-0.21	1.57	-19.68	-0.64	3.07	-0.25	-2.14	-1.32
14	เครื่องนุ่งห่ม	2.21	-2.47	0.03	19.10	-14.45	-5.89	1.27	-0.18	-0.61	-6.37
15	เครื่องหนัง	1.97	-0.08	0.03	17.33	-15.30	15.96	1.71	-0.01	6.65	7.61
17	กระดาษ	-2.28	-0.47	-0.29	2.27	-3.80	8.73	0.68	0.33	1.68	6.04
19	ปิโตรเลียม	-24.31	3.53	0.55	-12.40	-15.99	27.72	0.25	0.26	1.27	25.94
20	เคมี	-7.30	0.60	0.61	-1.35	-7.16	2.68	-0.77	0.11	-6.64	9.98
21	ยา	6.50	0.39	0.11	5.20	0.80	-2.19	0.77	0.02	-1.59	-1.39
22	ยางและพลาสติก	-2.84	0.35	0.60	-1.12	-2.67	6.66	0.34	-0.11	0.20	6.23
23	แร่โลหะ	-3.86	-0.22	0.73	0.03	-4.40	4.49	-0.16	-2.00	11.04	-4.39
24	โลหะมูลฐาน	-7.14	-0.19	1.31	-2.54	-5.72	23.11	0.95	0.85	3.10	18.21
25	โลหะประติษฐ์	-5.48	-1.36	0.36	-0.73	-3.75	15.50	0.15	-0.03	4.22	11.16
26	อิเล็กทรอนิกส์	4.03	0.20	1.60	3.66	-1.44	0.55	-0.07	0.07	-3.71	4.26
27	เครื่องใช้ไฟฟ้า	7.49	0.37	-0.28	9.82	-2.43	-0.62	-0.64	3.24	-8.35	5.13
28	เครื่องจักรกล	0.85	-3.75	-0.28	12.02	-7.13	12.31	2.56	0.04	2.05	7.66
29	ยานยนต์	-10.99	-1.64	-0.01	-3.33	-6.00	-2.96	-0.68	0.26	-6.58	4.04
30	ชิ้นส่วนขนส่งอื่น	-0.49	1.58	0.32	7.12	-9.52	2.40	-0.52	0.01	-16.68	19.59
31	เฟอร์นิเจอร์	-0.67	1.03	0.01	2.19	-3.89	11.46	0.41	0.07	10.08	0.90
32	อื่นๆ	12.62	1.76	0.04	13.85	-3.03	12.83	1.82	-0.03	2.98	8.06

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวด.)

2.5 การวิเคราะห์ลักษณะที่แตกต่างของผู้ประกอบการในกลุ่มผู้นำ (Best Practice)

การวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มผู้นำ (Best Practice) โดยเป็นผู้ประกอบการที่มีระดับผลผลิตภาพการผลิตสูงและมีการเติบโตที่ดี คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีศักยภาพสูง อ้างอิงจากระดับผลผลิตภาพการผลิต (TFP) และอัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) โดยเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2562-2564 สูงกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีจำนวน 1,056 ตัวอย่าง

สำหรับตัวชี้วัดของกลุ่มตัวอย่างที่ดีที่แตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ คือ ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและต้นทุน รวมถึงศักยภาพของแรงงาน เนื่องจากการบริหารจัดการยังเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการทำให้ธุรกิจอยู่รอดในภาวะธุรกิจที่มีความไม่แน่นอนสูงและยังมีการฟื้นตัวไม่เต็มที่ และปัจจัยแรงงานจะมีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดความยืดหยุ่นแต่การปรับตัวทางธุรกิจที่มีความท้าทายและซับซ้อนมากขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยของปัจจัยทั้งสองกลุ่มข้างต้นสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ประกอบการที่เหลือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- **คุณภาพปัจจัยแรงงาน** : กลุ่มตัวอย่างที่ดีจะมีการพัฒนาศักยภาพของแรงงานมากกว่า โดยเฉพาะสัดส่วนแรงงานทักษะและวิชาชีพที่เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง ในขณะที่ กลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ซึ่งมีสัดส่วนแรงงานทักษะที่น้อยกว่า จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาและฝึกอบรมแรงงานมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ดี
- **การจัดการด้านการตลาด** : กลุ่มตัวอย่างที่ดีมีการเข้าถึงและเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศได้มาก โดยมีสัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบ โดยเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มอื่น
- **การจัดการด้านการผลิต** : ผู้ประกอบการที่เป็นตัวอย่างที่ดีจะมีใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์มาช่วยในการผลิตและดำเนินงาน และมีสัดส่วนมูลค่าสินทรัพย์ถาวรต่อแรงงานสูง โดยการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ทำให้การผลิตมีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงสามารถพัฒนาไปสู่รูปแบบธุรกิจที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทมากขึ้น
- **การจัดการต้นทุน** : กลุ่มตัวอย่างที่ดีจะมีความสามารถในการบริหารจัดการต้นทุนได้ดี มีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของผู้ประกอบการอื่น ๆ รวมทั้งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มาก โดยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มอื่น โดยการบริหารจัดการด้านต้นทุนและการสร้างมูลค่าเพิ่มนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนความสามารถในการแข่งขันและบทบาทในห่วงโซ่มูลค่าระหว่างประเทศ

ตารางที่ 2.8 : ตัวชี้วัดของผู้ประกอบการในกลุ่มต่าง ๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2562-2564

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างที่ดี	กลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ	ค่าสถิติ t
ระดับ TFP (2562=100)	150.96	89.67	
TFPG (%)	47.03	-4.45	
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานวิชาชีพ (%)	95.68	46.44	-7.3038***
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	37.84	41.60	2.1949**
สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่อายุไม่เกิน 5 ปี (%)	10.79	10.33	-0.2654

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่าง ที่ดีที่สุด	กลุ่มตัวอย่าง อื่น ๆ	ค่าสถิติ t
สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีระบบอัตโนมัติ/ กึ่งอัตโนมัติ (%)	12.43	10.15	-1.1303
การบริหารจัดการ			
โครงการการผลิตและการขาย			
สัดส่วนการส่งออก (%)	24.12	21.20	-0.8845
สัดส่วนการใช้ E-commerce (%)	6.07	7.45	0.8967
สัดส่วนการนำเข้าวัตถุดิบ (%)	33.43	29.67	-1.6390*
สัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM (%)	27.24	26.48	-0.4248
สัดส่วนสินทรัพย์ถาวรต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	4.07	3.10	-1.9565**
ต้นทุน			
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	26.58	19.14	-1.4413*
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	94.39	108.33	1.5160*
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.04	0.06	0.9280

ที่มา : มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

หมายเหตุ : เครื่องหมาย ‘***’ ‘**’ และ ‘*’ หมายถึง ตัวชี้วัดทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 95 และ 90 ตามลำดับ

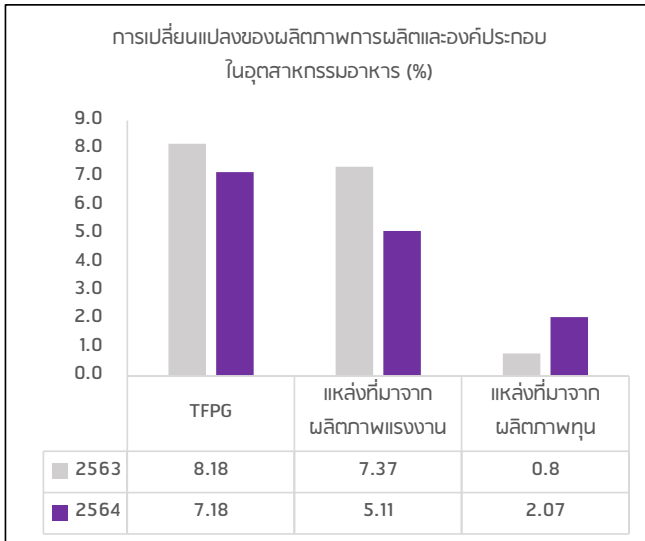
บทที่ 3

ผลิิตภาพการผลิิตรวมและผลประกอบการ ของอุตสาหกรรมการผลิตรายสาขา

3.1 TSIC 10 : การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

ผลิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมอาหาร ปี 2564

TFPG ปรับเพิ่มขึ้นในอัตราชะลอ เป็นผลมาจาก
ผลิภาพแรงงานชะลอตัว ในขณะที่ ผลิภาพพุน
ขยายตัวเร่งขึ้น มีปัจจัยสนับสนุนจากกิจกรรม
ทางเศรษฐกิจและภาคการท่องเที่ยวฟื้นตัว

- อุตสาหกรรมอาหารได้รับอานิสงค์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เริ่มคลี่คลาย ทำให้การบริโภคและกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศฟื้นตัวมากขึ้น
- การผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดและนโยบายเปิดประเทศส่งผลให้ภาคการท่องเที่ยวฟื้นตัว ช่วยให้ความต้องการอาหารมีมากขึ้น
- สาขาการผลิตที่ TFPG เติบโตดี 3 อันดับแรก คือ น้ำตาลทราย น้ำมันปาล์ม และมะกอกโรนีสันด้วยเต็ย และอาหารจำพวกแป้ง ในขณะที่สาขาการผลิตที่ TFP หดตัวได้แก่ น้ำมันพืช สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำสด แซ่ยีนหรือแซ่ยีน และสัตว์ปีกและเนื้อสัตว์ปีกสด แซ่ยีนหรือแซ่ยีน

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- ภาวะตลาดเติบโตทั้งในและต่างประเทศ
- คุณภาพแรงงานดีขึ้นจากสัดส่วนแรงงานทักษะและสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้น
- การใช้ E-commerce มากขึ้น
- การผลิในรูปแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- อัตราส่วนสภาพคล่องเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่แกลง

- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่ผลิผล
- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายสูงขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้น

ตัวอย่างไร้ให้ TFPG ของการผลิตอาหารยังคงขยายตัว

- นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการผลิตตลอดห่วงโซ่คุณค่า เพื่อยกระดับมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมอาหาร
- การปรับปรุงกระบวนการผลิต และการตลาด ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ก้นต่อกระแสสังคม อาทิ อาหารเพื่อสุขภาพ
- พัฒนาช่องทางจำหน่ายผ่านรูปแบบออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ ให้ผู้บริโภคเข้าถึงได้ง่าย และช่วยลดต้นทุนการผ่านคนกลาง
- พัฒนาแรงงานให้มีทักษะตรงตามความต้องการของลักษณะงาน เพื่อให้เกิดความชำนาญ และลดต้นทุนค่าเสียโอกาสในการผลิต

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- สัตว์น้ำบรรจุกระป๋อง

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- ผลิภัณฑ์เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีก
- สัตว์น้ำแปรรูปอื่น ๆ
- การแปรรูปและการถนอมผลไม้และผัก
- น้ำมันปาล์ม
- ชา กาแฟ เครื่องดื่มขง
- เครื่องปรุงอาหาร
- สตาร์ชและผลิภัณฑ์
- ขนมอบ
- น้ำตาลทราย
- มะกอกโรนีสันด้วยเต็ย และอาหารจำพวกแป้ง
- นม
- อาหารสัตว์สำเร็จรูป

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- เนื้อสัตว์ปีกสด แซ่ยีน หรือแซ่ยีน
- สัตว์น้ำและผลิภัณฑ์สัตว์น้ำสด แซ่ยีน หรือแซ่ยีน
- น้ำมันพืช (ยกเว้นน้ำมันปาล์ม)

การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร (TSIC 10) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตอาหารที่อยู่ในรูปของอาหารแปรรูปขั้นกลางที่นำไปผลิตต่อเป็นอาหารพร้อมทาน รวมถึงอาหารสำเร็จรูปเพื่อการบริโภคขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย การแปรรูปและการถนอมเนื้อสัตว์ สัตว์น้ำ ผลไม้และผัก รวมถึงการผลิตน้ำมันและไขมันจากพืชและสัตว์ นม ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการโมสตีอูพืช สตาร์ชและผลิตภัณฑ์จากสตาร์ช ผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ และอาหารสัตว์สำเร็จรูป

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตอาหาร มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 647 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 359 ราย ขนาดกลาง 127 ราย และขนาดเล็ก 161 ราย ครอบคลุมร้อยละ 84.1 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารโดยประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น เนื้อสัตว์ปีก สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำสดแช่แข็ง อาหารทะเลแช่แข็งและบรรจุกระป๋อง ผลไม้แปรรูปและอบแห้ง อาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงปศุสัตว์ ผลิตภัณฑ์นม ขนมอบน้ำตาลทราย กาแฟ ชา และสมุนไพรสำหรับชงเป็นเครื่องดื่ม น้ำมันพืช ซอส และเครื่องปรุงรส แป้งมันสำปะหลัง เป็นต้น

3.1.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.1 พบว่าตลาดมีการขยายตัวมากขึ้น โดยมียอดขายเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.68 การส่งออกขยายตัวร้อยละ 5.33 สำหรับคุณภาพปัจจัยทุนลดลงเล็กน้อย โดยมีสัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์อายุไม่เกิน 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 8.87 ในปีก่อนหน้า เป็นร้อยละ 8.64 คิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 0.23 ขณะที่สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์อัตโนมัติเพิ่มขึ้น คิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.45 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ขณะเดียวกันคุณภาพแรงงานเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนแรงงานทักษะที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 71.16 เป็นร้อยละ 71.35 ขณะที่ สัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 17.54 เป็นร้อยละ 17.99 คิดเป็นการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 0.18 และ 0.45 ตามลำดับ สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายมีสัดส่วนการผลิตแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 19.03 เป็นร้อยละ 19.21 และมีสัดส่วนยอดขายในช่องทาง E-commerce เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.07 เป็นร้อยละ 0.36 คิดเป็นการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 0.18 และ 0.29 ตามลำดับ การบริหารด้านต้นทุนและสถานะการเงินโดยรวมแย่ง โดยมีสัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 76.75 เป็นร้อยละ 77.07 จากการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารรวมไปถึงต้นทุนวัตถุดิบในการผลิต ขณะที่สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และมีอัตราส่วนสภาพคล่องที่ดีขึ้น

อุตสาหกรรมการผลิตอาหารของไทย ในปี พ.ศ. 2564 มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน โดยปัจจัยสนับสนุนมาจากการที่ภาคธุรกิจใช้มาตรการ Bubble and Seal เพื่อควบคุมความเสี่ยงและป้องกันการแพร่ระบาด ส่งผลให้โรงงานสามารถดำเนินงานได้ตามปกติ ประกอบกับปริมาณสินค้าเกษตรที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นตามราคาสินค้าโภคภัณฑ์ของตลาดโลก ทำให้ปริมาณวัตถุดิบมีเพียงพอต่อความต้องการของโรงงานแปรรูป อาทิ อ้อย มันสำปะหลัง ผักและผลไม้ต่าง ๆ จำพวกสับปะรด และข้าวโพดหวาน เป็นต้น นอกจากนี้การอ่อนตัวของค่าเงินบาท มาตรการภาครัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจและลดภาระค่าครองชีพให้แก่ประชาชนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดระลอกใหม่ของโรค COVID-19 ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของการผลิตในอุตสาหกรรมและเกิดการบริโภคภายในประเทศที่มากขึ้น โดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมของการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารของปี พ.ศ. 2564 เท่ากับ 104.78 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 3.19 เป็นผลมาจากกำลังการผลิต

ที่เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 1.25 จากปีก่อนหน้า ซึ่งในปี พ.ศ. 2564 มีอัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 53.18 สำหรับกลุ่มของการผลิตอาหารที่มีดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมขยายตัวดีที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การผลิตสตาร์ช และผลิตภัณฑ์จากสตาร์ช 2) การผลิตผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีก และ 3) การผลิตน้ำตาล โดยมีการขยายตัวที่ร้อยละ 12.37 11.23 และ 9.78 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มการผลิตสัตว์น้ำบรรจุกระป๋องมีดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมที่หดตัวมากที่สุด โดยหดตัวถึงร้อยละ 13.70 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 สำหรับแนวโน้มในตลาดต่างประเทศโดยรวมดีขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก และการผ่อนคลายมาตรการการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 เป็นผลให้การส่งออกโดยรวมดีขึ้น โดยมูลค่าการส่งออกอาหารปี พ.ศ. 2564 เท่ากับ 1,049,305.36 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ประมาณร้อยละ 9.85 โดยกลุ่มของอาหารที่มีการขยายตัวมากที่สุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ผักและผลไม้สด แห่เย็น แห่แข็ง แห่ง แปรรูปและกระป๋อง อาหารสัตว์เลี้ยง และไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์ ทั้งนี้ ตลาดที่ไทยสามารถส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารได้มากที่สุด คือจีนและกลุ่มประเทศ CLMV ที่กำลังพัฒนา อย่างไรก็ตาม ตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารของไทย 3 อันดับที่มีสัดส่วนมากที่สุดในปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ จีน กลุ่มประเทศ CLMV และญี่ปุ่น ตามลำดับ นอกจากนี้ดัชนีการส่งสินค้าของอุตสาหกรรม มีการเพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่ร้อยละ 0.16 โดยเพิ่มขึ้นจาก 105.49 ในปี พ.ศ. 2563 เป็น 105.66 ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นสัญญาณบ่งชี้ให้เห็นถึงการฟื้นตัวของภาคธุรกิจให้อุตสาหกรรม รวมไปถึงภาคครัวเรือน ที่ออกมาใช้จ่ายเพื่อการบริโภคมากขึ้น หลังจากการผ่อนคลายมาตรการการแพร่ระบาดของโรค COVID-19

สำหรับแนวโน้มของอุตสาหกรรมการผลิตอาหารของไทยในปี พ.ศ. 2565 คาดว่าดัชนีผลผลิตของอุตสาหกรรมจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก ส่งผลให้การส่งออกสินค้าอาหารเป็นไปตามความต้องการที่เพิ่มขึ้นของเศรษฐกิจโลก บวกกับการขึ้นดอกเบี้ยนโยบายของ FED ส่งผลให้เงินบาทอ่อนค่าลง ซึ่งเป็นผลดีต่อภาคการส่งออก ขณะเดียวกันการผ่อนคลายมาตรการและการเปิดรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นของไทย ก็ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจฟื้นตัวและความต้องการสินค้าอาหารภายในประเทศก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ประกอบกับมีการคาดการณ์ว่า วัตถุประสงค์ทางเกษตรที่สำคัญ เช่น อ้อย ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง สับปะรด จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 ทำให้อุตสาหกรรมอาหารมีวัตถุดิบเพียงพอเข้าสู่โรงงาน โดยคาดว่า สินค้าอาหารที่มีแนวโน้มขยายตัวได้ดีคือ แป้งมันสำปะหลัง น้ำตาล น้ำมันปาล์ม กุ้งแช่แข็ง อาหารสัตว์เลี้ยงสำเร็จรูป

ตารางที่ 3.1 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-2.12	-0.75	5.68
การเติบโตของการส่งออก (%)		0.85	5.33
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	69.93	71.16	71.35
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	18.28	17.54	17.99
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	36.30	36.32	37.99
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	4.57	8.87	8.64
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	5.91	6.05	6.50
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.19	0.07	0.36
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.14	0.13	0.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	17.91	19.03	19.21

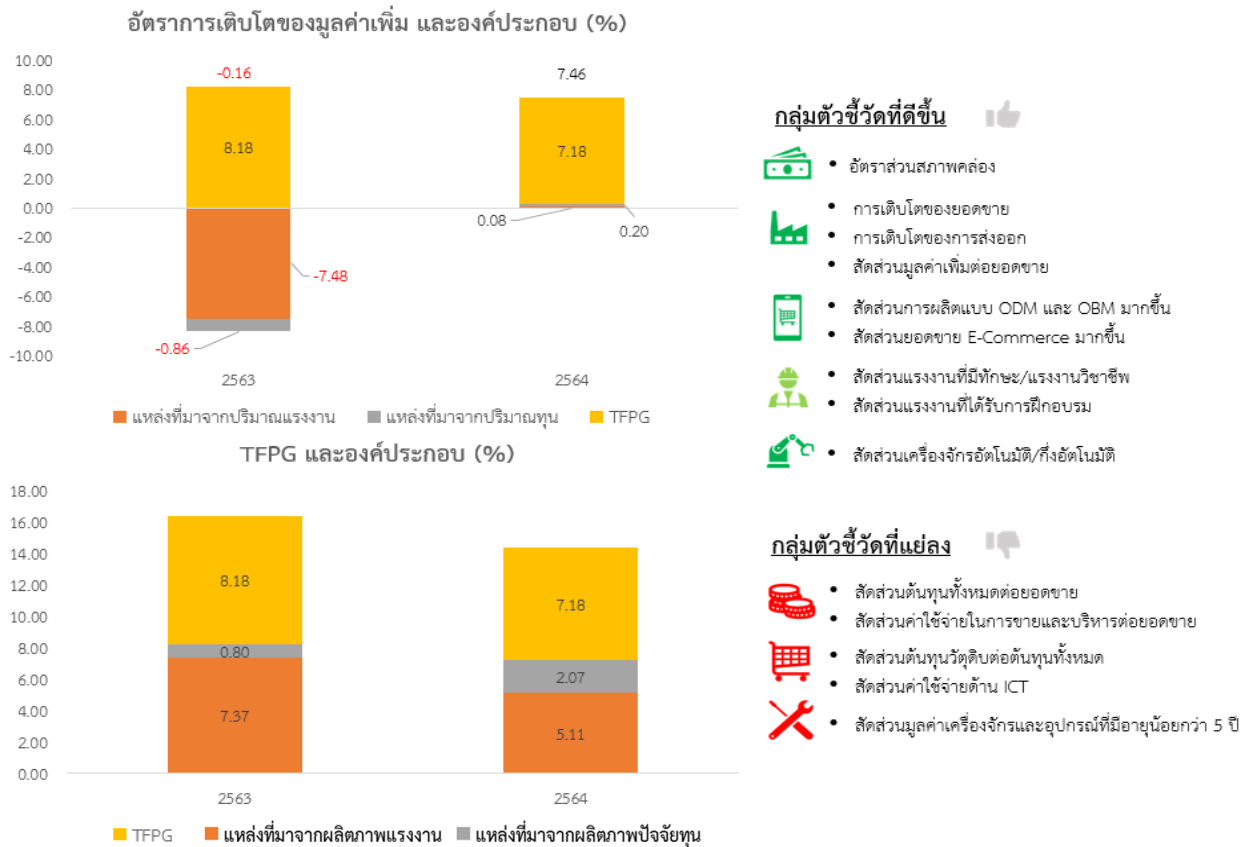
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.46	1.58	1.55
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	77.52	76.75	77.07
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	69.18	69.11	69.03
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	7.23	6.74	7.15
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	24.41	24.74	25.13
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	82.21	82.57	84.13
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	6.57	6.76	6.75
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.67	1.79	2.21
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.42	0.36	0.36
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.79	0.62	0.61
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.02	0.02	0.02

ที่มา: ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.1.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.46 จากปีก่อน โดยเกิดจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณแรงงานและทุนร้อยละ 0.08 และ 0.20 ตามลำดับ ขณะเดียวกัน ผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ขยายตัวร้อยละ 7.18 ทั้งนี้ การขยายตัวของ TFP (TFPG) เป็นผลจากคุณภาพของแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.13 และคุณภาพของปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.03 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการเพิ่มขึ้นของแรงงานที่มีทักษะ การฝึกอบรมแรงงาน และการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติในสัดส่วนที่สูงขึ้น แต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงจากสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลง นอกจากนี้ปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ยังมีการขยายตัวที่ร้อยละ 3.17 ซึ่งมีปัจจัยสนับสนุนจากยอดขายในรูปแบบ E-Commerce และการผลิตรูปแบบ ODM และ OBM ที่เพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย และอัตราส่วนสภาพคล่องที่ดีขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวในปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ มากขึ้น แต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงจากด้านต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ทั้งในด้านค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร รวมไปถึงด้านต้นทุนวัตถุดิบในการผลิต และในขณะเดียวกันภาวะตลาดยังขยายตัวที่ร้อยละ 3.85 จากการฟื้นตัวของตลาดในประเทศ ซึ่งปัจจัยเชิงคุณภาพและปัจจัยภายนอกที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ส่งผลให้ผลผลิตภาพเฉพาะส่วนของปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุนสามารถขยายตัวได้ที่ร้อยละ 5.11 และ 2.07 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.1

แผนภาพที่ 3.1 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2564	7.46	0.08	0.20	7.18	5.11	2.07
2563	-0.16	-7.48	-0.86	8.18	7.37	0.80

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	7.18	0.13	0.03	3.17	3.85
2563	8.18	0.84	0.71	7.13	-0.51

ที่มา: ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 เมื่อวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFPG) ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร ลงไป ในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลัก พบว่าอุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาลทราย (TSIC 1072) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่มีอัตราการเติบโตของ TFP มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.14 เมื่อเทียบกับปีก่อน เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 15.66

และผลผลิตภาพของปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.48 ประกอบกับคุณภาพปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะแรงงานมีทักษะที่เพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย และค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารที่ลดลง แต่ทั้งนี้ยังมีความเสี่ยงจากภาวะตลาดของน้ำตาลทรายที่หดตัวลง ส่งผลให้มูลค่าของยอดขายน้ำตาลทรายหดตัวตามไปด้วย

ในขณะเดียวกัน การผลิตน้ำมันพืช (TSIC 1041) ซึ่งประกอบด้วย น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันรำข้าว น้ำมันข้าวโพด น้ำมันมะพร้าว และน้ำมันพืชชนิดอื่น ๆ เป็นอุตสาหกรรมย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP หดตัวมากที่สุด โดยหดตัวที่ร้อยละ 22.27 ซึ่งหดตัวลดลงเป็นอย่างมาก โดยถ้าเทียบจากปีก่อนหน้า อุตสาหกรรมย่อยนี้เป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวมมากที่สุด ซึ่งการหดตัวนี้มาจากด้านปัจจัยแรงงานที่ลดลงร้อยละ 28.90 แม้ว่าผลผลิตภาพด้านปัจจัยทุนจะเป็นบวกก็ตาม ประกอบกับคุณภาพของแรงงานที่ลดลง ทั้งแรงงานมีทักษะ และแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม รวมไปถึงภาวะเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นผลให้ต้นทุนด้านอาหารสดซึ่งรวมถึงน้ำมันพืชสูงขึ้นด้วย ทั้งนี้ปัจจัยคุณภาพด้านภาวะตลาดยังแยกลงถึงร้อยละ 27.99 ซึ่งทำให้เกิดความกังวลในอุตสาหกรรมการผลิตน้ำมันพืชอาจมีแนวโน้มหดตัวลงมากกว่านี้ในอนาคตจากภาวะเงินเฟ้อที่มีผลกระทบต่อสินค้าจำพวกอาหารสด ที่มีความเสี่ยงจะเพิ่มสูงขึ้นอีก

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก มีทั้งสิ้น 13 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อย ที่มีปัจจัยบวกสนับสนุนให้ TFPG เพิ่ม ซึ่งโดยส่วนมากมีปัจจัยสนับสนุนจากผลผลิตภาพแรงงานเป็นหลัก โดยพบว่า มีอัตราที่เพิ่มขึ้นมากกว่าผลผลิตภาพปัจจัยทุน เป็นผลจากการเพิ่มสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรมและมีการเพิ่มอัตราการผลิตแบบ ODM และ OBM ที่ช่วยลดต้นทุนการผลิตไปได้มาก โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 1072 : การผลิตน้ำตาลทราย มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.14 จากปีก่อน
- TSIC 1042 : การผลิตน้ำมันปาล์ม มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 19.82 จากปีก่อน
- TSIC 1074 : การผลิตมะกะโรนี เส้นก๋วยเตี๋ยว และผลิตภัณฑ์อาหารจำพวกแป้งที่คล้ายกัน มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.24 จากปีก่อน
- TSIC 1022 : การผลิตสัตว์น้ำบรรจุกระป๋อง มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.45 จากปีก่อน
- TSIC 1030 : การแปรรูปและการถนอมผลไม้และผัก มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.89 จากปีก่อน
- TSIC 1071 : การผลิตผลิตภัณฑ์ขนมอบ มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.42 จากปีก่อน
- TSIC 1013 : การผลิตผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์ปีก มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.55 จากปีก่อน
- TSIC 1029 : การผลิตผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแปรรูปอื่น ๆ มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.99 จากปีก่อน
- TSIC 1077 : การผลิตเครื่องปรุงอาหารประจำโต๊ะและเครื่องประกอบอาหาร มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.04 จากปีก่อน
- TSIC 1062 : การผลิตสตาร์ช และผลิตภัณฑ์จากสตาร์ช มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.38 จากปีก่อน
- TSIC 1080 : การผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.29 จากปีก่อน
- TSIC 1076 : การผลิตกาแฟ ชา และสมุนไพรสำหรับชงเป็นเครื่องดื่ม มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.13 จากปีก่อน
- TSIC 1050 : การผลิตผลิตภัณฑ์นม มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.07 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG ตีลบ มีทั้งสิ้น 3 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อยที่อัตราการการเติบโตของ TFPG หดตัวมากที่สุด เป็นผล มาจากผลิตภาพแรงงานที่หดตัว ประกอบกับภาวะตลาดที่แย่ง โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG ตีลบ เรียงลำดับจากหดตัวมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 1041 : การผลิตน้ำมันพืช (ยกเว้นน้ำมันปาล์ม) มี TFPG ลดลงร้อยละ 22.27 จากปีก่อน
- TSIC 1021 : การผลิตสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำสด แช่เย็น หรือแช่แข็ง มี TFPG ลดลงร้อยละ 11.40 จากปีก่อน
- TSIC 1012 : การฆ่าสัตว์ปีกและการผลิตเนื้อสัตว์ปีกสด แช่เย็น หรือแช่แข็ง มี TFPG ลดลงร้อยละ 9.29 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.2 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
10	-0.16	-7.48	-0.86	8.18	7.37	0.81	7.46	0.08	0.20	7.18	5.11	2.07
1012	6.71	-20.09	2.93	23.87	25.22	-1.35	2.08	12.90	-1.53	-9.29	-11.31	2.02
1013	-1.51	9.34	-1.81	-9.04	-10.43	1.39	8.00	-3.08	3.53	7.55	8.68	-1.13
1021	1.26	-13.91	0.55	14.62	14.82	-0.20	6.85	16.50	1.75	-11.40	-11.26	-0.14
1022	12.62	-5.54	4.04	14.12	14.65	-0.53	-7.39	-18.19	-2.65	13.45	12.26	1.19
1029	4.69	-9.43	5.10	9.02	12.57	-3.55	4.00	-2.85	0.86	5.99	5.83	0.16
1030	8.34	-9.37	0.03	17.68	15.38	2.30	2.13	-8.40	0.64	9.89	9.94	-0.05
1041	10.93	-12.66	-0.70	24.29	19.85	4.44	29.80	49.80	2.27	-22.27	-28.90	6.63
1042	-3.18	15.86	-2.26	-16.78	-17.92	1.14	23.68	2.22	1.64	19.82	12.07	7.75
1050	3.83	-5.88	-0.29	10.00	8.16	1.84	-2.98	0.06	-3.11	0.07	-2.04	2.11
1062	-4.08	-10.92	-2.41	9.25	8.04	1.21	10.00	6.39	2.23	1.38	-0.04	1.42
1071	-0.74	2.15	-2.03	-0.86	-2.61	1.75	6.28	-2.19	0.05	8.42	6.70	1.72
1072	-28.80	-4.03	-15.07	-9.70	-12.46	2.76	18.35	-5.79	2.00	22.14	15.66	6.48
1074	5.52	-11.68	1.05	16.15	15.67	0.48	9.84	-7.65	1.25	16.24	15.34	0.90
1076	0.92	-21.18	1.94	20.16	21.84	-1.68	0.96	2.95	-2.12	0.13	-2.20	2.33
1077	-5.82	-13.55	-0.61	8.34	9.47	-1.13	10.79	7.87	0.88	2.04	0.10	1.94
1080	7.44	1.20	0.73	5.51	3.99	1.52	11.98	12.79	-1.10	0.29	-4.63	4.92

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.1.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ปัญหาต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ปัญหาต้นทุนวัตถุดิบในการผลิต (3) แรงงานมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ จะเห็นได้ว่าปัญหาและอุปสรรคโดยส่วนมาก มาจากปัญหาทางด้านต้นทุนในการผลิต หรือดำเนินกิจการ ซึ่งเป็นผลมาจากความเสี่ยงของปัจจัยภูมิรัฐศาสตร์ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนด้านพลังงาน และ

ต้นทุนวัตถุดิบในการผลิตสูงขึ้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังพบปัญหาในเรื่องของประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร และปัญหาประสิทธิภาพของเครื่องจักร/อุปกรณ์ ซึ่งแน่นอนว่าผู้ประกอบการก็ต้องจัดการโดยการเพิ่มสัดส่วนแรงงานมีทักษะ หรือลงทุนในปัจจัยทุนเพิ่มเติม เพื่อเพิ่ม TFP ของปัจจัยแรงงานและทุน แต่ผลที่ตามมาคือ ต้องแบกรับต้นทุนการผลิตที่สูงมากขึ้นอีก

3.1.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร การเพิ่มผลผลิตการผลิต จะต้องอาศัยทั้งปัจจัยแรงงาน และปัจจัยทุน ทั้งนี้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานต้องมีการเพิ่มการอบรมแรงงานมีทักษะ ให้ตรงตามลักษณะของงานที่ต้องปฏิบัติ รวมไปถึงการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้เครื่องจักรในการทำงาน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต ก็จะช่วยในเรื่องของการบริหารจัดการต้นทุนในการผลิต และยังสามารถควบคุมคุณภาพการผลิตให้ตรงตามมาตรฐานที่ต้องการได้อีกด้วย ดังนั้นผู้ผลิตในอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร จึงควรมีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 1) ลงทุนวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในกระบวนการผลิตอาหารเพื่อลดต้นทุนการผลิต และควบคุมคุณภาพให้ได้มาตรฐาน ตรงตามความต้องการของตลาด รวมไปถึงกระแสของสังคม หรือแม้กระทั่งการวิจัยในตลาดหรือพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น กระแสของคนรักสุขภาพในปัจจุบัน ส่งผลให้มีการนิยมบริโภคอาหารสุขภาพมากขึ้น ดังนั้นการผลิตอาหารสุขภาพก็เป็นการตอบโจทย์ให้กับผู้บริโภคกลุ่มนี้ รวมไปถึงกลุ่มอื่น ๆ ก็จะมีทางเลือกในการบริโภคที่มากขึ้นด้วย เป็นต้น
- 2) ลงทุนในการฝึกอบรมบุคลากร ให้มีทักษะตรงตามลักษณะของงานที่ต้องดำเนินการ เนื่องจากทักษะของแรงงานที่ตรงตามหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ จะทำให้เกิดประสิทธิภาพของการผลิต หรือมีผลทำให้ผลผลิตภาพของแรงงานเพิ่มขึ้นได้ หรือมองอีกมุมหนึ่งคือ ช่วยลดต้นทุนค่าเสียโอกาสได้ จากการที่แรงงานได้ปฏิบัติงานที่ตรงตามทักษะที่มี จะเกิดความชำนาญ (Specialization) ในสิ่งที่ตนเองปฏิบัติ ก็จะช่วยประหยัดเวลา และประสิทธิภาพของการผลิตก็จะเพิ่มขึ้น
- 3) เนื่องด้วยปัจจุบัน สถานการณ์โรค COVID-19 ในปี พ.ศ. 2564 ได้คลี่คลายลงแล้วบ้าง แต่ปัจจัยเสี่ยงก็คือ โรค COVID-19 มีการกลายพันธุ์อยู่ตลอดเวลา และยังมีที่แน่ชัดว่าจะจบลงเมื่อใด ดังนั้นการรักษาความปลอดภัย มาตรฐาน สุขอนามัย รวมไปถึงคุณภาพของอาหาร ยังคงจำเป็นต้องพึงปฏิบัติ ภาครัฐ หรือเอกชน รวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องให้ความมั่นใจกับผู้บริโภคด้านความปลอดภัยของอาหาร ที่ผู้บริโภคจะทำการจับจ่ายใช้สอย จึงจำเป็นต้องมีแผนส่งเสริม หรือมาตรการในการปฏิบัติงานด้านการผลิตอาหารของผู้ประกอบการภายในอุตสาหกรรม ซึ่งมองอีกมุมหนึ่งการสร้างมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหาร ยังช่วยเพิ่มความสามารถในแข่งขันสู่สากลได้ด้วย
- 4) การพัฒนาช่องทางการจำหน่ายที่สะดวกรวดเร็วให้ส่งตรงถึงผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น รองรับกับพฤติกรรมผู้บริโภคและการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารผ่านช่องทางออนไลน์ ทั้งระบบอีคอมเมิร์ซ และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ซึ่งสถานการณ์โรค COVID-19 เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่จะทำให้ผู้บริโภคคุ้นเคยกับช่องทางเหล่านี้ และใช้ช่องทางเหล่านี้มากขึ้นในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารโดยตรง แบบไม่ต้องผ่านคนกลาง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ผลิตสามารถบริหารจัดการกับต้นทุนในการดำเนินงานได้ดีขึ้นด้วย

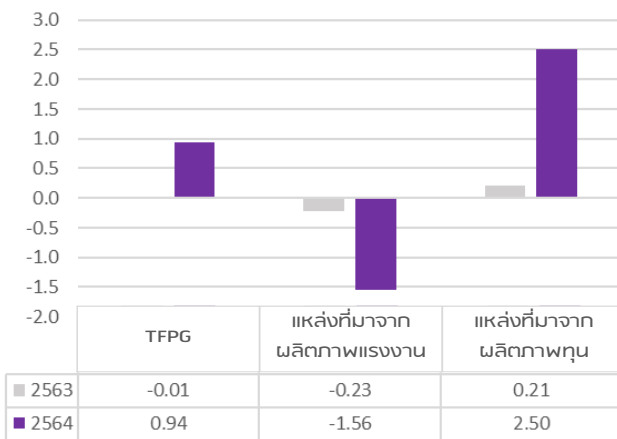
- 5) การใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาในกระบวนการผลิต เพื่อจัดการในตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่จะออกสู่ท้องตลาด ให้มีความทันสมัย รวมไปถึงการออกแบบอาหารแนวใหม่ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรในการผลิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือมีประสิทธิภาพมากที่สุด หรือแม้กระทั่งการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความทันสมัย ย่อยสลายง่าย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยถ้าพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ การนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม เข้ามาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ครอบคลุมทั้งระบบห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมอาหาร ตั้งแต่ต้นน้ำ ถึงปลายน้ำ

3.2 TSIC 11: การผลิตเครื่องดื่ม

ผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม ปี 2564

การเปลี่ยนแปลงของผลผลิตภาพการผลิตและองค์ประกอบ
ในอุตสาหกรรมเครื่องดื่ม (%)

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อน เป็นผลมาจากผลผลิตภาพทุน
ที่ปรับดีขึ้นมาก โดยมีปัจจัยหลักจากการฟื้นตัวจาก
สถานการณ์โควิด-19 ขณะที่ ผลผลิตภาพแรงงานหดตัว
ต่อเนื่อง

- สถานการณ์ COVID-19 เริ่มคลี่คลายพร้อมกับการผ่อนคลายของมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดต่าง ๆ
- ภาคการท่องเที่ยวเริ่มมีการฟื้นตัว
- สถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจทำให้ต้องลดการบริโภคเครื่องดื่มที่มีราคาแพง
- ผู้บริโภคใส่ใจกับสุขภาพมากขึ้นกลุ่ม Functional Drink เป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายและการส่งออกที่เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการใช้เครื่องจักรใหม่เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง

ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง

- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพลดลง
- การฝึกอบรมให้แรงงานลดลง
- สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตเครื่องดื่มยังคงขยายตัว

- ต้องยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าสูงขึ้น ปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรการเพื่อสุขภาพของ หรือ ย้ายไปสู่ธุรกิจใหม่ที่มีโอกาสเติบโตได้มากกว่าในอนาคต
- ในกลุ่มเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ควรมีการสร้างนวัตกรรม และ ทำการตลาดมากขึ้นให้ผู้บริโภคได้ตระหนักถึงเรื่องสุขภาพมากขึ้น
- ต้องเพิ่มประสิทธิภาพแรงงานและเครื่องจักร/อุปกรณ์ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดมากขึ้น และลดการพึ่งพาแรงงานนอกลูก
- ลงทุนด้านการใช้พลังงานทางเลือกและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน
- ผู้ประกอบการในกลุ่มสินค้าหลักในปัจจุบันต้องหาตลาดในต่างประเทศมากขึ้นกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- เข้าร่วมใน Platform ของภาครัฐเช่น i-Single form

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มเนอโนมิต : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- มอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- สุราต้ม สุรากลั่น และสุราผสม

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- เครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ น้ำแร่และน้ำดื่ม บรรจุขวดประเภทอื่น ๆ

กลุ่มเนอโนมิตไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

-

คำจำกัดความของหมวดย่อยการผลิตเครื่องตี (TSIC 11) ตามมาตรฐานสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ครอบคลุมการผลิตเครื่องตี เช่น เครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์และน้ำแร่ เครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์ที่ได้จากการหมัก (เช่น เบียร์ และไวน์) และเครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์ที่ได้จากการกลั่น (เช่น สุรากลั่น และสุราผสม) แต่ไม่รวมน้ำผลไม้และน้ำผัก เครื่องตีที่มีนมเป็นส่วนประกอบหลัก และผลิตภัณฑ์จากกาแฟ ชา และชาเมเต้ ซึ่งจะถูกจัดอยู่ในหมวดย่อยอื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตเครื่องตีทั้งสิ้นมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 83 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 51 ราย ขนาดกลาง 10 ราย และขนาดเล็ก 22 ราย ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 256,474 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 82.1 ของ TSIC 11 ทั้งหมด ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น น้ำดื่ม น้ำแร่ สุรากลั่นชนิดสุราขาว สุราผสม สุราปรุงพิเศษ และสุราพิเศษทุกประเภท สุราแช่ชนิดสุราผลไม้และสุราแช่อื่นนอกจากเบียร์ เบียร์ เครื่องตีกาแฟ ชาและชาขงสมุนไพรพร้อมดื่ม น้ำอัดลม และโซดา

3.2.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.3 แสดงให้เห็นว่า ยอดขายของเครื่องตีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.37 และยอดการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.71 เนื่องจากสถานการณ์ของโรค COVID-19 เริ่มคลี่คลายทำให้มีการผ่อนคลายมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 และเศรษฐกิจโลกที่เริ่มฟื้นตัวขึ้น ผลจากการสำรวจยังแสดงให้เห็นว่า สัดส่วนแรงงานทักษะ/แรงงานวิชาชีพปรับตัวลดลงเล็กน้อย และอายุโดยเฉลี่ยของแรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 39.76 ปี ในขณะที่สัดส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 11.73 แม้ว่าสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติลดลงจากร้อยละ 17.23 ในปี พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 16.70 ในปี พ.ศ. 2564 และสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้าน ICT ยังคงที่ในระดับร้อยละ 0.10 นอกจากนี้สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 ดังนั้นตัวชี้วัดเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมนี้ ยังมีการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดการพึ่งพาการใช้แรงงานอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ เนื่องจากเพิ่งเริ่มฟื้นตัวจากสถานการณ์ ของโรค COVID-19

อย่างไรก็ตามยังคงต้องติดตามถึงความสำเร็จในการใช้ช่องทาง E-commerce สำหรับอุตสาหกรรมนี้ เนื่องจากปี พ.ศ. 2564 มียอดขายในช่องทางนี้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย ตัวชี้วัดทางด้านต้นทุนของอุตสาหกรรมนี้แสดงให้เห็นว่า ต้นทุนในการผลิตเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย โดยสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มจากร้อยละ 76.28 ในปี พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 76.37 ในปี พ.ศ. 2564 โดยมีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการขายและการบริหารและต้นทุนวัตถุดิบเพิ่มมากขึ้น เมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัดทางการเงิน ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้มีสภาพคล่องลดลง และมีหนี้สินเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีที่แล้ว ดังนั้นสถานะทางการเงินของอุตสาหกรรมนี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงมาก

การผลิตของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีในปี พ.ศ. 2564 ลดลงเล็กน้อยจากปี พ.ศ. 2563 โดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมลดลงเป็น 98.67 ในปี พ.ศ. 2564 จาก 99.01 ในปี พ.ศ. 2563 กลุ่มเครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์เริ่มมีการฟื้นตัวหลังจากมีการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมของสุราขาวเพิ่มจาก 107.94 ในปี พ.ศ. 2563 เป็น 109.51 ในปี พ.ศ. 2564 ในขณะที่ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมของสุราผสมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและร้านอาหารและภัตตาคารเพิ่มขึ้นจาก 86.84 เป็น 91.92 และเบียร์กลับปรับลดลงเล็กน้อยจาก 87.42 เป็น 86.78 ในช่วงเวลาเดียวกัน สำหรับ

กลุ่มเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์รวมถึงน้ำแร่และน้ำดื่ม ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมของกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงเล็กน้อยจาก 105.31 ในปี พ.ศ. 2563 เป็น 104.25 ในปี พ.ศ. 2564 ในภาพรวม การส่งออกของอุตสาหกรรม การผลิตเครื่องดื่มในปี พ.ศ. 2564 ยังไม่ฟื้นตัวจากสถานการณ์โรค COVID-19 โดยมีมูลค่า 1.90 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เนื่องจากสินค้าในกลุ่มเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์มียอดส่งออกลดลงในปี พ.ศ. 2564 แม้ว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สุรา เบียร์ และไวน์ มียอดการส่งออกปรับตัวสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 เป็น 0.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2564

ในภาพรวมแนวโน้มความใส่ใจด้านสุขภาพ สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว และสภาพทางเศรษฐกิจมีผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ เครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์สูง และมีปริมาณน้ำตาลสูงจะได้รับความนิยมลดลง เป็นผลทำให้การบริโภคเบียร์และไวน์จะเติบโตมากกว่าสุรากลั่นและสุราผสม และเครื่องดื่มประเภท Functional Drink เพื่อสุขภาพจะเป็นที่ต้องการมากขึ้น นอกจากนี้ในช่วงการระบาดของโรค COVID-19 ทำให้ยอดขายของน้ำบรรจุขวดเพิ่มมากขึ้น ถ้าหากสถานการณ์ท่องเที่ยวฟื้นตัว ก็จะทำให้ยอดขายเครื่องดื่มตามสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น สภาพเศรษฐกิจที่ไม่ดีจะทำให้คนระมัดระวังในการใช้จ่าย และหันมาดื่มเครื่องดื่มที่มีราคาถูก เช่น สุราขาวเพิ่มมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ถ้าหากเศรษฐกิจโลกฟื้นตัว การส่งออกเครื่องดื่มของไทยก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย

ตารางที่ 3.3 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม

ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	7.87	-7.08	0.37
การเติบโตของการส่งออก (%)		-9.17	6.71
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	61.25	60.94	60.57
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	25.62	27.09	24.03
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.22	38.92	39.76
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	10.37	11.09	11.73
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	13.66	17.23	16.70
การบริหารจัดการ			
โครงสร้างการขายและการผลิต			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.04	0.26	0.27
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.09	0.10	0.10
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	23.10	24.51	24.76
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.76	1.87	1.71
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	76.56	76.28	76.37
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	67.12	66.49	66.40
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	9.30	9.64	9.82
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	22.74	22.11	22.08
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	83.92	84.38	85.44
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	4.75	4.70	4.40
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	3.77	3.73	3.65
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.28	0.23	0.23
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.39	0.30	0.33

ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
นวัตกรรม			
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.03	0.03	0.03

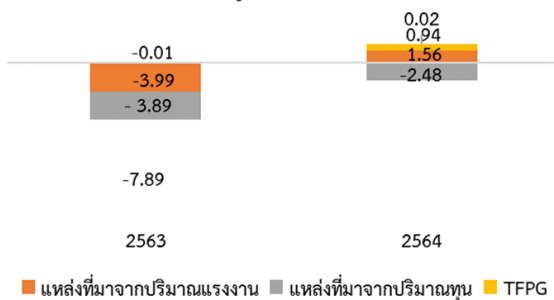
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.2.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 มูลค่าเพิ่ม (Value Added) ของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีพิมพ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.02 เมื่อเทียบกับปีก่อน โดยเป็นผลมาจากการใช้แรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.56 และการใช้ปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 2.48 โดยที่ TFPG เท่ากับร้อยละ 0.94 ซึ่งแหล่งของ TFPG ที่เพิ่มขึ้นมาจากภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 0.23 ตามการฟื้นตัวของตลาดทั้งในและต่างประเทศ คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.03 ตามการลงทุนในเครื่องจักรใหม่ รวมถึงปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.84 จากการพัฒนารูปแบบการผลิต ODM และ OBM มากขึ้น และการใช้ E-commerce เพิ่มขึ้น ส่วนคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.16 จากการฝึกอบรมแรงงานที่น้อยลงและสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ ซึ่งปัจจัยเชิงคุณภาพและปัจจัยภายนอกที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ส่งผลให้ผลผลิตภาพเฉพาะส่วนของปัจจัยทุนขยายตัวร้อยละ 2.50 ในขณะที่ ผลผลิตภาพแรงงานจะลดลงร้อยละ 1.56 โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.2

แผนภาพที่ 3.2 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีพิมพ์

อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ (%)

กลุ่มตัวชี้วัดที่ขึ้น

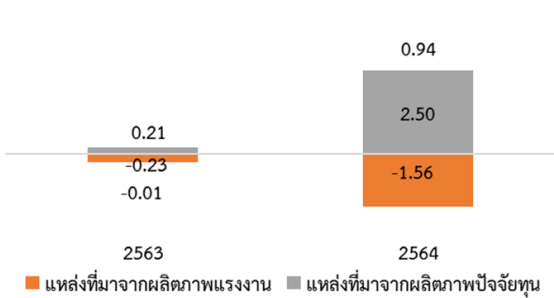

- ยอดขาย/ยอดส่งออกเพิ่มมากขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรใหม่เพิ่มมากขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง

TFPG และองค์ประกอบ (%)

กลุ่มตัวชี้วัดที่เฝือ

- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพลดลง
- การฝึกอบรมให้แรงงานลดลง

- สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น

- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติลดลง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2564	0.02	1.56	-2.48	0.94	-1.56	2.50
2563	-7.89	-3.99	-3.89	-0.01	-0.23	0.21

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	0.94	-0.16	0.03	0.84	0.23
2563	-0.01	-0.17	1.00	3.62	-4.46

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องตีสามารถแบ่งเป็น 4 หมู่อ้อย (TSIC 4 หลัก) ได้แก่ การตี การกลั่นและการผสมสุรา (TSIC 1101) การผลิตสุราผลไม้ (ไวน์) (TSIC 1102) การผลิตมอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์ (TSIC 1103) และ การผลิตเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ การผลิตน้ำแร่และน้ำดื่ม บรรจุขวดประเภทอื่น ๆ (TSIC 1104)

เมื่อพิจารณาข้อมูลในระดับหมู่อ้อย TSIC 4 หลัก ในปี พ.ศ. 2564 พบว่า มูลค่าเพิ่มของการผลิตสุรานั้นที่เพิ่มสูงขึ้นตามทิศทางของอุตสาหกรรมเครื่องตีในภาพรวม การเติบโตของมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากการผลิตสุรา (TSIC 1101) ร้อยละ 4.40 มาจากการใช้ปัจจัยทุนเพิ่มมากขึ้น และการเพิ่มของ TFP (ร้อยละ 4.35) แต่มีการใช้ปัจจัยแรงงานลดลง โดยมาจากผลิตภาพแรงงานร้อยละ 3.98 และผลิตภาพทุนร้อยละ 0.37 ซึ่งผลิตภาพแรงงานที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องการที่อุตสาหกรรมนี้ให้ความสำคัญของการฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง และมีพนักงานที่มีทักษะและประสบการณ์สูงที่เพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพทุนพบว่า เป็นผลมาจากการเพิ่มของสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ นอกจากนี้สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ที่เพิ่มขึ้นมีส่วนช่วยให้ TFP เพิ่มขึ้นด้วย

ในขณะที่มูลค่าเพิ่มของการผลิตเบียร์ (TSIC 1103) หดตัวร้อยละ 1.84 จากทั้งการใช้แรงงานและทุนที่ลดลงต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 และยอดขายและมูลค่าการส่งออกที่ลดลง แต่มี TFP เพิ่มขึ้นช่วงเวลาเดียวกันซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มผลิตภาพแรงงานเป็นสำคัญ ตัวชี้วัดสำคัญด้านคุณภาพปัจจัยการผลิตแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพที่เพิ่มมากขึ้นและประสบการณ์ของแรงงานที่มากขึ้น โดยเฉพาะมีส่วนสนับสนุนในการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน ในขณะเดียวกันก็มีสัดส่วนเครื่องจักรใหม่เพิ่มมากขึ้นด้วย

ในกลุ่มการผลิตเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์อื่นๆ (TSIC 1104) มีมูลค่าเพิ่มลดลงเล็กน้อย แม้ว่าจะมียอดขายและยอดการส่งออกเพิ่มมากขึ้น อุตสาหกรรมกลุ่มนี้มีการใช้แรงงานเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 5.02 และมีการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์และทุนอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 3.40 TFPG ของอุตสาหกรรมนี้ลดลงร้อยละ 1.86 ซึ่งเป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานที่ลดลงมากหรือเท่ากับร้อยละ 5.15 เป็นสำคัญ โดยตัวชี้วัดทางด้านคุณภาพแรงงานโดยรวมของอุตสาหกรรมกลุ่มนี้แย่ที่สุดในอุตสาหกรรมเครื่องตี อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมนี้ยังมีสัญญาณบวกจากตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ที่สูงขึ้น สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดลดลง

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นน้อยสุดไปมากที่สุด ได้แก่

- TSIC 1101: การตี การกลั่นและการผสมสุรา มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.35 จากปีก่อน

- TSIC 1103: การผลิตมอลต์และสุราที่ทำจากข้าวมอลต์ มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.27 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นลบ ได้แก่

- TSIC 1104: การผลิตเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ การผลิตน้ำแร่และน้ำดื่ม บรรจุขวดประเภทอื่น ๆ มี TFPG ลดลงร้อยละ 1.86 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.4 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม

TSIC	ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
11	-7.89	-3.99	-3.89	-0.01	-0.23	0.21	0.02	1.56	-2.48	0.94	-1.56	2.50
1101	-10.93	-10.91	-3.93	3.91	5.51	-1.60	4.40	-1.51	1.56	4.35	3.98	0.37
1103	-9.19	-4.17	-7.32	2.30	-0.96	3.26	-1.84	-6.90	-0.21	5.27	6.45	-1.18
1104	-5.84	-2.59	-2.75	-0.50	-0.52	0.02	-0.24	5.02	-3.40	-1.86	-5.15	3.29

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.2.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรกของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่ม ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนวัตถุดิบ และ (3) ต้นทุนแรงงาน ประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าต้นทุนประเภทต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้มากที่สุด

ผู้ประกอบการต้องการได้รับการสนับสนุนในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ สนับสนุนให้ผู้ประกอบการดำเนินการร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงานในการฝึกอบรม และส่งเสริมการลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่และการเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องจักรและอุปกรณ์ในปัจจุบัน ผู้ประกอบการยังต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนในการลดต้นทุนพลังงานโดยการสนับสนุนให้ราคาน้ำมันถูกลงและการสนับสนุนต้นทุนเชื้อเพลิงจากชีวมวล ตลอดจนให้การสนับสนุนในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี (เช่น ลดหย่อนภาษีนิติบุคคล) สำหรับการใช้จ่ายบรรจุก๊าซที่รีไซเคิลได้หรือใช้บรรจุก๊าซที่ทำจากวัสดุรีไซเคิล เช่น rPET การยกเว้นการแสดงฉลากน้ำดื่ม เพื่อลดการใช้พลาสติกและสามารถนำขวดกลับมารีไซเคิลได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังต้องการให้กฎหมายและกฎระเบียบที่ช่วยทำให้การดำเนินธุรกิจได้ง่ายขึ้น กฎหมายมีความชัดเจนและไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย (เช่น กฎหมายสรรพสามิต) มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม (เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้น้ำ) และมีการแจ้งเตือนและให้ข้อมูลกฎหมายและกฎระเบียบใหม่ ๆ ทางอีเมล การสนับสนุนด้านอื่น ๆ ที่ผู้ประกอบการต้องการ ได้แก่ การปรับปรุงแก้ไขระเบียบผังเมืองให้โรงงานอุตสาหกรรมสามารถขยายกิจการโรงงานได้ และการลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ให้มีการขยายถนนเพื่อรองรับการขนส่งและเพื่อความปลอดภัย

จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานในระยะ 1 ปีหน้าพบว่า ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) มากที่สุด ตามด้วยการปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) การพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการ (Develop

Product/Service) และการซื้อเครื่องจักรทดแทนซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการเพิ่มผลผลิตภาพแรงงาน ลดต้นทุนและความสูญเสียจากการทำงาน และต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มมากขึ้นและสร้างโอกาสจากธุรกิจใหม่ ๆ

3.2.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดีมีกำลังถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะของสินค้าที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพและกลุ่มที่เป็นโทษต่อสุขภาพ เนื่องมาจากพฤติกรรมของผู้บริโภคไทยที่เปลี่ยนมาใส่ใจในสุขภาพมากขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการหลีกเลี่ยงการบริโภคเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์และน้ำตาลสูง ในขณะที่นโยบายภาครัฐยังคงสนับสนุนการลดการบริโภคเครื่องดื่มที่เป็นโทษต่อสุขภาพ ดังนั้นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และมีความหวานจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและจะถูกมาตรการทางภาษีทำให้มีราคาแพงขึ้น ในขณะที่เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจะมีโอกาสที่จะเติบโตมากขึ้น นอกจากนี้กลุ่มเครื่องดื่มให้พลังงานจะยังไม่สามารถเจาะตลาดกลุ่มนี้ได้ทำให้ตลาดภายในประเทศเติบโตน้อยมาก ดังนั้นผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มควรมีการปรับตัวดังนี้

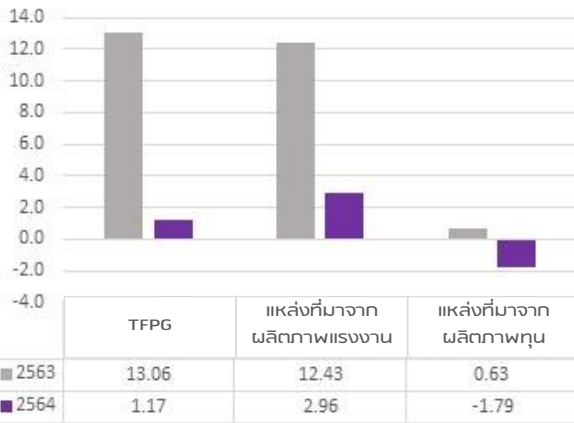
- 1) ผู้ประกอบการในกลุ่มสินค้าหลักในปัจจุบันต้องยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีมูลค่าสูงขึ้น ปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรการของภาครัฐ (เช่น ลดปริมาณแอลกอฮอล์ ลดความหวาน หรือใช้สารให้ความหวานอื่น) หรือย้ายไปสู่อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าในกลุ่มเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพมากขึ้น
- 2) ผู้ประกอบการในกลุ่มเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพควรมีการสร้างนวัตกรรม และทำการตลาดมากขึ้นให้ผู้บริโภคได้ตระหนักถึงการใส่ใจสุขภาพและรู้จักผลิตภัณฑ์ได้ดียิ่งขึ้น
- 3) ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องดื่มทุกกลุ่มต้องลงทุนในการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานและเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่จำเป็นเพื่อเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตในภาพรวม มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาดมากขึ้น และลดการพึ่งพาแรงงานนอกลูก
- 4) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ควรลงทุนทางด้านพลังงานให้สามารถใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานหมุนเวียนมากขึ้นและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้พลังงาน เพื่อลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลนอกลูก และให้ความสำคัญเรื่องการค้าเงินธุรกิจอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงทั้งสิ่งแวดล้อมและสังคมมากยิ่งขึ้น
- 5) ผู้ประกอบการในกลุ่มสินค้าหลักในปัจจุบัน (เช่น เบียร์ สุรา น้ำอัดลมและโซดา และเครื่องดื่มให้พลังงาน) ต้องหาตลาดในต่างประเทศมากขึ้นกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการส่งออกหรือตั้งฐานการผลิตในต่างประเทศ
- 6) ผู้ประกอบการควรเข้าร่วมใน Platform ของภาครัฐเช่น i-Single form เพื่อที่จะเป็นช่องทางในการติดต่อและได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจได้

3.3 TSIC 12 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมยาสูบ ปี 2564

การเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตและองค์ประกอบ
ในอุตสาหกรรมยาสูบ (%)

TFPG ขยายตัวในอัตราชะลอลง เป็นผลมาจากการชะลอตัวทั้งผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพทุน โดยมีข้อจำกัดด้านมาตรการภาษีเพิ่มขึ้นและส่วนแบ่งตลาดลดลง

- ได้รับผลกระทบจาก พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ส่งผลกระทบต่ออัตราภาษีสรรพสามิตที่ปรับตัวสูงขึ้น
- สูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดให้กับบุหรี่นำเข้าจากต่างประเทศ
- ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ยาเส้นของตนเอง บุหรี่ผิดกฎหมาย และการทำการตลาดของบุหรี่ต่างประเทศที่มีมากขึ้น
- ไม่มาลงทุนเพื่อสร้างผลิตภาพการผลิตในอนาคต

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายและยอดส่งออกเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตลดลง
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน) สูงขึ้น
- สภาพคล่องดีขึ้นและหนี้สินลดลง

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- ไม่มีการฝึกอบรมให้แรงงาน
- ไม่มีเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ
- ไม่มีค่าใช้จ่ายด้าน ICT และไม่มียอดขาย E-Commerce
- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายสูงเกือบร้อยละ 100 ของยอดขาย
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง

ตัวอย่างวิธีให้ TFPG ของการผลิตยาสูบยังคงขยายตัว

- ลดพื้นที่การเพาะปลูกยาสูบ และหันไปปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่มเติม
- โรงม้วนและอบใบยาสูบอาจจำเป็นต้องหาช่องทางทางการตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะการส่งออก ยสท. ควรขยายตลาดต่างประเทศด้วย
- ปรับตัวเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารที่สูงกว่าร้อยละ 85 ของยอดขายในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา
- จัดหาเงินลงทุนในการยกระดับการวิจัยและพัฒนา การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด และควรวางกลยุทธ์ที่สร้างธุรกิจใหม่ ๆ นอกเหนือจากยาสูบ
- รัฐบาลให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการปรับลดโควตาการเพาะปลูกใบยาสูบ

การผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ (TSIC 12) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อการบริโภคขั้นสุดท้าย ประกอบด้วย การบ่มและการอบใบยาสูบ การผลิตบุหรี่และซิการ์ ตลอดจนการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบและผลิตภัณฑ์ที่ใช้แทนยาสูบอื่น ๆ (ยกเว้นบุหรี่ และซิการ์)

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 7 ราย ซึ่งเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 5 ราย ขนาดกลาง 1 ราย และ ขนาดเล็ก 1 ราย ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 73,947 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.4 ของ TSIC 12 ทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของใบยาสูบ หรือฟิซินิโคเทียนา ทาแบกคัม (Nicotiana tabacum) รวมถึงผลิตภัณฑ์อื่นที่มีสารนิโคตินเป็นส่วนประกอบบริโภคโดยวิธีสูบ ดูด อม เคี้ยว กิน เป่า หรือพ่นเข้าไปในปากหรือจมูก ทา หรือโดยวิธีอื่น เพื่อให้ได้ผลเช่นเดียวกันตามพระราชบัญญัติ ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 สำหรับการผลิตบุหรี่และซิการ์นั้น มีเพียงการยาสูบแห่งประเทศไทย (ยสท.)¹ เป็นรัฐวิสาหกิจแห่งเดียวที่เป็นผู้ผูกขาดการผลิตยาสูบในประเทศ และจำหน่ายในประเทศมากกว่าร้อยละ 99

3.3.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.5 แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ของอุตสาหกรรมยาสูบปรับตัวดีขึ้น แต่อุตสาหกรรมนี้กำลังจะเผชิญกับความยากลำบากในอนาคต ในปี พ.ศ. 2564 ยอดขายและยอดส่งออกของอุตสาหกรรมยาสูบปรับตัวดีขึ้น โดยมีอัตราการเติบโตร้อยละ 1.25 และ 27.95 ตามลำดับ มีสัดส่วนการขายสินค้าแบบ ODM และ OBM ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.28 และมีสัดส่วนทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาจากสภาพคล่องและสัดส่วนหนี้ต่อสินทรัพย์หรือทุน ก็ยังอยู่ในระดับที่ดี อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมไม่ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการฝึกอบรมบุคลากร ไม่มีการลงทุนในเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติ ไม่มีการใช้จ่ายด้าน ICT และไม่สามารถขายสินค้าผ่านช่องทาง E-Commerce ได้นอกจากนี้ยังไม่สามารถควบคุมต้นทุนที่สูงถึงร้อยละ 99.67 ของยอดขายในปี พ.ศ. 2564 ทำให้เกือบจะไม่มีกำไรเป็นระยะเวลาติดต่อกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ซึ่งสอดคล้องกับสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ลดลงเหลือร้อยละ 8.83 ทำให้อุตสาหกรรมนี้ไม่สามารถจะเพิ่มผลผลิตการผลิตได้ในอนาคต และมีแนวโน้มที่จะมีผลผลิตการผลิตที่ลดลงเรื่อย ๆ ในอนาคต ทั้งนี้อาจจะสะท้อนถึงลักษณะของอุตสาหกรรมนี้ที่มีผู้ผลิตไม่กี่รายผูกขาดการผลิตยาสูบนี้

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมของไทยยังคงมีปัญหาต่อเนื่อง โดยมีการผลิตลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนสถานการณ์ COVID-19 โดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมของผลิตภัณฑ์ยาสูบลดลงจาก 100 ในปีฐาน พ.ศ. 2559 เป็น 59.37 เป็นผลมาจากการแข่งขันของบุหรี่ยี่ห้อนำเข้าราคาถูก ซึ่งมูลค่าการนำเข้าของผลิตภัณฑ์ยาสูบเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 แม้ว่าจะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 มูลค่าการนำเข้าของอุตสาหกรรมนี้ได้เติบโตเป็น 291.55 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2564 จาก 275.03 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2563 ในขณะที่การส่งออกยาสูบปรับตัวดีขึ้นจาก 31.30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2563

¹ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ 13 พฤษภาคม 2561 ให้ยกเลิกโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของแต่ไม่เป็นนิติบุคคล ทำให้มีข้อจำกัดบางประการในการดำเนินกิจการ และจัดตั้งการยาสูบแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการยาสูบแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2561 ซึ่งมีสภาพเป็นนิติบุคคล มีผลบังคับใช้ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2561 โดยรับโอนบรรดากิจการ เงิน ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ หนี้ และความรับผิดชอบของกระทรวงการคลังในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการของโรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์ในการผลิตบุหรี่ยี่ห้อตราซึ่งเป็นการผูกขาดของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิตและการกระทำกิจการอื่น

เป็น 45.11 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2564 แม้ว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาการส่งออกยาเส้นลดลงอย่างต่อเนื่อง การส่งออกบุหรี่และซิการ์ของไทยมียอดส่งออกเพิ่มขึ้นจากเช่นเดียวกัน จาก 133.67 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2563 เป็น 160.08 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2564 โดยยอดการส่งออกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558

อุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่มีการควบคุมการผลิตอย่างเข้มงวดจากภาครัฐ โดยมีองค์การยาสูบแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ผลิตหลักรายเดียวในประเทศไทย ดังนั้นนโยบายภาครัฐจะมีผลต่ออุตสาหกรรมนี้เป็นอย่างยิ่ง กรมสรรพสามิตได้มีการประกาศเลื่อนการใช้อัตราภาษีสรรพสามิตใหม่เป็นวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2564 เพื่อลดผลกระทบต่อการใช้บริการของประชาชนในช่วงการระบาดของโรค COVID-19 อัตราภาษีใหม่จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักสุขภาพและหลักความฟุ่มเฟือย และมีวัตถุประสงค์ในการลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบ ภายใต้อัตราภาษีใหม่สำหรับบุหรี่ปริมาณที่ต่ำกว่าจะเท่ากันทำให้การพยายามตั้งราคาขายปลีกให้ไม่เกิน 60 บาทน่าจะลดลง อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความแตกต่างระหว่างอัตราภาษีของบุหรี่ปริมาณที่ต่ำกว่ากับอัตราภาษีของยาเส้นซึ่งเป็นสินค้าทดแทนกันได้อยู่ที่จำเป็นต้องมีการพิจารณาแก้ไขต่อไป

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบยังคงต้องเผชิญความท้าทายอย่างต่อเนื่องจาก ภาพลักษณ์สินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและเป็นสินค้าที่ต้องการควบคุมการบริโภคให้น้อยลงทำให้อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมนี้จะมีข้อจำกัด ในขณะเดียวกัน ผู้ผลิตรายใหญ่รายเดียวของประเทศไทยก็ไม่มีความสามารถในการแข่งขันกับสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ แม้จะมีการปรับอัตราภาษีสรรพสามิตไม่ให้ขึ้นกับราคาขายปลีกแนะนำแล้ว นอกจากนี้ องค์การยาสูบยังมีภาระที่ต้องให้เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบได้มีการปรับตัวเพื่อประกอบอาชีพอื่น ๆ สินค้าทดแทนบุหรี่ปริมาณที่ต่ำกว่าเช่น บุหรี่ไฟฟ้าก็ไม่ได้ช่วยให้มีความต้องการใช้ใบยาสูบมากขึ้นเนื่องจากใช้นิโคตินสังเคราะห์ทดแทนนิโคตินจากใบยาสูบ

ตารางที่ 3.5 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-3.30	-10.63	1.25
การเติบโตของการส่งออก (%)		-51.39	27.95
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	60.34	63.68	62.14
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	3.78	1.88	0.00
อายุเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	43.00	48.00	46.61
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	0.01	0.89	0.00
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	0.09	0.09	0.00
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.00	0.00	0.00
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.00	0.00	0.00
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	1.54	1.54	6.28
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.99	3.31	3.62
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	99.52	98.39	99.67
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	13.71	12.45	12.86
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	85.77	85.88	86.80
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	11.19	11.78	8.83

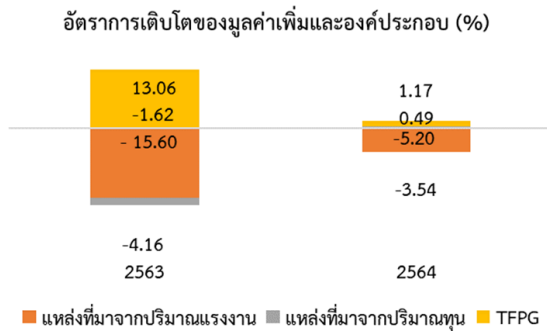
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	63.24	66.33	57.97
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	2.90	2.91	2.71
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	9.19	9.05	12.89
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.34	0.35	0.32
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.53	0.53	0.32
นวัตกรรม			
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.02	0.02	0.02

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.3.2 ผลการวิเคราะห์ผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

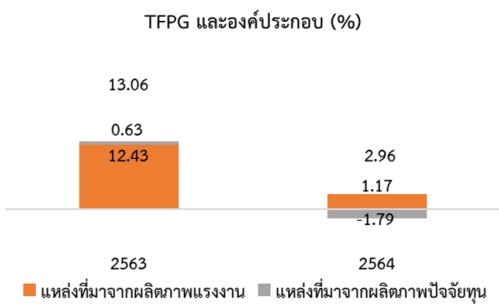
จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 3.54 โดยมีที่มาจาก การหดตัวเพิ่มขึ้นของปริมาณการใช้ปัจจัยแรงงานร้อยละ 5.20 และมีการใช้ปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเท่ากับร้อยละ 0.49 ในขณะที่ TFPG เพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 1.17 โดยมาจากการภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 0.79 ตามพื้นตัวของตลาด และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.73 จากการพัฒนารูปแบบการผลิต ODM และ OBM มากขึ้น การใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานมากขึ้น และความเสียหายทางการเงินลดลง ในขณะที่ คุณภาพของปัจจัยการผลิตทั้งแรงงานและทุนลดลงร้อยละ 0.97 และ 1.38 เป็นผลมาจากการไม่มีการฝึกอบรมบุคลากร และไม่ลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่ ๆ รวมถึงด้าน ICT ซึ่งปัจจัยภายในและภายนอกที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผลิตภาพแรงงานยังสามารถขยายตัวร้อยละ 2.96 ในขณะที่ ผลิตภาพปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 1.79 โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.3

แผนภาพที่ 3.3 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบ

กลุ่มตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- ยอดขาย/ยอดส่งออกเพิ่มมากขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตลดลง
- สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน) สูงขึ้น
- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น
- หนี้สินลดลงทั้งหนี้สินต่อทุนและหนี้สินต่อสินทรัพย์

กลุ่มตัวชี้วัดที่แย่ลง

- ไม่มีการฝึกอบรมให้แรงงาน
- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายสูงเกือบร้อยละ 100 ของยอดขาย
- สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ไม่มียอดขาย E-Commerce
- ไม่มีเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ
- ไม่มีค่าใช้จ่ายด้าน ICT

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2564	-3.54	-5.20	0.49	1.17	2.96	-1.79
2563	-4.16	-15.60	-1.62	13.06	12.43	0.63

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	1.17	-0.97	-1.38	2.73	0.79
2563	13.06	2.55	0.11	17.11	-6.71

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.3.3 ปัญหา/อุปสรรค

ไม่มีข้อมูลปัญหาและอุปสรรคจากข้อมูลการสำรวจสำหรับปี พ.ศ. 2564 เนื่องจากผู้ประกอบการไม่แสดงความคิดเห็น

3.3.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิเคราะห์อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาสูบข้างต้น เห็นได้ว่าการปรับปรุงข้อกำหนดกฎระเบียบ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการขยายตลาดให้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงกระบวนการทำงานในการผลิต เป็นประเด็นสำคัญที่จะทำให้อุตสาหกรรมนี้มีศักยภาพในการแข่งขันมากขึ้นในอนาคต ปัจจุบัน

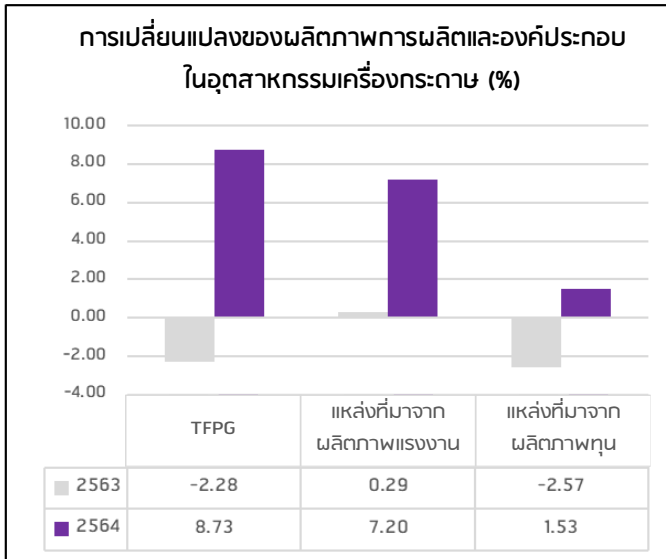
อุตสาหกรรมนี้ได้รับผลกระทบจาก พ.ร.บ. ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ส่งผลให้แนวโน้มการผลิตบุหรี่ของ ยสท. ลดลง และส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ทั้งเกษตรกร ผู้ปลูกใบยาสูบ โรงบ่มและอบใบยาสูบ ผู้ผลิตก้นกรองบุหรี่ และสินค้าที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยาสูบเป็นสินค้าที่มีโทษต่อสุขภาพของมนุษย์ ทำให้กระแสการต่อต้านและแนวโน้มการรักษาสุขภาพที่มากขึ้นจะเป็นแรงกดดันหลักที่ทำให้ความต้องการสินค้าชนิดนี้ลดลง และแนวโน้มการจัดเก็บภาษีที่สูงขึ้นก็จะส่งผลให้ราคาของสินค้าชนิดนี้เพิ่มสูงขึ้นในอนาคต ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการปรับตัวดังนี้

- 1) เนื่องจาก ยสท. มีกำลังการผลิตลดลงทำให้ไม่สามารถรับซื้อใบยาสูบจากเกษตรกรได้เหมือนก่อน เกษตรกรผู้ปลูกยาสูบอาจพิจารณาลดพื้นที่การเพาะปลูกยาสูบ และหันไปปลูกพืชชนิดอื่นเพิ่มเติม อาทิ กล้วยซึ่งเป็นกลุ่มพืชเศรษฐกิจใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการใบยาสูบของตลาด และยังคงรักษารายได้ไว้ไม่ให้ลดลง
- 2) โรงบ่มและอบใบยาสูบอาจจำเป็นต้องหาช่องทางการตลาดใหม่ ๆ โดยเฉพาะการส่งออก เนื่องจากใบยาสูบของไทยมีคุณภาพดีและเป็นที่ต้องการของตลาดโลก
- 3) ยสท. ต้องปรับตัวเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารที่สูงกว่าร้อยละ 85 ของยอดขายในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา
- 4) ยสท. ต้องจัดหาเงินลงทุนในการยกระดับการวิจัยและพัฒนา การจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด ยสท. ควรสร้างธุรกิจใหม่ ๆ ที่ยาสูบ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ยาสูบเป็นสาขาที่ควบคุมและมีแนวโน้มที่มีตลาดเล็กลงในอนาคต ในปัจจุบัน ยสท. ผลิตบุหรี่เพื่อการจำหน่ายภายในประเทศเป็นหลัก จึงจำเป็นต้องส่งออกเพิ่มเติม
- 5) รัฐบาลให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการปรับลดโควตาการเพาะปลูกใบยาสูบ

3.4 TSIC 17 : การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

ผลผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมกระดาษ ปี 2564

TFPG เพิ่มขึ้น เป็นผลมาจากผลผลิตภาพแรงงานและผลผลิตภาพทุนที่ปรับตัวดีขึ้น โดยมีปัจจัยหลักจากการฟื้นตัวของตลาดส่งออกหลัก และการขยายตัวของตลาด E-commerce

- ยอดขายกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.49 รวมถึงสัดส่วนยอดขายในช่องทาง E-commerce เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ มีดัชนีผลผลิตเพิ่มขึ้นตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิต เนื่องจากคำสั่งซื้อจากตลาดทั้งในและต่างประเทศเพิ่มขึ้น
- ในปี พ.ศ. 2565 แนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ คาดว่าจะเติบโตอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนความต้องการด้านวัสดุและบรรจุภัณฑ์ในหลากหลายอุตสาหกรรม รวมถึงนโยบายภาครัฐในการลดการใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้ง (single-use plastic)

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายเพิ่มขึ้น
- การผลิตแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- เครื่องจักรอัตโนมัติและสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรใหม่เพิ่มขึ้น
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายลดลง

ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง

- การส่งออกลดลง
- ต้นทุนรวมและต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- สภาพคล่องลดลง

ทำไมให้ TFPG ของการผลิตกระดาษยังคงขยายตัว

- พัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระดาษให้หลากหลายเพื่อตอบโจทย์ความต้องการใช้งานของลูกค้ากลุ่มต่าง ๆ ในปัจจุบัน รวมถึงสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์กระดาษมากขึ้น
- สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม รวมถึงส่งเสริมช่องทางกระแสเงินสดของผู้ประกอบการในโครงการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ขับเคลื่อนโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ซึ่งอุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษได้มีส่วนสนับสนุน
- พิจารณาการอนุญาตให้สามารถนำเข้าเศษกระดาษใช้แล้วจากต่างประเทศ เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตกระดาษรีไซเคิลในประเทศ และบรรจุภัณฑ์ในการขนส่งสินค้า

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- การผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และกระดาษแข็ง
- การผลิตกระดาษลอนลูกฟูกและกระดาษแข็งลอนลูกฟูก และการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง
- การผลิตการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากกระดาษรวมทั้งเครื่องเขียน

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

-

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

-

การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ (TSIC 17) เป็นกิจกรรมเศรษฐกิจประเภทการผลิตกระดาษประเภทต่าง ๆ โครงสร้างของการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรม (ประเทศไทย) ฉบับปรับปรุงปี 2552 ได้ระบุกิจกรรมของการผลิตกระดาษ ได้แก่ การผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษแปรรูป โดยมีกลุ่มอุตสาหกรรมย่อยตาม TSIC 4 หลัก ทั้งสิ้น 3 หมู่อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่ TSIC 1701 การผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และกระดาษแข็ง TSIC 1702 การผลิตกระดาษลอนลูกฟูกและกระดาษแข็งลอนลูกฟูก และการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง และ TSIC 1709 การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง ซึ่งมีข้อแตกต่างของหมู่อุตสาหกรรมย่อยทั้ง 3 คือ หมู่ย่อย 1701 เป็นการผลิตเยื่อกระดาษ กระดาษ และกระดาษแข็งที่ทำในปริมาณมาก ในขณะที่หมู่ย่อยอื่น ๆ ที่เหลือเป็นกระบวนการของการนำกระดาษมาแปรรูปต่อและการผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 ได้มีการสำรวจสถานประกอบการของการผลิตกระดาษจำนวนทั้งสิ้น 114 ราย แบ่งเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 54 ราย ขนาดกลาง 38 ราย และขนาดเล็ก 22 ราย ครอบคลุมร้อยละ 81.9 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ โดยประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ อาทิ กระดาษลอนลูกฟูกและกระดาษแข็งลอนลูกฟูก การผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษอื่น ๆ และการผลิตเยื่อกระดาษและกระดาษ เป็นต้น

3.4.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.6 สะท้อนว่าอุตสาหกรรมมีแนวโน้มฟื้นตัว โดยมียอดขายเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.24 และมีสัดส่วนยอดขายในช่องทาง E-commerce เพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2563 สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่หันมาสนใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น ด้านคุณภาพแรงงานมีสัดส่วนสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 83.50 เป็นร้อยละ 84.69 รวมถึงมีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.55 ขณะที่สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.39 เป็นร้อยละ 6.50 และสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.43 เมื่อพิจารณาด้านการบริหารจัดการพบว่าต้นทุนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนทั้งต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.45 และร้อยละ 2.23 ตามลำดับ แต่ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายลดลงร้อยละ 0.35 สำหรับการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31.50 เป็นร้อยละ 31.68

ในปี พ.ศ. 2564 การผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ มีดัชนีผลผลิตเพิ่มขึ้นตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิต ประกอบด้วย กลุ่มเยื่อกระดาษ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.57 กลุ่มกระดาษ เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.07 และกลุ่มบรรจุภัณฑ์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.62 เนื่องจากคำสั่งซื้อจากตลาดทั้งในและต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะตลาดหลักในจีน ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดส่งออกเยื่อกระดาษของไทยถึงร้อยละ 90 นอกจากนี้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคจากสังคมเมือง ซึ่งเน้นการใช้ชีวิตแบบเร่งรีบและต้องการความสะดวกสบาย ทำให้มีความต้องการอาหารพร้อมทานมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดการขยายตัวของตลาดบรรจุภัณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงบรรจุภัณฑ์กระดาษ ประกอบกับการขยายตัวของตลาด e-commerce การเติบโตของการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และความต้องการใช้วัตถุดิบกระดาษในอุตสาหกรรมการแพทย์ในช่วงการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ต่างเป็นปัจจัยบวกต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ โดยการส่งออกเยื่อกระดาษ กระดาษและสิ่งพิมพ์ ในปี พ.ศ. 2564 มีมูลค่าส่งออกรวม 2,401.02 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.54 จากปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นในกลุ่มเยื่อกระดาษเป็นหลัก โดยมีการขยายตัวของการส่งออกเยื่อกระดาษไปยังประเทศจีนและฝรั่งเศส สูงถึงร้อยละ 205.84 สำหรับการนำเข้าเยื่อกระดาษ

กระดาษและสิ่งพิมพ์ ในปี พ.ศ. 2564 มีมูลค่าการนำเข้ารวม 3,401.36 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.84 จากปีที่ผ่านมา

แนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ คาดว่าจะเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในเกือบทุกกลุ่มในห่วงโซ่การผลิต เพื่อสนับสนุนความต้องการด้านวัสดุและบรรจุภัณฑ์ในหลากหลายอุตสาหกรรม เช่น กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มก่อสร้าง และกลุ่มสิ่งทอ รวมถึงนโยบายภาครัฐในการลดการใช้พลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้ง (Single-Use Plastic) ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนมาใช้วัสดุและบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยกระดาษสามารถนำไปรีไซเคิลและย่อยสลายตามธรรมชาติได้ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการผลิตกระดาษพิมพ์เขียน คาดว่าจะลดลงอย่างต่อเนื่องจากความนิยมสื่อสิ่งพิมพ์ที่ลดลง และหันมาบริโภคสื่อออนไลน์มากขึ้น นอกจากนี้ อุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ อาจเผชิญกับปัจจัยเสี่ยง อาทิ การปรับเพิ่มขึ้นของราคาวัตถุดิบ และการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์เพื่อการขนส่ง รวมถึงค่าขนส่งที่สูงขึ้น

ตารางที่ 3.6 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

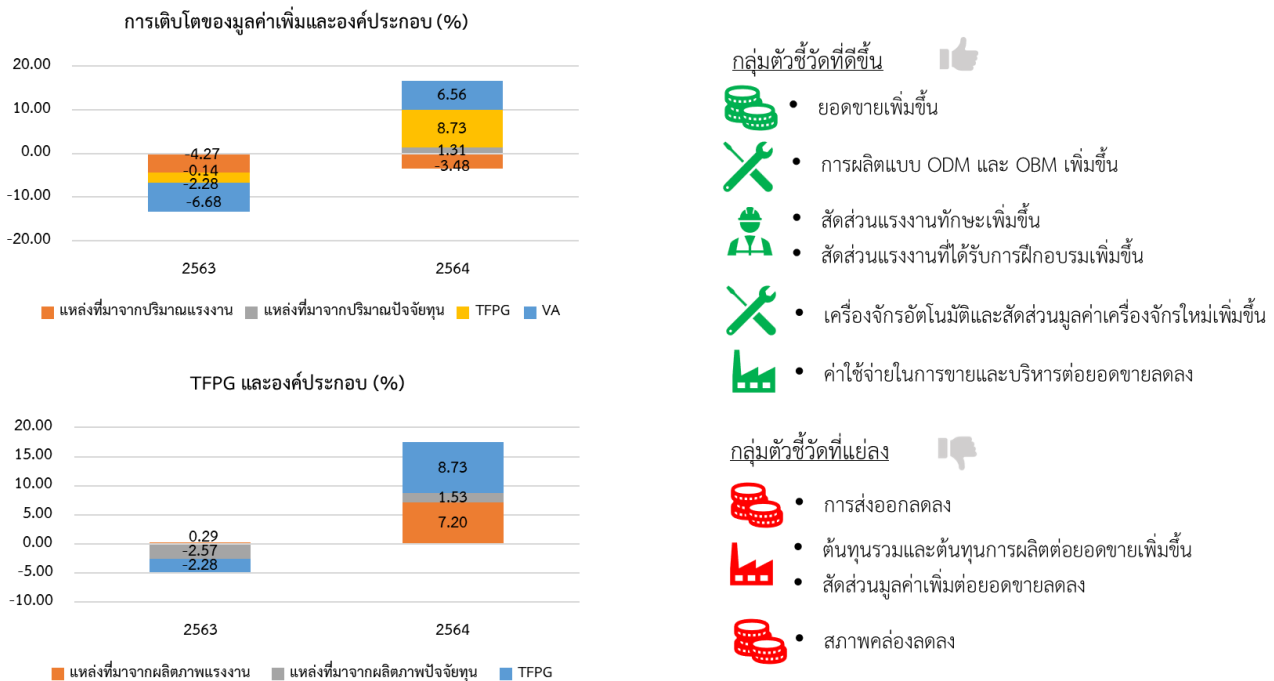
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-5.50	-5.81	9.24
การเติบโตของการส่งออก (%)		1.71	-6.00
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	84.28	83.50	84.69
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	15.86	17.02	17.57
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.37	38.31	39.49
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	8.24	7.01	7.44
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	5.57	5.39	6.50
การบริหารจัดการ			
โครงสร้างการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	1.68	2.14	2.40
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.17	0.16	0.10
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	32.22	31.50	31.68
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.79	2.95	3.13
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	77.52	76.76	78.21
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	68.06	66.79	69.01
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	8.17	8.68	8.33
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	23.82	23.71	22.67
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	72.42	72.17	71.32
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	6.43	6.48	5.96
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.27	1.40	1.32
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.53	0.47	0.48
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	1.20	0.97	1.09
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.32	0.31	0.31

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผล โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.4.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตกระดาษ และผลิตภัณฑ์กระดาษในภาพรวมของทั้งอุตสาหกรรมมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.56 จากปีก่อน เป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของปัจจัยทุนและ TFP โดยปัจจัยทุนขยายตัวร้อยละ 1.31 และ TFP ขยายตัวร้อยละ 8.73 ขณะที่ปริมาณแรงงานลดลงร้อยละ 3.48 ทั้งนี้ การขยายตัวของ TFP (TFPG) เป็นผลจากภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 6.04 มีการเพิ่มขึ้นของยอดขาย รวมถึงคุณภาพปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.68 ตามสัดส่วนของแรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพที่สูงขึ้น และสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมที่เพิ่มขึ้น คุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.33 จากสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปีที่สูงขึ้น และสัดส่วนการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้น รวมถึงปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ขยายตัวร้อยละ 1.68 ตามการพัฒนารูปแบบการผลิต ODM และ OBM การใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานเพิ่มขึ้น และการใช้ E-commerce มากขึ้น แต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงจากความสามารถในการบริหารต้นทุนที่ลดลง โดยมีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น รวมถึงสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง ทั้งนี้ปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผลผลิตภาพของแรงงาน และผลผลิตภาพของปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.20 และ 1.53 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.4

แผนภาพที่ 3.4 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2564	6.56	-3.48	1.31	8.73	7.20	1.53
2563	-6.68	-4.27	-0.14	-2.28	0.29	-2.57

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	8.73	0.68	0.33	1.68	6.04
2563	-2.28	-0.47	-0.29	2.27	-3.80

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

จากการวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิต (TFPG) ลงไปในหมู่อุตสาหกรรมย่อยระดับ TSIC 4 หลัก โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 พบว่าอุตสาหกรรมย่อยในกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตเยื่อกระดาษและกระดาษแข็ง (TSIC 1701) มีการเติบโตของผลิตภาพการผลิตมากที่สุด โดยมีอัตราการเติบโตของ TFPG ที่ร้อยละ 10.24 รองลงมา คือ อุตสาหกรรมการผลิตกระดาษลอนลูกฟูกและกระดาษแข็งลอนลูกฟูก และการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษและกระดาษแข็ง (TSIC 1702) มีอัตราการเติบโตของ TFPG ที่ร้อยละ 8.65 และอุตสาหกรรมการผลิตการผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากกระดาษรวมทั้งเครื่องเขียน (TSIC1709) มีอัตราการเติบโตของ TFPG ที่ร้อยละ 4.53 โดยเกิดจากการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพของปัจจัยทุนและแรงงาน ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นผลจากสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี และสัดส่วนการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนอายุเฉลี่ยของแรงงานที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 3.7 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2563						ปี พ.ศ.2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
17	-6.68	-4.27	-0.14	-2.28	0.29	-2.57	6.56	-3.48	1.31	8.73	7.20	1.53
1701	2.17	-5.17	1.10	6.25	6.40	-0.16	6.96	-4.60	1.32	10.24	8.76	1.48
1702	-6.64	-3.60	-0.52	-2.52	-0.13	-2.39	3.65	-5.10	0.10	8.65	6.97	1.68
1709	-13.82	-4.02	-1.12	-8.69	-5.07	-3.62	9.88	3.23	2.12	4.53	2.82	1.71

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.4.3 ปัญหา/อุปสรรค

การสำรวจปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการวิสาหกิจการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต การจัดหาแรงงานประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร และต้นทุนทางการเงิน โดยผู้ผลิตในอุตสาหกรรมได้มีการวางแผนที่จะพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความสามารถมากขึ้น ปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและมีต้นทุนการผลิตที่ลดลง และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

3.4.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษเป็นอุตสาหกรรมสนับสนุนของอุตสาหกรรมอื่นหลากหลายอุตสาหกรรม อาทิ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง และอุตสาหกรรมการแพทย์ แม้ว่าปัจจุบันแนวโน้มการผลิตกระดาษพิมพ์และกระดาษเขียนจะลดลงตามการเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจดิจิทัลที่เน้นการบริโภคผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการรณรงค์ลดการใช้กระดาษ (Paperless) ของ

บริษัทและหน่วยงานต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้ผู้บริโภคต้องปรับตัวสู่ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ส่งผลให้ความต้องการใช้กระดาษเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของการใช้บรรจุภัณฑ์กระดาษในการขนส่งอาหารและสินค้าออนไลน์ รวมทั้งการรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทำให้มีการนำบรรจุภัณฑ์กระดาษซึ่งย่อยสลายได้ง่ายมาใช้ทดแทนพลาสติกมากขึ้น โดยมาตรการและแนวทางสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนี้

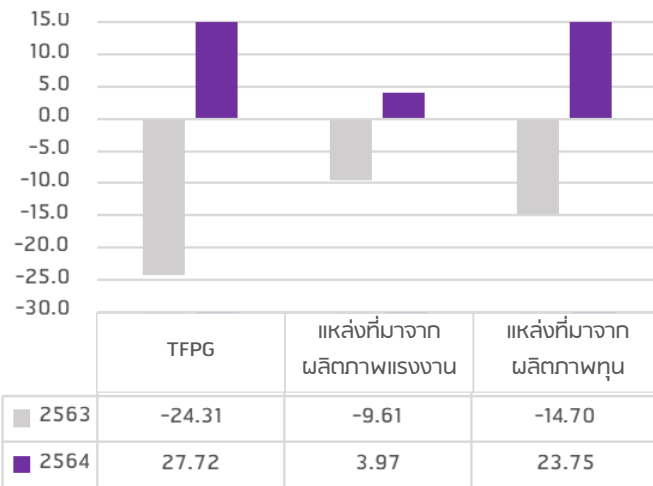
- 1) พัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระดาษให้หลากหลายเพื่อตอบโจทย์ความต้องการใช้งานของลูกค้ากลุ่มต่าง ๆ ในปัจจุบัน รวมถึงสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์กระดาษมากขึ้น เช่น การผลิตบรรจุภัณฑ์อาหารปลอดภัยที่ผลิตจากกระดาษที่สามารถทนทานความร้อน น้ำ น้ำมัน และเหมาะสมกับอาหารหลากหลายประเภท
- 2) สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม รวมถึงส่งเสริมช่องทางการระดมทุนของผู้ประกอบการในโครงการที่ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ Green Bond และ ESG Bond
- 3) ขับเคลื่อนโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ซึ่งอุตสาหกรรมการผลิตกระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษได้มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG โดยเฉพาะในส่วนของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy : CE)
- 4) พิจารณาการอนุญาตให้สามารถนำเข้าเศษกระดาษใช้แล้วจากต่างประเทศ เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตกระดาษรีไซเคิลในประเทศ และบรรจุภัณฑ์ในการขนส่งสินค้า เนื่องจากมีราคาถูกและปริมาณเศษกระดาษใช้แล้วในประเทศมีไม่เพียงพอ
- 5) สนับสนุนการขยายฐานการผลิตกระดาษไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีความพร้อมด้านวัตถุดิบ อาทิ เวียดนาม อินโดนีเซีย ขณะเดียวกันยังเป็นการขยายฐานลูกค้าในต่างประเทศ

3.5 TSIC 19 : การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมปิโตรเลียม ปี 2564

การเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตและองค์ประกอบ
ในอุตสาหกรรมปิโตรเลียม (%)

TFPG ปรับตัวขึ้น เป็นผลมาจากผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงานที่ปรับตัวขึ้น โดยมีปัจจัยหลักจากเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศเริ่มฟื้นตัวจากสถานการณ์โควิด-19 ในช่วงครึ่งปีหลัง

- สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่คลี่คลายในช่วงครึ่งปีหลังทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจฟื้นตัว
- มีความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีหรือวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ การพัฒนาของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าการใช้วัตถุดิบชีวภาพในอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติกทำให้ความต้องการลดลง
- การปรับปรุง พ.ร.บ. กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2562 มีการกำหนดให้ยกเลิกการอุดหนุนน้ำมันเชื้อเพลิงชีวภาพภายใน 3 ปี ทำให้คาดว่าจะมีผลให้อุปสงค์และความสามารถในการแข่งขันด้านต้นทุนราคาของเชื้อเพลิงชีวภาพลดลง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- การเติบโตของการส่งออกและยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายลดลง

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริการต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายขยายตัวลดลง
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตปิโตรเลียมยังคงขยายตัว

- ควรเพิ่มการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อสร้างการเติบโตของยอดขายในสภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง
- ควรเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานธุรกิจและการควบคุมต้นทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบ รวมถึงต้นทุนทางการเงิน
- ปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงกลั่นน้ำมัน เพื่อให้ค่าการกลั่นรวมเพิ่มขึ้น
- ควรจัดทำแผนแนวทางการพัฒนาบุคลากร
- ผู้ประกอบการเชื้อเพลิงชีวภาพควรเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้ต้นทุนต่ำลง และคุณภาพเชื้อเพลิงดีขึ้น เพื่อให้สามารถแข่งขันและอยู่รอดได้ในอนาคต
- สนับสนุนผู้ประกอบการให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่สามารถนำมาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้แพร่หลายมากขึ้น

การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม (TSIC 19) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตถ่านโค้ก และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ซึ่งประกอบด้วย 2 หมู่ใหญ่ คือ การผลิตถ่านโค้ก และการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากโรงกลั่นปิโตรเลียม การผลิตเชื้อเพลิงชีวภาพ และการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมที่สามารถนำข้อมูลมาประมวลผลได้มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 37 ราย เป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 19 ราย ขนาดกลาง 10 ราย และขนาดเล็ก 8 ราย ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ซึ่งครอบคลุมมูลค่ายอดขายร้อยละ 82.8 ของประชากรทั้งหมด และครอบคลุมผลิตภัณฑ์ถ่านโค้ก ผลิตภัณฑ์จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม น้ำมันหล่อลื่น เชื้อเพลิงชีวภาพ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม เป็นต้น

3.5.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมในปี พ.ศ. 2564 เมื่อเทียบกับปีก่อน จากตารางที่ 3.8 พบว่า ในด้านการผลิตและการขาย การเติบโตของยอดขายขยายตัวเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 41.12 และการส่งออกก็มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นมากเช่นกันถึงร้อยละ 45.14 เนื่องมาจากเศรษฐกิจของโลกเริ่มฟื้นตัวหลังจากที่สถานการณ์โรค COVID-19 เริ่มคลี่คลาย ทำให้มีความต้องการใช้พลังงานมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อราคาพลังงานสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2564 ราคาน้ำมันดิบ Brent เพิ่มขึ้นเป็น 70.86 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล จาก 41.96 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ดังนั้นจึงเป็นผลมาจากปัจจัยทางด้านอุปสงค์มากกว่าปัจจัยทางด้านอุปทานหรือปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมนี้

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมนี้มีศักยภาพที่จะยกระดับผลผลิตจากการผลิตจากคุณภาพของปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้น ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมนี้แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของแรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 85.15 ในปี พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 86.49 ในปี พ.ศ. 2564 และร้อยละ 28.17 ในปี พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 34.44 ในปี พ.ศ. 2564 ตามลำดับ และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้นโดยค่าใช้จ่ายในด้านนี้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.05 ในปี พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 0.12 ในปี พ.ศ. 2564

อุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมของไทยในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2564 ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจของโลกที่ชะลอตัวลง และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย โดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม การผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมไทยในปี พ.ศ. 2564 ลดลงร้อยละ 2.08 ต่อเนื่องจากปีก่อนหน้า นอกจากนี้ ผลกระทบจากโควิด-19 และการที่รัฐบาลจำกัดการบินเข้าออกประเทศ รวมถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ถ่วงเทียวและการเดินทางในประเทศที่ยังไม่ฟื้นตัวลดการใช้พลังงานในประเทศทั้งปี พ.ศ. 2564 พบว่าดัชนีการส่งสินค้าสำเร็จรูปลดลงร้อยละ 2.39 ในขณะที่ยอดการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงลดลงร้อยละ 3.8 โดยแยกรายละเอียดเป็นกลุ่มเบนซินลดลงร้อยละ 8.7 กลุ่มดีเซลลดลงร้อยละ 3.8 น้ำมันอากาศยานเชิงพาณิชย์ลดลงมากถึงร้อยละ 35.3 ขณะที่ LPG ปรับตัวดีขึ้นร้อยละ 6.3 อย่างไรก็ตาม ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกมีแนวโน้มพุ่งสูงขึ้นในช่วงปลายปีตามเศรษฐกิจโลกที่เริ่มฟื้นตัว ทำให้บริษัทที่มีธุรกิจโรงกลั่นน้ำมัน มีมูลค่ายอดขายที่เพิ่มสูงขึ้น

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม จะมีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หลังจากที่มีการฉีควัคซีนเป็นวงกว้าง แต่เริ่มมีการทยอยฉีด ในหลายประเทศ รวมถึงในประเทศไทย ที่รัฐบาลได้ประกาศเป็นวาระแห่งชาติที่จะเร่งฉีควัคซีนให้กับ ประชาชนไทย โดยตั้งเป้าหมายจะฉีควัคซีน 100 ล้านโดสให้ได้ 50 ล้านคน นับเป็นปัจจัยบวกต่อเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมจะฟื้นตัวขึ้นจากปีก่อน ตามทิศทางเศรษฐกิจ ไทยและเศรษฐกิจโลก ที่จะเริ่มเห็นการฟื้นตัวในช่วงครึ่งหลังของปีพ.ศ. 2564 ซึ่งบางประเทศในเอเชียเริ่ม ผ่อนคลายมาตรการเข้มงวดทางสังคม รวมทั้งประเทศในฝั่งยุโรปมีแผนจะคลายมาตรการล็อกดาวน์ ซึ่งส่งผล ให้ความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมฟื้นตัว โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) คาดว่า GDP โลกปีนี้จะเติบโตที่ร้อยละ 6 ส่งผลให้อุปสงค์น้ำมันโลกในช่วงครึ่งหลังของปีมีแนวโน้มขยายตัว

ตารางที่ 3.8 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้ก และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

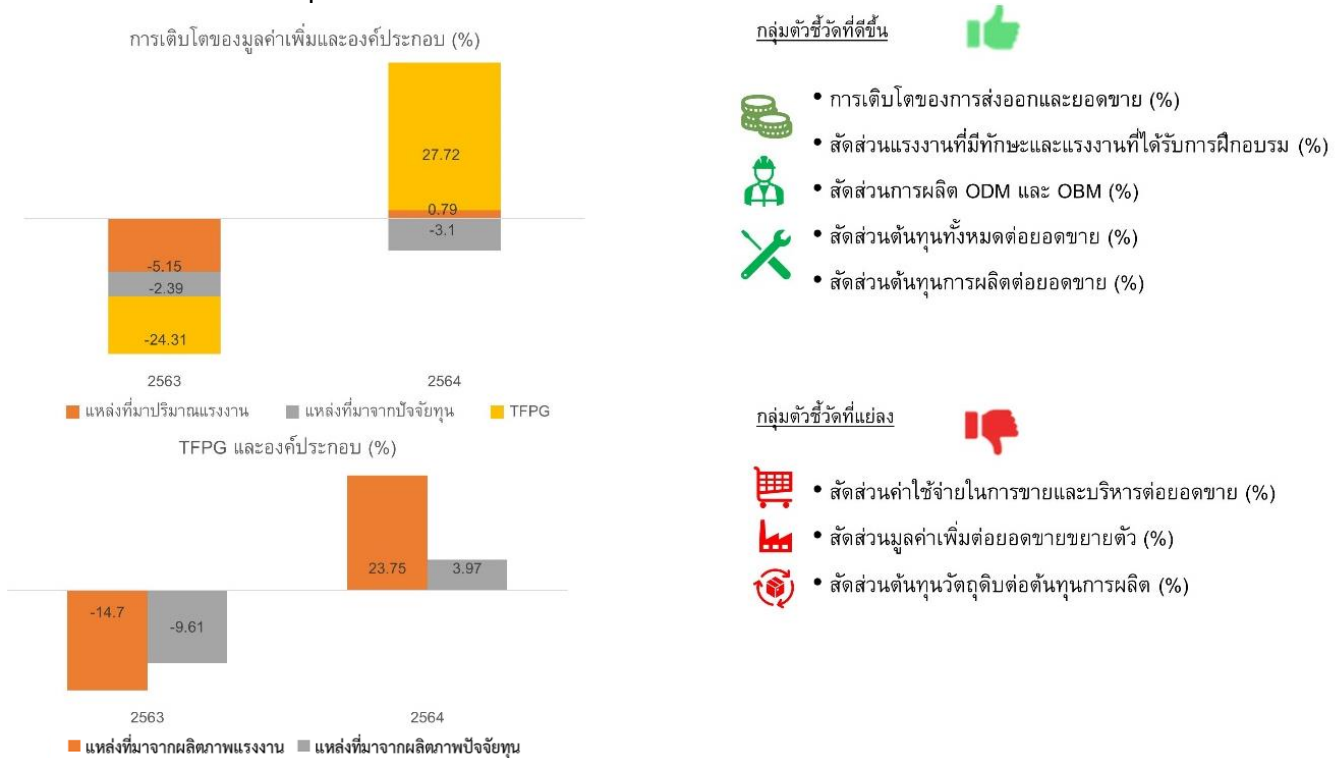
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-7.68	-25.35	41.12
การเติบโตของการส่งออก (%)		-29.82	45.14
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	77.53	85.15	86.49
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	1.33	2.25	2.52
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	41.89	43.01	43.38
การบริหารจัดการ			
โครงสร้างการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	2.71	2.71	2.70
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.05	0.05	0.12
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	56.14	56.55	57.22
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	35.58	36.67	35.04
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	79.94	83.58	67.75
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	72.45	75.20	63.15
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	6.47	7.07	9.10
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	24.23	22.63	20.19
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.11	2.07	2.51
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.42	0.48	0.52
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.72	0.91	1.28
นวัตกรรม			
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.01	0.13	0.12

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและ ประมวลผล โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.5.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้ก และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ขยายตัวมากขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 25.41 ในขณะที่ปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.79 และปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 3.10 รวมถึง TFPG ขยายตัวร้อยละ 27.72 ซึ่งเกิดจากภาวะตลาดขยายตัวถึงร้อยละ 25.94 ตามการขยายตัวของยอดขายและการส่งออก และมีปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 1.27 มีปัจจัยลบ คือ สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย และสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต ซึ่งจะทำให้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมนี้ยังมีปัจจัยบวก คือ สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายที่ลดลง สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายที่ต่ำลง และสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.5

แผนภาพที่ 3.5 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2564	25.41	0.79	-3.10	27.72	3.97	23.75
2563	-31.85	-5.15	-2.39	-24.31	-9.61	-14.70

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	27.72	0.25	0.26	1.27	25.94
2563	-24.31	3.53	0.55	-12.40	-15.99

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

ตารางที่ 3.9 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม

TSIC	ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
19	-31.85	-5.15	-2.39	-24.31	-9.61	-14.7	25.41	0.79	-3.10	27.72	3.97	23.75

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.5.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนวัตถุดิบ (2) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต และ (3) กฎหมาย / กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมตามลำดับ ซึ่งปัญหาที่พบอันดับแรกยังเป็นปัญหาหลักเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา โดยจะเห็นว่าผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างยังคงเผชิญปัญหาในเรื่องการพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) มากที่สุด เนื่องจากอุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมจำเป็นต้องใช้แรงงานบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะในด้านพลังงาน รองลงมาคือการปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) ที่จะทำให้อุตสาหกรรมสามารถสร้างผลผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังต้องการสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน (Standardize Operating Process) และพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการ (Develop Product/Service) ซึ่งจะทำให้กระบวนการทำงานมีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์/บริการใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น

3.5.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

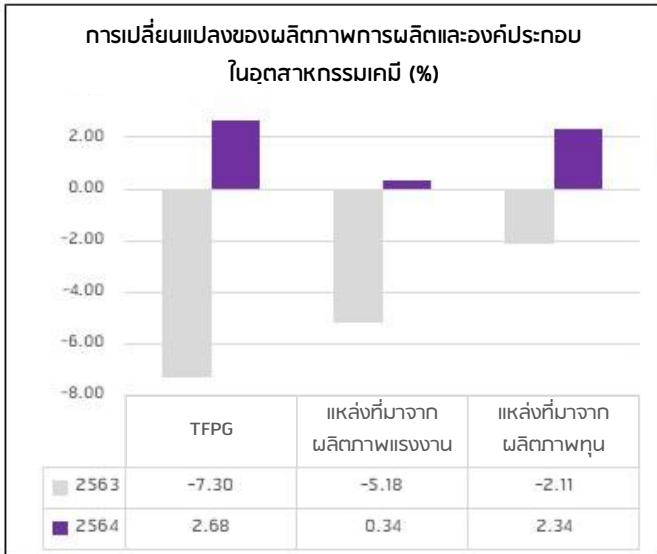
ปัจจุบัน อุตสาหกรรมการผลิตถ่านโค้กและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียมของไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันดิบ และความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ของผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น โควิด-19 มาตรการล็อกดาวน์ และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีหรือวัตถุดิบในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อาทิ การใช้พลังงานไฟฟ้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ การใช้วัตถุดิบชีวภาพในอุตสาหกรรมเคมีและพลาสติก นอกจากนี้ การปรับปรุง พ.ร.บ. กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2562 ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2562 ซึ่งมีการกำหนดให้ยกเลิกการอุดหนุนน้ำมันเชื้อเพลิงชีวภาพภายใน 3 ปี ทำให้คาดว่าจะมีผลให้อุปสงค์และความสามารถในการแข่งขันด้านต้นทุนราคาของเชื้อเพลิงชีวภาพลดลง อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการเติบโตของอุตสาหกรรม คือ มาตรการควบคุมซัลเฟอร์ในเชื้อเพลิงที่ใช้เดินเรือ (IMO2020) ขององค์กรทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization : IMO) ที่กำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการปล่อยซัลเฟอร์ของเชื้อเพลิงที่ใช้ในเรือเดินสมุทรให้ไม่เกินร้อยละ 0.5 (จากเดิมที่กำหนดไว้ร้อยละ 3.5) มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2563 ซึ่งจะส่งผลให้เกิดอุปสงค์ต่อถ่านโค้กและน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีซัลเฟอร์ต่ำเพิ่มมากขึ้นเพื่อใช้ทดแทนน้ำมันเตาที่มีปริมาณซัลเฟอร์สูง ดังนั้น อุตสาหกรรมนี้จึงควรปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการควรเพิ่มการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการเพื่อสร้างการเติบโตของยอดขายในสถานะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง เช่น การลงทุนในพลังงานหมุนเวียน การเข้าสู่อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับ EV (เช่น สถานีประจุไฟฟ้า) และลงทุนในธุรกิจต่อเนื่องจากเทคโนโลยีการดักจับ การใช้ประโยชน์ และการกักเก็บคาร์บอน (Carbon Capture Utilization and Storage: CCUS)
- 2) ผู้ประกอบการควรเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจและการควบคุมต้นทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบ รวมถึงต้นทุนทางการเงิน ด้วยการลดต้นทุนหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารต้นทุนให้ดีขึ้น
- 3) ปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงกลั่นน้ำมัน เพื่อให้เกิดการลดต้นทุนและช่วยให้ค่าการกลั่นรวมเพิ่มขึ้น และส่งผลให้ผลประกอบการของอุตสาหกรรมดีขึ้น
- 4) ผู้ประกอบการควรจัดทำแผนแนวทางการพัฒนาบุคลากรโดยมีกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มความรู้ความสามารถของบุคลากรเดิม โดยเฉพาะทักษะความรู้ในด้านที่เป็นปัญหาสำคัญ เช่น การพัฒนาบุคลากรด้านการเงินและนักบัญชีให้มีทักษะธุรกิจด้านพลังงานด้วย
- 5) ผู้ประกอบการเชื้อเพลิงชีวภาพควรเร่งปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้ต้นทุนต่ำลง และคุณภาพเชื้อเพลิงดีขึ้น เพื่อให้สามารถแข่งขันและอยู่รอดได้ในอนาคต เมื่อมีการยกเลิกการอุดหนุนเชื้อเพลิงชีวภาพ ตาม พ.ร.บ. กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2562
- 6) สนับสนุนผู้ประกอบการให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่สามารถนำมาใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้แพร่หลายมากขึ้นกว่าการใช้ในภาคการขนส่ง เช่น การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมเคมี เครื่องนุ่งห่ม สินค้าอุปโภค เป็นต้น

3.6 TSIC 20 : การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเคมี ปี 2564

TFPG กลับมาเป็นบวก จากผลการขยายตัวของ
ผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงาน โดยมีปัจจัยหลัก
จากการเพิ่มขึ้นของยอดขายและการส่งออก

- ความต้องการเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีเพิ่มขึ้นภายหลัง
จากที่จากสถานการณ์โควิด-19 เริ่มคลี่คลายลง
- ยอดขายและมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.23 และ
24.52 ตามลำดับ
- การผลิตเคมีภัณฑ์ในประเทศหดตัวเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา
โดยมีดัชนีผลผลิตลดลงร้อยละ 0.42
- ในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ยังมีแนวโน้ม
ขยายตัวได้ดี จากการฟื้นตัวของอุปสงค์อย่างต่อเนื่อง
รวมถึงการเข้าร่วม RCEP จะสร้างโอกาสทางการค้าใน
การส่งออกเคมีภัณฑ์ของไทยไปยังตลาดจีน ญี่ปุ่น และ
เกาหลีใต้

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายและการส่งออก
เพิ่มขึ้น
- การผลิตแบบ ODM และ
OBM เพิ่มขึ้น
- ค่าใช้จ่ายในการขายและ
บริหารต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่
เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่แย่งลง

- สัดส่วนแรงงานทักษะลดลง
- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับ
การฝึกอบรมลดลง
- เครื่องจักรอัตโนมัติลดลง
- ต้นทุนรวมและต้นทุน
การผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อ
ยอดขายลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตเคมียังคงขยายตัว

- ส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีที่ไทย
ยังต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ เพื่อลดต้นทุนการผลิต
และลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ
- พัฒนานุคลากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในเชิงสหสาขาวิชาที่
เกี่ยวข้อง (Multidisciplinary Science) เพื่อรองรับ
การพัฒนาอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ที่ซับซ้อนและมีมูลค่าสูง
- สนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์มูลค่าสูงและเคมีภัณฑ์
ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมการลงทุนของบริษัทผู้ผลิตชั้นนำจากต่างประเทศ
ในไทย เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยมีโอกาสในการเชื่อมโยงกับ
ห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก (Global Value Chain) ของบริษัทชั้นนำ
ในระดับโลกมากขึ้น

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

<p>กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการทำความสะอาดและขัดเงา น้ำหอม และเครื่องประดับ 	<p>กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • เคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน • เส้นใยประดิษฐ์
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ปุ๋ยเคมีและสารประกอบไนโตรเจน 	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น • สี น้ำมันชักเงาและสารเคลือบที่คล้ายกัน หมึกพิมพ์ และ น้ำมันทาไม้

การผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี (TSIC 20) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี ซึ่งประกอบด้วย 1) การผลิตเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน ปุ๋ยเคมีและสารประกอบไนโตรเจน พลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น 2) การผลิตผลิตภัณฑ์เคมีอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตยาปราบศัตรูพืชและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ทางเภสัชกรรม การผลิตสี น้ำมันชักเงาและสารเคลือบที่คล้ายกัน หมึกพิมพ์ และน้ำมันทาไม้ การผลิตสบู่และสารซักฟอก ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการทำความสะอาดและขัดเงา น้ำหอมและเครื่องประทินโฉม การผลิตผลิตภัณฑ์เคมีอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (เช่น วัตถุระเบิด กาว และเยลาติน น้ำมันหอมระเหย ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการถ่ายรูป ฯลฯ) และ 3) การผลิตเส้นใยประดิษฐ์

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 248 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 125 ราย ขนาดกลาง 69 ราย และขนาดเล็ก 54 ราย ครอบคลุมร้อยละ 92.7 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี โดยประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ อาทิ เคมีภัณฑ์อินทรีย์ เคมีภัณฑ์อนินทรีย์ ผลิตภัณฑ์เคมีอื่น ๆ เครื่องสำอาง สบู่ และสารซักฟอก ปุ๋ยเคมี เส้นใยสังเคราะห์ เม็ดพลาสติกและพลาสติกขั้นต้น

3.6.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.10 สะท้อนว่าอุตสาหกรรมมีแนวโน้มฟื้นตัว โดยมียอดขายและการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.83 และ 22.93 ตามลำดับ แม้ว่าผู้ประกอบการจะมีคุณภาพปัจจัยการผลิตลดลง โดยเฉพาะปัจจัยแรงงานที่มีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพลดลงจากร้อยละ 82.93 เป็นร้อยละ 81.82 และมีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลงจากร้อยละ 34.48 เป็นร้อยละ 31.57 ส่วนด้านปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ ลดลงจากร้อยละ 24.78 เป็นร้อยละ 24.58 อย่างไรก็ตาม มีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.40 เป็นร้อยละ 10.35 เมื่อพิจารณาการบริหารจัดการพบว่าต้นทุนเพิ่มขึ้นจากปีก่อน โดยสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายอยู่ที่ร้อยละ 75.87 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 1.13 และสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายอยู่ที่ร้อยละ 67.98 เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.09 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา รวมถึงมีความสามารถในการสร้างมูลค่าสินค้าลดลงพิจารณาได้จากสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่ลดลงจากร้อยละ 25.64 เป็นร้อยละ 24.06 สำหรับการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM และสัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT เพิ่มขึ้นจากปีก่อนเล็กน้อย

ในปี พ.ศ. 2564 การผลิตเคมีภัณฑ์ในประเทศหดตัวเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา โดยมีดัชนีผลผลิตลดลงร้อยละ 0.42 ซึ่งเกิดจากการลดลงของดัชนีผลผลิตสำคัญในกลุ่มนี้ ได้แก่ เอทานอล หดตัวร้อยละ 21.91 น้ำยาล้างจาน หดตัวร้อยละ 15.94 และสบู่และเครื่องสำอาง หดตัวร้อยละ 12.10 สำหรับด้านการส่งออก มูลค่าการส่งออกเคมีภัณฑ์ในปี พ.ศ. 2564 อยู่ที่ 10,107.02 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 25.66 เนื่องจากเศรษฐกิจและการค้าโลกมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง โดยเฉพาะเศรษฐกิจกลุ่มประเทศเกิดใหม่ (Emerging Market: EM) ที่ขยายตัวเร็วขึ้นในปี นี้ ตามความคืบหน้าในการฉีดวัคซีน ส่งผลให้การส่งออกเคมีภัณฑ์ไปยังตลาดกลุ่มประเทศเกิดใหม่หลักของไทย อาทิ กลุ่มอาเซียน CLMV และอินเดีย เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับความต้องการเคมีภัณฑ์ในประเทศที่เพิ่มขึ้นตามอุปสงค์ในประเทศที่สูงขึ้นจากการฟื้นตัวของค่าใช้จ่ายภาคครัวเรือน รวมถึงความต้องการปุ๋ยเคมีที่เพิ่มขึ้นเพื่อใช้ในการเพาะปลูกของเกษตรกร (รพท., 2564) ขณะที่การนำเข้าเคมีภัณฑ์มีมูลค่า 17,877.99 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัวร้อยละ 23.90

สำหรับในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ยังมีแนวโน้มขยายตัวได้ดี จากการฟื้นตัวของอุปสงค์ในประเทศ เนื่องจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการขยายตัวของการส่งออกสินค้าตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจกลุ่มประเทศเกิดใหม่ และกลุ่มประเทศอาเซียน นอกจากนี้ การเข้าร่วมยื่นสัตยาบันความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ซึ่งเริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2565 จะสร้างโอกาสทางการค้าในการส่งออกเคมีภัณฑ์ของไทยไปยังตลาดจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ เนื่องจากการลดและยกเลิกภาษีศุลกากรกับสินค้ากลุ่มเคมีภัณฑ์ที่ส่งออกจากไทย เพิ่มเติมจาก FTA ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ตารางที่ 3.10 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

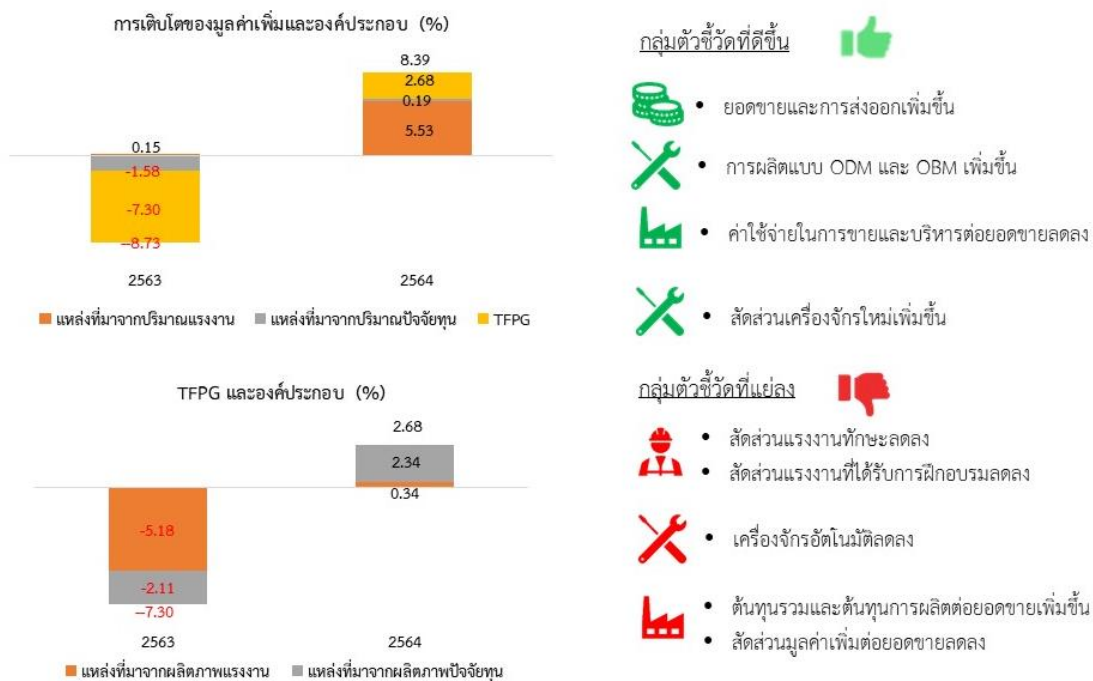
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	-3.34	-11.35	15.83
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)		-7.92	22.93
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	81.89	82.93	81.82
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	35.50	34.48	31.57
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	37.49	37.51	38.97
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	8.31	9.40	10.35
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	22.99	24.78	24.58
การบริหารจัดการ			
ด้านโครงสร้างการผลิตการขยาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (ร้อยละ)	0.02	0.00	0.00
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (ร้อยละ)	0.10	0.12	0.11
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	28.79	28.66	32.95
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	3.56	3.39	3.11
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	76.30	74.74	75.87
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	68.51	65.89	67.98
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	6.51	7.60	6.74
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	24.81	25.64	24.06
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	82.98	82.81	85.48
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	4.20	4.50	3.85
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.07	2.01	1.90
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.35	0.36	0.37
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.58	0.62	0.67
นวัตกรรม			
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.03	0.05	0.03

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

3.6.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.39 จากปีก่อน เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณแรงงาน ปัจจัยทุนและผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) โดยปริมาณแรงงานขยายตัวร้อยละ 5.53 ปัจจัยทุนขยายตัวร้อยละ 0.19 และ TFP ขยายตัวร้อยละ 2.68 ทั้งนี้ การขยายตัวของ TFP (TFPG) เป็นผลจากคุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.11 มีปัจจัยสนับสนุนจากสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปีเพิ่มขึ้น ภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 9.98 ตามการขยายตัวของยอดขายและการส่งออก ในขณะที่ คุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.77 จากการลดลงของทั้งสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม รวมถึงปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 6.64 จากความสามารถในการบริหารต้นทุนที่ลดลง โดยมีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายและสัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น รวมถึงสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง แม้ว่าจะมีสัดส่วนการผลิตในรูปแบบ ODM และ OBM ที่เพิ่มขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งภายในและภายนอกข้างต้นส่งผลให้ผลผลิตภาพของแรงงาน และผลผลิตภาพของปัจจัยทุน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.34 และ 2.34 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.6

แผนภาพที่ 3.6 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2564	8.40	5.53	0.19	2.68	0.34	2.34
2563	-8.73	0.15	-1.58	-7.30	-5.18	-2.11

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	2.68	-0.77	0.11	-6.64	9.98
2563	-7.30	0.60	0.61	-1.35	-7.16

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 ในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลัก แสดงให้เห็นถึงกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก ได้แก่ เคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน (TSIC 2011) ผลิตภัณฑ์เคมีที่ใช้ในการทำ ความสะอาดและขัดเงา น้ำหอมและเครื่องประทินโฉม (TSIC 2023) และเส้นใยประดิษฐ์ (2030) ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพของปัจจัยทุน โดยมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี เพิ่มขึ้น รวมถึงอายุเฉลี่ยของแรงงานเพิ่มขึ้น

สำหรับกลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นลบ เรียงลำดับจากลดลงมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ปู่เคมีและสารประกอบไนโตรเจน (TSIC 2012) สีนํ้ามันซีกเงาและสารเคลือบที่คล้ายกัน หมึกพิมพ์ และ นํ้ามันทาไม้ (TSIC 2022) และพลาสติกและยางสังเคราะห์ขั้นต้น (TSIC 2013) ซึ่งเกิดจากการลดลงของ ผลิตภาพแรงงาน และผลิตภาพทุน โดยมีสัดส่วนการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติและสัดส่วนแรงงานที่มี ทักษะ/แรงงานวิชาชีพลดลง

ตารางที่ 3.11 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG			แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		
	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน
20	-8.73	0.15	-1.58	-7.30	-5.18	-2.11	8.40	5.53	0.19	2.68	0.34	2.34
2011	-17.72	6.00	-3.45	-20.27	-14.91	-5.35	24.59	15.74	-1.50	10.35	-0.75	11.10
2012	1.40	12.53	0.55	-11.68	-11.56	-0.13	-1.11	19.79	-0.77	-20.13	-20.51	0.38
2013	-8.96	-1.21	-1.22	-6.52	-3.61	-2.91	9.91	12.68	1.00	-3.77	-5.33	1.56
2022	-11.14	10.48	-4.02	-17.59	-17.42	-0.18	0.32	7.91	-0.62	-6.97	-7.69	0.72
2023	-2.88	-5.59	-0.66	3.37	3.70	-0.33	-3.15	-4.59	-2.36	3.80	2.37	1.43
2030	-8.93	-19.32	-2.70	13.09	13.94	-0.85	13.40	-4.00	0.69	16.71	12.96	3.75

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.6.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ต้นทุนเชื้อเพลิง และพลังงานที่ใช้ในการผลิต ต้นทุนวัตถุดิบ และประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร นอกจากนี้ ผู้ผลิตใน อุตสาหกรรมได้มีการวางแผนที่จะปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และพัฒนา บุคลากรให้มีทักษะความสามารถตามความต้องการ รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการให้สอดคล้องกับ ความต้องการของลูกค้ามากยิ่งขึ้น

3.6.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมีเป็นอุตสาหกรรมมีบทบาททั้งการเป็นอุตสาหกรรม สนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตให้กับอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ ตลอดจนการเป็นอุตสาหกรรมในการผลิตสินค้า ขั้นสุดท้ายแก่ลูกค้ากลุ่มต่าง ๆ โดยสถานการณ์การผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-

19 อย่างต่อเนื่อง และแนวโน้มอุปสงค์ของตลาดทั้งในและต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น สร้างโอกาสสำหรับการฟื้นตัวของอุตสาหกรรม โดยมาตรการและแนวทางสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนี้

- 1) ส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา โดยร่วมมือกับหน่วยงานวิจัยในประเทศหรือพันธมิตรต่างประเทศ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีที่ไทยยังต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ
- 2) พัฒนาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในเชิงสหสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Multidisciplinary Science) เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ที่มีความซับซ้อนและมีมูลค่าสูง โดยสนับสนุนทุนเล่าเรียนหรือการฝึกอบรมยกระดับทักษะ (Upskill) ของบุคลากรในปัจจุบัน ด้วยการส่งบุคลากรไปฝึกอบรมในสาขาที่ขาดแคลนที่ต่างประเทศ ขณะเดียวกัน ควรปรับปรุงหลักสูตรในสถาบันการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น และสนับสนุนให้ภาคอุตสาหกรรมมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมนักศึกษา ร่วมกับสถาบันการศึกษาทุกระดับชั้น
- 3) สนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์มูลค่าสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยปรับเปลี่ยนมาใช้วัตถุดิบการเกษตรในการผลิตเคมีภัณฑ์มากขึ้น
- 4) ภาครัฐควรมีมาตรการสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์มูลค่าสูงและเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ มาตรการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ มาตรการบังคับให้ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจจะต้องใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพทดแทนผลิตภัณฑ์ดั้งเดิม และมาตรการ Green Tax Expense เป็นต้น
- 5) ส่งเสริมการลงทุนของบริษัทผู้ผลิตชั้นนำจากต่างประเทศในไทย เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยมีโอกาสในการเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก (Global Value Chain) ของบริษัทชั้นนำในระดับโลกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ควรสร้างกลไกในการกำหนดให้มีถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับผู้ประกอบการไทย ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการไทยควรพัฒนาศักยภาพในการรับเทคโนโลยีจากต่างประเทศควบคู่กัน

3.7 TSIC 22 : การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก

การผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก (TSIC 22) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก โดยการผลิตผลิตภัณฑ์ยางประกอบด้วย การผลิตยางนอกและยางใน การหล่อตอกยางและการซ่อมสร้างยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตยางแผ่นแท่ง ก้อน และรูปทรงต่าง ๆ การผลิตน้ำยางข้น การผลิตสิ่งของเครื่องใช้ด้านสุขอนามัยหรือเภสัชกรรมที่ทำจากยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ใช้ที่อื่น ส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกประกอบด้วย การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง/ประกอบอาคารที่ทำจากพลาสติก การผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปและสำเร็จรูป และการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ในครัว และในห้องน้ำ ที่ทำจากพลาสติก การผลิตผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

3.7.1 ผลิตภัณฑ์ยาง

ผลิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมยาง ปี 2564

การเปลี่ยนแปลงของผลิภาพการผลิตและองค์ประกอบ
ในอุตสาหกรรมเครื่องตั้ง (%)

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อน เป็นผลมาจากผลิภาพ
แรงงานปรับดีขึ้นมาก รวมถึงผลิภาพทุนที่เพิ่มขึ้น
โดยมีปัจจัยหลักจากการฟื้นตัวจากสถานการณ์
โควิด-19 และเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ

- ค่าเงินบาทที่อ่อนค่าลง และสถานการณ์ของ อุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ฟื้นตัว โดยเฉพาะยานยนต์ ส่งเสริมให้เกิดอุปสงค์ในผลิตภัณฑ์ยางเพิ่มขึ้นอย่างมาก
- TFPG เพิ่มขึ้นจากปัจจัยแรงงานและทุนที่เพิ่มขึ้น แต่ปัจจัยการผลิตเชิงคุณภาพลดลง
- ความต้องการถุงมือยางพวงมือตรวจลดลงเล็กน้อย
- ปี 2565 อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางยังมีแนวโน้ม ในทิศทางที่ดี ตามสถานการณ์ส่งออกเสริมจากในและ ต่างประเทศ ทั้งนี้ ควรเฝ้าระวังความขัดแย้งระหว่างประเทศ และเงินเฟ้อ

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ขึ้น

- ยอดขายและการส่งออก เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- ต้นทุนต่อยอดขายลดลง
- ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร ลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่เย่อลง

- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ และแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม ลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ ลดลง
- ต้นทุนการผลิต และต้นทุนวัตถุดิบ เพิ่มขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตยางยังคงขยายตัว

- ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะและประสิทธิภาพของบุคลากร และรูปแบบการผลิตและเครื่องจักร อุปกรณ์ใหม่ ๆ ซึ่งจะส่งเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่
- ควรลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างมาตรฐานการผลิตและส่งเสริมมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ยาง ซึ่งสนับสนุนการแข่งขันทางการค้า
- ควรจัดทำแผนการบริหารจัดการสำหรับมาตรการฉุกเฉิน เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งจะส่งผลต่อการค้า และต้นทุนของปัจจัยการผลิตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
- ควรขยายเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้า เพื่อหาตลาดใหม่และกระจายความเสี่ยงจากแหล่งวัตถุดิบ และพันธมิตรที่หลากหลาย

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- ยางนอกและยางใน การหล่อดอกยางและการซ่อมสร้างยาง
- ผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

-

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

-

การผลิตผลิตภัณฑ์ยาง (TSIC 221) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ยางและพลาสติก โดยการผลิตผลิตภัณฑ์ยางประกอบด้วย การผลิตยางนอกและยางใน การหล่อตอกยางและการซ่อมสร้างยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตยางแผ่น แผ่น ก้อน และรูปทรงต่าง ๆ การผลิตน้ำยางข้น การผลิตสิ่งของเครื่องใช้ด้านสุขอนามัยหรือเภสัชกรรมที่ทำจากยาง และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น ส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก ประกอบด้วย การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง/ประกอบอาคารที่ทำจากพลาสติก การผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกกึ่งสำเร็จรูปและสำเร็จรูป และการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ได้แก่ การผลิตเครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ในครัว และในห้องน้ำ ที่ทำจากพลาสติก การผลิตผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์ยางมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 102 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 61 ราย ขนาดกลาง 22 ราย และขนาดเล็ก 19 ราย ซึ่งครอบคลุมผลิตภัณฑ์ คือ ยางนอกและยางใน การหล่อตอกยางและการซ่อมสร้างยาง และผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ

3.7.1.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.12 พบว่ามีภาวะการขยายตัวของตลาดค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 ทำให้ยอดขายและการส่งออกเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.31 และ 18.80 ตามลำดับ ทั้งนี้ พบว่าคุณภาพปัจจัยการผลิตส่วนใหญ่ลดลง สำหรับคุณภาพของแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนการใช้แรงงานที่มีทักษะและแรงงานวิชาชีพลดลงจากร้อยละ 87.14 เป็นร้อยละ 86.85 มีสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานลดลงจากร้อยละ 15.57 เป็นร้อยละ 11.06 แต่แรงงานมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 38.94 ปี เป็น 39.56 ปี ในส่วนของคุณภาพปัจจัยทุนมีสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติลดลงจากร้อยละ 22.06 เป็นร้อยละ 21.33 และมีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 2.58 เป็นร้อยละ 2.22 สำหรับการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขายพบเฉพาะสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ที่เพิ่มขึ้น ด้านการเงินพบว่ามีความคล่องตัวเพิ่มขึ้นและมีอัตราส่วนหนี้สินลดลง ด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น โดยพบว่ามีส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น และสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่ลดลง ยกเว้นต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้น

ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางในภาพรวมปี พ.ศ. 2564 อยู่ในทิศทางที่ดี เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยหลายด้าน อาทิ ค่าเงินบาทที่อ่อนค่าลง สถานการณ์และนโยบายป้องกันโรคระบาดที่ผ่อนคลายลงของประเทศคู่ค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวส่งเสริมให้เกิดอุปสงค์ในผลิตภัณฑ์ยางเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทำให้ยอดขายผลิตภัณฑ์ยางในประเทศและมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์ยางไปยังต่างประเทศโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมต่อเนื่องประเภทยานยนต์ ซึ่งมีภาพรวมปริมาณการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ยางล้อในประเทศปรับเพิ่มขึ้น ในส่วนของผลิตภัณฑ์ถุงมือยาง/ถุงมือตรวจ มีภาพรวมปริมาณการจำหน่ายลดลงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปีที่แล้ว เนื่องจากสถานการณ์โควิดที่ผ่อนคลายลง ทั้งนี้ ภาพรวมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางส่วนใหญ่ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างคงที่

สำหรับในปี พ.ศ. 2565 ภาพรวมของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑียังมีแนวโน้มในทิศทางที่ดีจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นค่าเงินบาทที่ยังอ่อนค่า และอุตสาหกรรมยานยนต์ที่ฟื้นตัวจากสถานการณ์ของโรค COVID-19 อย่างไรก็ตาม ความต้องการสินค้าทางการแพทย์ เช่น ถุงมือยาง/ถุงมือตรวจมีแนวโน้มลดลงตามสถานการณ์ของโรค COVID-19 ที่ผ่อนคลายเป็นพิเศษ ในขณะที่ยังมีการผลิตในปริมาณที่เพิ่มขึ้น อาจก่อให้เกิดอุปทานส่วนเกินและทำให้ราคาลดลงได้ในอนาคต นอกจากนี้ ควรเฝ้าระวังสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ที่เกิดขึ้นเมื่อช่วงต้นปี 2565 ทำให้เกิดเงินเฟ้อที่สูงขึ้นทั้งในและต่างประเทศ จึงอาจส่งผลให้ราคาต้นทุนวัตถุดิบสูงขึ้น และกระทบต่อการส่งออก อีกทั้ง ตัวชี้วัดด้านการเงินของอุตสาหกรรมการผลิตภัณฑียัง พบว่ามีอัตราส่วนสภาพคล่องลดลงและอัตราส่วนหนี้สินเพิ่มขึ้น จึงควรระมัดระวังสถานการณ์การเงินเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 3.12 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตภัณฑียัง

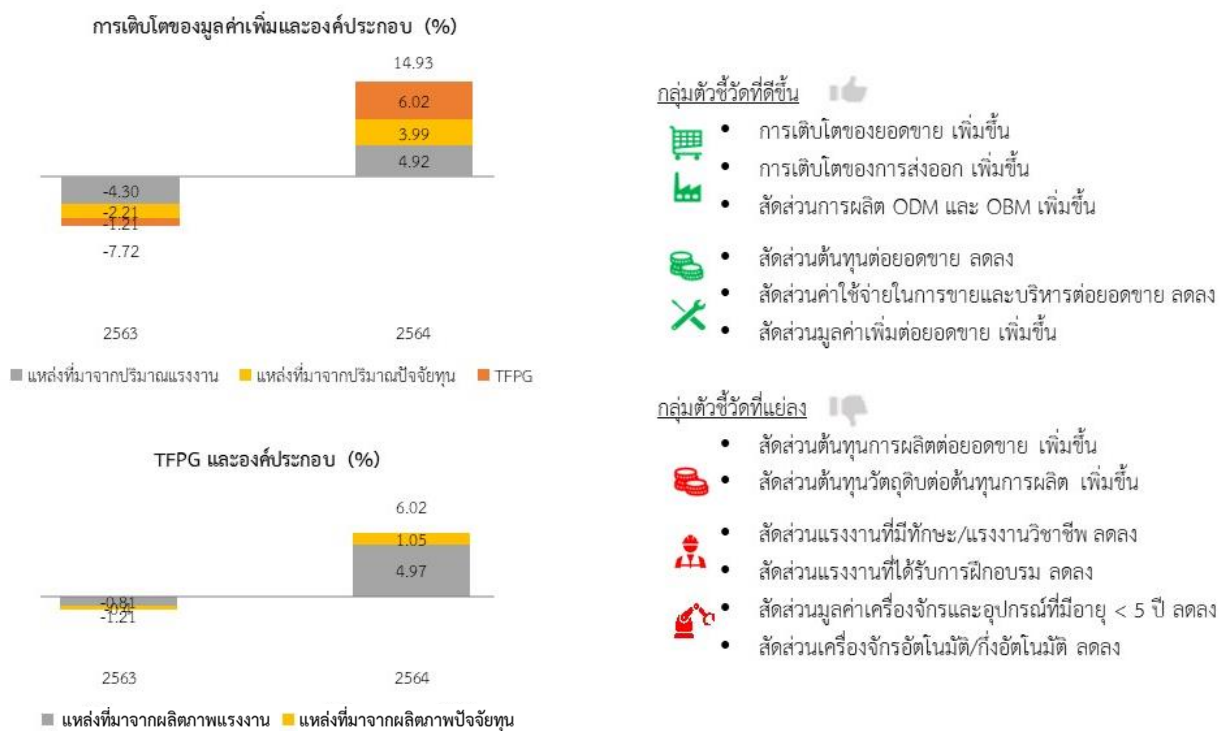
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-0.85	-5.69	11.31
การเติบโตของการส่งออก (%)		-8.17	18.80
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	85.85	87.14	86.85
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	15.79	15.57	11.06
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	39.03	38.94	39.56
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	2.39	2.58	2.22
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	21.54	22.06	21.33
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	2.43	3.40	3.36
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	13.95	14.39	17.11
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.58	1.59	1.58
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	78.85	79.07	76.37
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	69.08	68.34	69.89
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	9.52	10.53	6.48
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	19.09	18.39	19.46
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	88.67	88.63	94.44
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	7.54	7.92	7.90
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.67	1.71	1.86
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.42	0.44	0.44
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.73	0.81	0.89
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.02	0.02	0.21

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวก.)

3.7.1.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.93 ประกอบด้วยปริมาณปัจจัยแรงงานและทุนร้อยละ 4.92 และ 3.99 รวมถึง ผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.02 โดย TFPG ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากปัจจัยส่งเสริมจากสถานการณ์โรค COVID-19 ที่ผ่อนคลายลง ทำให้ภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 7.85 ตามยอดขายและการส่งออกที่เติบโตขึ้น ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ มีการหดตัว โดยคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.19 จากสัดส่วนแรงงานทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมที่ลดลง คุณภาพปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.18 ตามสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติ และปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 1.46 แม้ว่าแหล่งที่มาจากการพัฒนาการผลิต ODM และ OBM จะเพิ่มขึ้น และมีมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่เพิ่มขึ้น แต่พบว่ามีสัดส่วนต้นทุนการผลิตและต้นทุนวัตถุดิบเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม TFPG เฉพาะส่วนของแรงงานและปัจจัยทุนกลับเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.97 และ 1.05 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.7

แผนภาพที่ 3.7 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2564	14.93	4.92	3.99	6.02	4.97	1.05
2563	-7.72	-4.30	-2.21	-1.21	-0.81	-0.40

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	6.02	-0.19	-0.18	-1.46	7.85
2563	-1.21	0.85	0.12	1.77	-3.95

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) แสดงให้เห็นถึง **หมู่ย่อยการผลิตยางนอกและยางใน การหล่อตอกยางและการซ่อมสร้างยาง (TSIC 2211) และการผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ (TSIC 2219)** มีมูลค่าเพิ่มเติบโตร้อยละ 18.19 และ 13.36 ตามลำดับ และมี TFPG เป็นบวกเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.22 และ 7.70 ซึ่งเป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานและทุนที่เพิ่มขึ้น จากอายุเฉลี่ยของแรงงานที่เพิ่มขึ้น และอายุเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่น้อยกว่า 5 ปี ลดลง โดยแรงงานและทุนสามารถสร้างมูลค่าต่อยอดขายเพิ่มขึ้น แม้ว่า คุณภาพของปัจจัยแรงงานและคุณภาพของปัจจัยทุนส่วนใหญ่จะลดลงจากการที่มีแรงงานทักษะ แรงงานที่ได้รับการอบรมลดลง และมีเครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรกึ่งอัตโนมัติลดลง

ตารางที่ 3.13 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยาง

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2563						ปี พ.ศ.2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของTFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
22	-6.41	-1.51	-2.06	-2.84	-2.62	-0.23	9.07	0.39	2.02	6.66	5.61	1.05
221	-7.72	-4.30	-2.21	-1.21	-0.81	-0.40	14.93	4.92	3.99	6.02	4.97	1.05
2211	-11.76	-3.48	-2.76	-5.52	-3.07	-2.45	18.19	5.28	6.69	6.22	5.10	1.12
2219	-5.78	-4.82	-2.01	1.06	0.71	0.35	13.36	3.85	1.81	7.70	5.59	2.11

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.7.1.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร (2) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต และต้นทุนแรงงาน และ (3) ประสิทธิภาพของเครื่องจักร/อุปกรณ์ ต้นทุนทางการเงิน และต้นทุนวัตถุดิบ เนื่องมาจากเศรษฐกิจที่เฟื่องฟูจากการระบาดของโรค COVID-19 และสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนในปัจจุบัน ทั้งภาวะเงินเฟ้อ และสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซีย-ยูเครน ที่ส่งผลต่อราคาน้ำมันดิบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพแรงงาน ต้นทุนเชื้อเพลิง ต้นทุนแรงงาน ประสิทธิภาพของเครื่องจักร/อุปกรณ์ ต้นทุนทางการเงิน และต้นทุนวัตถุดิบในการผลิต

สำหรับแผนการดำเนินงาน ผู้ประกอบการมีแผนพัฒนาบุคลากร (Develop Staff) ปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Improve Operating Process) และพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาง (Develop Product/Service) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านการดำเนินงานของแรงงาน พร้อมไปกับการเพิ่มคุณภาพแรงงาน และคุณภาพของผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมาตรฐานและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

3.7.1.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

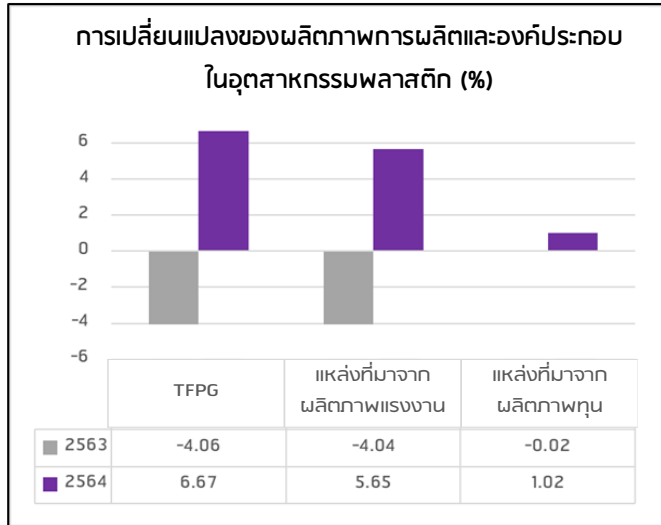
สถานการณ์ของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางมีแนวโน้มเติบโตอย่างทรงตัว จากค่าเงินบาทที่อ่อนค่าลง สถานการณ์และนโยบายป้องกันโรคระบาดที่ผ่อนคลายลงของประเทศคู่ค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ และอุปสงค์ในผลิตภัณฑ์ยางเพิ่มขึ้น ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยส่งเสริมจากภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ แต่เนื่องจากสถานการณ์ความขัดแย้งและสถานการณ์ทางการเงินที่ไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ ประกอบกับการลดลงของตัวชี้วัดด้านคุณภาพปัจจัยการผลิตและการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่ผู้ประกอบการควรควบคุม ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางจึงจำเป็นต้องมีการติดตามและปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญต่อคุณภาพปัจจัยการผลิต ทั้งการพัฒนาทักษะและประสิทธิภาพของบุคคลากร และรูปแบบการผลิตและเครื่องจักรอุปกรณ์ใหม่ ๆ ซึ่งจะส่งเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถช่วยให้ยกระดับการผลิตไปสู่ผลิตภัณฑ์แห่งอนาคตได้มากขึ้น
- 2) ผู้ประกอบการควรลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างมาตรฐานการผลิต และส่งเสริมมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ยาง ซึ่งสนับสนุนการแข่งขันทางการค้า
- 3) ผู้ประกอบการควรจัดทำแผนการบริหารจัดการสำหรับมาตรการฉุกเฉิน เพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนซึ่งส่งผลต่อการค้าและต้นทุนของปัจจัยการผลิตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงินให้เหมาะสมต่อการดำเนินกิจการ
- 4) ผู้ประกอบการควรขยายเครือข่ายการผลิตและพันธมิตรทางการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับภูมิภาค เพื่อหาตลาดใหม่และกระจายความเสี่ยงจากแหล่งวัตถุดิบและพันธมิตรที่หลากหลาย

3.7.2 การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมพลาสติก ปี 2564

TFPG ปรับตัวดีขึ้น เป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงาน และผลิตภาพทุนเพิ่มขึ้น แต่ได้รับผลกระทบจากความผันผวนของราคาน้ำมันดิบโลก

- ภาวะเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศดีขึ้น โดยที่ยอดขายของผลิตภัณฑ์พลาสติกภายในประเทศเพิ่มขึ้น
- การส่งออกมีการขยายตัวตามตลาดประเทศคู่ค้าหลัก
- แนวโน้มในปี พ.ศ. 2565 ภาวะเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศเริ่มฟื้นตัวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เมื่อเทียบกับปี 2564 การลงทุนในภาคเอกชนมีแนวโน้มที่ฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้การส่งออกดีขึ้นต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามทิศทางราคาน้ำมันดิบที่มีความผันผวนอาจจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด ลดลง

ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง

- การเติบโตของการส่งออก ลดลงมาก
- สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์อายุไม่เกิน 5 ปี ลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตพลาสติกยังคงขยายตัว

- ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมควรศึกษาและวางแผนการรองรับของต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนค่าจ้างแรงงานที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น รวมถึงการลงทุนเครื่องจักร นวัตกรรมที่นำไปสู่การผลิตขั้นสูง อาทิ อากาศยาน ยานยนต์ไฟฟ้าที่มีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกมากขึ้น
- ผู้ประกอบการพัฒนารูปแบบการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และศึกษาและติดตามมาตรฐานในระดับสากลใหม่ ๆ เพื่อสามารถเข้าถึงตลาดต่างประเทศได้มากขึ้น
- ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์ในอนาคต และเพิ่มทักษะในการผลิตรูปแบบใหม่ ที่รองรับกับผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์พลาสติกจากวัตถุดิบและกระบวนการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- บรรจุภัณฑ์พลาสติก

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- ผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- ผลิตภัณฑ์พลาสติกทั้งสำเร็จรูปและสำเร็จรูป

การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก (TSIC 222) เป็นการผลิตพลาสติกใหม่หรือใช้แล้วให้เป็นผลิตภัณฑ์ขึ้นกลางหรือผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายด้วยกระบวนการผลิตขึ้นรูป แบบการอัด สกรูอัด การฉีด การเป่าและการหล่อ และขึ้นรูปในวิธีการอื่น ๆ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการก่อสร้าง/ประกอบอาคาร เช่น ประตูกรอบประตูหรือหน้าต่าง ม่านบังตา ฯลฯ ผลิตภัณฑ์พลาสติกกึ่งสำเร็จรูปและสำเร็จรูป เช่น แผ่นพลาสติกหนา/บาง หลอด ท่อ ท่ออ่อน ข้อต่อ ฯลฯ บรรจุภัณฑ์พลาสติกและผลิตภัณฑ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ในครัวในห้องน้ำ เช่น ถังพลาสติก ลัง กล่อง ตะกร้า ขวด ฝักบัว อ่างอาบน้ำ โถส้วมและชักโครก ฯลฯ รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ไฟเบอร์กลาส

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 184 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 100 ราย ขนาดกลาง 45 ราย และขนาดเล็ก 39 ราย ซึ่งครอบคลุมผลิตภัณฑ์ที่สำรวจ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์พลาสติก ผลิตภัณฑ์พลาสติกกึ่งสำเร็จรูปและสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ

3.7.2.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.14 พบว่ามีภาวะตลาดการส่งออกหดตัวร้อยละ 4.93 สำหรับปัจจัยการผลิต มีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 89.40 เป็นร้อยละ 90.33 และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นเช่นกันจากร้อยละ 26.85 เป็นร้อยละ 27.50 ในขณะที่สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลงจากร้อยละ 33.49 เป็นร้อยละ 30.36 สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์อายุไม่เกิน 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 10.56 เป็นร้อยละ 9.68 สำหรับด้านการบริหารจัดการ สัดส่วนการผลิตและการขายรูปแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30.85 เป็นร้อยละ 32.33 ด้านต้นทุนเกิดจากการเพิ่มขึ้นของทั้งต้นทุนการผลิตเป็นหลัก ทำให้มีสัดส่วนของต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 83.68 เป็นร้อยละ 85.33 แต่มีความสามารถในการสร้างมูลค่าสินค้าชะลอลง โดยมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 25.18 เหลือร้อยละ 24.45

สำหรับสถานการณ์อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติกภาพรวมในปี พ.ศ. 2564 ภาวะเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศดีขึ้น โดยที่ยอดขายของผลิตภัณฑ์พลาสติกภายในประเทศเพิ่มขึ้น จากการเร่งกำลังการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดภายในประเทศ ที่ได้รับปัจจัยที่สนับสนุนจากมาตรการการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยภาครัฐ และการกลับมาฟื้นตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่วนการส่งออกขยายตัวตามตลาดประเทศคู่ค้าหลัก และจากสถานการณ์ของการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้มีความต้องการผลิตภัณฑ์บางประเภทเพิ่มขึ้น อาทิ พลาสติกที่ใช้ป้องกันสินค้าสำหรับการขนส่ง นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบจากราคาน้ำมันดิบที่มีความผันผวนสูง และกระแสการลดการใช้พลาสติกเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติในทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงต้นทุนค่าจ้างแรงงานที่มีแนวโน้มปรับสูงขึ้น

ตารางที่ 3.14 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

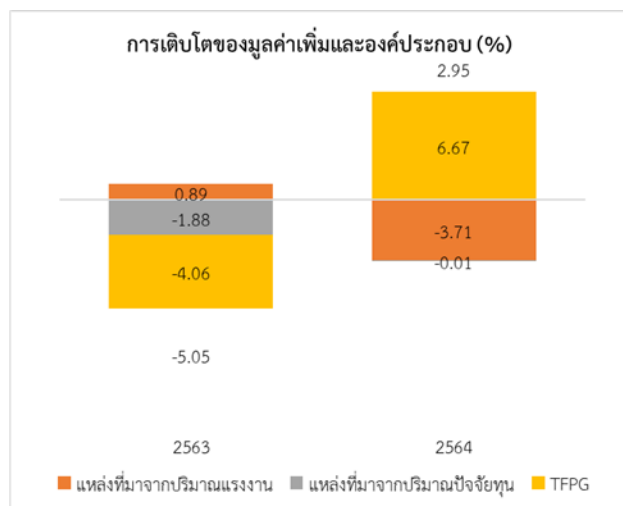
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (ร้อยละ)	-3.34	-1.47	5.95
การเติบโตของการส่งออก (ร้อยละ)		0.91	-4.93
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (ร้อยละ)	89.33	89.40	90.33
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (ร้อยละ)	35.50	33.49	30.36
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	37.49	37.66	38.67
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี (ร้อยละ)	8.31	10.56	9.68
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ (ร้อยละ)	22.99	26.85	27.50
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (ร้อยละ)	0.02	0.02	0.04
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (ร้อยละ)	28.79	30.85	32.33
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.60	2.46	2.47
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (ร้อยละ)	84.32	83.68	85.33
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (ร้อยละ)	71.29	70.76	72.72
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (ร้อยละ)	13.57	13.59	12.89
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (ร้อยละ)	26.13	25.18	24.45
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (ร้อยละ)	79.48	80.24	80.82
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (ร้อยละ)	5.89	6.31	5.78
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.07	2.26	2.17
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.35	0.34	0.35
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.58	0.56	0.59
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.02	0.02	0.39

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (สวค.)

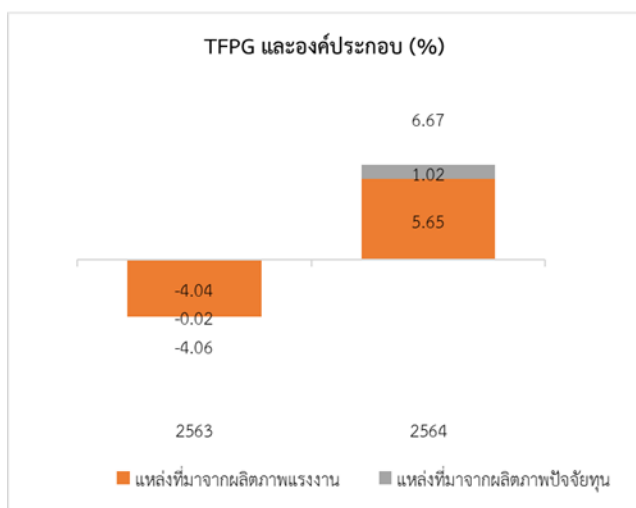
3.7.2.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

การประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.95 จากปีก่อน ผลผลิตภาพการผลิต (TFPG) ขยายตัวร้อยละ 6.67 เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของคุณภาพแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.61 ขณะที่คุณภาพของปัจจัยทุนดีขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 0.04 ซึ่งมีปัจจัยสนับสนุนจากสัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปีกลับลดลง นอกจากนี้ยังมีปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ ที่ขยายตัวร้อยละ 1.97 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มสูงขึ้น และภาวะตลาดขยายตัวถึงร้อยละ 4.13 ซึ่งเกิดจากการฟื้นตัวตลาดในประเทศ ทั้งนี้ปัจจัยภายนอกและปัจจัยเชิงคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ผลผลิตภาพการผลิตเฉพาะส่วนของแรงงานและปัจจัยทุนขยายตัวได้ที่ร้อยละ 5.65 และ 1.02 ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.8

แผนภาพที่ 3.8 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ
ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

- กลุ่มตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น**
- การเติบโตของยอดขายเพิ่มขึ้น
 - สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ เพิ่มขึ้น
 - สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ เพิ่มขึ้น
 - สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น

- กลุ่มตัวชี้วัดที่ลดลง**
- การเติบโตของการส่งออกลดลงมาก
 - สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม ลดลง
 - สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์อายุไม่เกิน 5 ปี ลดลง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2564	2.95	-3.71	-0.01	6.67	5.65	1.02
2563	-5.05	0.89	-1.88	-4.06	-4.04	-0.02

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	6.67	0.61	-0.04	1.97	4.13
2563	-4.06	0.04	1.15	-4.23	-1.02

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 ในหมู่ย่อย (TSIC 4 หลัก) เมื่อวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFPG) ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารลงไป **ในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลัก พบว่า การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (TSIC 2229) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP มากที่สุด** โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.25 เมื่อเทียบกับปีก่อน เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 10.59 แม้ว่าผลิตภาพของปัจจัยทุนที่หดตัวร้อยละ 0.34 ในขณะที่การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูป (TSIC 2223) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP หดตัวมากที่สุด โดยหดตัวถึงร้อยละ 15.50 ซึ่งเป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานลดลงร้อยละ 18.20

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก มีปัจจัยบวกที่สนับสนุนให้ TFPG เพิ่มขึ้นคือผลิตภาพแรงงานเป็นหลัก โดยพบว่ามียอัตรที่เพิ่มขึ้นมากกว่าผลิตภาพปัจจัยทุน เป็นผลจากการเพิ่มสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและได้รับการอบรม โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 2229 : การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกอื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.59 จากปีก่อน
- TSIC 2222 : การผลิตบรรจุภัณฑ์พลาสติก มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.13 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ เป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานที่หดตัว ประกอบกับภาวะตลาดที่แย่ง การเติบโตของการส่งออกลดลงมาก โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG ติดลบ ได้แก่

- TSIC 2223 : การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูป มี TFPG ลดลงร้อยละ 15.50 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.15 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตพลาสติก

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี 2563						ปี พ.ศ. 2564					
	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG			แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		
	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน	มูลค่าเพิ่ม	แรงงาน	ทุน	TFPG	แรงงาน	ทุน
22	-6.41	-1.51	-2.06	-2.84	-2.62	-0.22	9.07	0.39	2.02	6.66	5.61	1.05
2222	-3.90	0.10	-2.09	-1.92	-2.52	0.60	-4.06	-7.94	-2.25	6.13	5.20	0.93
2223	0.51	2.98	0.87	-3.34	-2.66	-0.68	5.15	21.49	-0.84	-15.50	-18.20	2.70
2229	-9.90	1.53	-2.98	-8.45	-7.68	-0.77	10.00	-4.00	3.75	10.25	10.59	-0.34

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.7.2.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างจัดให้อยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนทางการเงิน และ (3) ประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร โดยจะเห็นว่าผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับต้นทุนทางตรง นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังมีแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน พัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการ และพัฒนาบุคลากร เพื่อลดต้นทุนในการผลิต ลดการสูญเสียต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต รวมถึงการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและได้รับมาตรฐาน ตามแนวโน้มความต้องการที่มีความซับซ้อนและค้ำึงถึงสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

3.7.2.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

แม้ว่าในสถานการณ์ผลิตภัณฑ์พลาสติกมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมพลาสติกยังคงต้องติดตามสถานการณ์ผลกระทบจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงภาวะแวดล้อมทางธุรกิจที่มีกระแสอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลให้การตลาดและการจำหน่ายมีการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกจำเป็นต้องมีการติดตามและปรับตัวดังนี้

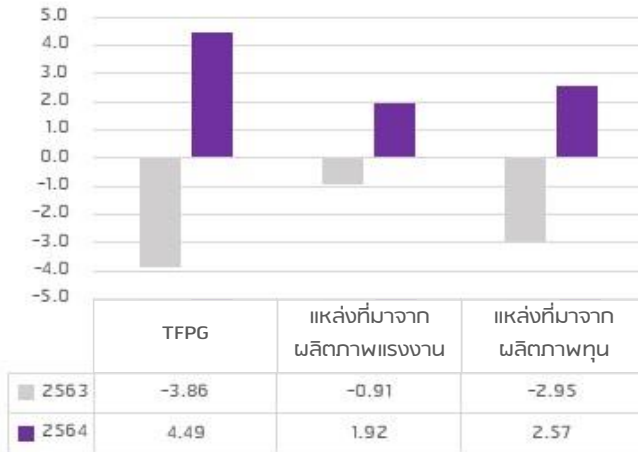
- 1) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมควรศึกษาและวางแผนการรองรับของต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนค่าจ้างแรงงานที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น รวมถึงการลงทุนเครื่องจักร นวัตกรรมที่นำไปสู่การผลิตขั้นสูง อาทิ อากาศยาน ยานยนต์ใหม่ ที่มีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกมากขึ้น
- 2) ผู้ประกอบการพัฒนารูปแบบการผลิตและผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และศึกษาและติดตามมาตรฐานในระดับสากลใหม่ ๆ เพื่อสามารถเข้าถึงตลาดต่างประเทศได้มากขึ้น
- 3) ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์ในอนาคต และเพิ่มทักษะในการผลิตรูปแบบใหม่ ที่รองรับกับผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์พลาสติกจากวัตถุดิบและกระบวนการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3.8 TSIC 23 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมแร่โลหะ ปี 2564

การเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการผลิตและองค์ประกอบ
ในอุตสาหกรรมแร่โลหะ (%)

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อน เป็นผลมาจากผลิตภาพทุน และผลิตภาพแรงงานที่ปรับดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ภาวะเงินเฟ้อพุ่งสูงขึ้นทำให้การอุปโภคบริโภคชะลอตัว ส่งผลให้ยอดขายลดลง

- คาดว่าจะเริ่มสามารถขยายตัวได้จากปัจจัยบวกหลายประการ เช่น หลังหมดฤดูฝน และภาวะน้ำท่วมในพื้นที่ต่าง ๆ ลดลง ประชาชนที่ได้รับผลกระทบต้องทำการซ่อมแซมบ้านเรือนที่เสียหาย
- ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มปูนซีเมนต์เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกัน ยังคงปรับตัวลดลง เนื่องจากผลกระทบทางเศรษฐกิจจากภาวะเงินเฟ้อ ราคาพลังงานและต้นทุนสินค้าที่สูงขึ้น
- ผลิตภัณฑ์เซรามิกมีการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการของประเทศคู่ค้าสำคัญ

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- สัดส่วนการใช้ E-commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้น
- การส่งออกเพิ่มขึ้น
- ต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลง
- การลงทุน R&D เพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่เยื้อง

- ยอดขายลดลง
- สัดส่วนแรงงานทักษะและการฝึกอบรมแรงงานลดลง
- สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี ลดลง
- สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

ท่าอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตแร่โลหะยังคงขยายตัว

- ขยายสาขาหรือช่องทางการจัดจำหน่ายไปยังกลุ่มประเทศ โดยเฉพาะประเทศ CLMV เพื่อขยายฐานลูกค้า เนื่องจากงานก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง
- ส่งเสริมการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานในเชิงพื้นที่ โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายเป็นที่ต้องการของตลาด
- พัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการในการนำความรู้ไปต่อยอดเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

<p>กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ • ปูนซีเมนต์ ปูนไลม์ (ปูนขาว) และปูนปลาสเตอร์ 	<p>กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • แก้ว และผลิตภัณฑ์แก้ว • ผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดพอร์ซเลน และผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ 	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • วัสดุก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว

การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ (TSIC 23) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ซึ่งได้จากการแปรรูปวัตถุดิบให้อยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ประกอบด้วย การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว การผลิตวัสดุก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดพอร์ซเลนและผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ การผลิตปูนซีเมนต์ ปูนโหลม์ (ปูนขาว) และปูนปลาสเตอร์ การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และ ปูนปลาสเตอร์ และการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 214 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 85 ราย ขนาดกลาง 61 ราย และขนาดเล็ก 68 ราย ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 417,036 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 95.3 ของประชากรทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรม ได้แก่ การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว การผลิตวัสดุก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดพอร์ซเลนและผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ การผลิตปูนซีเมนต์ ปูนโหลม์ (ปูนขาว) และปูนปลาสเตอร์ การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ และการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

3.8.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดสำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ในปี พ.ศ. 2564 ในส่วนของโครงสร้างการผลิตและการขายจากตารางที่ 3.16 พบว่า การเติบโตของยอดขายหดตัวร้อยละ 6.97 จากปีก่อนหน้า ขณะที่การเติบโตของการส่งออกเพิ่มขึ้น ร้อยละ 18.07 สำหรับด้านคุณภาพปัจจัยการผลิต พบว่า สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะต่อแรงงานวิชาชีพ ลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 76.56 เป็น 76.27 เช่นเดียวกับสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรมลดลงจากร้อยละ 21.31 เป็น 13.05 สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 8.03 และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติต่อกึ่งอัตโนมัติลดลงจากร้อยละ 16.39 เป็น 15.48 ในส่วนของการบริหารจัดการด้านการผลิตและการขาย พบว่า สัดส่วนยอดขาย E-Commerce เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.12 เป็น 1.34 เช่นเดียวกับสัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.55 เป็น 7.76 และสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.26 เป็น 12.03 ขณะที่สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน ลดลงจาก 5.24 เป็น 5.14 ล้านบาทต่อคน เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดด้านการบริหารจัดการด้านต้นทุน พบว่า สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายพบว่า แนวโน้มต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 75.21 เป็นร้อยละ 72.73 เช่นเดียวกับสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 13.62 เป็นร้อยละ 10.36 และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27.85 เป็นร้อยละ 29.63 ขณะที่สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 60.72 เป็นร้อยละ 61.35 และสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 67.17 เป็น 71.07 สำหรับตัวชี้วัดด้านการบริหารจัดการด้านการเงิน พบว่าแนวโน้มสภาพคล่องชะลอตัวลง โดยอัตราส่วนสภาพคล่องลดลงเล็กน้อยจาก 0.49 เป็น 0.48 เท่า ในด้านการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา พบว่ามีสัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขายของอุตสาหกรรมนี้ในปี พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า จากร้อยละ 0.06 เป็น 0.19

สถานการณ์ในภาพรวมของอุตสาหกรรม ในปี 2564 พบว่าดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม เท่ากับ 94.97 โดยผลิตภัณฑ์ในกลุ่มปูนซีเมนต์เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันกับปีก่อน การผลิต การจำหน่าย การส่งออก และนำเข้า ยังคงปรับตัวลดลงทั้งหมด เนื่องจากผลกระทบทางเศรษฐกิจได้แก่ ราคาพลังงาน และต้นทุนสินค้าที่สูงขึ้น ในส่วนของผลิตภัณฑ์เซรามิกพบว่าปริมาณการผลิตและการจำหน่ายในประเทศของ กระเบื้องปูพื้นบุผนัง

และเครื่องสุขภัณฑ์ ลดลงจากภาวะเศรษฐกิจและการชะลอตัวของตลาดในประเทศ เนื่องจากค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้นตามภาวะเงินเฟ้อ ขณะที่การส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการของประเทศคู่ค้า

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2564-2565 คาดว่าจะเริ่มสามารถขยายตัวได้จากปัจจัยบวกหลายประการ เช่น หลังหมดฤดูฝน และภาวะน้ำท่วมในพื้นที่ต่าง ๆ ลดลง ประชาชนที่ได้รับผลกระทบต้องทำการซ่อมแซมบ้านเรือนที่เสียหาย และโครงการก่อสร้างภาครัฐสามารถดำเนินการต่อได้ รวมถึงธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ผ่อนคลายมาตรการ LTV (Loan To Value) ชั่วคราวโดยจากเดิมที่มีเกณฑ์กำหนดเพดานปล่อยกู้ได้ร้อยละ 70 ถึง 95 ของราคาซื้อขายในสัญญาเป็นร้อยละ 100 ซึ่งถือเป็นตัวช่วยกระตุ้นความต้องการซื้อสิ่งหามิทรัพย์เพิ่มขึ้นได้บางส่วน ประกอบกับรัฐบาลได้ออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ และการลงทุนโดยการดึงชาวต่างชาติที่มีศักยภาพสูงเข้าสู่ประเทศไทย อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยลบที่ยังต้องเฝ้าระวัง คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 สายพันธุ์โอมิครอน สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ และสถานการณ์เศรษฐกิจโลก สำหรับการส่งออกเซรามิกในภาพรวม คาดว่าจะมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นจากคำสั่งซื้อเครื่องสุขภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ โดยตลาดหลักในการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกยังคงเป็นญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จีน และกลุ่มประเทศ CLMV

ตารางที่ 3.16 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โอโลหะ

ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	0.04	-6.98	-6.97
การเติบโตของการส่งออก (%)		20.18	18.07
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	76.93	76.56	76.27
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	23.89	21.31	13.05
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	37.60	37.53	38.16
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักร และอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	2.48	5.05	0.00
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	15.39	16.39	15.48
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.15	1.12	1.34
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.58	0.55	7.76
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	10.38	9.26	12.03
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	4.92	5.24	5.14
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	73.64	75.21	72.73
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	59.62	60.72	61.35
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	13.29	13.62	10.36
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	27.44	27.85	29.63
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	70.67	67.17	71.01
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	7.01	6.95	6.91
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.02	0.49	0.48
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.56	1.18	1.16
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	1.33	-1.83	-1.72

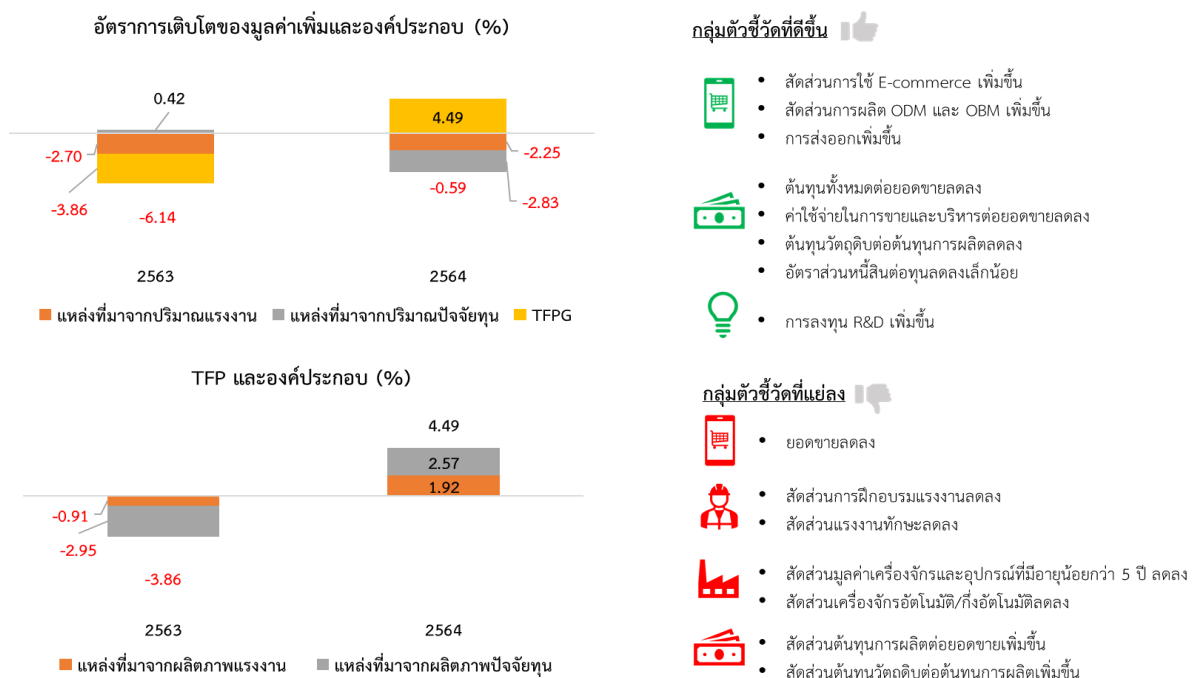
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.03	0.06	0.19

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.8.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ลดลงร้อยละ 0.59 ก่อน โดยเกิดจากการลดลงของปริมาณแรงงาน และทุนร้อยละ 2.25 และ 2.83 ตามลำดับ ขณะที่ผลผลิตภาพการผลิตรวม (TFP) ขยายตัว เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.49 ทั้งนี้ การขยายตัวของ TFP (TFPG) เป็นผลจากที่เพิ่มขึ้นมาจากปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.04 โดยมีปัจจัยบวกจาก ยอดขายจาก E-Commerce และการผลิตแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย และค่าใช้จ่ายลดลง รวมถึงมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.06 เป็น 0.19 ทำให้ผลผลิตภาพแรงงาน ร้อยละ 1.92 และผลผลิตภาพทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.57 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ ยอดขายที่ลดลง คุณภาพปัจจัยการผลิตด้านแรงงานลดลง และต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต และต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจัยเชิงคุณภาพและปัจจัยภายนอกที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ส่งผลให้ผลผลิตภาพเฉพาะส่วนของแรงงานและปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 2.25 และ ร้อยละ 2.85 ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.9

แผนภาพที่ 3.9 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2564	-0.59	-2.25	-2.83	4.49	1.92	2.57
2563	-6.14	-2.70	0.42	-3.86	-0.91	-2.95

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	4.49	-0.16	-2.00	11.04	-4.39
2563	-3.86	-0.22	0.73	0.03	-4.40

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

เมื่อวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFPG) ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลัก พบว่า อุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่มีอัตราการเติบโตของ TFP เป็นบวกมากที่สุด คือ การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว (TSIC 2310) โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.03 จากปีก่อนหน้า โดยมีที่มาจากเพิ่มขึ้นของผลิตภาพแรงงานและทุน ร้อยละ 13.98 และ 1.05 ตามลำดับ ในทางตรงกันข้าม อุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่มีอัตราการเติบโตของ TFP เป็นลบมากที่สุด คือ การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ (TSIC 2395) โดยลดลงร้อยละ 0.45 สาเหตุจากการหดตัวของทั้งผลิตภาพแรงงาน ร้อยละ 1.75

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก มีปัจจัยบวกที่สนับสนุนให้ TFPG เพิ่มขึ้นมาจากการเติบโตของยอดขายและส่งออก ยอดขาย E-Commerce การผลิตแบบ ODM และ OBM ที่เพิ่มขึ้น รวมถึงต้นทุนการผลิตที่ลดลง และมีการลงทุนและพัฒนาต่อยอดเพิ่มขึ้น โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 2310 : การผลิตแก้วและผลิตภัณฑ์แก้ว มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.03 จากปีก่อนหน้า
- TSIC 2393 : การผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกชนิดพอร์ซเลนและผลิตภัณฑ์เซรามิกอื่น ๆ มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.36 จากปีก่อนหน้า
- TSIC 2399 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.84 จากปีก่อน
- TSIC 2394 : การผลิตปูนซีเมนต์ ปูนไลม์ (ปูนขาว) และปูนปลาสเตอร์ มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.31 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นลบ โดยมีปัจจัยลบส่วนใหญ่ที่ส่งผลให้ TFPG เป็นลบมาจากแหล่งที่มาด้านแรงงาน พบว่ามีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลง เช่นเดียวกับแหล่งที่มาด้านทุน พบว่ามีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติที่ลดลง รวมถึงมีต้นทุนวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้น โดยสามารถเรียงลำดับจากลดลงมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 2395 : การผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีต ปูนซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ มี TFPG ลดลงร้อยละ 0.45 จากปีก่อน
- TSIC 2392 : การผลิตวัสดุก่อสร้างที่ทำจากดินเหนียว มี TFPG ลดลงร้อยละ 0.14 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.17 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 25623						ปี พ.ศ. 2564						
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG			มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน	TFPG		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
23	-6.14	-2.70	0.42	-3.86	-0.91	-2.95	-0.59	-2.25	-2.83	4.49	1.92	2.57	
2310	-9.68	-1.60	-3.40	-4.68	-2.94	-1.75	6.59	-10.96	2.52	15.03	13.98	1.05	
2392	-8.84	-6.62	-4.10	1.88	1.49	0.39	6.40	5.29	1.25	-0.14	-1.14	1.00	
2393	-28.52	-12.70	-9.77	-6.05	-6.94	0.89	17.12	-0.24	5.00	12.36	11.35	1.01	
2394	-4.85	-7.55	-1.10	3.80	5.07	-1.27	-3.32	0.30	-3.93	0.31	-1.85	2.16	
2395	-2.55	5.75	1.68	-9.98	-7.37	-2.61	-4.82	-0.98	-3.39	-0.45	-1.75	1.30	
2399	8.22	-17.88	12.74	13.35	21.81	-8.46	-14.75	-11.67	-12.92	9.84	3.39	6.45	

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.8.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ต้นทุนวัตถุดิบ และ (3) ต้นทุนแรงงาน โดยจะเห็นว่าผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการต้นทุน ปัญหาดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกันกับกระบวนการผลิต และการพัฒนาแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับภาพรวมของสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ และต้นทุนวัตถุดิบของอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มลดลงจากปีก่อนหน้า กล่าวคือ หากมีการแก้ไขปัญหาในเรื่องการแบกรับต้นทุนที่สูงขึ้นของผู้ประกอบการได้ ส่งผลให้อุตสาหกรรมมียอดขายที่เติบโตขึ้น และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ได้

3.8.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ทำจากแร่โลหะ ถือเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญต่อประเทศอีกอุตสาหกรรมหนึ่งในปัจจุบัน เนื่องจากปัจจุบันไทยกำลังมีการปรับปรุงพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศให้มีความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังมีการส่งเสริมการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้มีการสร้างสิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่ในประเทศเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อความต้องการต่อผลิตภัณฑ์ในเชิงวัสดุก่อสร้างเพิ่มขึ้น ประกอบกับความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์จากไทยไปประเทศเพื่อนบ้านก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อนหน้า จึงนำไปสู่เสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ดังนี้

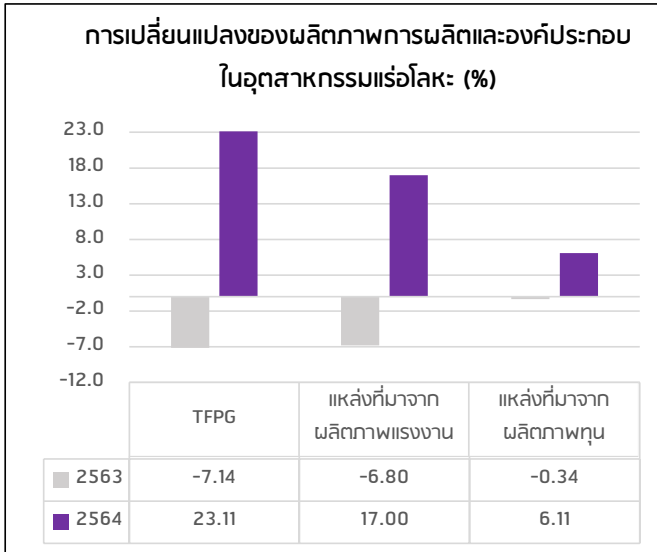
- 1) ตลาดวัสดุก่อสร้างในกลุ่มปูนซีเมนต์และคอนกรีตซึ่งถือเป็นวัตถุดิบหลักในงานก่อสร้าง จะมีแนวโน้มขยายตัว/หดตัว ขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจทั้งในประเทศและของโลก และการเพิ่มขึ้นของงานก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ ทำให้เกิดการแข่งขันทางด้านราคาสำหรับผู้ผลิตในตลาด ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในกระบวนการผลิต และคำนึงถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามมาตรฐานอุตสาหกรรม เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค
- 2) การขยายสาขาหรือช่องทางจัดจำหน่ายไปยังกลุ่มประเทศโดยเฉพาะประเทศ CLMV เพื่อขยายฐานลูกค้า เนื่องจากงานก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

- 3) การส่งเสริมการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานในเชิงพื้นที่ โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความหลากหลายเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ
- 4) การพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการในการนำความรู้ไปต่อยอดเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

3.9 TSIC 24 : การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐาน ปี 2564

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อน เป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพทุนที่ปรับตัวขึ้น โดยมีปัจจัยหลักจากการฟื้นตัวจากสถานการณ์โควิด-19 มีความต้องการอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพิ่มขึ้น พร้อมกับราคาเหล็กพุ่งสูงขึ้น

- การฟื้นตัวจากการระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจโลกและไทยปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น การบริโภคภายในประเทศขยายตัว จากอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น การก่อสร้างโครงการของรัฐ รวมถึงการผลิตรถยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า
- มูลค่าส่งออกผลิตภัณฑ์เหล็กไปยังตลาดส่งออกหลักอย่างกลุ่มประเทศอาเซียนเพิ่มขึ้น แต่ระดับสูงสุด โดยเฉพาะการส่งออกเหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน
- ราคาเหล็กโลกและอาเซียนปรับขึ้นอย่างรวดเร็ว จากการฟื้นตัวของผู้ผลิตและผู้บริโภครายใหญ่ของโลก อย่างจีน
- สถานการณ์ COVID-19 และต้นทุนการขนส่งยังคงติดตามอย่างใกล้ชิด

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- การเติบโตยอดขายและการส่งออกดีขึ้น
- แรงงานที่มีทักษะเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่ และเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- ค่าใช้จ่ายในการขายต่อยอดขายลดลง
- ต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง
- สภาพคล่องเพิ่มขึ้น และอัตราส่วนหนี้สินลดลง

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- แรงงานที่ได้รับการอบรมลดลง
- การผลิต ODM และ OBM ลดลง
- ต้นทุนต่อยอดขายเพิ่มขึ้น
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตโลหะขั้นมูลฐานยังคงขยายตัว

- ผู้ผลิตเหล็กในจีนปลายน้ำควรพัฒนาผลิตภัณฑ์เหล็กให้มีมูลค่าสูงขึ้น พร้อมทั้งตอบสนองตามความต้องการของลูกค้าตามลักษณะงาน (Customized Product) ควรลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เกิดการใช้นวัตกรรมและมีคุณภาพสูงขึ้น และต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับอุตสาหกรรมศักยภาพ อาทิ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์เหล็กที่มีคุณภาพสูง
- อาเซียนยังคงเป็นตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์เหล็กที่มีศักยภาพของผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์เหล็กของไทย แม้ว่าภาพรวมมูลค่าการส่งออกไปยังอาเซียนจะหดตัวในปีที่ผ่านมา โดยการส่งออกไปยังเวียดนาม มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง
- ภาครัฐควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการผลิตระหว่างกันในอาเซียนเพื่อลดอุปสรรคในการนำเข้าหรือจัดหารวัตถุดิบเหล็ก ซึ่งเวียดนามเป็นพันธมิตรที่น่าสนใจ เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล็กมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการลงทุนและกำลังการผลิต รวมถึงอินโดนีเซีย และมาเลเซีย

การผลิตโลหะขั้นมูลฐาน (TSIC 24) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน อันเกิดจากการถลุงและ/หรือการสกัดเหล็กและโลหะที่ไม่ใช่เหล็กแร่แห่งเหล็กถลุง หรือเศษ/ของทิ้งที่ไม่ได้ โดยใช้เทคนิคอิเล็กโทรเมทัลลurgy รวมถึงการผลิตโลหะผสมและโลหะผสมชนิดพิเศษ โดยการนำธาตุเคมีอื่นเจือในโลหะบริสุทธิ์ ผลผลิตที่ได้จากการถลุงและสกัดจะถูกนำไปใช้ในกระบวนการรีด ดึง และอัด เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ในลักษณะแผ่น แถบ ท่อน เส้น ลวด หลอด ท่อ และโพรไฟล์กลวง และถูกนำไปใช้ในกระบวนการหลอมละลายเพื่อนำไปผลิตโลหะหล่อและผลิตภัณฑ์โลหะขั้นมูลฐานอื่น ๆ ประกอบด้วย การผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน การผลิตโลหะมีค่าและโลหะอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เหล็กขั้นมูลฐาน และการหล่อโลหะ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 71 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 49 ราย ขนาดกลาง 14 ราย และขนาดเล็ก 8 ราย โดยกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 300,636 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 65.9 ของประชากรทั้งหมด ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่สำรวจ คือ การผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน (TSIC 2410)

3.9.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐานในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.18 ด้านภาวะตลาด พบว่ามียอดขายขยายตัวร้อยละ 28.88 ด้านคุณภาพปัจจัยทุน มีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.71 เป็นร้อยละ 6.53 และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 38.08 เป็นร้อยละ 39.37 สำหรับคุณภาพแรงงาน มีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะต่อแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 87.05 เป็นร้อยละ 88.68 การบริหารจัดการด้านต้นทุนดีขึ้น โดยมีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 82.82 เป็นร้อยละ 82.38 เกิดจากการลดลงของค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารเป็นสำคัญ สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 20.37 เป็นร้อยละ 19.74 ด้านสถานะทางการเงินมีความเสี่ยงลดลง จากอัตราส่วนสภาพคล่องเพิ่มขึ้นจาก 1.58 เท่า เป็น 2.11 เท่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ลดลงจาก 0.39 เท่า เป็น 0.35 เท่า และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงจาก 0.65 เท่า เป็น 0.53 เท่า แนวโน้มการลงทุนวิจัยและพัฒนาต่อยอดขายคงที่ เป็นร้อยละ 0.001

สำหรับสถานการณ์การบริโภคเหล็กดิบของไทยในปี พ.ศ. 2564 ขยายตัวร้อยละ 11.6 เทียบกับปีก่อนหน้า โดยมีมูลค่าการจำหน่ายรวม 159,324 ล้านบาท ส่วนการบริโภคเหล็กดิบเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.9 โดยการบริโภคเหล็กสำเร็จรูปปรับตัวเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการฟื้นตัวตามภาวะเศรษฐกิจ ทำให้ความต้องการใช้เหล็กในอุตสาหกรรมก่อสร้าง ยานยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าจึงเพิ่มขึ้น ด้านการผลิต ยอดการผลิตเหล็กดิบในไทยในปี พ.ศ. 2564 มีปริมาณ 5.47 ล้านตัน ขยายตัวร้อยละ 22.5 สำหรับการส่งออกเหล็ก มียอดการส่งออก 2.47 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 55.5 ซึ่งสามารถแตะระดับสูงสุด โดยผลิตภัณฑ์เหล็กสำเร็จรูปที่ส่งออกมากที่สุด คือ เหล็กโครงสร้างรูปพรรณรีดร้อน ตามด้วยท่อเหล็ก ตลาดส่งออกหลักที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มประเทศอาเซียน (มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม) และสหรัฐอเมริกา (ศูนย์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมเหล็กไทย)

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2565 คาดการณ์ว่า ปริมาณความต้องการบริโภคผลิตภัณฑ์จะขยายตัวเฉลี่ยที่ร้อยละ 3.7 เมื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจกลับมาดำเนินการได้ปกติ อุปสงค์ทั้งในและต่างประเทศจะปรับตัวดีขึ้นโดยเฉพาะอุตสาหกรรมก่อสร้าง ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อแนวโน้มของอุตสาหกรรมโลหะขั้นมูลฐานในระยะสั้นและระยะกลาง ได้แก่ สถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ที่ต้องระงับการกลายพันธุ์ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลิตในอุตสาหกรรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ทิศทางการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศท่ามกลางปัญหาความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่มีผลต่อนโยบายเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ และความผันผวนของราคาพลังงานที่มีผลต่อต้นทุนการดำเนินการในอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 3.18 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-6.64	-9.06	28.88
การเติบโตของการส่งออก (%)		-8.11	30.03
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	87.40	87.05	88.68

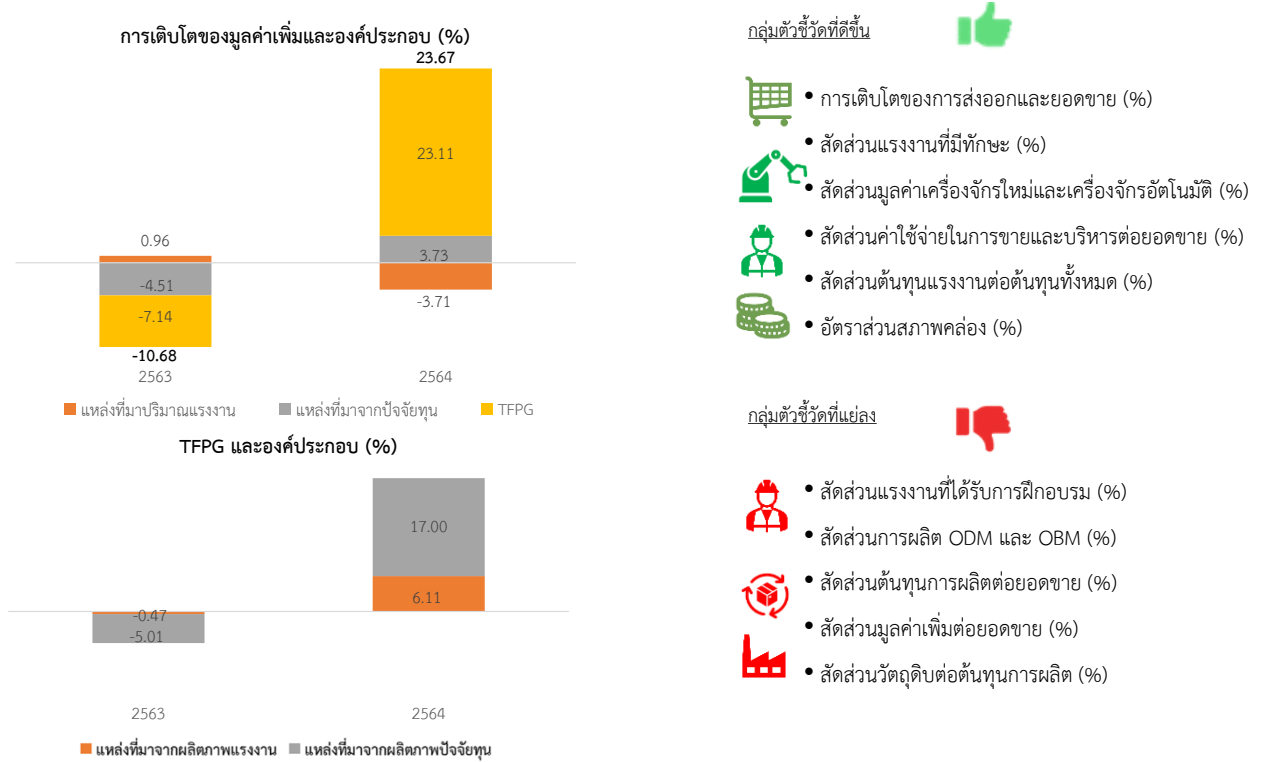
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	48.85	43.81	43.68
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	36.92	37.97	36.08
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	3.32	3.71	6.53
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	32.69	38.08	39.37
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.78	0.00	0.00
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.17	0.10	0.11
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	55.49	62.44	53.33
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.61	2.39	2.46
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	82.84	82.82	82.38
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	75.92	76.94	77.50
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	6.42	5.69	5.02
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	20.63	20.37	19.74
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	79.21	78.82	87.11
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	3.32	3.52	2.57
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.45	1.58	2.11
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.44	0.39	0.35
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.80	0.65	0.53
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.01	0.00	0.00

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.9.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.67 จากปีก่อน โดยมีที่มาจากปริมาณการใช้ปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.73 ในขณะที่ปริมาณการใช้ปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ -3.17 สำหรับมูลค่าเพิ่มที่เกิดจาก TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.11 เป็นผลจากภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 18.21 ตามยอดขายและการส่งออกที่เพิ่มขึ้น และมาจากการเพิ่มขึ้นของปัจจัยคุณภาพอื่นอีกร้อยละ 3.10 โดยมีปัจจัยเสี่ยงจากสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายและสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ในขณะที่ปัจจัยบวกมาจากสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย และสัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมดลดลง รวมถึงความเสี่ยงทางการเงินลดลงด้วย สำหรับคุณภาพแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.95 เนื่องจากสัดส่วนแรงงานทักษะ/แรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลง ในขณะที่คุณภาพปัจจัยทุนก็เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.85 เป็นผลจากสัดส่วนเครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยเชิงคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้นนี้ส่งผลให้ผลิตภาพปัจจัยแรงงานและผลิตภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.00 และ 6.11 ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.10

แผนภาพที่ 3.10 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐาน

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ (หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2564	23.67	-3.17	3.73	23.11	17.00	6.11
2563	-10.68	0.96	-4.51	-7.14	-6.80	-0.34

(ข) TFPG และองค์ประกอบ (หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	23.11	0.95	0.85	3.10	18.21
2563	-7.14	-0.19	1.31	-2.54	-5.72

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.9.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และ (3) ต้นทุนวัตถุดิบ ตามลำดับ โดยผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนในด้านต้นทุนเชื้อเพลิง คือ ให้ภาครัฐช่วยลดต้นทุนด้านพลังงาน เช่น ค่าไฟ สนับสนุนแนวท่อ/สถานีบริการ LNG/CNG ด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุน คือ ให้ภาครัฐและสถาบันการเงินสนับสนุนด้านสินเชื่อและลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม และสุดท้ายด้านต้นทุนวัตถุดิบผู้ประกอบการไม่มีการเสนอแนวทางการช่วยเหลือ

ด้านแผนการดำเนินงานของผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) การพัฒนาบุคลากร (2) การปรับปรุงกระบวนการทำงาน และ (3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ ตามลำดับ เนื่องจากราคาต้นทุนวัตถุดิบในอุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐานค่อนข้างผันผวนตามราคาเหล็กโลก และเผชิญปัญหาการนำเข้าสินค้าเหล็กในลักษณะทุบตลาด ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพภายในอุตสาหกรรมและคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันได้จึงสำคัญต่อผู้ประกอบการมากที่สุด

3.9.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

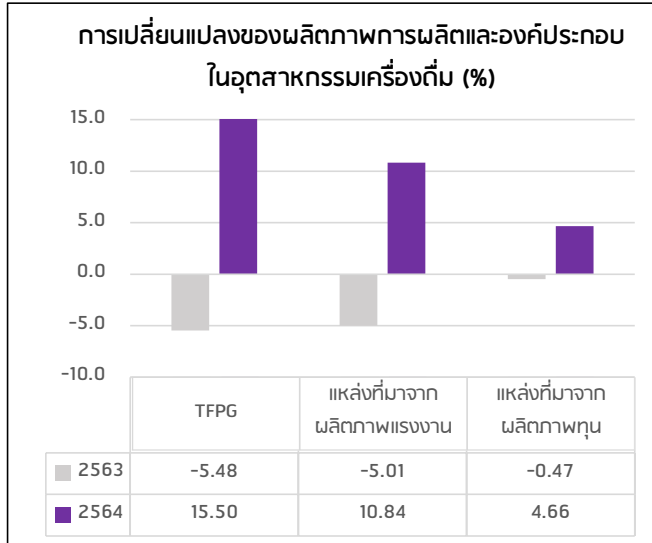
ปัจจุบัน อุตสาหกรรมการผลิตโลหะขั้นมูลฐานของไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ราคาเหล็กโลกผันผวน ต้นทุนราคาวัสดุก่อสร้างในหมวดเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็กภายในประเทศหดตัว นอกจากนี้ สถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 สายพันธุ์ใหม่ ที่กระทบต่อประสิทธิภาพของวัคซีนอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมส่งผลให้ความต้องการใช้เหล็กภายในประเทศหดตัว ดังนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการปรับตัวดังนี้

- 1) ผู้ผลิตเหล็กในชั้นปลายน้ำควรพัฒนาผลิตภัณฑ์เหล็กให้มีมูลค่าสูงขึ้น พร้อมทั้งตอบสนองตามความต้องการของลูกค้าตามลักษณะงาน (Customized Product) การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เกิดการใช้นวัตกรรมและมีคุณภาพสูงขึ้น รวมถึงต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมศักยภาพ อาทิ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์เหล็กที่มีคุณภาพสูง
- 2) ภาครัฐควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการผลิตระหว่างกันในอาเซียนเพื่อลดอุปสรรคในการนำเข้าหรือจัดหาวัตถุดิบเหล็ก ซึ่งเวียดนามเป็นพันธมิตรที่น่าสนใจ เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล็กมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการลงทุนและกำลังการผลิต โดยไทยมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์เหล็กจากเวียดนามมากที่สุดในอาเซียน รวมถึงอินโดนีเซีย มาเลเซีย ที่เป็นแหล่งนำเข้าที่สำคัญ

3.10 TSIC 25 : การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมโลหะประดิษฐ์ ปี 2564

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อน เป็นผลมาจากผลิตภาพแรงงานและผลิตภาพทุนที่ปรับดีขึ้น โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากความต้องการผลิตภัณฑ์บรรจุอาหารเพิ่มขึ้น และการส่งออกขยายตัวมากขึ้น

- การผลิตบรรจุภัณฑ์โลหะเพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปบรรจุกระป๋อง จากความต้องการกักตุนอาหารที่เพิ่มขึ้น
- มูลค่าการนำเข้าในปีนี้ค่อนข้างสูง เนื่องจากโครงสร้างด้านราคาการส่งออกแผ่นเหล็กและชิ้นส่วน
- การส่งออกของผลิตภัณฑ์ในกลุ่มโซ่ สปริง สลักเกลียวและตะปูควง ไปยังตลาดหลักอย่างสหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย และกลุ่มประเทศอาเซียนกลับมาขยายตัว ส่งผลให้ภาพรวมยอดขายของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ทั้งในและต่างประเทศเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- การเติบโตยอดขายและการส่งออกดีขึ้น
- แรงงานที่มีทักษะเพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- การผลิต ODM และ OBM ลดลง
- สภาพคล่องดีขึ้น
- ภาพรวมต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลง

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- แรงงานที่ได้รับการอบรมลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรลดลง
- การใช้ E-commerce ลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง
- ต้นทุนวัตถุดิบเพิ่มขึ้น
- อัตราส่วนหนี้สินเพิ่มขึ้น

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตโลหะประดิษฐ์ยังคงขยายตัว

- พัฒนาระบบบรรจุภัณฑ์โลหะให้มีคุณภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องตัดมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ความต้องการใช้บรรจุภัณฑ์โลหะสูงขึ้นตามไปด้วย ควรออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยตามมาตรฐานสากล อาทิ มาตรฐานอาหารและยา ตลอดจนสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบรรจุภัณฑ์ มีความสวยงามและตรงตามความต้องการใช้งานของลูกค้า
- ภาครัฐผลิตภัณฑ์ในกลุ่มโซ่ ลวดสปริง สลักเกลียวและตะปูควง มีโอกาสเติบโตได้ดีในตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดส่งออกที่สำคัญในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย เวียดนาม และมาเลเซีย เป็นการช่วยลดต้นทุนด้านการขนส่งเป็นผลให้การบริหารจัดการต้นทุนการผลิตดีขึ้นในช่วงที่ยอดจำหน่ายลดลงจากสถานการณ์ระบาดของ COVID-19

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

- ไม่มี

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- การผลิตของที่ทำจากลวด โซ่ สปริง สลักเกลียว และตะปูควง
- การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ที่อื่น
- การผลิตถัง ครอบ ถังกลมขนาดใหญ่ และภาชนะบรรจุที่คล้ายกันที่ทำจากโลหะ

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

- ไม่มี

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- ไม่มี

การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) (TSIC 25) เป็นหมวดย่อยของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) เป็นการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะที่ได้จากการประกอบหรือผสมผสานผลิตภัณฑ์โลหะ (วัสดุขั้นอื่นในบางกรณี) ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อนที่ทำงานร่วมกับส่วนประกอบที่เคลื่อนไหวได้ ไม่รวมผลิตภัณฑ์โลหะชนิดไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ หรือชนิดที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ ประกอบด้วยการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีโครงสร้างเป็นโลหะ การผลิตอาวุธและกระสุน และการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ และกิจกรรมการบริการงานโลหะ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 104 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 50 ราย ขนาดกลาง 42 ราย และขนาดเล็ก 12 ราย โดยกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจได้ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 118,940 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 58.8 ของประชากรทั้งหมด ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่สำรวจคือ การผลิตถัง ครอบ ถังกลมขนาดใหญ่ และภาชนะบรรจุที่คล้ายกันที่ทำจากโลหะ (TSIC 2594) การผลิตของที่ทำจากลวด โซ่ สปริง สลักเกลียว และตะปูควง (TSIC 2595) และการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (TSIC 2599)

3.10.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) ในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.19 ด้านภาวะตลาด พบว่า ยอดขายขยายตัวร้อยละ 17.69 ด้านคุณภาพปัจจัยทุน มีสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี ลดลงจากร้อยละ 12.06 เป็นร้อยละ 11.48 สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26.87 เป็นร้อยละ 27.29 สำหรับคุณภาพแรงงาน มีสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะต่อแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 75.54 เป็นร้อยละ 75.77 แต่มีแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลงจากร้อยละ 30.06 เป็นร้อยละ 26.41 การบริหารจัดการด้านต้นทุนดีขึ้น โดยมีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 72.17 เป็นร้อยละ 71.18 เกิดจากการลดลงของค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารและต้นทุนการผลิตเป็นสำคัญ สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 27.44 เป็นร้อยละ 25.89 ด้านสถานะทางการเงินมีความเสี่ยงลดลง จากอัตราส่วนสภาพคล่องที่เพิ่มขึ้นจาก 1.98 เท่า เป็น 2.20 เท่า อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์คงที่เป็น 0.38 เท่า และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นจาก 0.64 เท่า เป็น 0.68 เท่า แนวโน้มการลงทุนวิจัยลดลง แม้จะมีศักยภาพด้านการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอยู่ในระดับต่ำ โดยมีสัดส่วนการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาต่อยอดขายลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 0.05 เป็นร้อยละ 0.04

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) ในปี พ.ศ. 2564 จะกล่าวถึง 2 สาขาการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ 1) การผลิตบรรจุภัณฑ์โลหะ และ 2) การผลิตโซ่ สปริง สลักเกลียวและตะปูควง สำหรับการผลิตบรรจุภัณฑ์โลหะในปี พ.ศ. 2564 มีปริมาณการผลิตรวม 420,590 ตัน ลดลงร้อยละ 3.87 จากปีที่ผ่านมา และมีปริมาณจำหน่ายรวม 405,464 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 0.74 โดยมีมูลค่าการผลิตรวมในปี พ.ศ. 2564 ที่ 22,483 ล้านบาท ซึ่งมีผลมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปบรรจุกระป๋อง จากความต้องการที่เพิ่มขึ้นในช่วงการระบาดของ COVID-19 ปริมาณการจำหน่ายที่มากกว่าปริมาณการผลิต เนื่องจากมีการนำเข้าเพิ่มขึ้น โดยมูลค่าการนำเข้าปรับตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.7 และมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 จากปีที่ผ่านมา มูลค่าการนำเข้าที่ค่อนข้างสูงเนื่องจากโครงสร้างราคาของการส่งออก แผ่นเหล็ก ครอบ โลหะ และชิ้นส่วนสำหรับผู้ประกอบการ

ภายในประเทศที่ค่อนข้างสูง (ศูนย์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์ สศอ.) ด้านผลิตภัณฑ์ในกลุ่มโซ่ สปริง สลักเกลียวและตะปูควง การผลิตขยายตัวร้อยละ 14 มีปริมาณการผลิตรวม 198,015 ตัน และมีปริมาณจำหน่ายรวมขยายตัวร้อยละ 16.2 มีปริมาณจำหน่ายรวม 199,221 ตัน มูลค่าการจำหน่ายรวม 20,259 ล้านบาท เป็นผลจากการจำหน่ายภายในประเทศที่ขยายตัวร้อยละ 17.2 เช่นเดียวกับการส่งออกขยายจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 14.5 (ข้อมูลสถิติอุตสาหกรรม, สศอ.)

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2565 ด้านการผลิตและจำหน่ายบรรจุภัณฑ์โลหะคาดการณ์ว่าจะขยายตัวเล็กน้อยจากความต้องการกักตุนอาหารจากการระบาดของ COVID-19 สำหรับผลิตภัณฑ์ในกลุ่มโซ่ สปริง สลักเกลียวและตะปูควง จะมีปริมาณอุปสงค์เพิ่มขึ้น จากการที่ภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่องภายในประเทศเริ่มฟื้นตัว เช่น อุตสาหกรรมก่อสร้าง และอุตสาหกรรมรถยนต์ จากสถานการณ์ COVID-19 ที่มีแนวโน้มดีขึ้น จากการกระจายวัคซีนเพื่อป้องกันของภาครัฐ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีปัจจัยเสี่ยงจากการระบาดของ COVID-19 สายพันธุ์ใหม่ที่ส่งผลให้ประสิทธิภาพการป้องกันของวัคซีนลดลง ตลอดจนการติดตามด้านต้นทุนการขนส่งอย่างใกล้ชิด

ตารางที่ 3.19 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)

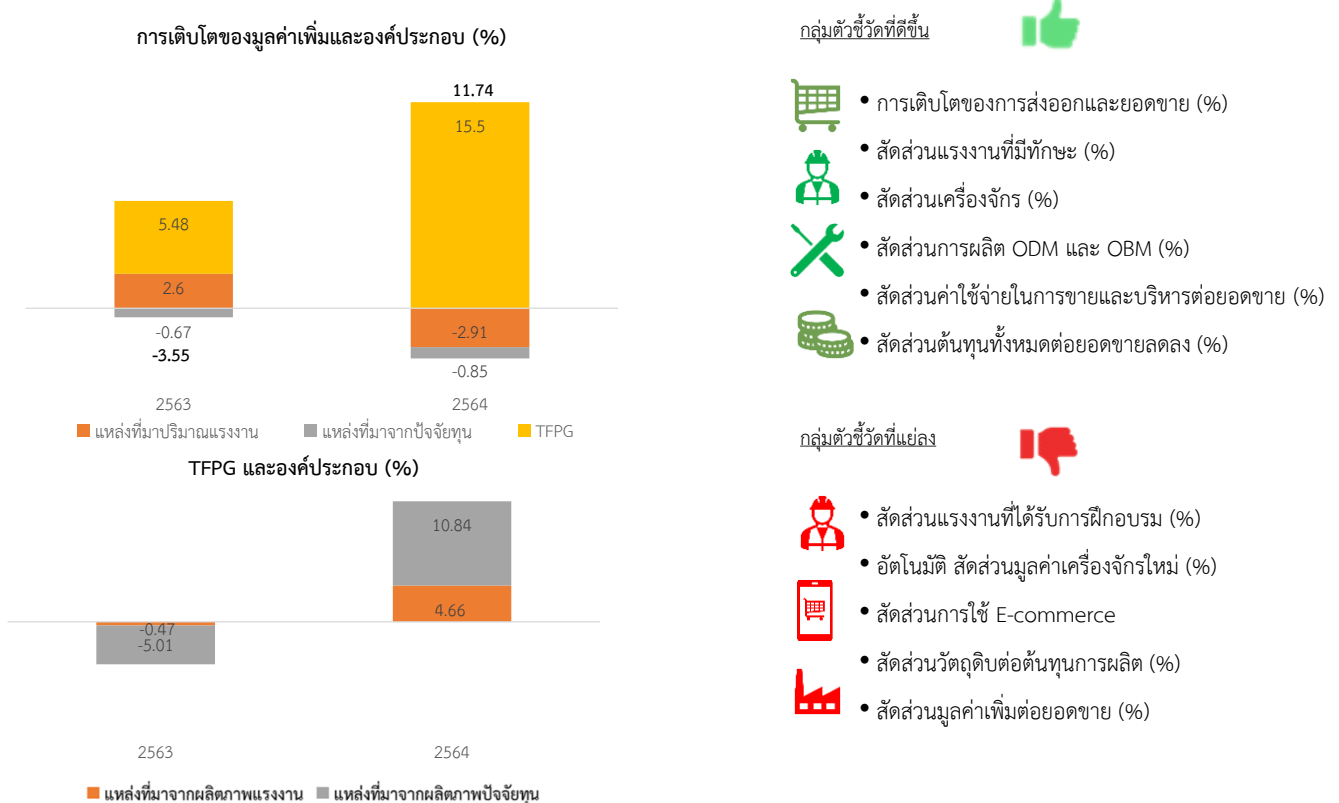
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
โครงสร้างการผลิตและการขาย			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-5.27	-5.94	17.69
การเติบโตของการส่งออก (%)		-15.03	21.33
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.12	0.59	0.46
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.20	0.15	0.15
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	27.86	26.40	27.44
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.06	0.95	0.95
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	77.54	75.54	75.77
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	33.15	30.06	26.41
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	35.33	34.06	34.41
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	11.96	12.06	11.48
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	24.76	26.87	27.29
การบริหารจัดการ			
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	75.00	72.17	71.18
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	67.26	66.37	66.06
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	7.14	5.29	4.79
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	26.71	27.44	25.89
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	82.61	84.12	89.35
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	9.52	10.20	9.37
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.91	1.98	2.00
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.39	0.38	0.38
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.66	0.64	0.68
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.02	0.05	0.04

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.10.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.74 จากปีก่อน โดยมีที่มาจากปริมาณการใช้ปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.85 และจากปริมาณการใช้ปัจจัยแรงงานลดลงร้อยละ 2.91 ในขณะที่มูลค่าเพิ่มที่เกิดจาก TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.50 เป็นผลจากภาวะตลาดขยายตัวร้อยละ 11.16 ตามการขยายตัวของยอดขาย ประกอบกับปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.22 โดยมีปัจจัยบวกจากสัดส่วนการเติบโตของยอดขายและการเติบโตของการส่งออก สัดส่วนการผลิตแบบ ODM และ OBM เพิ่มขึ้น และสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่ลดลง อาทิ สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย แต่อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยเสี่ยงจากสัดส่วนการใช้ E-commerce สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง และสัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น สำหรับคุณภาพแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.15 มาจากสัดส่วนแรงงานทักษะต่อแรงงานวิชาชีพเพิ่มขึ้นเท่านั้น เนื่องจากสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลง ในขณะที่คุณภาพปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.03 เป็นผลจากสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลงแต่สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยเชิงคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ส่งผลให้ผลผลิตภาพปัจจัยแรงงานและผลผลิตภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.84 และ 4.66 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.11

แผนภาพที่ 3.11 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2564	11.74	-2.91	-0.85	15.50	10.84	4.66
2563	-3.55	2.60	-0.67	-5.48	-5.01	-0.47

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	15.50	0.15	-0.03	4.22	11.16
2563	-5.48	-1.36	0.36	-0.73	-3.75

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 เมื่อวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFPG) ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) ในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลัก พบว่า อุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่มีมูลค่าเพิ่มขยายตัวมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมการผลิตของที่ทำจากลวด โซ่ สปริง สลักเกลียว และตะปูควง (TSIC 2595) โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.86 มีที่มาจาก การเพิ่มขึ้นของ TFPG ร้อยละ 21.74 และปัจจัยทุนขยายตัวร้อยละ 1.76 แต่ขณะเดียวกันปริมาณปัจจัยแรงงานหดตัวลง ร้อยละ 8.64 จากปีก่อนหน้า โดย TFPG ที่เพิ่มขึ้นมีที่มาจาก การขยายตัวของทั้งผลผลิตภาพแรงงานและปัจจัยทุน ร้อยละ 18.57 และ 3.17 ตามลำดับ โดยมีปัจจัยทางบวกที่สำคัญ ได้แก่ สัดส่วนแรงงานทักษะเพิ่มขึ้น และสัดส่วนต้นทุนส่วนใหญ่ลดลง ขณะที่ปัจจัยลบเป็นผลจากมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายที่หดตัว สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลง และคุณภาพของปัจจัยทุนลดลงจากสัดส่วนเครื่องจักรใหม่

นอกจากนี้ ทั้งอุตสาหกรรมการผลิตถัง ครอบ ถังกลมขนาดใหญ่ และภาชนะบรรจุที่คล้ายกันที่ทำจากโลหะ (TSIC 2594) และอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น (TSIC 2599) ก็มีมูลค่าเพิ่มขยายตัวด้วยเช่นกัน ด้วยการขยายตัวร้อยละ 7.53 และร้อยละ 12.78 ตามลำดับ

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก มีปัจจัยบวกที่สนับสนุนให้ TFPG เพิ่มขึ้นมาจากการเติบโตของยอดขายและการส่งออก ผลผลิตภาพปัจจัยทุนและผลผลิตภาพปัจจัยแรงงานที่เพิ่มขึ้น ส่วนมากเป็นผลมาจาก สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM มีเพียงการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ เท่านั้นที่เพิ่มขึ้น โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก ได้แก่

- TSIC 2594: การผลิตถัง ครอบ ถังกลมขนาดใหญ่ และภาชนะบรรจุที่คล้ายกันที่ทำจากโลหะ มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.39 จากปีก่อน
- TSIC 2595: การผลิตของที่ทำจากลวด โซ่ สปริง สลักเกลียว และตะปูควง มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.74 จากปีก่อน
- TSIC 2599: การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่น ๆ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.85 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.20 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์)

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
25	-3.55	2.60	-0.67	-5.48	-5.01	-0.47	11.74	-2.91	-0.85	15.50	10.84	4.66
2594	0.60	8.73	1.46	-9.60	-8.32	-1.28	7.53	-5.12	-3.74	16.39	9.95	6.44
2595	-4.99	-6.53	-1.31	2.86	3.06	-0.21	14.86	-8.64	1.76	21.74	18.57	3.17
2599	-6.88	7.66	-4.55	-9.99	-12.07	2.09	12.78	6.02	0.91	5.85	3.32	2.53

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.10.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างต้องพบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ต้นทุนวัตถุดิบ (2) ต้นทุนแรงงาน และ (3) กฎหมาย/กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนในด้านต้นทุนวัตถุดิบ คือ สนับสนุนการใช้วัตถุดิบภายในประเทศเนื่องจากมีราคาถูกกว่า การนำเข้า ด้านต้นทุนแรงงาน คือ ไม่ควรปรับค่าแรงขั้นต่ำเพิ่มขึ้น และกฎหมายและกฎระเบียบ คือ รัฐควรลดภาษีในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 รวมถึงควบคุมต้นทุนด้านเชื้อเพลิง สำหรับด้านแผนการดำเนินงานของผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (2) การพัฒนาบุคลากร และ (3) การพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการ ตามลำดับ

3.10.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

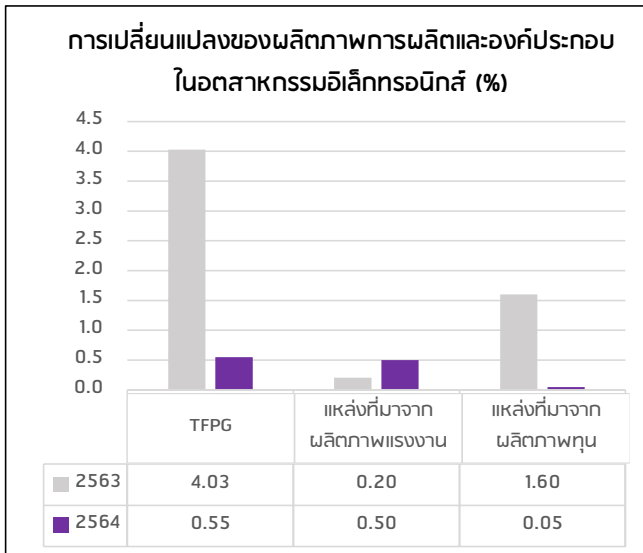
ปัจจุบัน อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์ (ยกเว้นเครื่องจักรและอุปกรณ์) ของไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ที่ยังไม่คลี่คลายซึ่งส่งผลกระทบต่ออุปสงค์ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการปรับตัวดังนี้

- 1) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์โลหะให้มีคุณภาพเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ความต้องการใช้บรรจุภัณฑ์โลหะสูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้กลุ่มประเทศคู่ค้าในอาเซียนเริ่มผลิตชิ้นส่วนบรรจุภัณฑ์โลหะเองได้แล้ว โดยผู้ผลิตต้องออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความปลอดภัยตามมาตรฐานสากล อาทิ มาตรฐานอาหารและยา (Food and Drug Administration) ตลอดจนสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบรรจุภัณฑ์ มีความสวยงามและตรงตามความต้องการใช้งานของลูกค้า
- 2) ผลิตภัณฑ์ในกลุ่มโซ่ ลวดสปริง สลักเกลียวและตะปูควง มีโอกาสเติบโตได้ดีในตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดส่งออกที่สำคัญในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย เวียดนาม และมาเลเซีย² ที่มีสัดส่วนการส่งออกมากที่สุด 3 อันดับแรก เป็นการช่วยลดต้นทุนด้านการขนส่งเป็นผลให้การบริหารจัดการต้นทุนการผลิตดีขึ้นในช่วงที่ยอดจำหน่ายลดลงจากสถานการณ์ระบาดของ COVID-19

² สัดส่วนการส่งออกหลักไปยังประเทศอาเซียนในปี พ.ศ. 2564 คือ อินโดนีเซีย (ร้อยละ 11.5) เวียดนาม (ร้อยละ 5.6) และมาเลเซีย (ร้อยละ 3.3) คำนวณจาก HS Code: 7315 (โซ่) 7318 (ตะปูควงและสลักเกลียว) และ 7320 (สปริง) (ฐานข้อมูล Trade Map (ITC, 2022))

3.11 TSIC 26 : การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทาง ทัศนศาสตร์

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ปี 2564

TFPG เพิ่มขึ้นในอัตราชะลอลงจากปีก่อน เป็นผลมาจากผลิตภาพทุนที่ชะลอตัวลงมาก ขณะที่ผลิตภาพแรงงานปรับดีขึ้น โดยมีปัจจัยหลักจากการฟื้นตัวจากความต้องการทั้งในและต่างประเทศ

- แนวโน้มการส่งออกดีขึ้นจากสถานการณ์ COVID-19 ที่คลี่คลายลง
- สินค้าส่งออกหลักมีส่งออกได้มากขึ้น อาทิ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์ วงจรรวมและ IC รวมถึงเครื่องปรับอากาศ
- ผลผลิตและการใช้กำลังการผลิตเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายและส่งออกได้เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้น
- หนี้สินลดลง
- การฝึกอบรมเพิ่มขึ้น
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง

- สภาพคล่องลดลง
- แรงงานที่มีทักษะ/วิชาชีพลดลง
- การใช้ทุนต่อแรงงานลดลง
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่ลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตอิเล็กทรอนิกส์ยังคงขยายตัว

- ยกระดับทักษะบุคลากรในธุรกิจที่ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเข้าสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น
- มาตรการทางการเงินเพื่อช่วยเหลือด้านต้นทุนการผลิตทั้งวัตถุดิบและเชื้อเพลิงพลังงาน รวมถึงการปรับปรุงกระบวนการทำงาน
- สนับสนุนให้ผู้ผลิตใช้ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานและลดต้นทุนการผลิต
- ยกระดับผู้ผลิตในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ดั้งเดิมให้ไปสู่อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว	กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว
-	<ul style="list-style-type: none"> • การผลิตชิ้นส่วนและแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ • การผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง
กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว	กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว
-	-

การผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ (TSIC 26) (อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่อพ่วง อุปกรณ์สื่อสาร และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ที่คล้ายกัน รวมถึงส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ดังกล่าว โดยที่ การออกแบบและการใช้วงจรรวมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่มีขนาดเล็กเป็นพิเศษเป็นสิ่งแสดง คุณลักษณะเฉพาะของกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมในหมวดนี้ โดยกิจกรรมการผลิตของอุตสาหกรรมใน หมวดนี้ ประกอบด้วย การผลิตชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ การผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง การผลิตอุปกรณ์สื่อสาร การผลิตเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ชนิดใช้ในครัวเรือน การผลิตเครื่องอุปกรณ์ที่ใช้ใน การวัด การทดสอบ การนำร่อง และการควบคุมรวมถึงนาฬิกา การผลิตเครื่องฉายรังสี เครื่องไฟฟ้าทาง การแพทย์และทางการรักษาบำบัด การผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์และอุปกรณ์ถ่ายภาพ การผลิตสื่อ แม่เหล็กและสื่อเชิงแสง

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 86 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 71 ราย ขนาดกลาง 10 ราย และขนาดเล็ก 5 ราย ครอบคลุมมูลค่ายอดขายร้อยละ 51.4 ของประชากรทั้งหมด ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ได้แก่ การผลิตและประกอบชิ้นส่วนและแผ่นวงจรอิเล็กทรอนิกส์ การผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง การผลิตเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ชนิดใช้ในครัวเรือน

3.11.1 โครงสร้างอุตสาหกรรม

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.21 พบว่า สัดส่วนของ เครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี อยู่ที่ร้อยละ 20.94 ลดลงเล็กน้อยจากปีก่อนที่เท่ากับร้อยละ 21.89 และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 46.30 ในปี พ.ศ. 2563 เป็นร้อยละ 47.54 ในปีพ.ศ. 2564 ผู้ผลิตมุ่งเน้นการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้นซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการผลิตของ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และยังมีการอบรมแรงงานเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเล็กน้อยจากร้อยละ 15.11 ในปีก่อน เป็นร้อยละ 16.29 ในปีนี้ แต่กลับพบว่ามีความรู้ที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพที่ลดลง สำหรับการบริหารจัดการ นั้นอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์มีการบริหารด้านต้นทุนที่ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายที่ลดลงจาก ร้อยละ 81.19 ในปีก่อนเหลือร้อยละ 77.64 ในปีนี้ ต้นทุนการผลิตต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 73.79 ในปีก่อนเหลือร้อยละ 70.22 ในปีนี้ ส่งผลให้มูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20.45 เป็น 21.69 ขณะที่ด้านการเงินมีการก่อนหนี้ที่ลดลงจากหนี้สินต่อสินทรัพย์และหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นลดลง และ สภาพคล่องของผู้ผลิตเพิ่มขึ้น

อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของไทยในปี พ.ศ. 2564 มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อน ซึ่งสอดคล้อง กับความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น และสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 มีแนวโน้มคลี่คลายลง ซึ่งดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.94 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า อัตราการใช้กำลังการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 78.84 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 73.35 ในปีก่อน นอกจากนี้มูลค่าการส่งออก สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของไทยในปี พ.ศ. 2564 เท่ากับ 1,320,611.03 ล้านบาท หรือ 41,294 ล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 18.88 ซึ่งมาจากความต้องการสินค้าที่มีมูลค่าส่งออกสูงอย่างส่วนประกอบและ อุปกรณ์ประกอบของเครื่องคอมพิวเตอร์ วงจรรวมและ IC รวมถึงเครื่องปรับอากาศ ขณะที่ตัวชี้วัดที่สำคัญ ในการผลิตและขายนั้น จากการสำรวจพบว่าในปี พ.ศ. 2564 ยอดขายและการส่งออกมีการขยายตัวร้อยละ 6.75 และ 26.59 ตามลำดับ สัดส่วนของการขายในช่องทาง E-Commerce ขยายตัวร้อยละ 1.68 และ

ผู้ผลิตยังมีการออกแบบและสร้างตราสินค้าของตนเองเพิ่มขึ้นโดยมีส่วนสินค้าที่ผลิตร้อยละ 31.99 ในปี พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ที่มีการผลิตที่ร้อยละ 31.45

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไทยในปี พ.ศ. 2565 แม้มีแนวโน้มฟื้นตัวจากสถานการณ์ COVID-19 ที่คลี่คลายของแต่ละประเทศ แต่ยังคงต้องติดตามมาตรการที่แต่ละประเทศยังคงใช้เฝ้าระวังโดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนที่มีการใช้มาตรการปิดเมืองหากมีการพบเชื้อซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อ การส่งออกชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญได้ แม้ในปีนี้จะได้รับอานิสงส์จากความต้องการสินค้าชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นยานยนต์สมัยใหม่โดยเฉพาะยานยนต์ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่รองรับ สัญญาณ 5G และการ Data Center มากขึ้น แต่ยังคงต้องประสบปัญหาการขาดแคลนชิ้นส่วนจาก อุตสาหกรรม Semiconductor ที่ยังคงดำเนินอยู่ และยังคงเฝ้าระวังปัญหาสงครามและสงครามการค้าที่มี แนวโน้มรุนแรงมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อราคาวัตถุดิบรวมถึงราคาพลังงานของอุตสาหกรรมซึ่งไทยเป็นผู้รับจ้าง ประกอบชิ้นส่วนทำให้ได้รับผลกระทบจากราคาวัตถุดิบที่เพิ่มขึ้นและการจัดหาวัตถุดิบที่ล่าช้าส่งผลกระทบต่อผลิต ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการและมีแนวโน้มราคาที่จะเพิ่มสูงขึ้น

ตารางที่ 3.21 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์

ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-2.59	-2.28	6.75
การเติบโตของการส่งออก (%)		-1.47	26.59
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	88.08	88.42	88.28
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	18.46	15.11	16.29
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	36.35	36.69	38.28
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	21.39	21.89	20.94
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	38.96	46.30	47.54
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	2.53	4.21	5.90
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.06	0.06	0.06
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	29.97	31.45	31.99
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.51	1.66	1.58
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	82.12	81.19	77.64
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	73.42	73.79	70.22
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	6.73	5.77	5.81
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	20.46	20.45	21.69
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	85.34	85.81	90.08
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	4.47	4.58	4.69
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.06	2.09	2.29
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.33	0.34	0.34
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.48	0.52	0.48

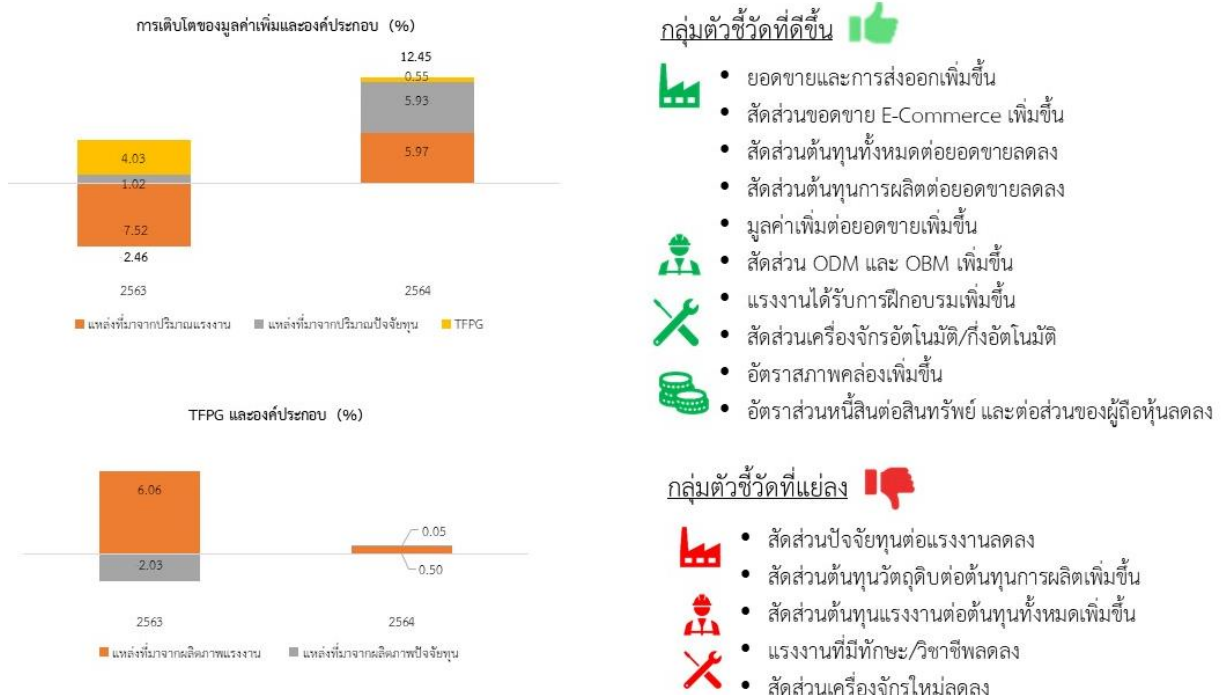
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
นวัตกรรม			
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.45	0.44	0.44

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.11.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.45 จากปีก่อน โดยมีที่มาจากปริมาณการใช้แรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.97 ในขณะที่ปริมาณการใช้ปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.93 และ TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.55 ซึ่งเป็นผลมาจากคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ -0.07 มาจากแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพที่ลดลง ในขณะที่คุณภาพทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.07 ซึ่งมีการใช้เครื่องจักรใหม่และเครื่องจักรอัตโนมัติมากขึ้น สำหรับปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ลดลงร้อยละ 3.71 เกิดจากการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง ในขณะที่ภาวะตลาดเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.26 ตามยอดขายและการส่งออกที่ขยายตัว ทั้งนี้ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยเชิงคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ส่งผลให้ผลผลิตภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.05 และผลผลิตภาพปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5 โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.12

แผนภาพที่ 3.12 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2564	12.45	5.97	5.93	0.55	0.50	0.05
2563	-2.46	-7.52	1.02	4.03	6.06	-2.03

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	0.55	-0.07	0.07	-3.71	4.26
2563	4.03	0.20	1.60	3.66	-1.44

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 เมื่อวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFPG) ของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลัก พบว่าอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนและแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (TSIC 2610) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFP มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.01 เมื่อเทียบกับปีก่อน เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 1.23 ที่มีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรมมากขึ้น และผลิตภาพของปัจจัยทุนที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.78 จากการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติมากขึ้น และอุตสาหกรรมการผลิตคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง (TSIC 2620) มีอัตราการเติบโตของ TFP เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.28 เมื่อเทียบกับปีก่อน เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 0.45 จากแรงงานที่อายุเฉลี่ยน้อยลง และผลิตภาพของปัจจัยทุนหดตัวร้อยละ 0.17 จากเครื่องจักรที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี และการใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติลดลง

ตารางที่ 3.22 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2563					ปี พ.ศ. 2564						
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
26	-2.46	-7.52	1.02	4.03	6.06	-2.03	12.45	5.97	5.93	0.55	0.50	0.05
2610	-1.40	-7.58	1.06	5.12	6.74	-1.63	15.44	6.93	6.50	2.01	1.23	0.78
2620	-5.93	-7.36	0.69	0.75	3.98	-3.24	2.69	0.88	1.53	0.28	0.45	-0.17

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.11.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างมีมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (2) การพัฒนาบุคลากร และ (3) การสร้างมาตรฐานกระบวนการทำงาน โดยจะเห็นว่าผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงาน สะท้อนให้เห็นจากการพัฒนาบุคลากรและกระบวนการทำงานที่มีมาตรฐาน ซึ่งมีความสำคัญต่อการผลิตในอุตสาหกรรมเพราะต้องเผชิญกับการแข่งขันจากประเทศคู่แข่งที่สำคัญซึ่งมีเทคโนโลยีการผลิตที่สูงกว่า เช่น จีน รวมถึงการผลิตชิ้นส่วนที่ใช้ในอุตสาหกรรมสมัยใหม่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทั้งบุคลากรและกระบวนการทำงานที่มีมาตรฐานในระดับสากล

สำหรับปัญหาของผู้ประกอบการที่อยากให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนมากที่สุด จะเป็นด้านแรงงาน ได้แก่ (1) ต้นทุนแรงงาน (2) ประสิทธิภาพของแรงงานบุคลากร แสดงให้เห็นว่าในอุตสาหกรรมนี้แรงงานมีความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งประสิทธิภาพและความพอเพียงของจำนวนแรงงาน รวมถึงผู้ผลิตยัง

ต้นทุนที่ต้องจ่ายให้แรงงาน (3) ต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต สอดคล้องกับภาวะในปัจจุบันที่ราคาพลังงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3.11.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

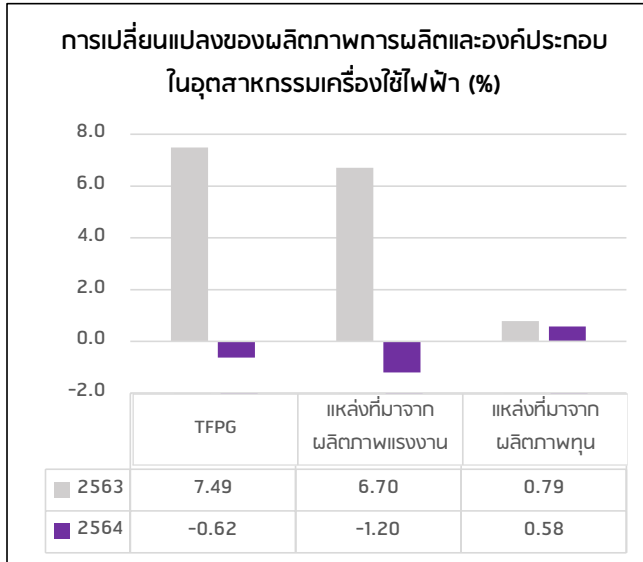
อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นไปที่การผลิตสินค้าอัจฉริยะรวมถึงอุตสาหกรรมอื่นที่นำชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการผลิตสินค้า ในช่วงปี พ.ศ. 2564 นั้น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ยังคงต้องเผชิญปัญหาขาดแคลนชิปจากความต้องการในอุตสาหกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงปัญหาราคาพลังงานที่สูงขึ้น ทั้งนี้ ความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในอุตสาหกรรมที่มีความทันสมัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้นจะช่วยให้สินค้ามีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นได้ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) การยกระดับบุคลากร โดยการพัฒนาทักษะของแรงงานให้มีความรู้ความสามารถเพื่อรองรับการผลิตที่ผู้ผลิตจะปรับตัวเข้าสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมการแพทย์สมัยใหม่ และอุตสาหกรรมอากาศยาน
- 2) ภาครัฐช่วยเหลือด้านต้นทุนการดำเนินงาน โดยเฉพาะต้นทุนด้านเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิต ผ่านมาตรการภาครัฐในการช่วยเหลือรวมถึงการวิเคราะห์ธุรกิจเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและลดการใช้พลังงาน
- 3) การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตมีการจัดหาเครื่องจักรรุ่นใหม่รวมถึงระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถปรับปรุงกระบวนการทำงาน ลดต้นทุนการผลิต รวมถึงการให้ความรู้เพื่อให้ผู้ผลิตเล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้จากการนำระบบอัตโนมัติมาใช้
- 4) การยกระดับอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เดิมให้ไปสู่อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ โดยผลักดันให้ผู้ผลิตได้เข้าร่วมกับ EECi เพื่อให้ได้ใช้โครงสร้างพื้นฐานที่วางไว้ที่จะช่วยยกระดับผู้ผลิตดั้งเดิมได้

3.12 TSIC 27 : อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า ปี 2564

TFPG ลดตัวจากปีก่อน เป็นผลมาจากผลิตภาพ
แรงงานลดลงมาก ขณะที่ ผลิตภาพทุนทรงตัว โดยมี
ปัจจัยหลักจากความต้องการสินค้าในตลาดโลกยัง
เติบโตได้ต่อเนื่อง

- อุตสาหกรรมยังคงขยายตัวจากการผลิตและกำลังการผลิต
ที่เพิ่มขึ้น แม้จะต้องเผชิญกับสถานการณ์ COVID-19
- สินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทเครื่องปรับอากาศมีการส่งออก
ลดลง ขณะที่ประเภทตู้เย็น หรือเครื่องซักผ้ายังคง
ขยายตัวได้ดี
- สินค้าอุปกรณ์ไฟฟ้ากำลัง ส่งออกได้มากขึ้นโดยเฉพาะ
แผงสวิตช์และแผงควบคุมกระแสไฟฟ้า

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ยอดขายและยอดการส่งออก
เพิ่มขึ้น
- ปัจจัยทุนต่อแรงงาน
- แรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม
- สัดส่วนเครื่องจักรใหม่และ
เครื่องจักรอัตโนมัติ
- ต้นทุนต่อยอดขายลดลง
- มูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย

ตัวชี้วัดที่แย่งลง

- ยอดขาย e-commerce
- สัดส่วน ODM และ OBM
- แรงงานที่มีทักษะ
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อ
ต้นทุนการผลิต
- สภาพคล่อง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้ายังคง ขยายตัว

- วิจัยและพัฒนาสินค้าประเภทอุปกรณ์อัจฉริยะเพื่อขยาย
ตลาดทั้งในและต่างประเทศมากขึ้น รวมถึงการเข้าสู่
อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงอย่างอุตสาหกรรมยานยนต์
อัจฉริยะ
- การวางแผนการผลิตในระยะยาวเพื่อรองรับการขาดแคลน
แผงวงจรไฟฟ้า โดยร่วมกับผู้ผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์
รวมถึงการหาแหล่งวัตถุดิบเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น
ในการจัดหาวัตถุดิบมากขึ้น
- การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรวมถึงการฝึกอบรม
ที่ตรงความต้องการผู้ผลิตที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ
ทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดการพัฒนาสินค้าที่มีมูลค่าสูง
และตรงตามความต้องการของตลาดมากขึ้น
- สร้างความตระหนักให้แก่ผู้ผลิตในการนำเครื่องจักร
สมัยใหม่มาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์
เพื่อให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต รวมถึงสนับสนุนให้
ผู้ประกอบการเข้าถึงสินเชื่อที่เกี่ยวข้อง

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

<p>กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว</p> <p>-</p>	<p>กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • การผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า • การผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า • การผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน
<p>กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว</p> <p>-</p>	<p>กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> • การผลิตสายไฟและเคเบิลอื่น ๆ ชนิดใช้ในทาง อิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า

อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า (TSIC 27) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การจ่าย และการใช้กระแสไฟฟ้า รวมถึงการผลิตหลอดไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ให้สัญญาณ และเครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน ประกอบด้วย การผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า หม้อแปลงไฟฟ้า และอุปกรณ์ควบคุมและจ่ายไฟฟ้า การผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า การผลิตสายไฟ และอุปกรณ์การเดินสายไฟฟ้า การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับให้แสงสว่าง การผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน รวมถึงการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าอื่น ๆ

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 115 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 62 ราย ขนาดกลาง 41 ราย และขนาดเล็ก 12 ราย ครอบคลุมมูลค่ายอดขายร้อยละ 59.3 ของประชากรทั้งหมด ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ ได้แก่ การผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า การผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า การผลิตสายไฟและเคเบิลอื่น ๆ ชนิดใช้ในทางอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า และการผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน

3.12.1 โครงสร้างอุตสาหกรรม

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.23 พบว่าส่วนใหญ่แล้วลดลง โดยตัวชี้วัดที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมอย่างสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 76.10 ในปีก่อนเป็นร้อยละ 75.13 ในปีนี้ ขณะที่อายุแรงงานโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 39.44 แต่ยังคงให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมแรงงานสะท้อนโดยตัวชี้วัดสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30.47 จากปีก่อนเป็นร้อยละ 32.20 ในปีนี้ สำหรับสัดส่วนของเครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี อยู่ที่ร้อยละ 24.18 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่เท่ากับร้อยละ 6.70 รวมถึงสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติยังเพิ่มขึ้นในปีนี้อยู่ที่ร้อยละ 18.85 จากปีก่อนที่ร้อยละ 17.07 สะท้อนให้เห็นว่าในปีนี้ผู้ผลิตให้ความสำคัญกับเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติและเครื่องจักรที่มีอายุมากกว่า 5 ปี

สำหรับด้านการบริหารจัดการ ด้านต้นทุนการผลิตดีขึ้นจากปีก่อน โดยเฉพาะในด้านต้นทุนต่อยอดขายโดยต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 80.31 ปีก่อนเป็นร้อยละ 79.91 ในปีนี้ เช่นเดียวกับต้นทุนการผลิตต่อยอดขายลดลงจากร้อยละ 64.17 ในปีก่อนเป็นร้อยละ 63.81 ในปีนี้ และมีมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้นเล็กน้อยอยู่ที่ร้อยละ 25.81 จากร้อยละ 25.62 ในปีก่อน ขณะที่ด้านการเงินแย่งจากปีก่อนโดยมีการบริหารสภาพคล่องลดลงและการก่อหนี้เพิ่มขึ้น

อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าของไทยในปี พ.ศ. 2564 การผลิตในอุตสาหกรรมนี้ยังคงขยายตัวโดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.58 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า ส่งผลให้มีอัตราการใช้จ่ายกำลังการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 66.67 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 62.29 ในปีก่อน สำหรับมูลค่าการส่งออกเครื่องใช้ไฟฟ้าของไทยในปี พ.ศ. 2564 เท่ากับ 635,264.62 ล้านบาท หรือ 19,864 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 20.22 ในรูปเงินบาท โดยสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกมากที่สุดในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างเครื่องปรับอากาศมีการส่งออกเพิ่มร้อยละ 17.65 แต่หากพิจารณาสินค้าที่มีความสำคัญในการส่งออกมากเป็นอันดับต่อมาอย่างตู้เย็นมีการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.59 หรือเครื่องอุปกรณ์สำหรับป้องกันวงจรไฟฟ้าและส่วนประกอบมีการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.39 แสดงให้เห็นว่าสินค้าโดยส่วนใหญ่มีความต้องการในตลาดโลกอย่างต่อเนื่อง ขณะที่มูลค่าการส่งออกอุปกรณ์ไฟฟ้ากำลังของไทยในปี พ.ศ. 2564 เท่ากับ 256,325.31 ล้านบาท หรือ 8,015 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.18 ในรูปเงินบาท โดยสินค้าที่

ส่งออกมากที่สุดสองอันดับแรกมีการส่งออกเพิ่มขึ้น โดยแผงสวิตช์และแผงควบคุมกระแสไฟฟ้า มีการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.97 เครื่องเปลี่ยนไฟฟ้าส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.37

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าไทยในปี พ.ศ. 2565 แม้จะยังคงฟื้นตัวได้ดีขึ้นจากสถานการณ์ COVID-19 ที่คลี่คลายและสามารถผลิตและส่งออกได้มากขึ้น แต่ก็ยังต้องเผชิญกับความต้องการชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นเพื่อใช้ในการสินค้าในอุตสาหกรรมต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมการแพทย์ อุตสาหกรรมอากาศยาน แต่การผลิตชิ้นส่วนก็ยังคงไม่เพียงพอและทำให้เกิดการขาดแคลนอยู่ แต่ยังคงต้องติดตามสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งปัญหาสงครามการค้าระหว่างสหรัฐและจีนที่ยังคงใช้มาตรการกีดกันทางการค้า ซึ่งไทยก็มีแนวโน้มได้รับอานิสงส์จำหน่ายได้มากขึ้นโดยเฉพาะเครื่องปรับอากาศและตู้เย็น นอกจากนี้เครื่องใช้ไฟฟ้ารุ่นใหม่ที่น่าระบบ IoT มาใช้มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการมากขึ้น เป็นโอกาสให้ผู้ผลิตพัฒนาสินค้าเพื่อรองรับความต้องการ

ตารางที่ 3.23 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

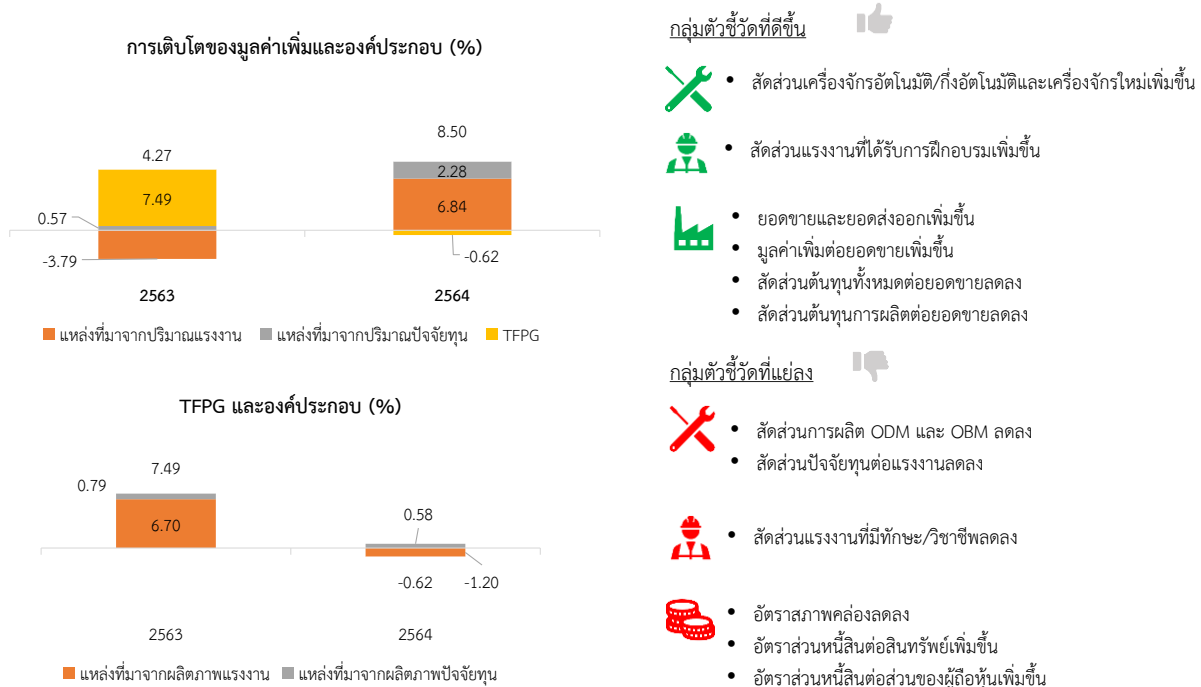
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
โครงสร้างการผลิตและการขาย			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-4.12	-3.85	8.14
การเติบโตของการส่งออก (%)		-2.05	16.86
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	75.56	76.10	75.13
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	30.25	30.47	32.20
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	38.46	38.54	39.44
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	8.44	6.70	24.18
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	17.07	17.07	18.85
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	1.03	1.82	0.00
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.52	0.54	0.55
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	28.68	30.09	28.15
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	1.80	1.87	1.76
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	82.03	80.31	79.91
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	64.97	64.17	63.81
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	16.72	15.86	15.87
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	23.81	25.62	25.81
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	80.43	80.17	85.86
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	6.67	6.51	6.51
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.90	1.92	1.78
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.42	0.42	0.43
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.77	0.75	0.85
นวัตกรรม			
สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (ร้อยละ)	0.49	0.48	0.48

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.12.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.50 จากปีก่อน โดยมีที่มาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณการใช้ปัจจัยทุนร้อยละ 2.28 ปริมาณแรงงานร้อยละ 6.84 ในขณะที่ TFP ลดลงร้อยละ 0.62 เป็นผลมาจากคุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.64 จากแรงงานมีทักษะ/แรงงานวิชาชีพที่ลดลง ขณะที่การใช้เครื่องจักรอัตโนมัติและเครื่องจักรรุ่นใหม่เพิ่มขึ้นส่งผลให้คุณภาพทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.24 ภาวะตลาดเพิ่มขึ้นละ 3.24 มาจากการเติบโตของยอดขายและการส่งออกขณะที่คุณภาพแรงงานลดลงร้อยละ 0.29 เป็นผลจากสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพลดลง ปัจจัยคุณภาพอื่นลดลงร้อยละ 8.35 มาจากสัดส่วนยอดขาย E-Commerce และสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ลดลง รวมถึงสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารที่เพิ่มขึ้น ความเสี่ยงทางการเงินที่เพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจัยเชิงคุณภาพและปัจจัยภายนอกที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ส่งผลให้ผลผลิตภาพเฉพาะส่วนของปัจจัยทุนขยายตัวร้อยละ 0.58 ในขณะที่ ผลผลิตภาพแรงงานจะลดลงร้อยละ 1.20 โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.13

แผนภาพที่ 3.13 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2564	8.50	6.84	2.28	-0.62	-1.20	0.58
2563	4.27	-3.79	0.57	7.49	6.70	0.79

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	-0.62	-0.64	3.24	-8.35	5.13
2563	7.49	0.37	-0.28	9.82	-2.43

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

ข้อมูลจากการสำรวจในปี พ.ศ. 2564 เมื่อวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFPG) ของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า ลงไป ในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลัก พบว่าการผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า (TSIC 2720) เป็นอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFPG มากที่สุด โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.35 เมื่อเทียบกับปีก่อน เป็นผลมาจากการขยายตัวของผลผลิตภาพแรงงาน ร้อยละ 17.20 ที่มีสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรมร้อยละ 11.79 แต่ผลผลิตภาพของปัจจัยทุนกลับลดลงร้อยละ 1.85 จากสัดส่วนเครื่องจักรใหม่ที่ลดลง

ในขณะเดียวกัน การผลิตสายไฟและเคเบิลอื่น ๆ ชนิดใช้ในทางอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า (TSIC 2732) เป็นอุตสาหกรรมย่อยที่อัตราการเติบโตของ TFPG หดตัว โดยหดตัวถึงร้อยละ 23.61 โดยเกิดจากการลดลงด้านปัจจัยแรงงานถึงร้อยละ 23.05 ซึ่งมาจากทั้งสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมลดลง รวมถึงผลผลิตภาพด้านปัจจัยทุนลดลงร้อยละ 0.56 มาจากสัดส่วนของเครื่องจักรรุ่นใหม่ลดลง ขณะที่ปัจจัยคุณภาพด้านภาวะตลาดเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.48 ซึ่งมายอดขยายที่เพิ่มขึ้น

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก มีปัจจัยบวกที่สนับสนุนให้ TFPG เพิ่มขึ้นคือผลผลิตภาพแรงงานเป็นหลัก โดยพบว่าส่วนมากมีอัตราที่เพิ่มขึ้นมากกว่าผลผลิตภาพปัจจัยทุน เป็นผลจากการเพิ่มสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการอบรม โดยกลุ่ม TSIC ย่อยที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 2720 : การผลิตแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้า มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.35 จากปีก่อน
- TSIC 2710 : การผลิตมอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องกำเนิดไฟฟ้า มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.90 จากปีก่อน
- TSIC 2750 : การผลิตเครื่องใช้ในครัวเรือน มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.14 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.24 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ.2563						ปี พ.ศ.2564					
	มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม VA	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
27	4.27	-3.79	0.57	7.49	6.70	0.79	8.50	6.84	2.28	-0.62	-1.20	0.58
2710	4.27	5.57	1.50	-2.80	-2.80	0.00	13.11	9.20	2.01	1.90	-0.99	2.89
2720	-4.24	2.23	-2.36	-4.11	-4.66	0.56	7.14	-12.59	4.38	15.35	17.20	-1.85
2732	7.84	-9.41	3.67	13.57	14.77	-1.19	3.64	25.41	1.84	-23.61	-23.05	-0.56
2750	4.75	-8.96	-1.30	15.01	12.45	2.56	7.05	4.25	2.66	0.14	0.73	-0.59

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.12.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างมีมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) การพัฒนาบุคลากร (2) ปรับปรุงกระบวนการทำงาน และ (3) การซื้อเครื่องจักรเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการ โดยจะเห็นว่าผู้ประกอบการในกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงาน สะท้อนให้เห็นจากการซื้อเครื่องจักร และเพิ่มพัฒนาบุคลากร ซึ่งการซื้อเครื่องจักรเพิ่มจากการสำรวจการที่เป็นเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ เพื่อช่วยให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตได้ รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ซึ่งจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้ สำหรับปัญหาของผู้ประกอบการที่อยากให้องค์กรภาครัฐสนับสนุนมากที่สุด ได้แก่ (1) ประสิทธิภาพแรงงาน/บุคลากร (2) ต้นทุนวัตถุดิบ (3) ต้นทุนแรงงาน แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตยังต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนชิปส่งผลให้ ต้นทุนวัตถุดิบเพิ่มขึ้น รวมถึงต้นทุนค่าแรงซึ่งมีแนวโน้มที่จะปรับเพิ่มขึ้น ในขณะที่แรงงานยังขาดประสิทธิภาพซึ่งควรจะได้รับ การสนับสนุนจากภาครัฐ

3.12.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

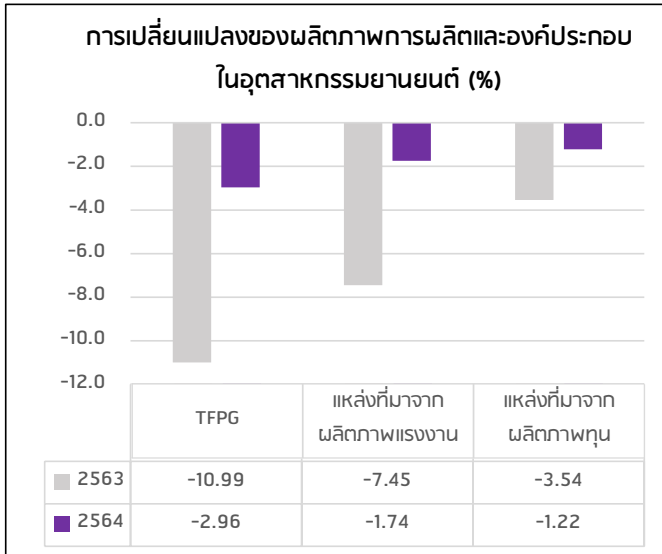
จากการวิเคราะห์อุตสาหกรรมการผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวโดยการนำเครื่องจักรที่มีระบบอัตโนมัติ การฝึกอบรมแรงงานให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น ทั้งนี้ราคาพลังงานมีส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานของผู้ผลิตและรวมถึงปัญหาวัตถุดิบที่ขาดแคลนก็ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นในอนาคตได้ หากสามารถบริหารจัดการต้นทุนและพัฒนาทักษะบุคลากร จะทำให้ผู้ผลิตสามารถแข่งขันได้มากขึ้น โดยเฉพาะคู่แข่งที่มีบทบาทในตลาดโลกและมีการผลิตสินค้าที่มีความอัจฉริยะมากขึ้น อย่างจีน เกาหลีใต้ ไต้หวัน ซึ่งจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรที่มีความทันสมัยและมีระบบอัตโนมัติมากขึ้นรวมทั้งต้องใช้ทักษะแรงงานมากขึ้นทั้งการวิจัยและพัฒนา การปรับกระบวนการผลิตให้สามารถทำงานกับเครื่องจักรที่ทันสมัย รวมถึงปัญหาการขาดแคลนชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้ผลิตสินค้า ภาครัฐจึงควรที่จะมุ่งเน้นการพัฒนาด้านบุคลากร ให้ความรู้แก่ผู้ผลิตถึงความสำคัญของเครื่องจักรที่มีระบบอัตโนมัติ ที่ทันสมัยมากขึ้น รวมถึงผู้ผลิตมีการวิจัยและพัฒนาสินค้าที่มีเทคโนโลยีสูงขึ้น ความสามารถในการออกแบบ รวมถึงการปรับตัวรับกับปัญหาการขาดแคลนชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์โดยการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมมีแนวทาง ดังนี้

- 1) ผู้ผลิตอุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า มุ่งเน้นการทำวิจัยและพัฒนาทั้งในอุตสาหกรรมดั้งเดิมอย่างเครื่องใช้ไฟฟ้า และเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง โดยเฉพาะอุปกรณ์ไฟฟ้ากำลังที่มีแนวโน้มความต้องการในหลายอุตสาหกรรมมากขึ้น
- 2) ภาครัฐมีมาตรการช่วยเหลือทางการเงินด้านต้นทุนการผลิตทั้งต้นทุนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต และต้นทุนด้านพลังงานให้แก่ผู้ผลิต เพื่อช่วยเหลือให้ผู้ผลิตมีต้นทุนที่ลดลง
- 3) การพัฒนาหลักสูตรทั้งการเรียน การฝึกอบรมที่ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรม โดยเฉพาะองค์ความรู้ด้านการออกแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อพัฒนาสินค้าให้มูลค่าเพิ่ม
- 4) ส่งเสริมให้ผู้ผลิตใช้ระบบอัตโนมัติมากขึ้น โดยการให้ความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์การส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงกระบวนการผลิตที่สามารถใช้ระบบอัตโนมัติได้ การสนับสนุนการให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการในการปรับเปลี่ยนมากขึ้น

3.13 TSIC 29 : การผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมยานยนต์ ปี 2564

TFPG ปรับตัวลดลง แต่มีแนวโน้มดีขึ้นจากปีก่อน เป็นผลมาจากผลิตภาพทุนและผลิตภาพแรงงานหดตัวน้อยลง โดยมีปัจจัยหลักจากการขาดแคลนวัตถุดิบและการเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่อุปทาน

- ภาวะเศรษฐกิจของโลกและไทยฟื้นตัว ทำให้รายได้ภาคเอกชนปรับตัวดีขึ้น ทำให้มีความต้องการเพิ่มขึ้น
- อย่างไรก็ดี กำลังซื้อของภาคเอกชนยังกลับมาฟื้นตัวยังไม่เต็มที่ เนื่องจากยังมีภาระหนี้สูง ประกอบกับความเข้มงวดในการปล่อยสินเชื่ออย่างระมัดระวัง
- นอกจากนี้ ผู้ผลิตยานยนต์ยังประสบปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบทั่วโลก
- รวมถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่อุปทานที่เริ่มเปลี่ยนผ่านไปสู่ยานยนต์ EV

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ภาวะตลาดขยายตัวได้ดีทั้งในและต่างประเทศ
- สัดส่วนยอดขาย E-Commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายลดลง
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลง

- สัดส่วนแรงงานทักษะและสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานลดลง
- สัดส่วนการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง
- อัตราส่วนสภาพคล่องลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตยานยนต์ยังคงขยายตัว

- พิจารณาเพิ่มความต่อเนื่องของมาตรการส่งเสริมการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า โดยเฉพาะในฝั่งผู้บริโภคและภาครัฐกิจ
- ส่งเสริมการลงทุนใน EV Value chain ทั้งโดยผู้ผลิตยานยนต์ไฟฟ้าระดับโลก และผู้ประกอบการไทยให้ครบทั้งต้น กลาง และปลายน้ำ
- ผู้ประกอบการต้องยกระดับคุณภาพการผลิตโดยดำเนินการทั้งการสนับสนุนเทคโนโลยีและความสามารถบุคลากรเพื่อรองรับมาตรฐานที่จำเป็นในห่วงโซ่คุณค่าของโลก
- พิจารณาให้ความสำคัญของนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์ โดยให้ลดอุตสาหกรรมเดิมแบบค่อยเป็นค่อยไปและส่งเสริมอุตสาหกรรม EV มาสอดรับปัจจัยส่วนนี้

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว -	กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว -
กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว -	กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว <ul style="list-style-type: none"> การผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิตรถกระบะ 1 คัน การผลิตชิ้นส่วนไฟฟ้าและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์

TSIC 29 เป็นหมวดหมู่ของอุตสาหกรรมตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง โดยดำเนินกิจกรรมการผลิตยานยนต์ เครื่องยนต์สันดาปแก๊สโซลีน เครื่องยนต์สันดาปดีเซล การผลิตรถกระบะ และการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ อาทิ อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ ชุดสายไฟสำหรับรถยนต์และจักรยานยนต์ เป็นต้น โดยหมวดย่อยที่ทำการสำรวจประกอบด้วย 2910 การผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิตกระบะ 1 ตัน และ 2930 การผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างผู้ประกอบการของการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 137 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 78 ราย ขนาดกลาง 41 ราย และขนาดเล็ก 18 ราย คลอบคลุมร้อยละ 64.2 ของรายได้ทั้งหมดของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง โดยประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ อาทิ การผลิตยานยนต์ การผลิตเครื่องยนต์ สำหรับยานยนต์ การผลิตตัวถังยานยนต์ การผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ เช่น ที่นั่งภายใน ยานยนต์ อุปกรณ์ไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ ชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมอื่น ๆ สำหรับยานยนต์

3.13.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.25 พบว่า มีภาวะขยายตัวอันเป็นผลมาจากการหดตัวอย่างรุนแรงเมื่อปีก่อน โดยเฉพาะภาวะตลาดที่เพิ่มขึ้น ทั้งด้านยอดขายที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.41 และการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.69 จากปี พ.ศ. 2563 ด้านคุณภาพปัจจัยการผลิต สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.67 ประกอบกับสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.49 แสดงถึงแนวโน้มลงทุนในด้านปัจจัยผลิตที่ต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ด้านแรงงานมีแนวโน้มหดตัว โดยสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและแรงงานที่ได้รับการอบรมหดตัวร้อยละ 1.22 และ 2.53 ตามลำดับเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 ด้านต้นทุนปรับตัวดีขึ้น โดยสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายลดลงร้อยละ 2.05 และสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้น 1.66 ขณะที่ด้านนวัตกรรมมีสัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขายคงที่

อุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงของไทยในปี พ.ศ. 2564 ด้านการผลิตปรับตัวดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ ตามการฟื้นตัวของตลาดต่างประเทศ และการปรับตัวของผู้ผลิตในการดำเนินธุรกิจภายใต้สถานการณ์ COVID-19 แต่ยังคงต้องติดตามปัญหาขาดแคลนชิ้นส่วนสำคัญ โดยมีการผลิตรถยนต์ทั้งสิ้น 1.69 ล้านคัน ขยายตัวร้อยละ 18.1 จากปีก่อนหน้า จำแนกเป็นรถยนต์พาณิชย์จำนวน 1.09 ล้านคัน มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 22.04 และรถยนต์นั่งส่วนบุคคลจำนวน 0.60 ล้านคัน มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 10.58 สอดคล้องกับปริมาณการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่ปรับตัวดีขึ้นเช่นกัน โดยมีดัชนีผลผลิตขยายตัวร้อยละ 16.8 จากปีก่อน

ภาวะตลาดของอุตสาหกรรมยานยนต์ฟื้นตัวได้ดีในตลาดต่างประเทศ เป็นผลจากเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าฟื้นตัวได้อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับสถานการณ์ COVID-19 ที่เริ่มคลี่คลาย โดยการส่งออกยานยนต์มีมูลค่า 6.13 แสนล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ. และขยายตัวถึงร้อยละ 30.4 จากปีก่อน จำแนกเป็นรถยนต์เพื่อการพาณิชย์มูลค่า 4.02 แสนล้านดอลลาร์ สหรัฐฯ. มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 33.11 และรถยนต์นั่งส่วนบุคคลมูลค่า 2.11 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 25.06 ส่วนการส่งออกชิ้นส่วนยานยนต์มีมูลค่า 4.76 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 7.82 ในขณะที่ ตลาดในประเทศยังหดตัวต่อเนื่อง มีปัจจัยลบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 รอบใหม่ในไทยที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและระมัดระวังการใช้จ่ายมากขึ้น การจัดงานแสดงรถยนต์ประจำปีที่ถูกเลื่อนหรือยกเลิกไป หนัภาคครัวเรือนที่ยังทรงตัว

อยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง และอัตราการว่างงานที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่มีปัจจัยสนับสนุนอยู่บ้างจากการจัดทำโปรโมชันและการส่งเสริมการขายของค้ายรถยนต์ โดยเฉพาะที่ผ่านช่องทางออนไลน์ การเติบโตอย่างต่อเนื่องของตลาด E-commerce และธุรกิจ โดยมียอดขายรถยนต์ภายในประเทศอยู่ที่ 0.76 ล้านคัน หดตัวร้อยละ 4.2 จากปีก่อน จำแนกเป็นรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ 0.51 ล้านคัน หดตัวร้อยละ 1.90 และรถยนต์นั่งส่วนบุคคล 0.25 ล้านคัน หดตัวร้อยละ 8.40

สำหรับปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อแนวโน้มอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงไทยในระยะข้างหน้า ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนเซมิคอนดักเตอร์ทั่วโลก และต้นทุนวัตถุดิบต่างๆ ที่ปรับสูงขึ้นในตลาดโลกและภายในประเทศ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการผลิตและทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น แนวโน้มการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าที่ทำให้ผู้ผลิตต้องปรับตัว โดยเฉพาะกลุ่มชิ้นส่วนยานยนต์ที่เกี่ยวข้องกับระบบขับเคลื่อนและระบบส่งกำลัง รวมถึงแนวโน้มการเติบโตของธุรกิจให้บริการ Car Sharing ตลอดจนพฤติกรรมผู้บริโภคที่เริ่มเปลี่ยนไป ซึ่งจะส่งผลให้ความต้องการถือครองยานยนต์ลดลง

ตารางที่ 3.25 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

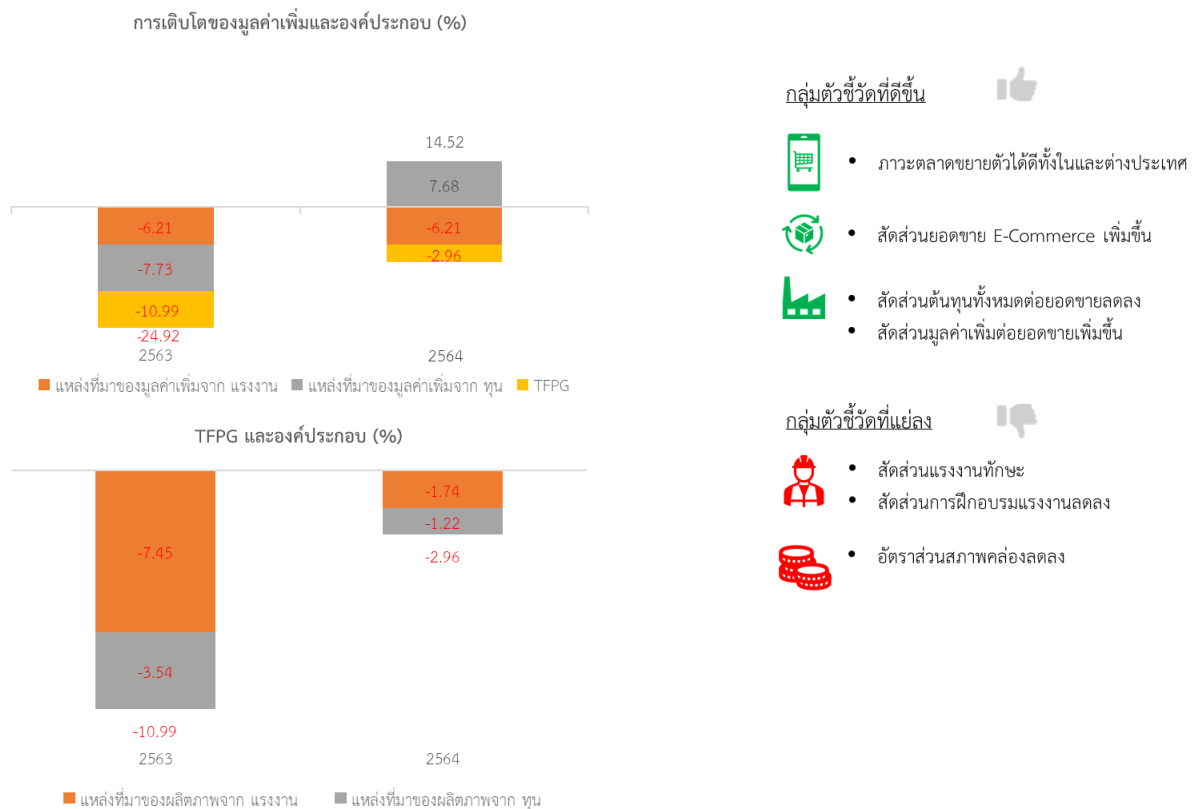
ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-6.00	-9.52	6.41
การเติบโตของการส่งออก (%)		-15.50	5.69
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	51.76	48.77	79.95
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	29.03	31.21	28.68
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	37.94	39.18	40.14
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	8.71	10.50	11.16
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	30.91	29.06	29.55
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.88	3.98	3.93
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.03	0.04	0.07
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	14.72	16.43	16.21
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	2.13	2.42	2.40
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	90.65	95.76	82.89
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	81.33	86.14	77.99
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	9.04	9.32	4.90
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	29.58	25.07	17.73
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	78.63	79.18	86.21
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	4.29	4.32	3.57
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.25	2.21	1.90
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.34	0.33	0.33
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.52	0.50	0.53
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.34	0.34	0.02

ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.13.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ปี พ.ศ. 2564 พบว่า อุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วงมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.52 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 เกิดจาก ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.8 ปัจจัยทุนขยายตัวร้อยละ 7.68 อย่างไรก็ตาม TFPG ลดลง ร้อยละ 2.96 โดยได้รับผลกระทบจากผลผลิตภาพแรงงานและผลผลิตภาพทุนที่ลดลงร้อยละ 1.74 และ 1.22 ตามลำดับ ซึ่งผลผลิตภาพที่ลดลงเป็นผลจากปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ หดตัวหรือมีการเติบโตต่ำ โดยคุณภาพ ปัจจัยการผลิตลดลงร้อยละ 0.68 ด้านคุณภาพปัจจัยทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.26 ส่วนปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ หดตัว ร้อยละ 6.58 โดยปัจจัยด้านแรงงานและการบริหารห่วงโซ่อุปทานของวัตถุดิบที่จำเป็นต่อการผลิต ส่งผลกระทบต่อ TFPG ขณะที่ภาวะตลาดซึ่งเติบโตถึงร้อยละ 4.04 ช่วยประคองภาพรวมได้ไม่มากนัก ซึ่งปัจจัยเชิงคุณภาพและปัจจัยภายนอกที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ส่งผลให้ผลผลิตภาพเฉพาะส่วนของแรงงานและ ปัจจัยทุนหดตัวร้อยละ 1.74 และ 1.22 ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ ตามแผนภาพที่ 3.14

แผนภาพที่ 3.14 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบ ของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2564	14.52	9.80	7.68	-2.96	-1.74	-1.22
2563	-24.92	-6.21	-7.73	-10.99	-7.45	-3.54

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	-2.96	-0.68	0.26	-6.58	4.04
2563	-10.99	-1.64	-0.01	-3.33	-6.00

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

จากการวิเคราะห์ทั้งหมดอุตสาหกรรมยานยนต์พบว่า การผลิตรถยนต์ส่วนบุคคลและการผลิต กระบะ 1 ตัน (TSIC2910) และ 2930 การผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์เสริมสำหรับยานยนต์ (TSIC2930) มีการขยายตัวของมูลค่าเพิ่มแต่มี TFP ลดลงซึ่งเป็นลักษณะแนวโน้มไม่ดี โดยมูลค่าเพิ่มที่ขยายตัวเป็นผล มาจากการเพิ่มทุนของธุรกิจและการขยายตัวขึ้นของตลาดเมื่อเทียบกับปีก่อน ส่วนทางการผลิตภาพแรงงาน และผลิตภาพทุนซึ่งแสดงถึงแนวโน้มการผลิตที่อาจจะลดลง โดยประเมินว่าปัจจัยมาจากการเฝ้าระวัง การเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมซึ่งกำลังเปลี่ยนไปในทิศทางการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า ซึ่งเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่ มูลค่าและการวางแผนกลยุทธ์การผลิตอันมีผลต่อการจัดการผลิตภาพแรงงานและทุนโดยตรง

ตารางที่ 3.26 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิต ภาพ แรงงาน	ผลิต ภาพ ทุน
29	-24.92	-6.21	-7.73	-10.99	-7.45	-3.54	14.52	9.80	7.68	-2.96	-1.74	-1.22
2910	-15.67	-6.00	-2.87	-6.80	-2.75	-4.05	20.20	11.74	14.46	-6.00	-0.45	-5.55
2930	-30.41	-6.29	-9.58	-14.54	-10.19	-4.35	11.15	8.89	5.22	-2.96	-2.72	-0.24

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.13.3 ปัญหา/อุปสรรค

จากการสำรวจผู้ประกอบการ พบว่าประเด็นปัญหาที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมยานยนต์ พบมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ปัญหาด้านต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต (2) ปัญหาด้านต้นทุนวัตถุดิบ โดยเฉพาะเหล็กกล้าและเคมีคอนดักเตอร์ที่ปรับตัวสูงขึ้นจากปัญหาด้านห่วงโซ่อุปทานและความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ และ (3) ปัญหาด้านต้นทุนแรงงานที่สูงขึ้นตามเงินเฟ้อ อย่างไรก็ตาม จากปัญหาข้างต้น ผู้ประกอบการยังมีแนวโน้มลงทุนเพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิต ซื้อเครื่องจักรเพิ่ม และพัฒนาบุคลากรเพิ่มเติม

3.13.4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โดยภาพรวมแล้ว อุตสาหกรรมยานยนต์ของไทยในปี พ.ศ. 2564 พึ่งตัวขึ้นจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวซึ่งกระตุ้นความต้องการซื้อยานยนต์ทั้งในภาคบุคคลและภาคธุรกิจ โดยการเติบโตขึ้นนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ปีก่อนหน้ามีค่าตัวซื้อที่ลดลงต่ำจากสถานการณ์โรคระบาด ทำให้แม้ในปี พ.ศ. 2564 จะมีการฟื้นตัวขึ้นแต่ยังไม่ถึงสภาวะปกติก่อนการแพร่ระบาด ประกอบกับสถานการณ์สืบเนื่องจากการแพร่ระบาดทำให้หนี้ครัวเรือนยังไม่มีแนวโน้มลดลงและการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นซึ่งกดดันตลาดยานยนต์

ในฝั่งผู้บริโภค อีกด้านหนึ่งทางภาคธุรกิจมีแนวโน้มการลงทุนเพิ่มขึ้นจากการขยายตัวในภาคขนส่งที่สืบเนื่องมาจาก E-commerce จึงยังคงมีส่วนกระตุ้นอุตสาหกรรมอยู่ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมยานยนต์ยังมีความท้าทายใหญ่ในการเปลี่ยนผ่านสู่การใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า ทั้งนี้ จากภาพรวมโอกาสและอุปสรรคประเทศไทยควรพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อผลักดันอุตสาหกรรมยานยนต์ เรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

ในระยะสั้น

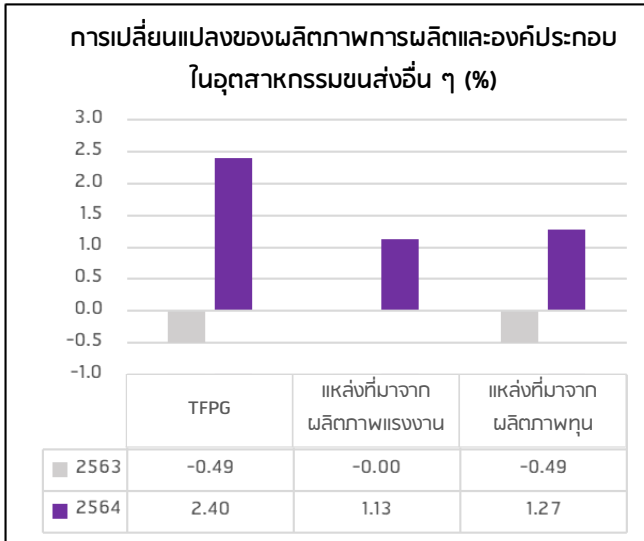
- 1) ส่งเสริมการลงทุนโดยผู้ผลิตรายานยนต์ไฟฟ้าระดับโลก โดยเฉพาะรายที่ต้องการทำตลาดในประเทศไทยและอาเซียน ร่วมกับการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการลงทุนในห่วงโซ่คุณค่าของยานยนต์ไฟฟ้าทั้งต้น กลาง และปลายน้ำเพื่อให้อุตสาหกรรมเปลี่ยนผ่านอย่างครบวงจร
- 2) พิจารณาเพิ่มความต่อเนื่องของมาตรการส่งเสริมการใช้งานยานยนต์ไฟฟ้า โดยเฉพาะการเร่งขับเคลื่อนการจัดซื้อและแรใช้ของหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงในฝั่งผู้บริโภคและภาคธุรกิจ เพื่อเพิ่มอุปสงค์และขยายตลาดให้รองรับการเปลี่ยนผ่านของผู้ผลิตและผู้ประกอบการในระยะยาว เนื่องจากตลาดในระยะสั้นยังมีความเสี่ยงอยู่มากซึ่งอาจทำให้นโยบายสนับสนุนระยะสั้นถึงระยะกลางไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่วางไว้

ในระยะปานกลางถึงระยะยาว

- 3) ยกกระดับคุณภาพการผลิตโดยดำเนินการทั้งการสนับสนุนเทคโนโลยีและความสามารถบุคลากรเพื่อรองรับการผลิตมาตรฐานใหม่ ผู้ประกอบการควรมีแผนกลยุทธ์ในการการเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิต โดยเฉพาะหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต รวมถึงการยกระดับคุณภาพแรงงานเพื่อรองรับการปรับปรุงการผลิตรูปแบบใหม่ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรเร่งให้ผู้ประกอบการเห็นความสำคัญในการลงทุนด้านเทคโนโลยีการผลิตเพิ่มขึ้น รวมถึงร่วมส่งมอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตที่จำเป็นเพื่อเข้าสู่ห่วงโซ่การผลิตและห่วงโซ่คุณค่าในระดับโลก
- 4) พิจารณาลำดับความสำคัญของการส่งเสริมการลงทุนในห่วงโซ่ในอุตสาหกรรมยานยนต์ โดยให้ค่อย ๆ ลดระดับการส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์ในเครื่องยนต์สันดาปเพื่อรักษาระดับผลิตภาพไม่ให้เสียไปในทันที ขณะเดียวกันให้เพิ่มการส่งเสริมการลงทุนในห่วงโซ่คุณค่าของยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อสอดรับกับปัจจัยการผลิตที่ลดลงของอุตสาหกรรมเดิม และไม่ให้เกิดภาวะลดลงเฉียบพลัน โดยเฉพาะปัจจัยแรงงานซึ่งหากลดลงทันทีจะมีผลต่อการผลิตและเศรษฐกิจอย่างมาก

3.14 TSIC 30 : การผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมขนส่งอื่น ๆ ปี 2564

TFPG เพิ่มขึ้นจากปีก่อน เป็นผลมาจากผลิตภาพทุน และผลิตภาพแรงงานที่ปรับดีขึ้นมาก โดยมีปัจจัยหลักจากภาวะเศรษฐกิจในประเทศและต่างประเทศฟื้นตัว ประกอบกับการเติบโตของธุรกิจขนส่งพัสดุและอาหาร

- ภาวะเศรษฐกิจของโลกและไทยเริ่มฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มรายได้เกษตรกรและประชากรเศรษฐกิจฐานราก
- ความต้องการเพิ่มขึ้นจากการเติบโตและพฤติกรรมผู้บริโภคใช้บริการการบริการ Delivery และ E-commerce มากขึ้น
- ผู้ผลิตมีการปรับตัวพัฒนารูปแบบการผลิต ODM และ OBM และใช้ E-Commerce มากขึ้น

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่เพิ่มขึ้น

- ภาวะตลาดเติบโตทั้งในและต่างประเทศ
- การใช้ E-commerce เพิ่มขึ้น
- สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขายและสัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริการต่อยอดขายลดลง

ตัวชี้วัดที่ลดลง

- คุณภาพปัจจัยแรงงานลดลง ตามสัดส่วนแรงงานทักษะและสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงาน
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายลดลง

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ ยังคงขยายตัว

- การพัฒนาอุตสาหกรรมจักรยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อการส่งออกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศใหม่ ๆ
- ส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตและระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ นำมาช่วยปรับปรุงรูปแบบการทำงาน
- ส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการในตลาดเฉพาะที่ผู้ผลิตไทยมีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดแบรนด์ของไทยที่เป็นที่ยอมรับ

การผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ หมู่อ้อย 3091 อยู่ใน TSIC 30 การผลิตอุปกรณ์ขนส่งอื่น ๆ ประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ 30911 การผลิตรถจักรยานยนต์ และ 30912 การผลิตเครื่องยนต์ ชิ้นส่วน และอุปกรณ์เสริมสำหรับจักรยานยนต์ โดยนับรวมทั้งการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ในประเทศ และการส่งออกรถจักรยานยนต์

ในการสำรวจข้อมูลปี พ.ศ. 2564 จำนวนตัวอย่างสถานประกอบการของการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 26 ราย จำแนกเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 12 ราย ขนาดกลาง 9 ราย และขนาดเล็ก 5 ราย คลอบคลุมรายได้ร้อยละ 89.7 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด ประเภทของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจ เช่น การผลิตชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ การประกอบจักรยานยนต์ การผลิตเครื่องยนต์ และอุปกรณ์เสริมสำหรับจักรยานยนต์

3.14.1. โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ ในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.27 พบว่า การเติบโตของยอดขายเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 28.23 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 ขณะที่คุณภาพปัจจัยการผลิต ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับแรงงานปรับตัวลดลงทั้งสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะและสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม โดยลดลงร้อยละ 1.06 และ 0.19 ตามลำดับเมื่อเทียบกับปีก่อน ด้านการผลิตและการขายอุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์ยังคงมีสัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ที่สูงถึงร้อยละ 92.47 ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงต่อเนื่องระดับเดียวกันนับตั้งแต่เก็บข้อมูลในปี พ.ศ. 2560 ด้านต้นทุนมีสัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขายแย่งโดยอยู่ที่ร้อยละ 83.32 ใน พ.ศ. 2564 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.30 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นผลมาจากสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ 2.83 และต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.68

อุตสาหกรรมการผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนของไทยในปี พ.ศ. 2564 ด้านการผลิตปรับตัวดีขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในประเทศเริ่มปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อน โดยเฉพาะรายได้เกษตรกรที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่องส่งผลต่อกำลังซื้อของเศรษฐกิจฐานราก รวมถึงการส่งออกที่ปรับตัวดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน โดยการผลิตรถจักรยานยนต์ในปี พ.ศ. 2564 มีจำนวนทั้งสิ้น 2.07 ล้านคัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.68 จากปีก่อน

ด้านภาวะตลาดปรับตัวได้ดีทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ โดยมาจากสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าฟื้นตัวได้ดีและความนิยมของรถจักรยานยนต์เพิ่มสูงขึ้น โดยการส่งออกรถจักรยานยนต์ในปี พ.ศ. 2564 มีมูลค่า 89,418 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 46.77 ซึ่งการขยายตัวมาจากความต้องการของต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มรถจักรยานยนต์สปอร์ตเครื่องยนต์ 400 ซีซี หรือมากกว่าซึ่งมีมูลค่าสูง โดยมียอดการผลิตสูงถึง 223,369 คัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 32.41

ขณะที่ในประเทศมีความต้องการใช้งานรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้นจากหลายปัจจัย ทั้งรายได้ของเกษตรกรที่ปรับตัวดีขึ้นส่งผลต่อการซื้อรถจักรยานยนต์ การขยายตัวของบริการดิจิทัลด้านการส่งพัสดุขนาดเล็กและการส่งอาหารซึ่งต้องใช้งานรถจักรยานยนต์เพิ่มขึ้นในเขตหัวเมืองของแต่ละภูมิภาค ซึ่งผลักดันให้เกิดการขยายตัวของการจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2564 มียอดจำหน่ายรถจักรยานยนต์ในประเทศรวม 1.6 ล้านคัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 จากปีก่อน โดยกลุ่มรถจักรยานยนต์ที่ขายดีที่สุดคือกลุ่มเครื่องยนต์ขนาดระหว่าง 50-110 ซีซี เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีราคาเหมาะสมและรองรับการใช้งานได้ทั้งส่วนบุคคลและเชิงพาณิชย์ โดยมียอดจำหน่ายในปี พ.ศ. 2564 ถึง 762,875 คัน ขณะเดียวกัน ยอดจำหน่ายจักรยานยนต์ที่มีเครื่องยนต์ขนาดเกินกว่า 400 ซีซี ในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง เป็นผลมาจากความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป

นอกจากนี้ การส่งออกชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ยังมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด โดยในปี พ.ศ. 2564 การส่งออกชิ้นส่วนที่ได้รับจ้างผลิตมีมูลค่าถึง 2,388 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 104.73 ขณะที่ชิ้นส่วนอะไหล่มีมูลค่าถึง 2,119 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 72.8 โดยคาดว่าเกิดจากการเปิดโรงงานผลิตชิ้นส่วนของผู้ผลิตรถจักรยานยนต์ขนาด 400 ซีซีหรือสูงกว่าซึ่งเป็นกลุ่มที่ชิ้นส่วนมีมูลค่าสูง โดยมีการเปิดโรงงานจากผู้ผลิตกลุ่มนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563

ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวโน้มอุตสาหกรรมผลิตขนส่งอื่น ๆ ในระยะข้างหน้า ได้แก่ แนวโน้มสถานการณ์ของธุรกิจบริการดิจิทัลซึ่งการขยายตัวและการอิมมู่วัฒนธรรมต่อการซื้อรถจักรยานยนต์เพื่อให้บริการในห่วงโซ่อุปทานของบริการดิจิทัล สภาพเศรษฐกิจของกลุ่มฐานรากที่มีผลต่อความต้องการซื้อยานพาหนะ

เพื่อใช้งานด้านต่าง ๆ สถานการณ์ตลาดและเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าซึ่งมีผลต่อการส่งออกรถยนต์และชิ้นส่วนทุกรูปแบบ รวมถึงแนวโน้มการเปลี่ยนผ่านสู่การใช้งานรถยนต์ไฟฟ้า

ตารางที่ 3.27 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์

ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-0.10	-13.72	28.23
การเติบโตของการส่งออก (%)		2.09	0.00
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	61.05	63.54	85.02
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	25.71	17.00	16.81
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	40.52	40.68	42.57
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	7.18	7.18	7.21
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	32.49	34.27	34.27
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.00	1.23	1.23
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	0.42	0.41	0.40
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	90.92	93.29	92.47
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	0.97	1.18	1.71
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	92.76	94.51	83.32
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	87.25	88.96	72.62
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	5.47	5.50	6.13
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	21.94	20.96	13.97
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	75.06	74.86	84.57
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	5.88	5.62	5.32
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	1.79	1.93	1.77
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.49	0.46	0.47
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.96	0.85	0.90
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.07	0.07	0.02

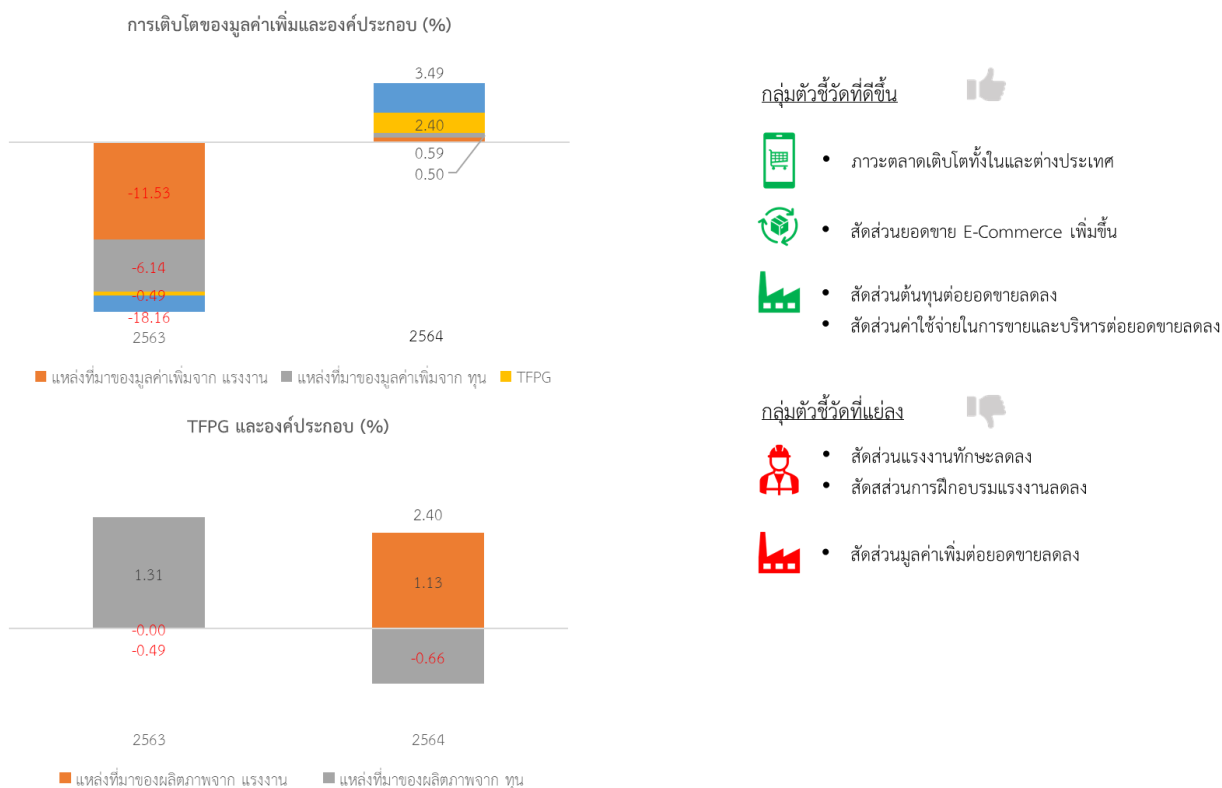
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.14.2. ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ปี พ.ศ. 2564 พบว่า อุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.49 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2563 เกิดจากปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยแรงงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.59 ปัจจัยทุนขยายตัวร้อยละ 0.50 และ TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.40 ทั้งนี้ หากพิจารณาในรายละเอียดของ TFPG พบว่า ได้รับผลกระทบจากภาวะตลาดเติบโตถึงร้อยละ 19.59 ตามยอดขายทั้งในและต่างประเทศ ในขณะที่ ปัจจัยเชิงคุณภาพต่าง ๆ หดตัวหรือมีการเติบโตต่ำ โดยคุณภาพปัจจัยการผลิตลดลงร้อยละ 0.52 มีปัจจัยสนับสนุนจากสัดส่วนแรงงานทักษะและสัดส่วนการฝึกอบรมลดลง สำหรับปัจจัยคุณภาพอื่น ๆ หดตัวร้อยละ 16.68 มีปัจจัยหลักจากการสร้างมูลค่าเพิ่มลดลง และมีการใช้ปัจจัยทุนต่อแรงงานลดลง แม้จะมีปัจจัยสนับสนุนอยู่บ้างจากการผลิตแบบ

ODM และ OBM และการใช้ E-commerce เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยเชิงคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ผลผลิตภาพแรงงานและผลผลิตภาพทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.13 และ 1.27 ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.15

แผนภาพที่ 3.15 : อัตราการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าเพิ่ม และองค์ประกอบของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนขนส่งอื่น ๆ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก	
					ผลผลิตภาพแรงงาน	ผลผลิตภาพทุน
2564	3.49	0.59	0.50	2.40	1.13	1.27
2563	-18.16	-11.53	-6.14	-0.49	-0.00	-0.49

(ข) TFPG และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFPG	แหล่งที่มาของ TFPG จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	2.40	-0.52	0.01	-16.68	19.59
2563	-0.49	1.58	0.32	7.12	-9.52

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

การผลิตรถจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ (TSIC3091) ในปี พ.ศ. 2564 อยู่ในสถานการณ์ที่ดีเนื่องจากมีขยายตัวทั้งในส่วนของมูลค่าเพิ่มและ TFP โดยเป็นผลมาจากการเติบโตของยอดขายที่สูงขึ้น รวมถึงการควบคุมปัจจัยคุณภาพของแรงงานและทุนอยู่ในระดับที่ดีควบคู่กัน อย่างไรก็ตาม ตัวเลขที่เพิ่มขึ้นยังถือว่าต่ำกว่าระดับก่อนการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อยู่มาก

ตารางที่ 3.28 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตจักรยานยนต์ และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
3091	-18.16	-11.53	-6.14	-0.49	-0.00	-0.49	3.49	0.59	0.50	2.40	1.13	1.27

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.14.3. ปัญหา/อุปสรรค

ด้านปัญหาและอุปสรรคจากกิจกรรมกลุ่มตัวอย่างพบมากที่สุด ได้แก่ (1) ปัญหาด้านกฎหมายและกฎระเบียบอุตสาหกรรม (2) ด้านภาษี (3) ด้านต้นทุนวัตถุดิบ และ (4) ด้านต้นทุนเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต โดยปัญหา 2 ประเด็นแรกมาจากมาตรการของภาครัฐไปจนถึงความเข้าใจที่มีต่อมาตรการและการจัดการของหน่วยงาน และอีก 2 ประเด็นหลังจากความไม่แน่นอนของสถานการณ์ด้านห่วงโซ่อุปทานโลกอันเกิดจากความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์และความไม่แน่นอนของสถานการณ์โรคระบาดระดับโลก

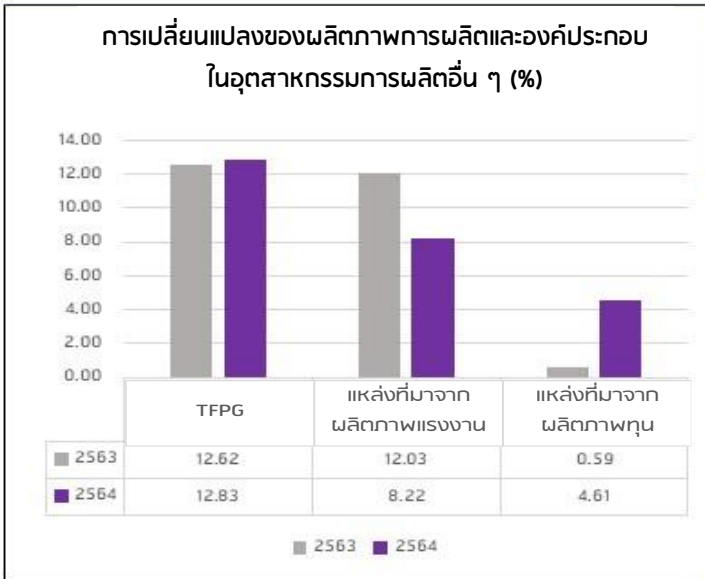
3.14.4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำหรับภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิตจักรยานยนต์และชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวได้ดีจากทั้งปัจจัยการบริโภคในประเทศที่ดีขึ้นซึ่งได้รับผลดีจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในประเทศ โดยเฉพาะการปรับตัวเพิ่มขึ้นของรายได้ในกลุ่มประชากรฐานรากทั้งภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม รวมถึงความนิยมของธุรกิจขนส่งและบริการดิจิทัลซึ่งทำให้ความต้องการรถจักรยานยนต์เพื่อใช้ทำงานบริการข้างต้นเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยการลงทุนโดยผู้ผลิตรถจักรยานยนต์ขนาดใหญ่ชั้นนำจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าต่อชิ้นสูง อีกทั้งกระแสความต้องการรถจักรยานยนต์ขนาดใหญ่ในต่างประเทศยังไม่ลดลง ขณะเดียวกัน อุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์ยังมีอุปสรรคที่น่าจับตามองคือการมุ่งเน้นด้านความยั่งยืนที่นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในด้านการผลิตและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ จากภาพรวมโอกาสและอุปสรรคประเทศไทยควรต้องพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การพัฒนาอุตสาหกรรมรถจักรยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อการส่งออกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศเกิดใหม่ที่มีศักยภาพ อาทิ อินโดนีเซีย เวียดนาม และอินเดีย ประกอบกับการส่งเสริมตลาดเฉพาะของกลุ่มรถจักรยานยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ขนาดใหญ่ซึ่งมีมูลค่าสูงในประเทศที่มีเศรษฐกิจเข้มแข็งแล้ว เช่น จีน และตะวันออกกลาง
- 2) ส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตและระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ เพื่อนำมาช่วยปรับปรุงรูปแบบการทำงานและกระบวนการผลิตให้มีศักยภาพมากขึ้น เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคต
- 3) ส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการในตลาดเฉพาะที่ผู้ผลิตไทยมีความเชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดแบรนด์ของไทยที่เป็นที่ยอมรับและสามารถส่งออกไปตลาดต่างประเทศได้ อาทิ กลุ่มรถสามล้อ

3.15 TSIC 32 : การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

ผลิตภาพการผลิตของอุตสาหกรรมการผลิตอื่น ๆ ปี 2564

TFPG ปรับปรุงเพิ่มขึ้นจากปีก่อน เป็นผลมาจาก
ผลิตภาพทุนปรับดีขึ้นมาก ขณะที่ผลิตภาพแรงงาน
ขยายตัวในอัตราชะลอลง โดยมีปัจจัยหลักจากการฟื้นตัว
จากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้การใช้จ่ายมูลค่าเพิ่มขึ้น

- จากสถานการณ์การคลี่คลายลงของ COVID-19 ส่งผลให้
ผู้บริโภคออกมาใช้จ่ายกันสิ้นค้าพุ่งเพื่อยกกันมากขึ้น
- แต่จากการที่ยังคงมีการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ยังไม่
มีแนวโน้มว่าจะจบลงเมื่อไหร่ ส่งผลให้มีการผลิตและจำหน่าย
เครื่องมือทางการแพทย์มากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งตลาดในประเทศ
และต่างประเทศ
- การผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจากอัญมณีเทียม และสิ่งของที่
เกี่ยวข้อง ยังคง TFPG ที่หดตัวลง โดยมีปัจจัยมาจาก
คุณภาพแรงงานที่ลดลง

ตัวชี้วัดผลประกอบการที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ดีขึ้น

- การเติบโตของยอดขาย
- การเติบโตของการส่งออก
- สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/
แรงงานวิชาชีพ
- สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อ
ยอดขาย
- สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขาย
และบริหารต่อยอดขาย
- สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อ
ยอดขาย

ตัวชี้วัดที่แย่ลง

- สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการ
ฝึกอบรม
- สัดส่วนการผลิต ODM และ
OBM
- สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/
ที่อัตโนมัติ
- สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อ
ต้นทุนการผลิต

ทำอย่างไรให้ TFPG ของการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
ยังคงขยายตัว

- เพิ่มการฝึกอบรมแรงงานให้มีทักษะมากขึ้น ตามความ
ต้องการของลักษณะงานที่ปฏิบัติภายในอุตสาหกรรม
โดยเฉพาะการผลิตอัญมณีและเครื่องประดับ จำเป็น
จะต้องใช้วิชาชีพเฉพาะในการปฏิบัติงาน รวมไปถึง
ส่งเสริมหรือสนับสนุนคนยุคใหม่ ให้หันมาสนใจงานใน
อุตสาหกรรมนี้มากขึ้น
- สนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ เข้ามา
ประยุกต์ใช้ในการผลิตของอุตสาหกรรมเครื่องมือทาง
การแพทย์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของ
อุตสาหกรรม

สถานะของสาขาการผลิตต่าง ๆ

กลุ่มแนวโน้มดี : มูลค่าเพิ่มหดตัว แต่ TFP ขยายตัว

-

กลุ่มดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP ขยายตัว

- การผลิตเครื่องประดับอัญมณีและสิ่งของอื่น ๆ ที่
เกี่ยวข้อง
- การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์และทาง
ทันตกรรม

กลุ่มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มและ TFP หดตัว

-

กลุ่มแนวโน้มไม่ดี : มูลค่าเพิ่มขยายตัว แต่ TFP หดตัว

- การผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจากอัญมณีเทียม และ
สิ่งของที่เกี่ยวข้อง

การผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ (TSIC 32) เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งมิได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น เนื่องจากเป็นหมวดย่อยสุดท้ายของการผลิต ดังนั้น หลักเกณฑ์การจัดประเภทหมู่ใหญ่ หมู่ย่อยและกิจกรรมในหมวดย่อยนี้ ไม่สามารถพิจารณาจากกระบวนการผลิต วัตถุดิบที่ใช้ และการใช้ประโยชน์จากผลิตภัณฑ์ได้

จากข้อมูลสำมะโนอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมหมวดนี้มีจำนวนสถานประกอบการทั่วราชอาณาจักรที่เป็นนิติบุคคลที่เป็นผู้ผลิตทั้งหมด 94 ราย โดยแบ่งเป็นเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่ 33 ราย ขนาดกลาง 27 ราย และขนาดเล็ก 34 ราย ครอบคลุมมูลค่ารายได้จากการสำรวจ 114,641 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 67.2 ของ TSIC 32 ทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรม ได้แก่ การผลิตเครื่องประดับอัญมณีและสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การผลิตเครื่องประดับที่ทำจากอัญมณีเทียมและสิ่งของที่เกี่ยวข้อง และการผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม

3.15.1 โครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะธุรกิจ

ตัวชี้วัดสำคัญของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในปี พ.ศ. 2564 จากตารางที่ 3.29 พบว่าการเติบโตของยอดขายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.77 จากปีก่อนหน้า เช่นเดียวกับการเติบโตของการส่งออก คิดเป็นร้อยละ 5.49 สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 0.93 เป็นร้อยละ 0.95 ขณะที่ สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM ลดลงจากร้อยละ 52.03 เป็น 50.61 คิดเป็นการเปลี่ยนแปลงลดลงที่ร้อยละ 1.42 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และสัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงานมีการปรับตัวลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 0.54 เป็นร้อยละ 0.50 ส่วนด้านคุณภาพปัจจัยการผลิต พบว่าแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 77.83 เป็นร้อยละ 80.32 คิดเป็นการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 2.49 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ขณะเดียวกันสัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี มีการเปลี่ยนแปลงลดลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 23.21 เป็นร้อยละ 23.39 แต่ในทางกลับกันสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม และสัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ ลดลงจากร้อยละ 25.99 เป็นร้อยละ 25.47 และร้อยละ 9.70 เป็นร้อยละ 9.28 ตามลำดับ คิดเป็นการเปลี่ยนแปลงลดลงที่ร้อยละ 0.52 และ 0.42 ตามลำดับเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และเมื่อพิจารณาสัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายพบว่า แนวโน้มต้นทุนการผลิตต่อยอดขายลดลง จากร้อยละ 71.59 เป็นร้อยละ 69.91 และโดยรวมต้นทุนด้านอื่น ๆ มีแนวโน้มที่ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และขณะเดียวกันสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขายเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 31.64 เป็นร้อยละ 31.80

ขณะที่แนวโน้มสภาพคล่องเพิ่มขึ้น โดยอัตราส่วนสภาพคล่องเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 2.49 เป็น 2.64 เท่า หนี้สินต่อสินทรัพย์เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 0.41 เป็น 0.42 เท่า และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นจาก 0.84 เป็น 0.96 เท่า และสำหรับด้านนวัตกรรม พบว่ามีสัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขายของอุตสาหกรรมนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากปีเดิม อยู่ที่ร้อยละ 0.23

สถานการณ์ในภาพรวมของอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2564 พบว่า ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมเท่ากับ 89.25 เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.85 อัตราการใช้กำลังการผลิตอยู่ที่ 43.83 เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.08 และดัชนีการส่งสินค้าเท่ากับ 90.01 เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.22 จากปีก่อนหน้า ซึ่งเป็นผลมาจากการฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจ การคลายมาตรการการแพร่ระบาดของ COVID-19 รวมไปถึงความมั่นใจในการใช้จ่ายของผู้บริโภคที่มีมากขึ้น โดยอุตสาหกรรมการผลิตอัญมณีเครื่องประดับของไทย มีดัชนีผลผลิตของเครื่องประดับเพชรพลอยแท้และสิ่งที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นอย่างมากจากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งในปี พ.ศ. 2564 มีค่าเท่ากับ 87.86 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 21.73 และในทิศทางเดียวกัน ดัชนีผลผลิตของเครื่องประดับเพชรพลอยเทียมและสิ่งที่เกี่ยวข้อง มีค่าเท่ากับ

66.08 ในปี พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 6.42 จากปีก่อนหน้า ขณะเดียวกันภาวะของตลาดต่างประเทศ มีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างมาก ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก โดยการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของไทย ในเดือน มกราคม ปี 2565 ปรับตัวสูงขึ้นร้อยละ 50.89 จากเดือนเดียวกันของปีก่อนหน้า ที่มีมูลค่า 508.64 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. เป็นมูลค่า 767.48 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ. โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.61 ของสินค้าส่งออก โดยรวมของไทย สินค้าที่มีมูลค่าส่งออกสูงสุด คือ เครื่องประดับแท้ โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35.36 ของมูลค่าการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับไทย ซึ่งมีมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.66 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อนหน้า โดยตลาดส่งออกหลัก 3 อันดับแรก ของปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ 1) สหรัฐอเมริกา 2) อินเดีย 3) ฮองกง เป็นตลาดการส่งออกที่มีอัตราการขยายตัวที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการส่งออกไปอินเดียที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ถึงร้อยละ 164.87 และในขณะเดียวกันดัชนีการส่งสินค้าของการผลิตเครื่องประดับเพชรพลอยแท้และเพชรพลอยเทียม มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าทั้งคู่ โดยในปี พ.ศ. 2564 มีค่าเท่ากับ 88.78 และ 66.50 ตามลำดับ ซึ่งเพิ่มจากปีก่อนหน้าคิดเป็นร้อยละ 20.84 และ 9.99 ตามลำดับ สะท้อนถึงภาวะธุรกิจที่ดีขึ้น และความต้องการสินค้าในตลาดที่เพิ่มสูงขึ้น

อุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์ในปี พ.ศ. 2564 มีดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม เท่ากับ 102.87 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 8.78 และอัตราการใช้จ่ายการลงทุนการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 60.74 ลดลงร้อยละ 17.14 จากปีก่อนหน้า ซึ่งโดยรวมแล้วการเติบโตของอุตสาหกรรมเครื่องมือแพทย์มีการเติบโตของมูลค่าจำหน่ายเครื่องมือทางการแพทย์ ที่ใกล้เคียงกันกับปี พ.ศ. 2563 โดยเติบโตเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 3 ซึ่งเป็นผลมาจากสถานการณ์ของ โรค COVID-19 ที่ยังคงแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทำให้ชาวต่างชาติ บางกลุ่มเดินทางมาใช้บริการทางการแพทย์ที่ประเทศไทย จึงส่งผลให้อุตสาหกรรมเครื่องมือทางการแพทย์ ยังคงผลิตและจำหน่ายภายในประเทศได้ต่อเนื่อง ขณะเดียวกัน ตลาดการส่งออกมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จากปีก่อนหน้า โดยมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 38,207.20 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2563 เป็น 43,927.62 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 14.97 ขณะเดียวกัน ดัชนีการส่งสินค้าของอุตสาหกรรม มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ซึ่งในปี พ.ศ. 2563 มีค่าเท่ากับ 86.99 และในปี พ.ศ. 2564 มีค่าเท่ากับ 98.20 คิดเป็น เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.88

สำหรับแนวโน้มอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2565 อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทย คาดว่าจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นจากการเร่งฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในทุกประเทศ ส่งผลให้ประชาชนมีความมั่นใจ และออกมาจับจ่ายใช้สอยกันมากขึ้น อีกทั้งอุตสาหกรรมจะได้านิสงค์จาก ภาคบริการที่มีการเปิดรับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ส่งผลให้การค้าขายสินค้าในตลาดสูงมากขึ้น ส่วนอุตสาหกรรม เครื่องมือทางการแพทย์คาดว่าจะยังสามารถผลิตและจำหน่ายได้อย่างต่อเนื่องทั้งตลาดภายในประเทศและ ตลาดต่างประเทศ จากอัตราการเจ็บป่วยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากโรคติดต่อไม่เรื้อรัง จำนวนผู้ป่วยต่างชาติที่มี แนวโน้มกลับมาใช้บริการที่ไทย รวมไปถึงนโยบายภาครัฐในการให้ไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub)

ตารางที่ 3.29 : ตัวชี้วัดของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

ตัวชี้วัด	2562	2563	2564
ภาวะตลาด			
การเติบโตของยอดขาย (%)	-7.31	-4.80	12.77
การเติบโตของการส่งออก (%)		-13.59	5.49
คุณภาพปัจจัยการผลิต			
สัดส่วนแรงงานที่มีทักษะ/แรงงานวิชาชีพ (%)	75.47	77.83	80.32
สัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม (%)	28.60	25.99	25.47
อายุโดยเฉลี่ยของแรงงาน (ปี)	37.97	37.90	39.94
สัดส่วนมูลค่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอายุ < 5 ปี (%)	23.21	23.21	23.39
สัดส่วนเครื่องจักรอัตโนมัติ/กึ่งอัตโนมัติ (%)	9.41	9.70	9.28
การบริหารจัดการ			
ด้านการผลิตและการขาย			
สัดส่วนยอดขาย E-Commerce (%)	0.01	0.00	0.00
สัดส่วนค่าใช้จ่าย ICT (%)	1.27	0.93	0.95
สัดส่วนการผลิต ODM และ OBM (%)	46.78	52.03	50.61
สัดส่วนปัจจัยทุนต่อแรงงาน (ล้านบาท/คน)	0.50	0.54	0.50
ด้านต้นทุน			
สัดส่วนต้นทุนทั้งหมดต่อยอดขาย (%)	73.14	71.59	69.91
สัดส่วนต้นทุนการผลิตต่อยอดขาย (%)	62.41	60.84	60.11
สัดส่วนค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารต่อยอดขาย (%)	10.34	10.32	9.59
สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย (%)	31.00	31.64	31.80
สัดส่วนต้นทุนวัตถุดิบต่อต้นทุนการผลิต (%)	88.45	89.98	90.34
สัดส่วนต้นทุนแรงงานต่อต้นทุนทั้งหมด (%)	13.37	13.40	13.24
ด้านการเงิน			
อัตราส่วนสภาพคล่อง (เท่า)	2.17	2.49	2.64
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ (เท่า)	0.44	0.41	0.42
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (เท่า)	0.85	0.84	0.96
นวัตกรรม			
สัดส่วนการลงทุนและพัฒนาต่อยอดขาย (%)	0.24	0.23	0.23

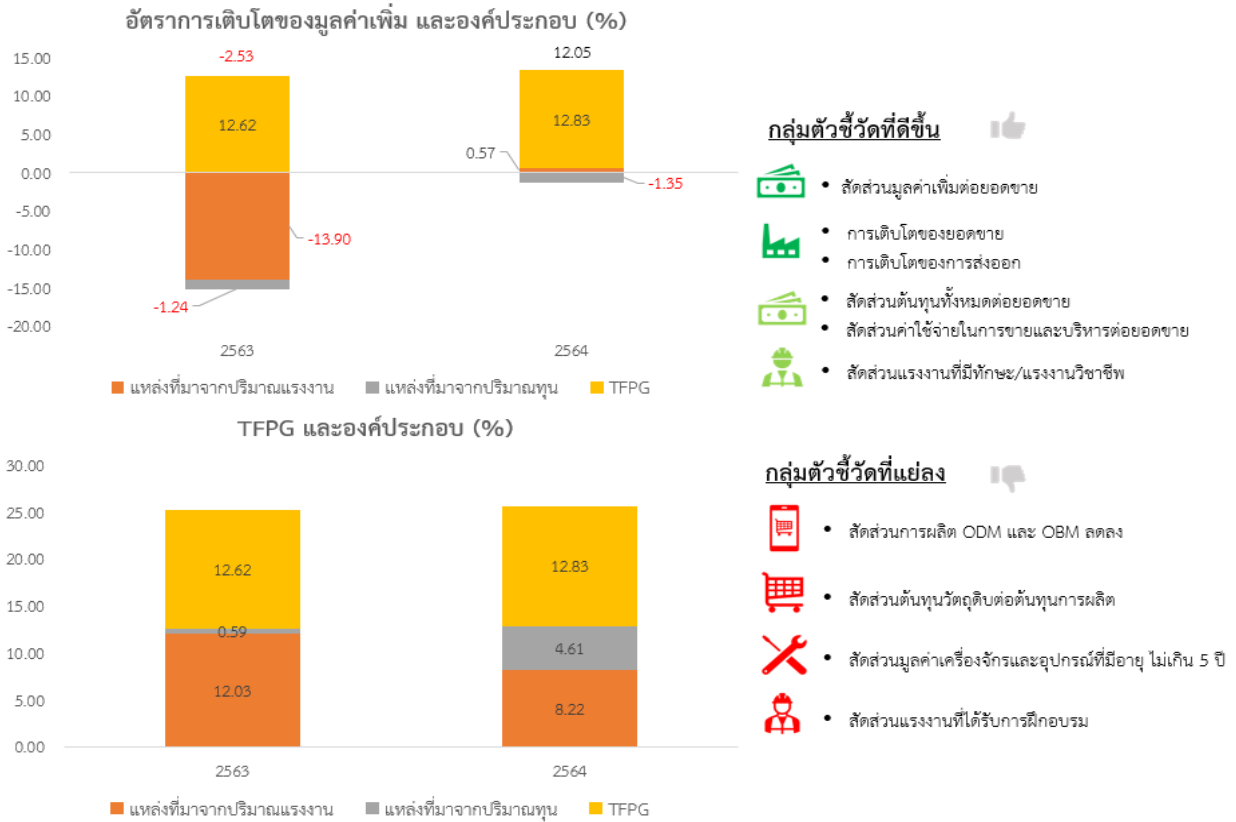
ที่มา : ผลการสำรวจข้อมูลตามแบบ ร.ง. 9 ปี พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวบรวมและประมวลผลโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.15.2 ผลการวิเคราะห์ผลผลิตภาพการผลิตและตัวชี้วัดที่สำคัญ

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 12.05 โดยมีแหล่งที่มาจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณปัจจัยแรงงานร้อยละ 0.57 ขณะที่ปัจจัยทุนหดตัวร้อยละ 1.35 ส่วน TFP ยังขยายตัวร้อยละ 12.83 เป็นผลมาจากปัจจัยเชิงคุณภาพของแรงงานที่เพิ่มขึ้น โดยเพิ่มที่ร้อยละ 1.82 ตามสัดส่วนแรงงานที่มีทักษะที่เพิ่มสูงขึ้นค่อนข้างมาก และสัดส่วนการฝึกอบรมแรงงานลดลงเล็กน้อย และในขณะเดียวกันคุณภาพปัจจัยทุนลดลงเล็กน้อย ที่ร้อยละ 0.03 และสำหรับปัจจัยเชิงคุณภาพอื่น ๆ ขยายตัวที่ร้อยละ 2.98 ถึงแม้ปัจจัยสนับสนุนจากการผลิตแบบ ODM และ OBM จะลดลง แต่ยังมีปัจจัยสนับสนุนจากการเพิ่มสัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อยอดขาย

สัดส่วนต้นทุนต่อยอดขายที่ต่ำลง และสภาพคล่องที่ดีขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยภายนอกและปัจจัยเชิงคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ผลผลิตภาพการผลิตเฉพาะส่วนของแรงงานและทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.22 และ 4.61 ตามลำดับ โดยสามารถสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3.16

แผนภาพที่ 3.16 : อัตราการเติบโตของมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

(ก) มูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	มูลค่าเพิ่ม	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่มจาก				
		แรงงาน	ทุน	TFGP	แหล่งที่มาของ TFGP จาก	
					ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
2564	12.05	0.57	-1.35	12.83	8.22	4.61
2563	-2.53	-13.90	-1.24	12.62	12.03	0.59

(ข) TFGP และองค์ประกอบ

(หน่วย : %)

ปี (พ.ศ.)	TFGP	แหล่งที่มาของ TFGP จาก			
		คุณภาพแรงงาน	คุณภาพทุน	ปัจจัยคุณภาพอื่น	ภาวะตลาด
2564	12.83	1.82	-0.03	2.98	8.06
2563	12.62	1.76	0.04	13.85	-3.03

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

เมื่อวิเคราะห์อัตราการเติบโตของผลผลิตภาพการผลิตโดยรวม (TFGP) ของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ในหมู่ย่อยระดับ TSIC 4 หลัก พบว่า อุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่มีอัตราการเติบโตของ TFP เป็นบวกมากที่สุด คือ การผลิตเครื่องประดับอัญมณีและสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (TSIC 3211) โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.86 ซึ่งลดลงจากปีก่อนหน้าที่มีการขยายตัวร้อยละ 17.83 โดยผลิตภาพแรงงานและปัจจัยทุน

ขยายตัวร้อยละ 14.31 และร้อยละ 1.55 ตามลำดับ เช่นเดียวกับมูลค่าเพิ่ม ที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.23 ขณะที่ ปัจจัยแรงงานหดตัวลงร้อยละ 2.65 แต่ปัจจัยทุนยังขยายตัวที่ร้อยละ 2.02 ตามลำดับ ซึ่งจากการขยายตัวของ TFP เป็นผลมาจากคุณภาพปัจจัยที่ดีขึ้นในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ แรงงานมีทักษะ แรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม และเครื่องจักรใหม่ที่มีทันสมัยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงด้านการจัดการต้นทุนในด้านต่าง ๆ ที่ลดลง และสภาพคล่องที่ดีขึ้น

ในทางตรงกันข้ามอุตสาหกรรมหมู่ย่อยที่มี TFP หดตัวมากที่สุด คือ การผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจาก อัญมณีเทียม และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง (TSIC 3212) โดย TFP ลดลงร้อยละ 6.26 จากปีก่อนหน้า มาจากการหดตัวของผลิตภาพแรงงานร้อยละ 7.03 ขณะที่ผลิตภาพทุนยังเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 0.77 และมูลค่าเพิ่มยังคง สูงขึ้นที่ร้อยละ 3.45 ซึ่งการหดตัวของ TFP เป็นผลมาจากคุณภาพปัจจัยที่แย่งในหลายด้าน ได้แก่ แรงงานมีทักษะ แรงงานที่ได้รับการฝึกอบรม และเครื่องจักรใหม่ที่มีความทันสมัย มีสัดส่วนที่ลดลงอย่างเห็นได้ ชัด รวมไปถึงด้านต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น และสภาพคล่องที่แย่ง

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นบวก โดยส่วนมากเป็นผลมาจากการจัดการต้นทุน ทั้งด้าน การผลิตและด้านบริหารจัดการที่ดีขึ้น เรียงลำดับจากเพิ่มขึ้นมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่

- TSIC 3211 : การผลิตเครื่องประดับอัญมณีและสิ่งของอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มี TFPG เพิ่มขึ้น ร้อยละ 15.86 จากปีก่อน
- TSIC 3250 : การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์และทางทันตกรรม มี TFPG เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.65 จากปีก่อน

กลุ่มที่มีอัตราการเติบโต TFPG เป็นลบ โดยส่วนมากเป็นผลมาจากคุณภาพปัจจัยแรงงานที่แย่ง รวมถึงต้นทุนการผลิตและบริหารจัดการที่สูงขึ้น ซึ่งมีเพียงหมู่ย่อยเดียว ได้แก่

- TSIC 3212 : การผลิตเครื่องประดับ ที่ทำจากอัญมณีเทียม และสิ่งของที่เกี่ยวข้อง มี TFPG ลดลงร้อยละ 6.26 จากปีก่อน

ตารางที่ 3.30 : บัญชีการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

หน่วย (% ต่อปี)

TSIC	ปี พ.ศ. 2563						ปี พ.ศ. 2564					
	มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG		มูลค่าเพิ่ม (VA)	แหล่งที่มาของมูลค่าเพิ่ม			แหล่งที่มาของ TFPG	
		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน		แรงงาน	ทุน	TFPG	ผลิตภาพแรงงาน	ผลิตภาพทุน
32	-2.53	-13.90	-1.24	12.61	12.03	0.58	12.05	0.57	-1.35	12.83	8.22	4.61
3211	4.42	-11.38	-2.03	17.83	14.79	3.04	15.23	-2.65	2.02	15.86	14.31	1.55
3212	-27.36	-16.90	-5.05	-5.41	-5.07	-0.34	3.45	9.65	0.06	-6.26	-7.03	0.77
3250	-5.82	-18.54	0.38	12.34	14.71	-2.37	9.38	5.60	-5.87	9.65	0.44	9.21

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลสำรวจ โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

3.15.3 ปัญหา/อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคที่กิจการจากกลุ่มตัวอย่างพบเจอมากที่สุดมี 5 ประการ ได้แก่ (1) ปัญหา การขาดแคลนแรงงาน (2) ปัญหาประสิทธิภาพของแรงงาน/บุคลากร (3) ปัญหาต้นทุนวัตถุดิบในการผลิตที่สูง (4) ปัญหาต้นทุนแรงงาน (5) ปัญหาต้นทุนค่าเชื้อเพลิงและพลังงานที่ใช้ในการผลิต เนื่องจากงาน ในอุตสาหกรรมเป็นงานที่ต้องอาศัยแรงงานที่มีฝีมือเฉพาะ เพื่อให้สามารถผลิตให้ได้ตรงตามมาตรฐาน และ

เพื่อให้สามารถส่งออกสินค้าไปยังตลาดต่างประเทศได้ ซึ่งแน่นอนว่าการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานก็มีผลทำให้ต้นทุนด้านแรงงานสูงขึ้น อีกทั้งยังมีปัจจัยภูมิรัฐศาสตร์ที่เกิด ส่งผลทำให้ต้นทุนด้านวัตถุดิบรวมไปถึงราคาพลังงานเพิ่มสูง

3.15.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ถือเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะเฉพาะในการผลิตเครื่องประดับต่าง ๆ ขณะที่กลุ่มเครื่องมือทางการแพทย์ ของไทยในปัจจุบันยังเน้นการผลิตชิ้นส่วนและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้แล้วทิ้ง เช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือยาง และเข็มฉีดยา และในส่วนของการผลิตทั้งอุตสาหกรรมเครื่องประดับและอุปกรณ์ทางการแพทย์ พบว่ายังคงขาดแรงงานที่มีทักษะ และการประยุกต์ใช้ในเครื่องจักรที่ทันสมัยยังมีไม่มากในอุตสาหกรรม จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

- 1) การส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมให้กับแรงงานภายในอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องประดับ อัญมณี เป็นอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องใช้ทักษะเฉพาะของแรงงานเป็นอย่างมาก เพื่อควบคุมคุณภาพของสินค้า ลดข้อบกพร่องให้มากที่สุดเพื่อรักษามาตรฐานของสินค้า และนอกจากการฝึกอบรมแล้ว ยังมีปัญหาเรื่องของการขาดแคลนแรงงานในอุตสาหกรรม เนื่องจากประชาชนรุ่นใหม่ยังไม่ค่อยให้ความสนใจในสายงานด้านนี้มากนัก จึงควรมีการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีการเพิ่มแรงงานให้มากขึ้นภายในอุตสาหกรรม
- 2) การส่งเสริมการใช้ปัจจัยทุน เครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัย มาประยุกต์ใช้กับการผลิตในอุตสาหกรรมเครื่องมือทางการแพทย์ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม เพราะอย่างไรแล้วสถานการณ์ของ COVID-19 ก็ยังเกิดการระบาดที่ต่อเนื่อง และแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นต่อไปในระยะยาว ดังนั้นการส่งเสริมให้เกิดเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างมากในอุตสาหกรรมนี้